

BIDRAG TILL FINLANDS OFFICIELLA STATISTIK

X.

UNDERDÅNIG BERÄTTELSE

ÖVER

FOLKSKOLVÄSENDETS I FINLAND

UTVECKLING

UNDER

LÄSEÅREN 1905—1910.

UTGIVEN AV ÖVERSTYRELSEN FÖR SKOLVÄSENDET.

HELSINGFORS 1912.

#1 2.6

BIDRAG TILL FINLANDS OFFICIELLA STATISTIK

(KANSANOPEIDUS)
X.

UNDERDÄNIG BERÄTTELSE

ÖVER

FOLKSKOLVÄSENDETS I FINLAND

UTVECKLING

UNDER

LÄSEÅREN 1905—1910.

UTGIVEN AV ÖVERSTYRELSEN FÖR SKOLVÄSENDET.

HESINGFORS 1912.
KEJSERLIGA SENATENS TRYCKERI.

Tilastokirjasto
Statistikbiblioteket

096 041

Till Hans Kejsersliga Majestät

från Överstyrelsen för skolväsendet
underdånigast.

Eders Kejsersliga Majestäts Senat för Finland berättigade den 13 sept. 1905 Överstyrelsen att utöver de berättelser, som årligen skola avgivas beträffande seminarierna och folkskolorna, vart tredje år

IV

offentliggöra en översiktlig berättelse över folkskolväsendet samt tillät, att berättelsen första gången finge omfatta läseåren 1886—1905, vilken berättelse Överstyrelsen överlämnade åt Eders Kejslerliga Majestät den 27 mars 1908.

Sedermera, den 30 mars 1911, har Eders Kejslerliga Majestäts Senat för Finland jämlikt Överstyrelsens den 24 föregående januari gjorda underdåniga framställning funnit gott tillåta, att ifrågavarande berättelse över folkskolväsendets utveckling framdeles finge omfatta en period av fem år och att följande berättelse skulle få ges över åren 1905—1910.

I enlighet härmed utbeder sig Överstyrelsen att underdånigast få till Eders Kejslerliga Majestät överlämna av undertecknad A. J. Tarjanne enligt Överstyrelsens förordnande författad »Underdånig berättelse över folkskolväsendets i Finland utveckling under läseåren 1905—1910».

Helsingfors den 5 november 1912.

Y. K. YRJÖ-KOSKINEN.

K. A. Franssila.

Alexander Jefremow.

K. J. Jalkanen.

t. f.

Hj. Basilier.

A. J. Tarjanne.

K. G. Aminoff.

t. f.

t. f.

K. Kerkkonen.

Albin Järvinen.

K. A. Castrén.

t. f.

t. f.

INNEHÅLL.

	Sid.
I. Allmänna initiativ och åtgärder.....	1
1. Läroplikten.....	1
Tammerfors folkskolmöte 1. Överstyrelsens förslag om nedsättande av en kommitté 1. Kommitténs sammansättning och betänkande 4. Överstyrelsens yttrande ang. kommittébetänkandet 5. Senatens förslag 8. Lantdagens förslag 8. Överstyrelsens yttrande om förslaget 8.	
2. Förändringar i folkskolförfattningen.....	11
Förslag att tillsätta en kommitté 11. Lärarnas rättsliga ställning 13.	
3. Folkbiblioteken.....	14
4. Elevbiblioteken.....	19
5. Hälsovården.....	22
Undervisning i hälsolära 22. Regler och väggtavlor 22. Skolläkarfrågan 25. Inspektor för de hygieniska förhållandena 26.	
6. Nykterhetsundervisningen.....	26
Anhållan av „Nykterhetens vänner” 26. Lantdagens petition 27. Överstyrelsens yttrande 27. Kommitté 28. Sakens slutliga ordnande 28.	
7. Teckningsundervisningen.....	30
Kommittébetänkande 30. Teckningskurser i seminarierna 31. Andra åtgärder 38. Deltagande i teckningskongresser 38.	
8. Trädgårdarna.....	38
Trädgårdskommittén 38. Instruktor i trädgårdsodling 38. Trädgårdskurser 41.	
9. Akademiska fortsättningskurser för folkskollärare.....	41
Kursernas uppkomst och organisation 41. Höstterminen 1907 42. Läseåret 1908—09 42. Läseåret 1909—10 43.	
10. Läroböcker.....	44
Nya läro- och läseböcker för folkskolorna 44. Författarunderstöd 45.	
11. Allmänna folkskolmöten.....	46
12. Bevillningsfondsbudgeten för folkskolväsendet 1906—1910.....	48
13. De fastställda statsförslagen för folkskolväsendet och statens faktiska utgifter åren 1906—1910.....	50
II. Folkskollärarseminarierna.....	55
1. Seminarieförfattningarnas revision.....	55
Överstyrelsens framställning 55. Andra seminarieläarmötet 56.	
2. Undervisning i biblioteksvård.....	56
3. Åtgärder för hälsovården.....	59
Brahestad 59. Raumo 59. Noggrannare läkarundersökning 59. Nytt formulär för läkarintyg 62.	

VI

	Sid.
4. Övningsskolans fortsättningsklass	63
Ekenäs 63. Heinola 63. Nykarleby 65.	
5. Hospitanterna	65
Stipendier 65. Hospitantplatsernas besättande 65. Hospitanternas förhör och övningar 66.	
6. Folkskolläraernas auskultering vid seminarierna	67
Hospiteringens ordnande 67. Föreläsningsskurser 68: a) Heinola 69. b) Jyväskylä 69. c) Nykarleby 70. d) Raumo 70. e) Sordavala 71. f) Brahestad 71. g) Ekenäs 72.	
7. Seminariernas lärarkår, dess ställning och förmåner	73
Kollegatjänsterna till lektorstjänster 73. Utnämningen av seminarielärare 74. Förbättrade löneförmåner: a) Lönetillskott för lärarna, arbetsmästarna och trädgårdsmästarna 75. b) Timlärarnas löner 78. c) Övningsskollärarnas löner 78. d) Övningsskollärarnas tjänsteår 80. Resestipendier 81. Stipendier för arbetsmästarna 83. Andra seminarielärarmötet 83. Direktörernas möte 84. De praktiska lärarproven 84. Förteckning över seminariernas lärare: Jyväskylä 87. Ekenäs 90. Nykarleby 91. Sordavala 92. Raumo 95. Brahestad 96. Heinola 97. Kajana 99.	
8. Inspektion av seminarierna	100
9. Statistiska uppgifter om seminarierna och deras övningsskolor	101
a) Lärarantalet i seminarierna och övningsskolorna 101. b) Elevantalet i seminarierna 102. c) Övningsskolornas elevantal 102. d) Seminariernas och övningsskolornas utgifter 102.	
III. Städernas folkskolor	105
1. Åtgärder i fråga om undervisningen	105
Samundervisning 105. Undervisning i grekisk-katolsk religion 105.	
2. Reglementen	106
3. Lärarnas avlöning	107
Statens löneförhöjning 107. Lärarnas löneförmåner 108.	
4. Sommarkolonierna	116
5. Barnträdgårdarna	118
Seminariet för barnträdgårdslärarinnor i Helsingfors 118. Folkbarnträdgårdarnas statsbidrag 119.	
6. Inspektionen av stadsskolorna	120
Den lokala inspektionen 120. Stipendier för inspektorerna 121. Statens inspektioner 123.	
7. Stadskommunernas statsbidrag för sina folkskolor	125
8. Statistiska uppgifter om stadsfolkskolornas lärar- och elevantal	127
a) Hela folkskolväsendet 127. b) Elever i den egentliga folkskolan 128. c) Elever i afton- och fortsättningsskolorna 128.	
IV. Folkskolorna på landet	129
1. Den förberedande undervisningen	129
Småskolkommitté 129. Småskolornas statsbidrag 137. Kurser för utbildande av ambulatoriska och småskollärare 137. Småskolseminarierna: a) Sordavala 138. b) Tavastehus 138. c) Helsingfors (finskt) 138. d) Helsingfors (svenskt) 138. e) Jyväskylä 138. f) Kotka 139. Sommarkurser för småskollärare 139. Särskilda anslag 139. Barnundervisningen i grekisk-katolska församlingar: a) Anslag 140. b) Barnundervisningen i Salmis 140. c) Sommarkurser 141. d) Inspektion 142.	

	Sid.
2. Atgärder för underlättande av landskommunernas folkskolkostnader och för främjande av skolgången.....	142
Anslag till skolors inrättande och underhåll i de fattigaste och glestast befolkade delarna av landet 142. Statsbidrag för folkskolbyggnader 143. Byggnadsstock 143. Alfabetisk förteckning över kommunernas förenämnda statsbidrag 143. Övervakning och granskning av byggnadsarbetena 171. Ritningar till folkskolbyggnader: a) Byggnadskommittén 173. b) Godkännande av ritningar 174. Skolorna i Lappland 174. Bildningsförhållandena på Karelska näset 176. Understöd för mat och beklädnad: a) Föreningen för elevbespisning 177. b) Lantdagens förslag om statsunderstöd 178. Understöd för läroböcker och skolförnödenheter 180. Åskådningsmaterielen: a) Anslagen 181. b) Understödsprincipen 181. c) Vård och förvaring 183. d) Förklarande text 183. Furuholmska donationsmedlen 184.	
3. Undervisningen och dess främjande	185
Läroplaner 185. Lärobok i biblisk historia 186. Grekisk-katolska elevers religionsundervisning 187. Slöjdkollektionerna och statsbidrag för desamma 188. Kurser för utbildande av slöjdlärare och handarbetslärarinnor 193. Särskilda anstalter för utbildande av slöjdlärare och handarbetslärarinnor: a) Sordavala väv- och handarbetskola 194. b) Corander i Helsingfors 194. c) Lindfelt-Lehtinen i Tammerfors 195. d) L. & E. Roine i Tammerfors 195. e) Keravuori i Nådendal 196. f) Björck i Pemark 196. g) Yrkesskolan i Björneborg 196. Ärenden rörande slöjdlärarnas och handarbetslärarinnornas löner och utnämning 196. Inspektionen av undervisningen i slöjd och handarbeten 198. Handarbetskommitté 199. Lek- och gymnastikkurser 199.	
4. Folkskollärarnas ställning och förmåner	201
Tjänsteår: a) Folkhögskolåren 201. b) Deltagandet i de akademiska fortsättningskurserna 201. Statens lönebidrag: a) Höjning 203. b) Utbetalningssättet 206. c) Motbok 208. Vedhuggningen 209. Avgiften för stadfästelsebrev 209. Resebidrag: a) Auskulteringsstipendier 210. b) Utrikesstipendier 211. c) För möten 211. d) Jordbrukskurser 212. Sjukunderstöd 212. Friplatser vid badanstalter 213. Understödsfonder: a) Elis Holms fond 213. b) Knut Otto Wikbergs fond 214. c) Standertskjöldska fonden Litt. A 214. d) Ruths fond 214.	
5. Fortsättningskurserna	214
Läseåret 1905—06 214. Nya bestämmelser: a) 1906 218. b) 1909 223. Läseåren 1906—1910 224.	
6. Lärarbiblioteken	242
Biblioteksskåpen 242. Utlåningen utsträcker 243. Förslag att få utlåningen ökad 243. Anslagens fördelning 244. Bibliotekens storlek och lånerörelse 245.	
7. Lantfolkskolornas inspektion.....	246
Ny delning av inspektionsdistrikten 246. Det grekisk-katolska distriktet 248. Distriktsinspektörernas ställning, kompetens och förmåner: a) Tjänsterna på ordinarie stat 248. b) Kanslimedel 249. c) Deltagande i folkskolmöten 250. d) Resestipendier 250. Några bestämmelser ang. inspektörernas arbeten: a) Årsberättelser 251. b) Terminsanmälan 251. c) Penningremisser 251. Ordinarie distriktsinspektörer, deras tjänstledighet och vikarier 252. Vikarier för distriktsinspektörstjänsterna 256. Distriktsmötet: a) Läseåret 1905—06 256. b) Läseåren 1906—1910 157. Sjätte distriktsinspektörsrådet 259. Inspektioner från Överstyrelsens sida 260.	
8. Statistiska uppgifter om lantfolkskolorna.....	262
a) Antalet skolor i kommunerna 262. b) Skoldistriktens antal länsvise 262. c) Folkskolornas antal och art 263. d) Folkskolor i egna lokaler och	

VIII

	Sid.
hyrda rum länsvis 263. e) Antal lärare vid skolorna 264. f) Egentliga lärare 264. g) Slöjd- och handarbetslärare och -lärarinnor 265. h) Elevantalet 265. i) Elevernas skolvägar länsvis 266.	
V. Folkhögskolorna	276
1. Allmänna underrättelser	267
Lantmanna- och husmodersskolorna 267. a) Statsbidrag 267. b) Inspektion 269. De egentliga folkhögskolorna: a) Fastställda program 270. b) Statsbidragen 270. c) Anslag för åskådningsmateriel 273. d) Byggnadsbidrag 273. e) Lärarnas auskulterings- och resestipendier 273. f) Inspektion 274.	
2. De olika skolorna	277
A. Folkhögskolor och med dem förenade lantmanna- och husmodersskolor 277. B. Ekonomiska husmoders-, hushålls- m. fl. skolor 288.	
3. Statistik	270
A. Folkhögskolorna jämte med dem förenade lantmanna- och husmodersskolor: a) Antalet lärare och elever 291. b) Utgifter och inkomster 291. B. Ekonomiska husmoders-, handarbets- m. fl. skolor 291.	
VI. Överstyrelsen för skolväsendet	293
1. Nya tjänster	293
En tredje folkskolinspektorstjänst 293. En fjärde folkskolinspektorstjänst 294. Adjungerade ledamöter 295. Kamrerarkontorets tjänster 296. Sekreterarbiter 298. Biträde åt notarien 298. Aktuarien 298.	
2. Personaluppgifter	299
Överdirektör 299. Överdirektörsadjoint 299. Överinspektör för folkskolorna 299. Elementarskolavdelningens överinspektörer 299. Folkskolinspektörer 300. Adjungerade ledamöter 300. Sekreterare 300.	

I. Allmänna initiativ och åtgärder.

1. Läroplikten.

Det trettonde allmänna folkskolmötet i Tammerfors år 1905 Tammerfors folkskol-
möte. enades om att uttala som önskningsmål:

att Överstyrelsen för skolväsendet måtte till regeringen ingå med framställning om nedsättande av en kommitté, vilken ägde utarbeta förslag till lag om territoriell läroplikt, antingen allmän för hela landet eller beroende av kommunernas beslut, och

att på grundvalen av detta förslag till nästkommande lantdag måtte överlämnas nådig proposition.

Genom cirkulär av den 24 november 1905 inforade Överstyrelsen utlåtande av folkskoldirektionerna i samtliga städer om läropliktens genomförande i stadskommunerna och begärdes samtidigt uppgifter om antalet elever i stadsfolkskolorna vid den tiden ävensom om de årliga utgifterna för stadsfolkskolorna och om eventuella merkostnader genom läroplikt, varpå Överstyrelsen den 16 mars 1906 framställde följande underdåniga förslag om förberedelser för en lag om läroplikt och dess föreläggande till lantdagens behandling: Överstyrelsens förslag om nedsättande av en kommitté.

»Vid flere lantdagar ha under de senaste trettio åren framställts petitionsförslag i syfte att folkskolans inverkan måtte nå fram till allt bredare lager. De flesta petitionsförslagen ha berört skoltvång; man har velat förplikta kommunerna att inom sitt område grunda en eller flere skolor. Självfallet ha fordringarna varit mindre i de första petitionsförslagen och vuxit i de senare. Även *läroplikten* har vid ett ständermöte uppmärksamats och behandlats. Redan vid 1894 års lantdag inlämnades i alla stånd petitionsförslag, i vilka påyrkades: 1) *allmän läroplikt* eller tillfälle att inhämta den högre folkskolans kunskapsmått för alla finska medborgares barn på deras modersmål i folkskolans viktigaste läroämnen; 2) *skolplikt*

eller kommunernas förpliktande att inrätta och underhålla skolor i mån av antingen antalet skolbarn eller folktäthet och invånarantal och 3) *distriktsindelning* eller kommunens förpliktande att indela sitt område i lämpliga skoldistrikt.

Likväl blev icke kulturutskottets förslag, som avsåg att överlämna åt de olika kommunerna att pröva och besluta, huruvida de inom sitt område ville genomföra läroplikten och huruvida de anse sig kunna gå i land med därav föranledda kostnader, av ständerna godkänt. Och sådant är lätt att förstå: saken var ny, läropliktsfrågan förelåg första gången till ständernas behandling, skolor funnos ännu till så ringa antal, att kostnaderna, som föranleddes av lärotvånget, föreföllo betänkliga, icke heller hade läropliktsbegreppet blivit klart i folkets rättsmedvetande eller fått fotfäste inom den allmänna opinionen.

Likväl blevo nämnda petitionsförslag dock ej utan följder. De föranledde ständerna att till nästa lantdag begära nådig proposition till förordning angående främjande av folkskolors inrättande på landsbygden, vilken proposition sedermera godkändes av 1897 års lantdag och med några förändringar utgavs som förordning den 24 maj 1898.

Denna förordning har liksom alla senare regeringens och ständernas åtgärder för folkskolan avsett att bereda *tillfälle* åt alla barn i skolåldern att komma i åtnjutande av folkskolundervisning utan större svårigheter och att *understöda* kommunerna vid beredandet av tillfälle härtill. Man har vidare velat lämna valet fritt, emedan *läroplikten*s förverkligande ansågs stöta på svårigheter i vårt glest befolkade land.

Under de senaste åren har det likväl ej kunnat undgå de medborgare, som stå folkskolan nära, att många i närmaste omgivningen av folkskolan boende barn bli utan folkskolundervisning och att den ofta mycket verk samma orsaken till detta beklagliga sakförhållande är föräldrarnas likgiltighet för barnens blivande utveckling. Statistiska undersökningar ha även visat, huru mycket vi stå efter de flesta övriga länder i fråga om skolbesök av barn i skolåldern. Då därtill ett allmänt höjande av folkbildningen är för år för vårt folk framstått som ett allt viktigare livsvillkor, bör det ej väcka förvåning, om även hos oss begynt höras röster, som allt kraftigare fordra, att läroplikten, om än i något inskränkt mått, med det snaraste även hos oss borde förverkligas.

Det trettonde allmänna folkskolmötet uttalade även sin åsikt i fråga om lärotvång genom att enhälligt godkänna utskottsbetänkandet, som byggde på distriktsinspektör A. Järvinens sakliga referat och däri seminariedirektör M. Johnsson fullständigt utlade frågans principiella del; betänkandet utmynnade i önskningsmålet, att Överstyrelsen för skolväsendet måtte ingå till regeringen med förslag om nedsättande av en kommitté, som ägde utarbeta förslag till lag om territoriellt lärotvång, antingen allmänt för hela landet eller beroende av kommunernas beslut, och att på grundvalen av detta förslag till nästkommande lantdag måtte överlämnas nådig proposition.

De historiska händelserna under senaste november månad i vårt land gjorde därpå frågan om allmän läroplikt mera brännande än förr. Då

införandet av allmän och lika rösträtt för alla till myndig ålder kunna finska medborgare blivt en gemensam lösen för vårt folk, torde en var jämväl nödgas skänka berättigande åt strävandet att med det första göra folkbildningen allmän i alla medborgarlag.

Överstyrelsen har därför ansett sig uppfordrad att genast upptaga frågan till behandling. Till en början ville Överstyrelsen speciellt höra städernas folkskolmyndigheters åsikter i saken, emedan lärotvånget i städerna tycktes möjligt att förverkliga utan större svårigheter. I sådant syfte hänvände sig Överstyrelsen till städernas folkskoldirektioner medels cirkulär av den 24 nov. 1905 med begäran om utredning, huru mycket lärotvånget komme att öka de kostnader, som stadskommunerna och staten f. n. erlagga för upprätthållande av städernas folkskolväsen.

I de ingångna svaren ha flertalet av städernas folkskoldirektioner — och alla, som i princip uttalat sig i frågan — på det varmaste understött nödvändigheten av lärotvång. Svaren ge jämväl vid handen, att direktionerna beräkna, att genomförd läroplikt skulle vålla jämförelsevis ringa ökade kostnader, i en del städer knappast några nämnvärda, i andra något kännbarare. I medeltal komme de hitillsvarande kostnaderna att ökas med c. 25 %.

Bifogande nämnda yttranden av folkskoldirektionerna och hänvisande till bilagda n:o 13—14 av »Kansakoulun lehti», däri redogörelse lämnas för förhandlingarna vid Tammerfors allmänna folkskolmöte, får Överstyrelsen hos Eders Kejslerliga Majestät hemställa:

att Eders Kejslerliga Majestät ville låta bereda och till nästkommande lantdag överlämna nådig proposition till förordning om införande av allmän läroplikt, motsvarande högre folkskolans kunskapsmätt, i landets städer ävensom enahanda territoriell läroplikt i landskommunerna.

Angående de principer, på vilka Överstyrelsen hoppas denna lag skall bygga, ber Överstyrelsen i detta sammanhang att i underdånighet få anföra följande:

1. På grund av den glesa bosättningen i vårt land är det ännu omöjligt att tänka sig införande av fullkomligt allmän läroplikt. Å andra sidan finnas i vårt land redan så många folkskolor, och förmodligen inrättas alltjämt nya, att, om läroplikten stadgas att gälla blott de barn, för vilka långa skolvägar ej erbjuda hinder, antalet skolbesökande nog så kännbart komme att stiga. Enligt Överstyrelsens tanke borde tre kilometer stadgas som längsta skolväg, vilken kunde förplikta barn till skolbesök.

2. Om man ock vid tiden för folkskolmötet i Tammerfors kunde tänka sig lärotvånget såsom frivilligt antingen för hela landet eller beroende av kommunernas beslut och på goda grunder kunde förorda bägge alternativen, ha likväl förhållandena i vårt land under den korta tiden efter mötet till den grad förändrats, medborgarbildningens betydelse så vuxit, att det förra alternativet avgjort måste ställas i främsta rummet,

och sålunda torde en av kommunernas beslut beroende läroplikt ej längre kunna komma i fråga.

3. Läropliktsåldern torde lämpligast bli följande: i städerna från fyllda sju år och på landsbygden från fyllda nio till fyllda fjorton år, så framt barnet före sistnämnda tid ej erhållit avgångsbetyg från folkskola eller på något annat sätt erhållit motsvarande lika god undervisning.»

Kommitténs
sammansätt-
ning och
betänkande.

Den 30 okt. 1906 beslöt Kejsrerliga Senaten nedsätta en kommitté för att utarbete förslag till nådig proposition om lag angående läroplikt, motsvarande högre folkskolans lärokurs, i städerna och enahanda territoriell läroplikt i landskommunerna och den 13 därpå följande november att kalla dåvarande direktorn vid Heinola seminarium, numera professorn Mikael Soininen till ordförande och till medlemmar provinsialläkaren i Ålands distrikt Lars Wilhelm Fagerlund, protokollsekreteraren Wilhelm Blåfield, folkskolinspektorn i Helsingfors stad, friherre Adolf von Bonsdorff, föreståndarinnan vid Ekenäs seminarium Hedvig Sohlberg, folkskolinspektorn i Kajana distrikt Oskar Vuorisalmi, godsägaren, fil. mag. Oskar Nissinen från Sordavala landsförsamling, författaren Santeri Alkio från Laihela och jordbrukaren Mikko Knuutila från Ylivieska. Då författaren Alkio anmälde, att han ej kunde mottaga medlemskap i kommittén, inkallades i hans ställe den 5 därpåföljande december folkskolläraren Antti Tani från Iisalmi och ytterligare den 13 i samma månad folkskollärarinnan Emma Teittinen från Sordavala landsförsamling samt den 9 jan. 1907 filosofie magistern Matti Pesonen från Helsingfors. Som sekreterare anställde kommittén folkskolinspektorn A. J. Tarjanne.

Kommitténs betänkande och förslag till lag om läroplikt blevo färdiga på sommaren 1907. Kommittén ansåg sig böra förorda allmän läroplikt, utsträckt även till den första undervisningen, d. ä. till 7- och 8-åriga barn, varigenom hela läropliktstiden komme att omfatta 6 år; för stadsbarn tillades ännu ett sjunde år. I glest befolkade trakter skulle man få nöjas med ambulerande skolor och kortare skoltid. Staten borde verksamt taga del i de kostnader läroplikten föranledde.

En vittgående meningsskiljaktighet föranledde i kommittén frågan om den första undervisningens anordnande. Majoriteten föreslog, att de 36 veckor årligen, under vilka den högre folkskolans lärare enligt gällande författningar äro skyldiga att meddela undervisning, måtte användas till undervisning av den lägre och högre folkskolans elever enligt sådan fördelning, att 10 veckor skulle åtgå till undervisning i den lägre och 26 veckor i den högre folkskolan;

med hänsyn till lärotiden var detta att anse som minimalfordran såväl för kommunerna som för barnen, och stöde det kommunerna fritt att öka den. Majoriteten hoppades, att denna anordning skulle minska kostnaderna, hindra bildandet av olika grupper lärare och skapa en enhetlig folkskola.

Från minoritetens sida inlämnades flere reservationer, bland vilka den mest anmärkningsvärda och för frågans följande skiften betydelsefullaste var kommitténs ordförandes, professor Mikael Soininens: den högre folkskolans verksamhet borde ej försvagas, utan bibehållas med sina 36 veckor; den lägre folkskolan borde ha egna lärare med tvåårig seminariebildning, och den borde arbeta dels i samband med den högre folkskolan antingen som fast eller ambulerande mellan tvänne distrikt (18 veckor i bägge), dels tillsvidare i hyrda rum på lämpligt ställe inom distrikten. Fördelarna av detta system äro: längre arbetstid både i den högre och lägre skolan; i glest befolkade trakter bli skolvägarna kortare för den lägre skolans barn; den oundgängliga fortsättningsundervisningen kan utan större kostnader organiseras som ett den högre skolans lärares åliggande, varigenom de allmänna kostnaderna ej bli överhövan mycket dyrare; lantfolkskolan höjer sig till stadsskolans ståndpunkt, och bottenskolidén kan sålunda lättare förverkligas.

Överstyrelsen avgav den 1 okt. 1907 följande yttrande om betänkandet:

»Kommittén har under sin korta arbetstid utfört ett mycket värdefullt arbete. Dess övertygande principiella utläggning av läropliktens nödvändighet, den historiska överblicken av läropliktsfrågans öden utomlands och här hemma, den översiktliga redogörelsen för den nutida läropliktslagstiftningen i de flesta av Europas stater och de noggranna statistiska tabellerna över skolgången, folkskoldistriktens utsträckning och skolvägarnas längd i olika delar av vårt land, allt detta utgör material, som väcker intresse och väger tungt vid genomförandet av den ifrågasvarande stora kulturreformen även i den händelse, att man vid läropliktslagens slutliga formulering skulle mer eller mindre avvika från det av kommittén uppgjorda lagförslaget.

Överstyrelsen
s yttrande ang.
kommitté-
betänkandet.

Självklart är, att den storartade utvidgning av vårt folkskolväsen, vartill stadgandena om läroplikt syfta, kräver betydande ekonomiska uppostringar, och det är ej tänkbart, att kommunerna — allra minst de fattigare — skulle kunna bära dem utan betydligt kännbarare statsunderstöd, än hittills erhållits; även för de enskilda föräldrarna är de större samfundenas understöd nödvändigt vid fyllandet av de nya åliggandena. Därför anser sig Överstyrelsen, som har sig bekant, i vilken grad redan de nuvarande skolkostnaderna betunga kommunernas ekonomi, bära

särskilt varmt understöda kommitténs förslag om byggnadshjälp, avskaffande av elevavgifter, bispringande av medellösa elever, inköp av läroböcker och skolförnödenheter o. s. v.

Vad detaljerna i kommitténs förslag rörande läropliktens genomförande, övervakning o. s. v. vidgå, förefalla de välbetänkta och ändamålsenliga; åtminstone har Överstyrelsen ej under den korta tid, som stått till buds, funnit något särskilt att om dem anmärka. I stället ber Överstyrelsen att i några principiella och folkskolans inre organisation berörande frågor få framställa sin från kommittén avvikande ståndpunkt.

1. Kommittén har förkastat Överstyrelsens förslag om stadgande av territoriell läroplikt i fråga om den högre folkskolan på landet och uppgett sitt lagförslag på basen av allmän läroplikt.

Följden härav har varit, att kommittén på grund av landets fattigdom och glesa bosättning sett sig tvungen att föreslå nya skoltyper, som komme att draga vår folkskola ett gott steg nedåt från den punkt av utveckling, vartill den i fråga om inre organisation höjt sig på frivillighetens väg. Ehuru Överstyrelsen fullständigt hyser den åsikten, att vi i en snar framtid måste nå en läroplikt, som omfattar den högre kursen, är Överstyrelsen likväl, hänvisande till sin underdåniga skrivelse av den 16 mars 1906 och till däri framförda skäl samt till de beaktansvärda synpunkter, som på sid. 111 i läropliktskommitténs betänkande framföras till förmån för territoriellt lärotvång, fortfarande övertygad därom, att man ej, utan att väcka missnöje och försvaga folkskolan, i våra förhållanden kan uttryckligen stadga en läroplikt, omfattande hela folkskolans lärokurs, utan vore territoriell läroplikt — såvida högre folkskolas kurser avses — ett lämpligt mellanstadium, som skulle bereda väg för allmän läroplikt. Man måste jämväl sätta i fråga, huruvida ett stadgande om allmän läroplikt, för vars genomförande även kommittén ansett sig böra förutsätta en tid av 10—15 år, kunde påskynda folkskolans utvidgande snabbare än en territoriell läroplikt, vilken kunde genomföras på rätt kort tid och därpå åter jämförelsevis fort och lätt utvecklas till allmän läroplikt. Åt den territoriella läroplikten borde säkert i alla ovan nämnda fall ges företräde, om den väg, som förpliktar till skolgång, med hänsyn till vad kommittén på grund av införskaffade uppgifter på sid. 116—118 yttrat om de långa skolvägarnas inflytande på den högre folkskolans elevers hälsa, förlängdes till 4, kanske ända till 5 km., vilket även Överstyrelsen anser möjligt och på vilken uppfattning den nuvarande distriktsindelningen på visst sätt kan sägas vara grundad.

2. Av det sagda framgår redan, att Överstyrelsen av omtanke för folkskolans inre utveckling på inga villkor kan godkänna den av kommitténs majoritet föreslagna nya skoltypen, vid vilken samma lärare borde utföra arbetet både i den lägre och högre skolan. Låt vara, att vägande, främst ekonomiska synpunkter framhålls till försvar för detta förslag; obestriddigt torde dock vara, att den förberedande undervisningen ej ens med 10 veckor årligen vore i stånd att nämnvärt höja den över det nuvarande och att en förkortning av den högre folkskolans arbets-

tid eller undervisningsarbetets partiella fördelning på ett yngre åldersstadium vore ägnad att i betänklig grad försvaga den högre folkskolans prestationsförmåga; vår folkskola i dess helhet skulle sjunka i inre inflytande i stället för att den borde höjas, och det bleve svårt att därefter få den åter lyft till det stadium, där den enligt kommitténs förslag borde få tillfälle att vinna stadga. Härav följde vidare den ledsamma olägenheten, att, i den mån våra folkskollärares disponibla arbetskraft samvetsgrant skulle ägna sig åt tjänstgöring i den lägre folkskolan, den ej längre vore användbar för ledningen av den ungdom, som avslutat folkskolkursen, d. ä. att lämna undervisning vid fortsättningskurser, vilket dock vore synnerligen behöfligt, på det att denna allt viktigare faktor i vårt folkbildningsarbete småningom skulle bli så allmän, att även på landsbygden ett sjunde år i sådant syfte kunde läggas till läropliktstiden och sålunda också i detta avseende önsklig likhet skapas mellan lands- och stadsförhållanden.

Utan att mera i detalj vilja bedöma kommitténs majoritets förslag ber Överstyrelsen endast att få hänvisa till det underdåniga yttrande, som Överstyrelsen den 28 senaste februari avgivit i fråga om kommittébetänkandet rörande den lägre undervisningens ordnande, ur vilket yttrande framgår, i vilken riktning den förberedande undervisningen på landsbygden enligt Överstyrelsens mening ändamålsenligast borde utvecklas.

3. Den av kommittén föreslagna ambulerande högre folkskolan är likaledes en mycket betänklig skoltyp. Under den territoriella läropliktens tid vore den ej ens behöflig, men ifall allmänt lärotyväng genomföres, torde man ej helt och hållet kunna undvara den ambulerande skolan, i vilken barn från glest befolkade trakter efter genomgången lägre folkskolkurs skulle få fortsätta sin skolgång de stadgade skolpliktsåren till slut. Här bör likväl märkas, att den ambulerande skolan i någon händelse bör anses som eller få namn av högre folkskola och sålunda ej heller bör sträva att under sitt betydligt avkortade skolår hinna genomgå den högre folkskolans kurser, medan denna undervisning av nödtvång måste bli en mekanisk och onyttig utläsning av läxor. Antalet av sådana utvidgade lägre folkskolor borde bli möjligast litet och deras arbetstid möjligast lång. I sådant syfte borde enligt Överstyrelsens mening det barnantal, som förpliktar kommuner att inrätta skola, sänkas från av kommittén föreslagna 40 till 30 och den ambulerande skolans arbetstid på ett och samma ställe fastställas till 18 veckor.»

Överinspektör G. Lönnbecks vidlyftiga förslag till uttalande av Överstyrelsen gick i en riktning, som mera förordade kommitténs förslag. Folkskolinspektorn i Överstyrelsen Hj. Basilier åter ställde sig på en förmedlande ståndpunkt; han ville lämna till vederbörande kommuners avgörande, vilketdera sättet de föredraga, då det gäller att inom sitt område ordna den första undervisningen.

Senatens
förslag.

Det av Kejsrerliga Senaten utarbetade förslaget av den 18 februari 1908 till nådig lantdagsproposition byggde i huvudsak på professor Mikael Soininens och Överstyrelsens för skolväsendet uttalanden. Sedermera blev emellertid förslaget på högsta ort återremitterat till ny beredning i Kejsrerliga Senaten med förständigande, att ur förslaget, enligt vilket saken i hela dess omfattning borde behandlas av Lantdagen, i en administrativ förordning skulle avskiljas särskilda punkter, vilka Härskaren ensam ägde avgöra.

Lantdagens
förslag.

Oberoende härav har saken behandlats av Lantdagen. Vid alla lantdagar efter representationsförändringen ha inlämnats förslag till lag om läroplikt, och 1910 års lantdag godkände i huvudsak enligt Kejsrerliga Senatens ovan nämnda förslag förordningarna 1) om läroplikt, 2) om kostnaderna för folkskolväsendet och 3) om rätt till befrielse från religionsundervisning.

Överstyrel-
sens yttran-
de om för-
slaget.

I avfordrat utlåtande angående lagförslagen yttrar Överstyrelsen den 25 nov. 1910:

»1. I sitt utlåtande av den 1 okt. 1907 angående läropliktskommitténs betänkande har Överstyrelsen understött genomförandet av läroplikt ävensom de av den nedsatta kommittén utarbetade särskilda förslagen i detta syfte, men hävdad en från kommitténs åsikter skiljaktig ståndpunkt i några principiella och folkskolans inre organisation berörande frågor. Emot läropliktskommitténs förslag anmärkte Överstyrelsen, att en territoriell läroplikt utgjorde ett lämpligt mellanstadium, då vägen kunde banas för allmän läroplikt, att vidare barnens första undervisning borde lämnas åt särskilt organiserade lägre folkskolor och att den ambulerande högre folkskolan borde anses endast som en utvidgad lägre folkskola. I Lantdagens förslag till förordning om läroplikt ha dessa Överstyrelsens anmärkningar i huvudsak beaktats och Överstyrelsen har inga särskilda erinringar att göra beträffande lagförslagens olika punkter och deras motivering. Endast § 30 i förslaget angående kommunens skyldighet att anställa särskild lärare i slöjd och teckning i skola med flere lärare och minst 100 gosselever synes omotiverad i författningen, i vilken överhuvud ej intagits några pedagogiska detaljbestämmelser, och Lantdagen har ej heller nämnt något i motiveringen om denna paragrafs behövlighet. Visserligen är en sådan facklärare väl på sin plats i större stadsskolor, och därför är det nogsamnt ändamålsenligt att i en förordning om kostnaderna för folkskolväsendet honom tillförsäkras tillbörliga rättigheter och förmåner, men på landsbygden kan anställande av en sådan facklärare blott i undantagsfall komma i fråga, varför Överstyrelsen icke ansett skäl föreligga att genom särskilt stadgande i läropliktsförordningen förplikta kommunerna att inrätta en sådan tjänst.

2. I förslaget till förordning om kostnaderna för folkskolväsendet ha på ett mycket ändamålsenligt sätt såväl stadgandena om den byggnads-

hjälp om allmänna medel, vilken läropliktens genomförande anses kräva, som även stadgandena om alla staten och kommunerna åliggande olika utgifter för folkskolornas underhåll, lärarnas avlöning, pensioner m. m., vilka stadganden delvis äro tagna ur nu gällande författningar antingen som sådana eller förändrade.

I sitt förut nämnda utlåtande av den 1 okt. 1907 har Överstyrelsen redan, erinrande om att den storartade utvidgning av folkskolväsendet, vartill läroplikten syftar, medför stora ekonomiska uppoffringar även från statens sida, ansett sig med särskild värme böra understöda tämligen samma bestämmelser om statens byggnadshjälp, avskaffande av skolavgifter, bispringande av fattiga elever, anskaffande av läroböcker och skolförnödenheter o. s. v., som ingå i ifrågavarande lagförslag. Överstyrelsen ber därför i detta fall endast underdånigast att få av övertygelse upprepa sitt yttrande.

Emot några andra paragrafer i lagförslaget anser sig Överstyrelsen pliktig att framställa följande anmärkningar.

I § 6 bestämmes lärarens bostadsförmåner till »minst två rum och kök». Nu gällande förordning stadgar härutöver »nödiga uthus», vilket stadgande fortfarande bort bibehållas, ifall man ej velat enligt nu rådande praxis i detalj uppräknat, vad som åsyftas med nödiga uthus. I praktiken har man överhuvud funnit, att en manlig lärare, som vanligen har familj, behöver tre boningsrum, och Eders Kejsrerliga Majestäts Senat för Finland har ofta som villkor vid byggnadshjälp stadgat, att lärarbostaden, som är avsedd för manlig lärare, bör omfatta tre rum och kök; vidare har Kejsrerliga Senaten den 30 maj 1908 godkänt de synpunkter, som framstälts i ett kommittébetänkande angående lantfolkskolornas byggnadsritningar, och har sagda kommitté bl. a. föreslagit, att en manlig lärarens bostad bör omfatta tre rum och kök (jfr. kommittébetänkandet sid. 30). Då det i detta fall gäller en förändring av författningen, hade denna synpunkt i den nya författningen bort beaktas.

Den i samma paragraf stadgade minimilönen av kommunen för lärare, som ej är skolans föreståndare, är enligt Överstyrelsens mening mycket knapp. Visserligen föreligga ej i gällande förordning klara stadganden om storleken av det kommunala lönebidraget för biträdande lärare, men i praktiken har minimibidraget för biträdande lärare från kommunen utgjort 250 mark förutom bostad och vedbrand.

§ 7 innefattar en anmärkningsvärd förändring av nu gällande lag av den 24 jan. 1908 om avlöning av lantfolkskolans lärare. Likformigt beviljas visserligen i bägge för lärare i högre folkskola av allmänna medel 900 mark årligen och denna allmänna grundlön höjes till 1,100 för gift eller förut gift lärare, som är familjens huvudsakliga försörjare och har ett eller flere barn, men slutstadgandet i gällande lag: »lärare eller lärarinna, som tillagts förhöjd grundlön, varder därvid under sin återstående tjänstetid bibehållen», har uti ifrågavarande paragraf utelämnats och man föreslår, att den höjda grundlönen utgår under förutsättning, att barnen äro minderåriga; å sid. 18 erinrar Lantdagen uttryckligen, att den ej funnit skäl att

tillämpa nu gällande bestämmelser även därefter, då förutsättningarna för höjd grundlön upphört att finnas till. Enligt Överstyrelsens mening hade denna förhöjning ej bort berövas en lärare, vars barn visserligen ej längre äro minderåriga, men vilken kanske nog så kännbart saknar medel bl. a. för betalande av skulder, gjorda för barnens tidigare uppfostran och skolning; även om någon lärare möjligen genom stadgandet utan skäl komme att åtnjuta högre lön på grund av familjeförhållanden, måste å andra sidan den officiella övervakningen av förändringarna i lärarnas familjeförhållanden, som behöves för dessa undantagsfall, bli högst besvärlig vid löernas utbetalning fyra gånger årligen och säkert vålla kännbara kostnader för staten. Vid sådant förhållande förefanns enligt Överstyrelsens mening knappast skäl att i denna fråga avvika från de principer, som 1907 års lantdag godkänt och som sedermera stadfästs i nämnda lag.

I § 16 föreslås 1,000 mark i pension åt folkskollärarna; f. n. är pensionen för manlig lärare 1,000 och för kvinnlig 750 mark. Redan tidigare har Överstyrelsen i underdånig hemställan av den 8 mars 1907 föreslagit, att full pension för lärare med på grund av familjeförhållanden höjd grundlön borde utgå med 1,500 och i andra fall med 1,000 mark, och hade Överstyrelsen därför gärna sett, att Lantdagen nu överhuvud skulle gjort folkskolläraernas pensioner i någon mån förmånligare och att lärare, som på grund av familjeförhållanden åtnjuta högre lön, skulle få något högre pensionsförmåner än lärare utan familj. Ett sådant system skulle Överstyrelsen anse rättvist, emedan folkskollärarna, vilka som jämförelsevis unga kunna ha tjänstetiden bakom sig och vara pensionsberättigade, vid avskedstagandet ofta kunna ha ännu minderåriga barn; i alla fall har barnens försörjande och uppfostran hindrat dem att göra besparingar, varförutom den jämförelsevis låga pensionen är ägnad att hålla folkskollärarna kvar vid arbetet längre tid, än det från undervisningens synpunkt vore önskligt.

§§ 8 och 16 innefatta ävenledes en märkbar principiell ändring av nuvarande stadganden. Enligt nyssnämnda lag av den 24 jan. 1908 och den nådiga förordningen av den 24 maj 1898 utgör villkoret för beviljandet av löneförhöjning och pension oförvitlig tjänstgöring. Denna fordran på »oförvitlighet» har utelämnats ur författningsförslaget på de grunder, som framställas på sid. 19 av Lantdagens skrivelse. Överstyrelsen medger visserligen, att dessa anmärkningar i fråga om pension äro beaktansvärda, men hyser likväl den uppfattningen, att ifrågavarande för tjänstemän överhuvud gällande fordran på oförvitlighet hade bort bibehållas även med hänsyn till folkskollärarna; så mycket mindre skäl förefanns att härvidlag avvika från den av Lantdagen nyligen godkända principen, som fordran på oförvitlighet högst sällan utgjort hinder för erhållande av löneförhöjning och pension, medan den dock varit ägnad att påminna lärarna om att beflita sig om ett gott uppförande och fyllda tjänsteplikter.

Ytterligare anser sig Överstyrelsen nödgas fästa Eders Kejsersliga Majestäts uppmärksamhet vid att den på sid. 24 uttalade tanken att förändra några folkskoleseminarier till utbildningsanstalter för lärare vid den lägre folkskolan förefaller mycket djärv. Även om särskilda kurser

anordnades för studenters och för från fortbildningsläroverket utdimitterade elevers förberedande till lärare i den högre folkskolan, kommer likväl att döma av hittillsvarande erfarenhet personalförändringen inom folkskollärarkåren att vara så pass stor, att de nuvarande seminariernas antal ej bort minskas. Om behovet av lärare minskas, hade hellre antalet elever i seminarieklasserna snarare kunnat minskas.

3. Förslaget till förordning om befrielse från religionsundervisningen ger ej från Överstyrelsens sida anledning till några anmärkningar.

Ehuru Överstyrelsen, såsom ur det föregående framgår, hade önskat en annan lydelse för några enskilda stadganden i ifrågavarande författningsförslag, anser den dock dessa anmärkningar ej vara av den art, att de skulle kunna utgöra hinder för dess stadfästade. Frågan om läroplikt har i vårt land förberetts länge och mångsidigt, uppfattningen om läropliktens behövlighet och nödvändighet har vunnit full stadga, och de författningsförslag, som avse att förverkliga denna tanke äro såväl i fråga om principiell plan som överhuvud i detaljer i enlighet med tidens krav och i huvudsak lyckligt lämpade efter förhållandena hos oss. Överstyrelsen ber därför i underdånighet att på det varmaste få förorda nådig fastställelse å dessa av Lantdagen godkända författningsförslag och hoppas, att de i sin mån skola verksamt främja och stärka vårt folkskolväsen.»

2. Förändringar i folkskolförfattningen.

I underdånig hemställan av den 3 april 1906 har Överstyrelsen hemställt om nedsättande av en kommitté för kodifiering af folkskolförfattningen och därtill hörande stadganden. Hemställan var av följande lydelse:

Förslag att tillsätta en kommitté.

»Den nådiga förordningen av den 11 maj 1866 angående organisation av folkskolväsendet i Finland och därtill hörande tillägg och förändringar likaväl som folkskolväsendets utveckling i eget land och utomlands ha i folkskolkretsar småningom väckt frågan, huruvida det ej vore saken till fromma, om nämnda folkskolförfattning, sedan vars offentliggörande redan 40 i Finlands historia djupt ingripande år förflutit, borde underkastas en kodifiering, i vilken utan ått kränka förordningens ursprungliga frisinnade anda en senare utvecklings vinningar skulle organiskt inpassas. I saken ha ständerna vid 1897 års lantdag ingått med underdånig petition, och en i samma riktning gående uppfattning har sedermera tagit sig uttryck vid lärarmöten och i tidningarna. Överstyrelsen, inom vilken frågan under de senaste åren flere gånger dryftats, vågar på grund härav underdånigast framhålla följande:

Av de inalles 64 paragrafer, som i 1866 års folkskolförordning beröra folkskolväsendets styrelse och det egentliga folkskolarbetet, ha 24 paragrafer eller mera än tredjedelen i ett eller annat avseende blivit ändrade genom senare stadganden. Men därförutom ha tillkommit synnerligen viktiga förordningar, vilka omedelbart eller mycket nära beröra folkskolan och komplettera folkskolförfattningen, även om de ej förändra några paragrafer i författningen, oavsett de många under tidernas lopp utkomna stadganden, vilka ej kunna höra till själva förordningen, men innefatta särskilda, därtill fogade administrativa bestämmelser. Stadsgandena om folkskolväsendet måste sålunda sökas på synnerligen många olika ställen.

Härtill kommer, att folkskolförfattningen av år 1866 i sin finskspråkiga dräkt med hänsyn till nutida fordringar i flere avseenden är otillfredsställande och stundom står i strid med den svenska originaltexten.

Av nämnda skäl anser Överstyrelsen, att en fullständig kodifiering av folkskolförordningen, innefattande den nuvarande författningens grundprinciper, men upptagande såväl senare skedda förändringar och kompletteringar som även sedermera observerade, men ännu ej avhjälpna brister, nu vore ett tidens och förhållandenas krav. Då emellertid en sådan kodifikation utgör en mycket vittgående och ömtålig sak, som erfordrar noggrant och långvarigt arbete, borde dess utarbetande enligt Överstyrelsens mening anförtros åt en kommitté utav av regeringen utsedda sakkunniga.

I 1866 års förordning är lagstiftningen om den egentliga folkskolan och om seminarierna sammanförd till ett, men i betraktande därav att dessa stadganden, om ock beroende av varandra, likväl äro alldeles olikartade, har Överstyrelsen ansett det sakligare och klarare, att den föreslagna kommittén skulle få i uppdrag att behandla endast de 17 paragrafer i 1866 års folkskolförfattning, som beröra folkskolans styrelse, och de 47 paragrafer, som behandla folkskolarbetet, varigenom en särskild författning kunde fås till stånd, medan bestämmelserna om seminarierna i den nuvarande folkskolförordningen sedermera skulle överlämnas till en ny kommittés granskning och på enahanda sätt kodifieras.

På grund av det sagda, vågar Överstyrelsen därför underdånigast hos Eders Kejsrerliga Majestät föreslå, att för kodifiering av gällande folkskolförordning och därtill hörande stadganden måtte nedsättas en kommitté, till vars medlemmar skulle inkallas följande representanter för olika sidor av folkskolarbetet: en seminariedirektor eller lärare, en lärare och lärarinna vid lantfolkskolan, en distriktsinspektor för lantfolkskolorna och en inspektor för stadsfolkskolorna, två medlemmar av lantfolkskoldirektionerna, den ena präst, den andra jordbrukare, en representant för städernas arbetare, helst en mor, en stadsläkare, en jurist, som bleve kommitténs sekreterare, och folkskolornas överinspektor, vilken Överstyrelsen underdånigast ville föreslå till kommitténs ordförande.»

Nämnda hemställen har likväl tillsvidare ej gett anledning till andra åtgärder än att Kejsrerliga Senaten den 26 maj 1906 beviljade åt dåvarande seminariedirektorn, numera professorn Mikael Soininen efter ansökan, som av Överstyrelsen i utlåtande av den 11 april 1906 förordades, ett resestipendium om 2,400 mark för en studiefärd till utlandet om minst fyra månader och ytterligare ett anslag om 400 mark för uppköp av litteratur, berörande folkskolornas lagstiftning och organisation, vilken litteratur sedermera skulle överlämnas åt Överstyrelsen.

En liknande fråga om folkskolförfattningens förtydligande var föremål för behandling jämväl vid distriktsinspektorernas sjätte möte och vid det fjortonde allmänna folkskolmötet år 1908 i syfte att folkskolläraernas rättsliga ställning borde tryggas.

Lärarnas
rättsliga
ställning

Då Överstyrelsen för skolväsendet den 5 april 1910 behandlade nämnda mötens beslut i frågan, ansåg den sig böra begränsa sin nya hemställen till ändring av § 136 i folkskolförfattningen i sådan riktning, att besvär rätt till Överstyrelsen för missnöjda borde beviljas även i fråga om av folkskoldirektionen ådömd varning. Ordalydelsen av hemställen var följande:

»§ 136 i nådiga förordningen av den 11 maj 1866, innehållande stadganden angående huru vid efterlåtenhet i tjänsten eller vid andra förseelser av folkskollärare förfaras bör, medger i den form sagda lagrum erhållit i nådiga Kungörelsen av den 7 mars 1893 rätt till besvär över folkskoldirektionens dom i de fall, då den skyldiga dömts till tjänstens förlust för någon tid eller alltid, men däremot ej, om han ådömts endast varning. Då likväl ådömd varning för läraren eller lärarinnan kan medföra mångfaldiga olägenheter framdeles och då å andra sidan folkskoldirektionerna stå i alltför nära beröring med lärarkåren för att kunna fälla en fullt rättvis och kompetent dom, har Överstyrelsen vid i dag företagen behandling av senaste distriktsinspektors- och folkskolmötens beslut i fråga om folkskollärarkårens rättsliga ställning, icke kunnat annat än biträda sagda mötens uppfattning, att över ådömd varning av folkskoldirektion besvär rätt till Överstyrelsen borde beviljas den missnöjde. Vid sådant förhållande och då det enligt Överstyrelsens mening vore önskligt, att sagda förändring borde fås till stånd, redan innan den i Överstyrelsens underdåniga hemställen av den 3 april 1906 föreslagna allmänna kodifieringen av folkskolförordningen och därtill hörande stadganden kan genomföras, vågar Överstyrelsen underdånigast överlämna till Eders Kejsrerliga Majestäts prövning, huruvida skäl icke förefinnes att utfärda ett nådigt stadgande, varigenom sagda nådiga kungörelse av den 7 mars 1893 ändrades och § 136 i folkskolförfattningen finge följande lydelse:

»Visar sig lärare eller lärarinnor vid folkskola efterlåten i sin tjänst eller giver annars i sin egen levnad eller i sitt förhållande till eleverna

skäl till missnöje och låter sig ej rätta genom vänlig av skoldirektionens ordförande eller vederbörande folkskolinspektör enskilt meddelad varning, må den felande, där han eller hon endast på provtid antagen är, utan vidare av folkskoldirektionen i samråd med folkskolinspektör från tjänsten skiljas, börande den senare om förhållandet oförtövat anmäla hos Överstyrelsen. Kunna skoldirektion och inspektör ej bliva ense om den åtgärd, som vidtagas bör, hänskjute den senare saken till nämnda styrelse, som densamma prövar och slutligen avgör.

Är lärare eller lärarinna genom öppet brev i tjänsten stadfäst, skall vederbörande folkskolinspektör saken noga inför protokoll undersöka samt därefter i fall av fog den felande åtala inför skoldirektionen, vilken enligt sakens beskaffenhet dömer den skyldiga antingen till varning, som antecknas i direktionens protokoll och meddelas lärare eller lärarinna inför direktionen, eller till suspension från tjänsten för högst ett år jämte förlust av större eller mindre del av den tjänsten åtföljande penninglön eller ock att mista tjänsten.

Den, som ej åtnöjes med skoldirektionens dom, vare berättigad att däri söka ändring genom besvär, vilka skola jämte skoldirektionens utslag inlämnas till Överstyrelsen senast före klockan tolv å den sextionde dagen efter utslaget avkunnande. Överstyrelsens utslag i dylika mål få ej överklagas, därest icke lärare eller lärarinna dömts tjänsten förlustig, i vilken händelse besvär må anföras hos Senatens Ekonomidepartement trettio dagar efter erhållen del av utslaget.

Senare, den 14 febr. 1911, har även genom nådig förordning stadgats, att ifrågavarande § 136 skulle erhålla den form Överstyrelsen föreslagit, men samtidigt har till paragrafen fogats följande tillägg:

»Skoldirektionens utslag angående lärarens eller lärarinnas bestraffning kunna, oberoende av besvär över dessa utslag, i revisionsväg av Skolöverstyrelsen granskas samt ändras och upphävas. Samma rättighet tilldelas Kejsrerliga Senatens för Finland Ekonomidepartement i anseende till Överstyrelsens utslag i dessa ärenden.»

3. Folkbiblioteken.

Folkupplysningssällskapet, som redan tidigare kraftigt arbetat för folkbibliotekssaken, anhöll hösten 1905 om betydande anslag för ändamålet. På samma gång Överstyrelsen i yttrande av den 24 november 1905 förordade ansökan, ingick Överstyrelsen jämväl nämnda dag på förslag av överdirektörsadjointen, statsrådet W. Tawaststjerna till Kejsrerliga Staten med hemställan om nedsättande av en kommitté för allsidig belysning av bibliotekssaken, förenande sig om uppfatt-

ningen, att »den för vårt folks hela bildningsliv så viktiga biblioteks-saken, som hittills beklagligt nog ej tillvunnit sig tillbörlig uppmärksamhet, omsider måtte bli grundligt behandlad.»

I sin skrivelse till Överstyrelsen yttrar statsrådet Tawaststjerna:

»Antalet i vårt land grundade folkbibliotek uppgår redan till c. 2,000. De äro således jämförelsevis talrika, men tyvärr äro många i dåligt stånd, såsom den av Folkupplysningssällskapet föranstaltade undersökningen utvisar. L. Schadewitz' arbete »Suomen kansankirjastot», vari resultaten av sågda undersökning finnas tryckta, ger vid handen, att bokförrådet i flertalet bibliotek är litet, lånerörelsen obetydlig och utlåningen bristfällig. Orsaken till dessa missförhållanden är att öka i brist på ordnat understöd och i ofta okunnig skötsel.

De flesta folkbibliotek sakna regelbundna inkomster. Det enskilda intresset förslår ej att lämna nödigt ekonomiskt stöd, och lågt är det antal kommuner, som regelbundet understöder biblioteken. Många föreningar, särskilt ungdomsföreningarna, ha arbetat för understödande av biblioteken, men deras resurser ha i de flesta fall varit otillräckliga. Folkupplysningssällskapet har från år 1896 skänkt till de olika biblioteken för omkring 50 mark böcker årligen, men dessa gåvor ha endast ett ringa antal bibliotek kunnat få. — Folkbiblioteken ha en så stor betydelse för folkbildningsarbetet, att det vore beklagligt, om flere bland dem i brist på medel skulle gå nedåt. I intresserade kretsar har det därför ofta diskuterats, huru man skulle kunna få ett ordinarie, årligt understöd av staten eller kommunerna för biblioteken. I flere europeiska kulturländer har regeringen utgett stora summor för folkbiblioteken, och beviljandet av allmänna medel för detta ändamål borde ej heller hos oss vara omöjligt.

Med undantag av folkskollärarna finnas på landet ytterst få personer, som vore i stånd att sköta och ordna biblioteken. Hos lärarna kan man ock i högre grad än hos de övriga av landsbygdens invånare förutsätta intresse för sådana värv, vilka såsom bibliotekens vård och utveckling avse folkbildningens höjande. Därför tror jag, att biblioteks-saken mycket skulle vinna, om de skulle inrymmas i skolor och förestås av lärare. Då i § 122 av folkskolförordningen säges, att vid varje skola »skall bildas ett bibliotek, varur ej mindre elever än andra kunskaps-sökande personer kunna erhålla nyttig läsning», synes denna bestämmelse antyda, att lagstiftaren avsett, att i varje folkskola borde grundas ett folkbibliotek.

Folkbibliotekens organisation är en omfattande angelägenhet, som kräver mångfaldiga åtgärder, och flere frågor på detta område äro ännu oavgjorda. Böra statens medel användas för folkbiblioteken? Huru skall statsunderstödet fördelas bland biblioteken, genom Överstyrelsen för skolväsendet eller Folkupplysningssällskapet? På vilka villkor och grunder skola understöden utges? Skola endast kommunernas eller även föreningarnas bibliotek understödås? Huru skola bibliotekens räkenskaper ordnas? Är det nödigt att regelbundet utge statistiska under-

rättelser om folkbiblioteken? Bör man verkligen sträva därhän, att varje folkskola skulle ha sitt lånebibliotek? Skall i seminarierna undervisning meddelas i biblioteksvård? Vilken uppgift ha folkskolinspektorerne med hänsyn till bibliotekens organisation? Böra särskilda barnbibliotek inrättas vid biblioteken och böra de subventioneras? Böra ambulerande bibliotek finnas? Böra stora provinsbibliotek grundas, t. ex. vid folkhögskolorna? Bör i samband med biblioteket finnas en läsesal? Bör bibliotekarien åtnjuta lön? — Sådana frågor, som ännu ej klargjorts, finnas flere.

Då Överstyrelsen knappast är i tillfälle att i detalj handlägga frågan, skulle jag men hänsyn till sakens vikt anse det högst önskligt, att regeringen måtte förordna sakkunniga att undersöka ärendet. Jag har därför äran föreslå, att Överstyrelsen ville hos Kejsrerliga Senaten hemställa, att en kommitté måtte nedsättas för folkbiblioteksfrågans allsidiga belysning.»

Kejsrerliga Senaten beslöt även på grund av dessa uttalanden nedsätta en kommitté, som ägde utreda biblioteksfrågan och avge yttrande om de principer, enligt vilka statsbidrag skulle utges för bibliotekens subventionering och utveckling. Den 28 nov. 1906 kallades doktor Theodor Schwindt till kommitténs ordförande och till medlemmar lektor Hugo Bergroth, doktor A. A. Granfelt, lantbrukaren Kyösti Kallio och folkskolläraren William Sippola.

Sitt förslag inlämnade denna kommitté i betänkandet av den 7 sept. 1906, och avgav Överstyrelsen den 6 april 1907 därom avfordrat yttrande, vari säges:

»Kommittén har uttalat den åsikten, att folkbiblioteken för att kunna nå en tillfredsställande utveckling behöva rikligt understöd från statens sida. Härom torde alla vara ense; likväl kan meningsolikhet råda därom, huruvida ej alltför stor skillnad i understödens belopp gjorts mellan stam- och skolbibliotek. Kommittén förmenar vidare, att statsunderstöd ej borde ges åt biblioteken i pengar, utan endast i böcker, och då i betänkandets allmänna stadganden säges, att huvudbestyrelsen bestämmer angående de skänkta böckerna, synes kommittén avse, att bestyrelsen borde äga full valfrihet i fråga om bokgåvorna. Enligt Överstyrelsens mening borde bibliotekens underhållare ej på sådant sätt ställas under sagda myndighets förmynderskap. Man kan nämligen befara, att biblioteken komme att mindre anlitas, om sockenborna ej själva få välja den lektyr de vilja läsa.

Ehuru kommittén i allmänhet åtskiljer folkskolbibliotek och utom skolan placerade distriktsbibliotek (se t. ex. betänkandets sid. 18), föreslås i betänkandets klämmor, att statsunderstöd skulle utges endast åt kommunala bibliotek och skolbibliotek, men ingenting talas om utom

skolan varande distriktsbibliotek. Man torde ej kunna antaga, att kommittén skulle vilja lämna de sistnämnda biblioteken h. o. h. utan understöd av staten. I betänkandet utsäges dock ej tydligt, huru kommittén tänkt sig saken. I någon mån oklart är betänkandet även däri, att på ett ställe säges, att skolbibliotekens subventionering kunde höra till Överstyrelsens för skolväsendet arbetsfält, på ett annat, att bokförsändelserna till biblioteken omhänderhavas av »Folkupplysningssällskapet» och »Svenska folkskolans vänner». Då bägge emellertid äro enskilda föreningar, vilkas medlemmar växla, kunna de ej förpliktas till sådant arbete.

I betänkandet söker man visa, att bibliotekens gemensamma ledning, kräver en särskild bestyrelse. Denna bestyrelse, som kommittén nämner Huvudbestyrelsen för biblioteksärenden, skulle bestå av tre medlemmar, av vilka de bägge nämnda föreningarna hvardera utse en och Kejsrerliga Senaten enligt Överstyrelsens för skolväsendet förslag väljer den tredje. De med statsmedel understödda biblioteken borde iakttaga, vad Huvudbestyrelsen funne för gott att stadga beträffande bibliotekens vård och organisation.

En svag punkt i betänkandet är otvivelaktigt just den, där övervakningen av bibliotekens organisation omtalas. Man kunde tycka, att kommittén jämförelsevis lätt lyckats avfärda skolbiblioteken. Den föreslår, att dessa bibliotek skola underställas distriktsinspektorns uppsikt (sid. 40), och tillägger (sid. 45), att tillsynen över skolbiblioteken skulle höra till Överstyrelsens för skolväsendet verksamhetsområde. Men ur betänkandet kan man ej få annan uppfattning än att kommittén vill lämna även skolbibliotekens högsta ledning åt Huvudbestyrelsen för biblioteksärenden. Kommittén synes ej räkna med den nära till hands liggande möjligheten, att tvänne övervakande myndigheters syften och åsikter kunna råka i strid. Alldeles nödvändigt är, att skolbibliotekens styrelse lämnas blott åt en myndighet, och denna kan ej bli någon annan än Överstyrelsen för skolväsendet, under vilken skolbibliotekens föreståndare och inspektorer subordnera i alla övriga ämbetsåligganden.

Uppsikten över distrikts- och stambiblioteken lämnar kommittén likaledes åt flere olika nämnder och ämbetsmän. Kommittén anser (sid. 42), att ett slags bibliotekskonsulent eller -instruktör kunde vid behov resa till olika platser, där nytt stambibliotek planeras eller där man önskar omorganisera något tidigare kommunalt bibliotek. Vid huvudbestyrelsen skulle — säges vidare i betänkandet — anställas en avlönad sekreterare, vilken vid sidan av verkställandet av huvudbestyrelsens beslut skulle använda en del av sin tid till inspektioner av bibliotek, som hålla på att skingras (sid. 48). Dessutom skulle enligt kommitténs åsikt huvudbestyrelsen kunna vidtala även andra personer att främja och att övervaka biblioteksorganisationen (sid. 48). Vad särskilt angår stambiblioteken, anser kommittén lämpligast, att för enskilda intresserade skulle beredas tillfälle att öva inflytande vid deras ledning. För ändamålet borde i landskommunerna grundas biblioteksöreningar, vilka bl. a. skulle övervaka, att de skötas tillbörligen och väl fylla sin uppgift (sid. 42). Samtidigt skulle

stambiblioteken underställas även kommunens granskning; kommittén säger, att förhållandet mellan kommunen och biblioteksforeningen borde ordnas enligt särskild överenskommelse. Och, såsom ovan nämndes, den avgörande myndigheten i alla dessa frågor, således även beträffande övervakningen av biblioteken, skulle ankomma på biblioteksärendenas huvudbestyrelse.

Kommittén hävdar, att en sådan ledning skulle erbjuda den bästa garantin, för att »tömmarna komme i riktiga händer». Huvudbestyrelsen har man tänkt sig organiserad ungefär som den i vårt land redan förefintliga Arkeologiska kommissionen. Möjligt är, att Arkeologiska kommissionen visat sig ändamålsenlig och arbetsduglig. Men även om den skulle fyllt sitt uppdrag på ett ypperligt sätt, är därmed ej sagt, att ett liknande ämbetsverk vore det lämpligaste vid organiserandet av bibliotekssaken. Då man tänkt sig ledningen av biblioteksärendena blott som en bisyssla för hufvudbestyrelsens medlemmar, måste man fråga sig, om det kan antagas eller ens är möjligt, att dessa tre personer under ledigheten från andra arbeten skulle kunna utföra sitt omfattande och svåra värv. Ty målet är ju att utveckla och höja folkbiblioteken till viktiga bildningshårdar, som kunna främja och fortsätta folkskolornas arbete och vid sidan av dem sprida upplysning i alla Finlands kommuner.

Till bibliotekens disposition föreslås stora summor av statens och kommunernas medel. Därför må i tid tillses, att dessa medel ej gå förlorade. Så kan dock inträffa, om ej bibliotekens skötsel underkastas verksam uppsikt. Frågan om bibliotekens upprätthållande på ett dugligt sätt är lika viktig som deras subventionering. I det förra avseendet har kommittén ej lyckats framställa tillfredsställande förslag. Vad den yttrar om bibliotekens övervakning, är löst och obestämt.

Överstyrelsen kan i detta avseende ej undgå att anmärka, att kommittén skulle sluppet mången svårighet, om den skulle föreslagit, att landsbygdens stambibliotek och överhuvud alla distriktsbibliotek skulle placeras i folkskolor. På sådant sätt skulle dessa bägge även eljes på många sätt sammanhörande inrättningar, folkskolorna och biblioteken, själfallet kommit att underlyda inspektion av samma ämbetsverk. Men då hade ej heller biblioteksärendenas huvudbestyrelse behöfts.

Överstyrelsen vill slutligen erinra om ett särskilt förslag av kommittén, nämligen att lärarbiblioteken skulle förenas med stambiblioteken och sålunda upphöra att vara självständiga inrättningar (sid. 38). Med hänsyn till lärarnas bästa kan Överstyrelsen ej anse en sådan åtgärd lycklig. Ty om lärarbiblioteken skulle bli tillgängliga för den stora allmänheten, torde det ställa sig svårt att få saken ordnad så, att lärarna lika lätt som nu skulle från dem kunna låna böcker, då de behöva dem. Men frågan om lärarbibliotekens skingrande är dessutom för tidigt väckt, ty man har ännu ej vunnit tillräcklig erfarenhet om deras betydelse. Deras sammansläende med de kommunala biblioteken kan åtminstone ej försiggå annorlunda än sålunda, att hela biblioteksväsendet underställes Överstyrelsens övervakning.»

Kommitténs förslag ha sedermera ej föränlett några mera anmärkningsvärda åtgärder. Lantdagen beviljade visserligen ett anslag om 50,000 mark, därav 43,000 mark skulle lämnas åt »Folkupplysnings-sällskapet» och 7,000 mark åt föreningen »Svenska folkskolans vänner» att användas enligt av Lantdagen godkända principer till folkbibliotekens bästa. Samtidigt petitionerade Lantdagen, att regeringen måtte bekantgöra de villkor, på vilka väl skötta kommunala stambibliotek skulle kunna erhålla med allmänna medel tryckt officiell litteratur. Men den 28 okt. 1909 förordnade Hans Kejserliga Majestät, att Lantdagens beslut om beviljande av anslag för folkbibliotekens subventionerande skulle förfalla, men täcktes likväl bifalla därtill att åt väl skötta kommunala stambibliotek gratis skulle tillhandahållas lantdagens protokoll och även annan officiell litteratur och erhöi Kejserliga Senaten i uppdrag att bestämma, huru och på vilka villkor sagda litteratur skulle kunna fördelas. Lantdagens för år 1910 beviljade biblioteksanslag erhöi ej heller slutlig fastställelse. Då 1909 års andra lantdag petitionerat, att officiell litteratur skulle få tilldelas även städernas folkbibliotek, uppmanade Kejserliga Senaten den 17 mars 1910 »Folkupplysnings-sällskapet» att genom en kommission, vari sagda sällskap ägde välja tre och föreningen »Svenska folkskolans vänner» tvänne medlemmar, avge yttrande om sättet att fördela den officiella litteraturen.

Jämlikt denna kommissions yttrande har sedermera för Kejserliga Senaten tillsatts en särskild bibliotekarie, men övriga kommissionens förslag äro fortfarande slutligt oavgjorda.

Folkupplysnings-sällskapet har fortfarande arbetat för biblioteks-saken; även har en särskild förening »Finska biblioteks-föreningen» bildats för sakens bedrivande.

4. Elevbiblioteken.

År 1909 hänvände sig Folkupplysnings-sällskapet till Överstyrelsen med förslag, att Överstyrelsen för främjande av intresset för elevbiblioteken bland folkskollärarpersonalen måtte inlösa nödigt antal exemplar av den danska överläraren, sedermera bibliotekskonsulenten Andr. Sch. Steenbergs av läraren W:m Sippola för finska förhållanden bearbetade bok »Skolan och böckerna». Då Överstyrelsen ej disponerade för ändamålet nödiga medel, men ansåg saken behjärtansvärd, hänvände sig Överstyrelsen den 29 dec. 1909 till Kejserliga Senaten med följande hemställan:

»Enligt § 122 i folkskolförordningen borde i varje folkskola finnas ett elevbibliotek, och ett sådant av läraren skött skolbibliotek är ett verkligen mycket viktigt hjälpmedel för undervisningen, vars användning är ägnad att belysa och i rik mån komplettera den övriga skolundervisningen. Denna sida av skolans inre verksamhet har hittills mycket försumrats. I flere folkskolor finnes visserligen ett slags lånebibliotek, men egentliga skol- och elevbibliotek finnas i högst få skolor. Dessutom borde elevbiblioteket, såsom hörande till folkskolan och som ett behöfligt hjälpmedel vid undervisningen, avskiljas från det övriga folkbiblioteket, dess vård och övervakande göras till skolmyndigheternas sak. Överstyrelsen har även beslutit i en snar framtid skrida till åtgärder för grundande av elevbibliotek i alla folkskolor, och för nående av detta mål voré det för Överstyrelsen synnerligen nyttigt att i samband med ett cirkulär i syfte att främja saken få till varje folkskola sända ett häfte »Skolan och böckerna», däri bibliotekssaken belyses från olika sidor och goda råd ges, huru biblioteket och lånerörelsen skulle ordnas i mera praktisk riktning. Folkupplysningssällskapet har lovat sälja boken till Överstyrelsen för 25 penni exemplaret, varigenom det för de finskspråkiga lantfolkskolorna behöfliga antalet, 2,800 ex., komme att kosta 700 mark. För de svenskspråkiga skolorna finnes ingen svensk upplaga, och skulle dess förläggande ställa sig jämförelsevis dyrt. Men då de svenskspråkiga folkskolorna jämväl borde fås att inrätta elevbibliotek och då deras lärare torde hos oss lika väl som i Sverige kunna använda boken på danska, har Överstyrelsen hört sig för angående dess pris och erfarit, att den står att få till 30 öre exemplaret. De behöfliga 450 ex. skulle så komma att kosta c. 200 mark. Folkupplysningssällskapet har beslutit avgiftsfritt förse de danska exemplaren med ett svenskspråkigt biblad, belysande bibliotekstekniken.

På grund av det ovan framhållna anser sig Överstyrelsen böra i underdånighet underställa Eders Kejserliga Majestäts prövning, huruvida ej till Överstyrelsens disposition för nyssnämnda ändamål kunde av allmänna medel ställas ett anslag av 900 mark.»

Kejserliga Senaten biföll den 27 jan. 1910 sagda förslag.

Jämte det Överstyrelsen den 31 därpå följande mars sände nämnda bok till samtliga folkskolor, bilade den ett cirkulär angående elevbibliotekens vikt och betydelse och uppmanade folkskolornas inspektorer, direktionser och lärare att stifta bekantskap med denna med sakkunskap skrivna bok och så begå under iakttagande av däri givna anvisningar, att elevbibliotek, så fort sig göra låter, måtte vid varje folkskola inrättas och ordnas samt att skolans upprätthållare måtte bevilja något, om även mindre, årligt bidrag för bibliotekets ökande.

Samtidigt sände Överstyrelsen blanketter att ifyllas för att för ytterligare åtgärder få utrönt, i vilken utsträckning elevbibliotek

redan då funnos i skolorna. Detaljerna av denna undersökning äro offentliggjorda i »Statistisk översikt av folkskoleväsendet i Finland för läsåret 1909—10» sid. 235—273.

En översikt över bibliotekens antal, i den mån de under olika årtionden grundats i olika län, lämnar följande tablå:

a) *Elembibliotek:*

Län.	1840	1850	1860	1870	1880	1890	1900	1910	Grund- läggnings- tid obe- kant.	Summa.
Nylands.....	—	—	—	1	3	3	56	2	65	
Åbo o. B:borgs	—	—	—	—	—	4	66	2	65	
Tavastehus....	—	—	—	—	—	2	33	—	35	
Viborgs.....	—	—	—	—	3	8	75	2	88	
S:t Michels....	—	—	—	—	—	—	15	—	15	
Kuopio.....	—	—	—	1	—	—	24	—	25	
Vasa.....	—	—	—	1	1	6	36	3	47	
Uleåborgs....	—	—	—	—	—	—	11	—	11	
Summa	—	—	1	2	7	23	316	9	358	

b) »Andra» bibliotek:

Nylands.....	—	—	—	7	19	34	46	6	112
Åbo o. B:borgs	—	4	15	9	13	25	70	19	155
Tavastehus....	—	1	5	4	8	36	60	6	120
Viborgs.....	1	1	3	2	17	51	88	9	172
S:t Michels....	—	—	2	1	1	18	36	3	61
Kuopio.....	—	1	4	—	14	21	61	4	105
Vasa.....	—	3	3	6	18	42	54	6	132
Uleåborgs....	—	1	3	2	2	5	18	3	34
Summa	1	11	35	31	92	232	433	56	891

Då Överstyrelsen den 24 nov. 1905 förordade bifall till Folkupplysningssällskapets anhållan om anslag för folkbiblioteken, hade Överstyrelsen redan hänvisat till att subventioneringen av i folkskolor grundade och till Överstyrelsens verksamhet nära hörande barnbibliotek, vilka kanske kunde understödas i bestämd proportion till vad kommunen eller distriktet årligen uppoffrar för dem, lämpligast borde ske i enahanda ordning, som gäller för övriga understöd av samma art åt folkskolorna. Sedermera har Överstyrelsen i underdånigt förslag till ut-

giftsstat för år 1911 och följande år upptagit ett anslag av 25,000 mark och föreslagit, att därav finge beviljas åt folkskolans underhållare understöd om t. ex. 50 % av de till elevbiblioteken anskaffade böckernas pris, men detta förslag har tillsvidare ej lett till önskat resultat. Dock har elevbibliotekssaken, tack vare särskilda förlagsaffärers understöd, kraftigt börjat gå framåt.

För anordningen av undervisningen i biblioteksvård vid landets seminarier hänvisas till sid. 56—59 i denna redogörelse.

5. Hälsovården.

Undervisning i hälsolära.

I avfordrat utlåtande över det förslag, som dåvarande provinssiäläkaren i Jyväskylä distrikt E. J. Warén å ett av folkskoldirektioner och lärare i Saarijärvi kommun den 22 jan. 1906 hållet mötes vägnar gjort hos Medicinalstyrelsen angående undervisning i hälsolära i folkskolorna och de ambulerande skolorna, har Överstyrelsen uttalat sig den 6 juni 1906 därhän, att det vore önskligt, att vid folkundervisningen större uppmärksamhet ägnades hälsovårdsfrågor, men då en framställning av dem i den egentliga folkskolan enligt Överstyrelsens mening fortfarande borde ges i samband med undervisningen i naturkunnighet, föreslog Överstyrelsen, att en läkare och någon intresserad folkskolman måtte förordnas att gemensamt granska, i vad mån i folkskolan f. n. använda läroböcker fylla tidens krav i fråga om hälsovård, samt att uppgöra ett utkast till lärobok i hälsolära för folkskolans fortsättningskursér och för folkhögskolorna.

Den 22 nov. 1910 biföll Överstyrelsen till att doktor Max Okerbloms lärobok »Terveysopin pääpiirteet» måtte få begagnas som handledning i hälsolära och nykterhetsundervisning vid folkskolornas fortsättningskurser samt ytterligare av lärarna vid folkskolorna som ledning, dock med påminnelse att eleverna på grund av dess omfång ej borde åläggas att anskaffa den.

Regler och väggtavlor.

Den 24 okt. 1905 hänvände sig Överstyrelsen till Medicinalstyrelsen med hemställan, att för elementarskolornas, seminariernas och folkskolornas behov borde utarbetas en enkel och kort handledning angående elevernas hälsovård och fysiska utveckling, vilken på lämp-

ligt sätt skulle spridas bland skolornas elever samt till föräldrar och målsmän ävensom upphängas på skolväggarna.

I svaret på denna hemställan meddelade Medicinalstyrelsen den 17 dec. 1909, att på Akademiska bokhandelns förlag utkommit en av docenten Max Oker-Blom utarbetad väggtafva med hygieniska råd och att stadsläkaren i Kuopio Gustaf Forstén publicerat ett häfte »Hälsovårdsregler för skolgång», vars pris var 10 penni per exemplar, och att det kunde fås både på finska och svenska under adress Boktryckeriet »Sananvalta», Kuopio.

Härom erinrade Överstyrelsen i cirkulär av den 5 april 1910 alla seminariernas direktorer samt folkskoldirektionerna i städerna och på landet och uppmanade dem att anskaffa desamma till skolorna, det ifrågavarande häftet till utdelning bland eleverna och väggtavlorna att hängas i skolornas korridorer eller klassrum, samt meddelade samtidigt, att ifrågavarande väggtafva finge räknas till den åskådningsmateriel, för vars anskaffande till lantfolkskolorna beviljas statsunderstöd.

Jämte ett annat samma dag daterat cirkulär sände Överstyrelsen till seminariernas, abnormskolornas och folkskolornas föreståndare och föreståndarinnor samt till folkskolornas direktorer och inspektörer i städerna och på landet till kännedom och iakttagande av Medicinalstyrelsen uppgjorda och till Överstyrelsen i skrivelse av den 1 febr. 1910 befordrade:

»Föreskrifter rörande renhållning och ventilation i landets skolinrättningar.

1. Inom skolans lokaler och å skolgården skall alltid största renlighet iakttagas.

2. Vid skolans ingångsdörr skall finnas dörrmatta eller fotskrapa, och böra lärjungarne tillhållas att använda denna, innan de gå in i skollokalen.

3. Golven i skolrum, korridorer och trappor skola dagligen rengöras med en våt borste eller våt duk, i vars ställe dock sopning med våt sågspån (lika volymdelar sågspån och vatten) eller snö må användas. Endast i rum, där golven äro bestrukna med dammbindande olja, sker avsopningen torrt med särskild, för detta ändamål avsedd borste. Skolans pulpeter, bänkar och andra inventarier samt fönsterbräden skola likaledes dagligen avtorkas med en fuktig duk. Borstar och dukar, som använts till rengöringen, skola efter varje gång sköljas väl rena. Vid dessa rengöringar och dammtorkningar böra två eller flere fönster hållas öppna, så att frisk luft rikligt inströmmar i skollokalen.

4. En gång i månaden skola golven väl avtvättas, varvid bänkarna skola flyttas för att under dem samlat damm må kunna avlägsnas samt

kakelugnar, dörrar, fönster (invändigt) ävensom väggpanel, pulpeter jämte övriga möbler omsorgsfullt tvättas med tvål och vatten, efter det klassrummens och korridorernas väggar avdammats med borste samt skåpen och kakelugnarna befriats från ovanpå dem samlat damm. Under sommar- och julferier skola även väggar och tak, där så kan ske, tvättas.

5. Golven böra hållas släta och, i händelse icke korkmattor eller dylikt användas, vara oljade eller målade; oljningen och målningen förnyas vid behov. Springor, i vilka damm och orenlighet kan samlas, skola kittas eller på annat lämpligt sätt tätas.

6. Skolbarn må vid rengöringen av skollokalerna icke användas annat än under lärares eller lärarinnas omedelbara ledning.

7. Under varje rast skall skolsalen utrymmas och utluftas, där centralvarmluftsventilation ej är införd, helst genom korsdrag. Efter för dagen slutad undervisning vädras minst en kvart timme. I varje skolrum skola därför minst två fönsterhalvor kunna öppnas även vintertid. Vid kallare väderlek stängas fönstren några minuter, innan eleverna åter inkomma i rummet.

8. Skollokal bör helst icke användas för möten eller sammankömster. Har skolsal upplåtits för sådant ändamål, böra, innan den åter tages i bruk för undervisningen, golv och inventarier rengöras och salen utluftas.

9. Vid varje termins början och eljes vid behov skall tillses, att luftväxlingskanalerna äro i gott skick.

10. Temperaturen i klassrummen hålles emellan 15 och 18° C.

11. I varje skolsal, tambur och korridor skall finnas spottkärl, vilka böra vara delvis fyllda med vatten. Där golvspottkärl användas, skola de vara av sådan form, att de ej lätt vältas. De skola dagligen rengöras med hett vatten, varvid innehållet tömmes i avloppsledningen eller, där sådan icke finnes, i avträdeskärnen eller i en på ett avsides beläget ställe grävd, minst en meter djup, omgärdad grop i marken. Rengöringen av spottkärnen får icke verkställas av skolbarnen.

12. Det är förbjudet att spotta på golvet i skolans lokaler, och böra anslag härom anbringas på lämpliga ställen i skollokalen. Såväl lärare som elever böra, då de hosta, hålla handen eller hellre en näsduk för munnen.

13. På lämplig plats inom skolan skall finnas anordning för tvättning av händerna.

14. Till drickskärl böra endast släta metallbägare användas och böra eleverna tillhållas att före användandet avskölja dem. Där vattenbehållare finnes, skall den vara försedd med kran, så att bägaren ej behöver doppas ned i vattnet.

15. Avträdena böra hållas väl rena och vara försedda med täta behållare; sittbrädena böra dagligen avtorkas med fuktig duk, golven dagligen sopas och en gång i veckan avtvättas med tvål och vatten. Där tunnssystemet är i bruk, rengöras och sköljas tunnplatserna vid den månatliga storstädningen, under det tunnorna avlägsnas. Behållarna böra tömmas, innan de äro överfyllda, och bör genom tillblandning av torvströ eller mylla sörjas för att de icke utveckla stank.

16. Övervakandet av att ovanstående föreskrifter om utluftning och renhållning iakttagas bör av skolans direktion uppdragas åt någon av dess ledamöter, skolans föreståndare eller annan lämplig person.

17. Ett exemplar av dessa föreskrifter skall alltid finnas uppslaget på lätt tillgänglig plats inom skolan.»

Redan tidigare, den 13 oktober 1908, hade Överstyrelsen sänt till folkskolorna väggtavlor, åskådliggörande lungsotens utbredning i olika län.

Redan den 14 dec. 1904 hade Överstyrelsen angående överdirektörens i Medicinalstyrelsen förslag att tillsätta skolläkare vid statens elementar- och fruntimmersskolor ävensom vid de med statsunderstöd subventionerade samskolorna och för hälsovården i folkskolorna i huvudsak förenat sig om i sagda förslag framställda synpunkter, men gjort gällande, att den sanitära övervakningen, som föreslagits till genomförande blott i stadsfolkskolorna, borde utsträckas även till lantfolkskolorna, i den mån den kommunala läkarverksamheten i landet gick framåt.

Skolläkarfrågan.

I anledning därav att »Skandinaviska tandläkareföreningen» uppmanat Överstyrelsen att skrida till åtgärder för beredande av tandvård i alla skolor och i stadsskolor för grundande av tandkliniker, ingick Överstyrelsen den 30 juni 1909 med underdånig hemställan, däri bl. a. begärdes, att saken i nåder måtte anbefallas till behandling i samband med skolläkarfrågan och att landets stadskommuner måtte beviljas rätt att bland de verkliga utgifter, för vilka de av bevillningsmedel beräknade understöden för upprätthållande av städernas folkskolor erläggas, även upptaga de verkliga utgifterna för avgiftsfri tandvård åt folkskolelever och för i detta syfte grundade tandkliniker. Beträffande det senare förslaget beslöt Kejsarliga Senaten den 25 jan. 1910, att det ej skulle ge anledning till någon åtgärd.

1909 års lantdag hade petitionerat, att regeringen måtte uppgöra en plan till skolläkarssystem och med det första till Lantdagen överlämna en proposition om åstadkommande av läkarvård vid folkskolorna.

I avfordrat underdånigt utlåtande av den 21 maj 1910 rörande denna petition hänvisade Överstyrelsen först till sina ovannämnda skrivelser av den 14 dec. 1904 och den 30 juni 1909 samt yttrade därpå följande:

»Vad ytterligare särskilt folkskolläro- och lärarinneseminarierna och deras övningsskolor beträffar, anser Överstyrelsen, att den sanitära vården och ledningen i dem borde ordnas på nybas, emedan densamma i sin nuvarande begränsade form ej ens närmelsevis motsvarar alla de fordringar, som från skolhygienens ståndpunkt i detta avseende kunna uppställas.

Vid sådant förhållande och då skollärofrågan å andra sidan ännu är i behov av detaljerad beredning och dess genomförande särskilt i lant-skolorna stöter på stora svårigheter, anser sig Överstyrelsen, på samma gång den i alla avseenden förordar, att Lantdagens underdåniga petition beaktas, böra hos Eders Kejsarliga Majestät hemställa, huruvida ej en omsorgsfull och detaljerad behandling av saken bäst finges till stånd sålunda, att för ändamålet nedsattes en särskild kommitté, vartill skulle höra förutom ordförande tvänne av Medicinalstyrelsen och tvänne av Överstyrelsen för skolväsendet föreslagna medlemmar.»

Inspektor
för de hy-
gieniska
förhållan-
dena.

Ännu bör nämnas, att Överstyrelsen i avfordrat underdånigt yttrande av den 30 dec. 1908 understödde en av flere gymnastikläro- rare inlämnad anhållan och föreslog »att vid Överstyrelsen för skolväsendet skulle inrättas en särskild inspektorstjänst för övervakning av de sanitära förhållandena och gymnastikundervisningen, vilken inspektor i fråga om nämnda ämne och elevernas hälsovård borde ha yttrande- och rösträtt i Överstyrelsen».

6. Nykterhetsundervisningen.

Anhållan av
»Nykterhe-
tens vän-
ner».

På våren 1907 inlämnade föreningen »Nykterhetens vänner» till Kejsarliga Senaten anhållan om nedsättande av en kommitté för att uppgöra förslag till ordnande av nykterhetsundervisningen i folkskolorna och lärdomsskolorna.

I avfordrat yttrande av den 27 följande september över denna anhållan har Överstyrelsen med hänsyn därtill, att även vid Lant-dagen inlämnats petitioner om ordnande av nykterhetsundervisningen i alla statens och kommunernas skolor, uttalat sig därhän, att man ej borde skrida till några åtgärder, innan man erfarit, på vilken ståndpunkt Lantdagen ställde sig i denna fråga och vilka åtgärder den önskade för sakens främjande; på samma gång föreslog Överstyrelsen likväl, att för ändamålet måtte nedsättas en kommitté, och skulle vid dess sammansättning beaktas, att läntfolkskolornas lärarkår bleve företrädd.

Lantdagen petitionerade den 17 okt. 1907, att regeringen måtte i alla av staten och kommunerna underhållna skolor låta anordna undervisning om de alkoholhaltiga dryckernas inverkan och att i de olika-skolförfattningarna måtte inryckas bestämmelse härom. I petitionens motivering erinrade Lantdagen, att nykterhetsundervisningen lämpligen kunde ges i samband med naturkunnigheten och hälsoläran och att det borde sörjas för att lärarna förberetts för sin nykterhetsundervisning, sålunda att vid universitetet och i seminarierna borde lämnas undervisning inom detta område.

Lantdagens
petition.

I sitt uttalande av den 8 sept. 1908 över Lantdagens petition yttrar Överstyrelsens folkskolavdelning:

Överstyrel-
sens ytt-
rande.

»Redan av rent pedagogiska skäl bör ett upptagande av nykterhetsundervisningen i folkskolans läroplan anses särskilt önskvärt, om den än helst bör behandlas i samband med andra läroämnen, företrädesvis hälsoläran. Undervisningen måste för att nå elevernas erfarenhet länka uppmärksamhet även vid de alkoholhaltiga dryckerna och deras inverkan.

Ännu klarare framstår vikten av nykterhetsundervisningen, om den ses från den egentliga praktikens ståndpunkt. Rusdryckerna höra till de värsta hindren för mänsklighetens och främst vårt eget folks allsidiga utveckling i andligt och materiellt avseende. Nykterhetsarbetet, vars syftemål är att avlägsna rusdryckernas bruk, kräver stöd i alla medborgares övertygelse om dessa dryckers skadlighet, och denna övertygelses skapande kan skolan utan tvivel mycket verksamt främja just genom nykterhetsundervisning, genom att ge lärjungarna hithörande kunskaper.

Nykterhetsundervisningen i våra skolor har hittills huvudsakligen varit överlämnad åt det enskilda intresset. I de flesta av våra folkskolor användas likväl f. n. redan i naturlära sådana läroböcker, i vilka ingår en avdelning, behandlande nykterhetsundervisningen, och många yngre folkskollärare ha under seminarietiden fått handledning i meddelande av nykterhetsundervisning. Men sakens vikt och strävandet att göra ifrågavarande undervisning allmän kräver organisering och uttryckliga stadganden. Därför anser Överstyrelsen det vara synnerligen önskligt, att vid en revidering av folkskolförfattningen och lärokurserna, vilken åtgärd redan länge motsetts, nykterhetsundervisningen göres obligatorisk i alla folkskolor och seminarier och att denna undervisnings bästa beaktas även från statens sida vid anskaffande av undervisningsmateriel och genom anordnande av särskilda nykterhetskurser för tidigare utbildade folkskollärare.»

Från elementarskolsektionen begärdes till en början den 1 sept. 1908, att Överstyrelsen i samband med det yttrande, som skulle avges över den år 1906 nedsatta Skolkommitténs kort förut utkomna betänkande, skulle få uppgöra ett noggrannare förslag till ordnande

av nykterhetsundervisningen. Sedermera, den 20 jan. 1909, föreslog Överstyrelsen likväl i en ny skrivelse, att en tremannakommitté skulle nedsättas för att »pröva och föreslå, huru nykterhetsundervisningen i våra skolor ändamålsenligast skulle anordnas»:

Kommitté. Den 2 därpåföljande februari berättigade Kejsrerliga Senaten Överstyrelsen att nedsätta en kommitté, vilken skulle uppgöra förslag till ordnande av nykterhetsundervisningen i alla lärdomsskolor och i folkskolor ävensom seminarier samt att utarbeta förslag till bestämmelser angående denna undervisning; i kommittén skulle inkallas tre medlemmar, en för att företräda lyceerna, en fruntimmersskolorna och en folkskolorna och seminarierna, och skulle en av Överstyrelsens medlemmar väljas till kommitténs ordförande.

Den 13 febr. 1909 utsåg Överstyrelsen till kommitténs ordförande t. f. överinspektorn för folkskolorna A. Haapanen och kallade till medlemmar lyceilektorn F. O. Rapola, fruntimmersskolföreståndarinnan Alma Langhoff och seminarieföreståndarinnan Hedvig Sohlberg. Den 14 därpåföljande april kallade Överstyrelsen med vederbörligt tillstånd till medlem i kommittén för att särskilt företräda folkskolorna folkskolläraren Eemeli Kunnas. Som kommitténs sekreterare fungerade professor Mikael Soinen, och det till Överstyrelsen ställda betänkandet förelåg färdigt den 9 juni 1909.

Sedan kommitténs betänkande fåtts översatt till svenska, uppmanade Överstyrelsen den 5 därpåföljande november alla seminariedirektorer att infordra uttalanden av seminariernas lärarkollegier, städernas folkskolinspektorer att taga reda på lärarpersonalens i stadsfolkskolorna åsikt, distriktsinspektorer att vid lämpligt tillfälle, t. ex. vid lärarföreningarnas möten, höra sig åt om lärarkårens vid lantfolkskolorna åsikt om betänkandet, varav ett exemplar sänts till alla lantfolkskolor, och att jämte de införskaffade yttrandena över ifråvarande betänkande med eget utlåtande inkomma till Överstyrelsen.

Sakens slutliga ordnande.

Till slutlig behandling förelåg frågan den 5 april 1910 inom Överstyrelsen, och beslutet delgavs vederbörande i tvänne cirkulär. Cirkuläret till seminariedirektorerna och lärarkåren vid seminarierna lydde:

»Sedan en särskild kommitté utarbetat förslag till anordnande av nykterhetsundervisning vid läroanstalterna i landet, har Överstyrelsen vid behandlingen av sagda förslag funnit nödigt i avseende å folkskollärar- och lärarinneseminarierna föreskriva:

att förutom den tillfälliga beröring av nykterhetsfrågan, vartill olika läroämnen kunna giva anledning, bör vid samtliga seminarier i undervisningen i hälsolära ingå en kurs i alkohologi;

att därutöver bör å seminariernas fjärde klass anordnas i samband med gymnastiken och dess undervisningsmetodik en kurs i skolhygien samt hälso- och nykterhetslärans metodik; såsom ock

att de lärokurser, som härvid komma att genomgås, böra upptagas i de undervisningsplaner, vilka jämlikt 11 § i nämnda reglementet för seminarierna av den 11 maj 1866 vart tredje år uppgöras, ävensom för läsåren 1910—1912 tilläggas i nu gällande, härförinnan fastställda planer.

Beträffande seminariernas övningsskolor skall i avseende å undervisning i hälso- och nykterhetslära iakttagas, vad Överstyrelsen i särskilt, under denna dag utfärdat cirkulär föreskrivit rörande denna undervisningsordnande vid folkskolorna.»

Till alla folkskolinspektorer och direktionser samt lärare och lärarinnor i städerna och på landet sändes följande cirkulär:

»Sedan en särskild kommitté utarbetat förslag till anordnande av nykterhetsundervisning vid läroanstalterna i landet, har Överstyrelsen vid behandlingen av sagda förslag funnit nödigt i avseende å folkskolorna föreskriva:

att vid varje folkskola bör å tredje och fjärde årsavdelningen i samband med hälsolära meddelas regelbunden undervisning i nykterhetslära, åsyftande en saklig framställning av alkoholhaltiga dryckers inverkan ej mindre på människokroppens olika organ och dessas funktioner än ock på människans andliga förmögenheter och sedliga liv;

att för vinnande av detta syftemål antalet veckotimmar i naturkunskighet, vilket även annars varit otillräckligt, skall ökas från två timmar till tre, varvid det nödiga tillskottet i tid enligt Överstyrelsens mening lämpligast kan tagas från timmarna i religion, där dessa hittills varit flere än 4 i veckan; samt

att nykterhetens betydelse dessutom må vid tillfälle och efter behov beröras jämväl vid undervisningen i andra ämnen, sådana som religion, läsning och historia.

Därjämte har Överstyrelsen velat uttala önskvärdheten därom, att undervisning i hälsolära och nykterhet mera än hittills måtte meddelas vid folkskolornas fortsättningskurser samt att nykterhetssaken vid dessa behandlas även ur social och ekonomisk synpunkt.

Fö. att befordra nykterhetsundervisningen har Överstyrelsen tillika beslutit att i förteckningen över sådan åskådningsmateriel, för vars inköp bidrag ur allmänna medel beviljas, upptaga:

1. Kollektion för kemiska experiment. Pris i trälåda 20 mark. Nykterhetens väänner.

2. Curt Wallis: Alkoholens inverkan på människans inälvor. 4 färgplansch. Pris 15 mark.

3. Av planschserien till arbetet: »Vad säger vetenskapen om rusdryckerna» planscherna 3, 5, 9, 10 och 11. Pris 10 mark.

4. En av ovanuppräknade åskådningsmateriel särskilt för skolor sammanställd kollektion. Pris 35 mark.»

Genom att sålunda medels cirkulär ha ordnat nykterhetsundervisningen i seminarierna och folkskolorna på grund av gällande folkskolförordning ansåg Överstyrelsen de i nykterhetskommitténs betänkande föreslagna tilläggen till folkskolförordningen i fråga om nykterhetsundervisningen, i sina grunddrag vida viktigare och mera omfattande än förordningens föreskrifter beträffande övriga läroämnen, bäst kunna ordnas och förverkligas vid den motsedda allmänna revisionen av nämnda förordning.

7. Teckningsundervisningen.

Teckningsundervisningen har under ifrågavarande tid med kraftiga steg trätt in på nya banor såväl i seminarierna som i folkskolorna.

Kommitté-
betänkande.

För att handlägga frågan om teckningsundervisningen hade den 27 juni 1904 nedsatts en kommitté, vars betänkande förelåg färdigt den 9 juni 1907, och detsamma sändes år 1908 i finsk dräkt och år 1909 i svensk dräkt till alla folkskolor och seminarier samt övriga vederbörande.

I betänkandet föreslås även praktiska åtgärder för teckningsundervisningens reformerande: vid Överstyrelsen skulle tillsättas en särskild inspektor för teckningsundervisningen, till kompetensvillkoren för folkskolinspektorerne borde bl. a. höra styrkt färdighet i teckningsundervisning, seminariernas teckningslärare borde vid behov kunna användas som inspektorer av teckningsundervisningen, särskilda sommarkurser borde anordnas för att instruera folkskollärarna i den nya läroriktningen, vid de akademiska fortsättningskurserna borde anordnas särskilda konstnärliga föredrags- och teckningskurser, allmänna teckningslärarmöten borde hållas och utställningar av elevarbeten anordnas, åt lantfolkskolorna skulle beviljas anslag för teckningskollektioner, åt författare av goda handböcker och läroböcker skulle belöningar utdelas och antalet teckningstimmar i seminarierna och folkskolorna skulle ökas. Slutligen uttalades förhoppningen, att förslaget till läroplan ofördröjligen skulle på prov tagas i bruk i lan-

dets seminarier och folkskolor och att Överstyrelsen senare skulle slutligt granska detsamma samt anbefalla, att det som normalplan borde av vederbörande följas.

Sedan Kejsarliga Senaten infortrat Överstyrelsens yttrande angående betänkandet, uppdrog Överstyrelsen åt överinspektör G. Lönnbeck att bereda ärendet, och innehöll hans skriftliga yttrande av den 23 mars 1909 följande:

Tecknings-
kurser i
seminarierna.

»Den riktning inom teckningsundervisningen, varom nu är fråga, avviker ansevärt från hittills använda metoder och förfaringssätt på detta område särskilt genom att vilja avskaffa all mekanisk kopiering från rad till rad, genom att rikligt vilja begagna färger och genom att utveckla fantasin och egen iakttagelse. Allt detta förtjänar erkännande och betecknar ett glädjande framsteg. Men kritiskt sett kan man ej bli fullt övertygad om att allt det hithörande, som nu kanske genom sin nyhet fångslar, skall visa sig gott och praktiskt särskilt i folkskolundervisningen; olika lärare förfara även redan härvidlag på olika sätt. Jag anser det emellertid för tidigt att framställa några egentliga anmärkningar mot kommitténs motivering eller dess metodiska anvisningar. Kommittén har som slutönskan uttalat, att dess förslag till läroplan måtte på försök införas i vårt lands seminarier och folkskolor och att först, sedan sålunda förslagen »genomgått det praktiska försökets skärself», Överstyrelsen måtte granska och till efterföljande påbjuda dess normalplan. Den nya riktningens genomförande har ju redan begynt i seminarierna och folkskolorna, men tydligt är, att dess praktiska ordnande till normalkurser kan inträffa först efter något år. Den fråga, som på sakens nuvarande ståndpunkt bör besvaras, är sålunda denna: Kan man på grund av kommitténs framställning och redan vunnit erfarenhet antaga, att vi i alla fall ha fullt skäl att allmänt införa denna nya metod i folkskolorna? Och på denna fråga måste utan tvivel svaret bli jakande. Säkert kunna åtminstone följande omständigheter enligt mina iakttagelser betecknas som förtjänster hos denna nya undervisning:

1) den väcker och stärker elevernas intresse i hög grad och alldeles synbart mera än någon annan hos oss använd metod vid teckningsundervisningen;

2) den leder eleverna snabbt till glädjande resultat;

3) den kräver självständig verksamhet av varje elev och lämpar sig härigenom väl som tyst arbete i folkskolan; och

4) den har några lätt funna beröringspunkter med handarbetsundervisningen.

Under förutsättning att ensidigheterna och de svaga sidorna hos systemet, som under praktikens tid kanske träda i dagen, beaktas, då slutligen normalplanen fastställs, gäller det nu närmast att överväga de praktiska åtgärder, som föreslås i betänkandets sista kapitel.

I detta sammanhang bör emellertid först nämnas, att det i januari år 1908 hållna mötet av distriktsinspektörer beslutit uttala som önskan,

»att antalet av de av kommittén föreslagna kurserna inskränkes och att i stället landet runt anordnas kurser om tvänne veckor, varvid även stipendier lämnas deltagarna», och att detta är till Överstyrelsen inkommit tre ansökningar, nämligen teckningsläraren E. A. Vesterlunds nedan nämnda ansökan, folkskolläraren J. V. Kallios, däri han anhåller att få anordna en två veckors tecknings- och lekkurs och att för den samma måtte beviljas ett understöd av 350 mark, och den tredje av lärarna i Uleåborgs distrikt, att Överstyrelsen för sagda distrikts lärare måtte anordna en teckningskurs, för vilken tillräckligt stora understöd skulle beviljas.

Bifogande dessa ansökningar ävensom några andra vid ärendets handläggning anlända skrivelser ber jag med anledning av kommittébetänkandet och dessa ansökningar få göra följande förslag:

I. Sommarkurser för folkskollärare.

Av de föreslagna kurserna måste i främsta rummet tagas i betraktande de av kommittén berörda, ej endast emedan de begärts av fackmän på grund av principiell prövning, utan även av andra skäl. Kurser, anordnade av seminarielärare, som gjort sig väl förtrogna med den nya riktningen i teckningsundervisningen, måste nämligen ställas framom sådana teckningskurser, som man hoppas få till stånd med folkskolläraernas biträde på landsbygden. Först sedan vid seminariernas kurser utbildade lärare finnas till något antal, kan bland dem träffas val av ledare och lärare, och sommarkurser för samma ändamål anordnas i olika folkskolkretsar. Visserligen ha från seminarierna under de senaste åren utdimitterats lärare och lärarinnor, som genom den i seminarierna meddelade undervisningen äro väl inkomna i den nya metoden, men de äro som lärare alltför unga för att överhuvud vara lämpliga som ledare och lärare.

Det borde således nu föreslås, att under ett par, kanske tre somrar, räknat från nästa sommar, på sätt kommittén framhållit vid olika seminarier måtte hållas kurser och därpå, kanske redan från sommaren 1910, i olika folkskolkretsar småningom anordnas liknande kurser med ledare och lärare, valda bland de bästa av de vid seminariekurserna utbildade. Sålunda skulle troligen inom några år den nya metoden vid teckningsundervisningen bekantgöras för alla nuvarande lärare, som med den vilja göra sig förtrogna.

Vad beträffar seminariekurserna, skulle jag föreslå följande, som delvis avviker från kommitténs förslag. Då det är av vikt, att just seminariernas egna teckningslärare leda dessa kurser, skulle vid de sammansatta seminarierna finnas två, vid de enkla en lärare. Men vid alla seminarier borde det stå dessa lärare fritt att, såsom också kommittén föreslagit, få efter eget val vidtala som biträde en folkskollärare eller -lärarinna, varigenom således som kurslärare vid de sammansatta seminarierna skulle fungera tre och vid de övriga seminarierna tvänne personer. Jag anser det viktigt, att sålunda någon — självfallet i teckning väl inkommen — folkskollärare vore med vid kurserna som lärare, emedan han kan från sitt

område medföra erfarenheter, som vid kursernas planläggning och undervisning kunna vara till nytta. För varje kurslärare torde för tre veckors arbete en ersättning av 400 mark förslå — kommittén föreslår 500 mark —, om blott åt den seminarielärare, som egentligen ordnar och leder samt handhar de viktigaste praktiska bestyren, för detta extra arbete lämnas ett tillskottsarvode om 100 mark.

Enligt min erfarenhet från inspektioner har åtminstone vid Jyväskylä, Sordavala och Ekenäs seminarier teckningsundervisningen redan flere år varit ordnad på basen av den nya riktningen, och även eljes vore det lämpligast, att teckningskurser nästa sommar anordnades vid dessa seminarier. Om Kajana seminarium skall här snart talas skilt för sig. Vid gjord förfrågan ha även nämnda tre seminariers teckningslärare på nyss berörda villkor i fråga om ersättning och biträdande lärare lovat anordna kurser i teckning för folkskollärare, i Jyväskylä från den 27 juni till den 17 juli, i Sordavala från den 26 juli till den 14 aug. och i Ekenäs från den 14 juni till den 3 juli. Vederbörande direktorer ha ej i sina meddelanden haft något att anmärka mot dessa tider, och torde de kunna godkännas.

I kurserna skulle få deltaga fullt kompetenta folkskollärare och lärarinnor, vilka ej under seminarietiden undervisats enligt den nya teckningsmetoden. Såsom kommittén tänkt sig saken, borde högsta antalet lärare, som kunde mottagas till kursen, utgöra 30 per seminarielärare, således till Jyväskylä 30 lärare och 30 lärarinnor, till Sordavala likaledes och till Ekenäs 30 lärarinnor. Då det nu gäller att upphjälpa undervisningen i ett ämne, som hittills i folkskolorna stått på en mycket otillfredsställande ståndpunkt, måste staten självfallet för att få kurserna möjligast välbesökta i någon form understöda de lärare, som på detta område vilja upphjälpa sina kunskaper. Det lämpligaste medlet måste väl anses vara, att alla kursdeltagare få fri bostad och mat i seminariernas internat och de, som ha längre väg, något mindre reseunderstöd, högst 20 mark. Ifall seminariernas kostpengar genom denna merutgift vid årets slut skulle visa sig otillräckliga, borde vederbörande direktor i vanlig ordning i god tid anmäla därom för erhållande av nödigt extra anslag. Ett sådant understödande från statens sida skulle ej omedelbart kräva nämnvärt stora anslag och skulle i alla händelser ställa sig billigare än annan subventionering, varförutom det för kursdeltagarna vore synnerligen bekvämt. Såsom vederbörande seminariedirektorer i sina yttranden till Överstyrelsen påpekat, vore det billigt, att seminariernas kosthållerskor för detta extra arbete mitt under sommarlovet skulle åtnjuta en månads lön eller 50 mark och att för tjänstefolket, som under sommaren vanligen eljes haft sin s. k. frivecka, men nu skulle betungas med extra städning m. m. arbete, skulle beräknas 50 mark i ersättning per seminarium.

De nu föreslagna kurserna skulle alla, såsom redan antyddes, pågå tre veckor, och har man tänkt sig omkring 5 timmar egentlig undervisning och övning i klass, vartill komme teckning i fria naturen, exkursioner o. s. v. Jämte dessa kurser bör därjämte observeras, att läraren i teckning vid Kajana seminarium, Vesterlund, föreslår en två veckors teckningskurs,

för hvilken han begär 250 mark i statsbidrag. Då de blivande kurserna av folkskollärare på landet just planerats att räcka två veckor, skulle jag anse skäl föreligga att försöka hålla en sådan två veckors kurs med en lärare, på det att man för de blivande kurserna skulle ha någon erfarenhet. Vesterlund, som själv varit folkskollärare, har redan flere år ordnat sin undervisning i Kajana efter den nya teckningsmetoden och har på mig gjort intrycket av en intresserad och skicklig teckningslärare. Jag skulle därför anse, att det vore saken till fromma, om även han under nästa höst på tid, som han bestämmer, finge anordna en teckningskurs för högst 30 lärare och därför åtnjöte det begärda statsunderstödet. Sålunda skulle det önskningsmål, som folkskollärarna i Uleåborgs distrikt i ovannämnda ansökan framställt, även det i någon mån redan tillmötesgåas. Då Kajana seminarium ej äger internat och resorna till staden komme att bli långa, skulle jag föreslå, att kursdeltagarna finge, beroende av resans längd, åtnjuta understöd om 30—60 mark. Vesterlunds understöd om 30 mark anser jag alltför lågt för andra än dem, som råka bo i närheten av vattnen eller järnvägarna vid Kajana.

Vad slutligen vidkommer de åtgärder kursernas anordnande kräva, skulle jag anse ändamålsenligast, att Överstyrelsen, sedan slutligt beslut fattats rörande ärendet, därom skulle annonsera i tidningarna, men skulle sökandena därpå ha att vända sig till kursledaren vid det seminarium, dit de önska komma, och denne skulle utfärda kallelse. Även andra allmänna normer för dessa kurser borde av Överstyrelsen lämnas, men skulle kursernas närmare organiserande anförtros åt läraren vid varje kurs, likaledes fördelningen av resebidragen o. s. v. Över deltagande i kurserna finge kursledaren på begäran utfärda intyg.

Överstyrelsen skulle inspektera alla dessa kurser och på grund därav uppgöra framtida förslag i detta ärende.

Enligt det ovan föreslagna bleve visserligen hela den västra delen av landet utan teckningskurser nästa sommar och de svenskatalande manliga lärarna skulle ej alls ha tillfälle att ännu under detta år göra sig förtrogna med den nya teckningsmetoden. Med hänsyn till kostnaderna torde det likväl ej vara möjligt att föreslå flere kurser för samma år än de nämnda. Dessutom skulle jag tro, att det vore saken till fromma, om tillfälle skulle beredas teckningslärarna i de i landets västra del varande seminarierna att besöka t. ex. kurserna vid Jyväskylä seminarium, innan de anordna egna kurser, och borde för ändamålet beviljas omkring 100 mark åt envar i reseersättning.

På grund av förestående förslag skulle de direkta kostnaderna för teckningskurser vid fyra seminarier under nästa sommar bli följande:

8 kurslärare à 400 mark	3,200: —
3 » för ledning och organisationsåtgärder à 100 mark	300: —
1 » (i Kajana)	350: —
För kosthållerskorna och tjänstefolket vid 5 sem. à 100 mark	500: —
Resebidrag åt kursdeltagare till Jyväskylä, förslagsvis	600: —

Resebidrag åt kursdeltagare till Sordavåla, förslagsvis	600: —
» » » » Ekenäs »	300: —
» » » » Kajana »	1,350: —
» » 3 seminarielärare à 100 mark	300: —
	Summa Fmk 7,500: —

Lägger man till denna summa ytterligare merkostnaderna för mat vid seminariernas internat med förslagsvis 3,000 mark, skulle kostnaderna för teckningskurserna nästa sommar uppgå till 10,500 mark. Enligt kommitténs förslag skulle kurserna (vid tre seminarier) årligen kosta 13,500 mark.

II. Handböcker och läroböcker.

Kommittén har ansett redigerandet av handböcker och läroböcker i modern teckning vara ett mycket viktigt medel att höja undervisningen och att från statens sida för ändamålet borde beviljas tillräckliga belöningar.

Med anledning härav må erinras, att till en början just kommittébetänkandet, som i sin finskspråkiga dräkt redan skickats till alla finskspråkiga folkskolor och vars svenska upplaga nyss utkommit och likaledes kommer att sändas till folkskolorna, utgör en sådan i den nya teckningsmetoden orienterande handbok, som främst behöves. Men för att kunna bli tydlig för folkskollärarna, skulle den kräva åskådliga bilder. Sådana finnas redan utgivna av Y. Blomstedt och A. Kohonen i 34 tavlor; om även dessa skulle sändas till alla folkskolor, bleve bekantskapen med den nya teckningsundervisningen ytterligare underlättad. Bilagda kostnadsförslag av förlagsaktiebolaget Otava visar, att 2,500 finskspråkiga och 500 svenskspråkiga exemplar av dessa tavlor inalles komme att kosta 3,622 mark, däri inberäknat, enligt vad man meddelat mig, även förklaringar på bägge språken till bilderna, och borde beviljandet av denna summa därför föreslås samt, om därtill bifalles, dessa bildtavlor beställas och sändas till folkskolorna.

III. Anskaffande av teckningskollektioner till folkskolorna.

Kommittén har föreslagit, att för anskaffande av teckningsmodellkollektioner understöd måtte beviljas ur statsmedel till samma belopp som för åskådningsmateriel. Detta förslag kan Överstyrelsen förmodligen understöda, möjligen utvidgat sålunda, att statsbidraget skulle gälla teckningsmateriel överhuvud. Någon beräkning finnes ej och kan f. n. ej ens närmelsevis uppgöras, men om teckningsmateriel liksom annan undervisningsmateriel berättigar folkskolorna till statsbidrag, skulle väl i närmaste framtid en beräkningsgrund fås, på basen av vilken man kunde uppskatta de årliga utgifterna för ändamålet.

IV. Övriga föreslagna åtgärder.

Vad de av kommittén föreslagna övriga åtgärderna beträffar, torde Överstyrelsen åtminstone ej i detta nu kunna framkomma med förslag om tillsättande av en särskild inspektor för teckningsundervisningen, ej heller i syfte att bland kompetensvillkoren för distriktsinspektorer skulle stadgas färdighet i teckningsundervisning. Det, som avses med förslagen, torde tillsvidare nås på sätt § 12 mom. 6 i reglementet för Överstyrelsen omnämner, vartill jämväl kommittén hänvisar. Det vore därför av vikt, att, så snart den nya riktningen inom teckningsundervisningen allmännare kommit till användning i landsbygdens folkskolor, någon eller några av seminariernas teckningslärare och likaledes några på detta område framstående folkskollärare förordnades att inspektera teckningsundervisningen i folkskolorna, varom Överstyrelsen då utan att ingå med särskild hemställan kunde draga försorg.

I samband med de akademiska fortsättningskurserna ha redan nu, enligt vad jag hört, anordnats teckningskurser för folkskollärare, såsom kommittén önskat, och kan man härav motse stort gagn för saken, då man tager i betraktande de jämförelsevis rika resurser och tillfällen, som i huvudstaden i detta avseende stå till buds. Vad däremot vidkommer möten av teckningslärare, vilka, kommittén likaledes uppställer bland sina önskningsmål, torde det ej vara skäl att anordna sådana enbart för seminariernas och några städers teckningslärare, utan lämpa de sig bäst i ramen av de allmänna lärarmötena och möten af seminarielärare.

Vad slutligen angår ökandet att timmarna i teckning i seminarierna och folkskolorna, har här från kommitténs sida uttalats en förhoppning, vilken det nogsamnt vore av vikt att få förverkligad, särskilt i fråga om en tredje veckotimme i teckning å folkskolornas läroplan. Men såvida denna önskan med hänsyn till rådande förhållanden kan tillmötesgå, beror dess förverkligande av Överstyrelsen och folkskolininspektorer, varför ej heller i detta fall föreligga skäl att göra någon hemställan hos Kejsrerliga Senaten.

Hänvisande till förestående motivering och förslag, torde Överstyrelsen i avfortrat yttrande till Kejsrerliga Senaten hemställa:

att under loppet av nästa sommar vid Jyväskylä, Sor-davala och Ekenäs seminarier måtte få anordnas tre veckors kurser för instruerande av folkskollärare i den nya riktningen av teckningsundervisningen;

att vid dessa kurser måtte få anställas nämnda seminariers lärare i teckning, vilka skulle organisera och leda kurserna ävensom meddela undervisning samt äga rätt att till sitt biträde kalla till varje seminarium någon i teckning framstående folkskollärare eller -lärarinna;

att i vartdera av de sammansatta seminariernas kurser skulle få deltaga högst 30 lärare och 30 lärarinnor samt i kurserna i Ekenäs högst 30 lärarinnor;

att kursernas lärare skulle få avlönas med 400 mark envar och den, som leder kursen och handhar de viktigaste praktiska bestyren, därutöver med 100 mark;

att alla kursdeltagare skulle få fri bostad och mat i dessa seminariers internat under kurstiden och de, som ha längre väg, dessutom i reseersättning högst 20 mark;

att förutom dessa kurser, jämlikt gjord ansökan, teckningsläraren vid Kajana seminarium skulle få anordna under nästa sommar en två veckors kurs, till vilken likaledes skulle mottagas högst 30 (manliga och kvinnliga) lärare;

att åt ledaren av denna kurs skulle beviljas en ersättning om 350 mark och åt kursdeltagarna för resekostnader 30—60 mark;

att Överstyrelsen skulle lämna underrättelser om kursernas anordnande, plats och tid och i övrigt om dem meddela behövliga allmänna föreskrifter till iakttagande;

att däremot kursernas lärare själva skulle få organisera sina kurser, mottaga anmälningar och besvara dessa, fördela understöden och på begäran lämna intyg över deltagande i kurserna;

att för nu nämnda och örut uppräknade mindre kostnader måtte av statsmedel för denna gång beviljas inalles 7,500 mark, varförutom seminariernas direktorer finge, i den mån seminariernas kostpenningar på grund av ökade utgifter ej förslå, i god tid före årets utgång i vanlig ordning hemställa om beviljande av extra anslag.

Dessutom torde Överstyrelsen föreslå:

att Blomstedts och Kohonens till teckningskommitténs betänkande sig anslutande 34 bildtavlor jämte förklaringar måtte få sändas till alla folkskolor och att för ändamålet måtte av allmänna medel beviljas 3,622 mark; och

att för anskaffande av teckningsmateriel till folkskolorna måtte ur allmänna medel beviljas bidrag till samma belopp som för inköp av annan undervisningsmateriel.

Vad beträffar teckningskommitténs övriga praktiska förslag torde Överstyrelsen uttala sig därhän, att de f. n. ej från Överstyrelsens sida föranleda någon särskild hemställan, men att Överstyrelsen skall beakta dem, i den mån förhållandena ge därtill anledning.»

I sitt avgivna uttalande anslöt sig Överstyrelsen i huvudsak till doktor Lönnbecks förslag, och den 12 maj 1909 fann Kejserliga Senaten för gott bifalla till förslaget om teckningskurser vid Jvaskylä och Ekenäs seminarier under den därpåföljande sommaren, men förkastade Överstyrelsens hemställan om kurser vid Sordavala och Kajana seminarier. Samtidigt beviljades för anskaffande av nämnda bildtavlor till alla folkskolor 3,622 mark.

Emedan till dessa kurser anmälde sig vida flere deltagare, än man kunde mottaga, samt intresset att stifta bekantskap med den nya teckningsmetoden och att själv öva den var synnerligen livligt och även med hänsyn därtill, att de vunna resultaten från föregående kurser voro mycket gynnsamma, ingick Överstyrelsen den 25 febr. 1910 med hemställan om anordnande av i huvudsak liknande teckningskurser följande sommar vid Sordavala och Nykarleby seminarier, och Kejserliga Senaten biföll den 14 påföljande april Överstyrelsens hemställan.

Även sommaren 1911 ha liknande kurser hållits vid Jyväskylä och Ekenäs seminarier.

Andra åtgärder.

Även på annat sätt ha såväl myndigheterna som enskilda intresserade sökt instruera folkskollärarna i den nya teckningsmetoden: vid de föreläsningskurser, som anordnats olika år vid olika seminarier för folkskollärare, som erhållit auskulteringsstipendier (Jfr. sid. 68), har vanligen förekommit teckning; vid de flesta lek- och gymnastikkurserna har teckningen varit extra ämne och i samband med det XIV allmänna folkskolmötet i Helsingfors år 1908 hade en utställning av folkskolelevers teckningar anordnats.

Deltagande teckningskongresser.

På initiativ av en kommitté, vald av landets teckningslärare, hemställde Överstyrelsen den 6 mars 1908, att teckningslärare borde beredas tillfälle att deltaga i den trettonde internationella kongressen för teckningsundervisning i London den 3—8 följande augusti och att för ändamålet måtte av allmänna medel beviljas: 2,000 mark för anordnande av en utställning elevarbeten och för författandet af en broschyr om tecknings- och handarbetsundervisningen i landet, 3,000 mark till sex resestipendier och 300 mark i ersättning åt Överstyrelsens representant.

Kejserliga Senaten beviljade för ändamålet endast 1,500 mark till tre resestipendier, och tilldelade Överstyrelsen seminariernas resestipendium åt lektor Yrjö Blomstedt och folkskolstipendiet åt läraren A. Kohonen, vilka sedermera även togo del i kongressen.

8. Trädgårdarna.

Trädgårdskommittén.

Hösten 1905 hänvände sig nyss förut utnämnde folkskolinspektorn i Helsingfors distrikt K. A. O. Relander, i egenskap av ordförande i den då arbetande trädgårdsundervisningskommittén, på grund av

gjorda iakttagelser till Överstyrelsen med en erinran, att knappast något inom nämnda distrikt åtgjorts för åvägabringandet och ordnandet av folkskolornas trädgårdar, varför trädgårdssaken låg så nere, att elevträdgårdar ej funnos i en enda skola och lärarträdgårdar ingalunda vid alla skolor. Då skälet härtill ej var endast bristande intresse, utan ofta bristande kunskap, huru trädgårdar skulle ordnas, planläggas och hållas i skick, föreslog inspektor Relander, att till en början någon skicklig trädgårdsmästare skulle avlönas för att redan samma höst uppmäta och kartlägga folkskolornas tomter samt därpå under vintern utarbeta nödiga ritningar och förklaringar, enligt vilka, sedan de granskats, vilket kunde ske inom sagda kommitté, trädgårdarna på våren kunde upparbetas.

I en till Kejsrerliga Senaten den 27 okt. 1905 på grund härav gjord hemställan uttalade sig Överstyrelsen därhän, att det vore synnerligen önskligt, att så snart som möjligt något gjordes för trädgårdssakens främjande, och föreslog, att för ändamålet skulle beviljas 500 mark ur allmänna medel.

I enlighet med detta förslag beviljade även Kejsrerliga Senaten den 6 därpåföljande dec. de begärda 500 mark för avlönande av en trädgårdsmästare, vilken skulle skrida till förberedande arbeten för grundande av trädgårdar å folkskolornas tomtområden.

Ovannämnda kommitté behandlade i sitt betänkande, som utkom år 1906, även undervisningen i trädgårdslära vid seminarierna och folkskolorna och ansåg nödigt att bl. a. föreslå följande:

»1. Folkskollärarna borde intresseras för trädgårdsodling, genom att tillfälle erbjödes dem att göra sig förtrogna med dess mångfaldiga nytta och ekonomiska betydelse.

För ändamålet borde trädgårdsundervisningen i seminarierna ordnas enligt tidens krav på ett tillfredsställande sätt under ledning av en bildad facklärare och med en tidsenlig trädgårdsinrättning. För i tjänst varande folkskollärare borde anordnas något slags fortsättningskurser i trädgårdsodling i samband med en högre trädgårdsskola och i seminariet.

2. Vid varje folkskola borde förutom avlöningsjord för läraren och tomtjord finnas även en verklig skolträdgård.

3. För ernående av ändamålsenliga normalträdgårdar borde inrättas en särskild folkskolträdgårdsmästartjänst.»

Den 18 april 1906 ingick Överstyrelsen med följande hemställan i syfte att främja trädgårdssaken i folkskolorna.

Instruktör
i trädgårds-
odling.

»Frågan om folkskolornas trädgårdar har redan en längre tid dryftats i intresserade kretsar. Vid olika slags möten har man diskuterat och råd-

gjort om saken, bl. a. vid allmänna folkskolmöten. Överstyrelsen har i cirkulär av den 25 maj 1904 genom distriktsinspektörerna uppmanat folkskolornas direktioner och lärare att skrida till inrättande av trädgårdar och förskönande av skolornas omgivning med planteringar. Vidare har Överstyrelsen i cirkulär av den 31 maj 1905 uppmanat distriktsinspektörerna att inberätta, vid vilka folkskolor inrättats a) verklig skolträdgård för eleverna och b) trädgård för läraren ävensom vid vilka skolor på tomten planterats träd och buskar eller fritt växande park.

Då ur dessa redogörelser framgick, att hittills jämförelsevis föga uträttats för skolträdgårdarna, vände sig Överstyrelsen till ordföranden i »kommittén för trädgårdsundervisningens ordnande», distriktsinspektorn, doktor K. A. O. Relander med begäran om upplysningar ur nämnda kommittés betänkande till den del, som berör trädgårdsundervisningen i seminarierna och folkskolorna. Efter erhållet svar, jämte ett eget betänkandet kompletterande förslag av inspektör Relander, har Överstyrelsen till förnyad behandling förehått ärendet och stannat vid beslutet, att den första och viktigaste uppgiften vore avlönande av en särskild skolträdgårdsmästare. Överstyrelsen har för sin del tänkt, att för ett klart och ändamålsenligt ordnande av skolträdgårdarna skulle behövas en bildad, med sitt fack fullt förtrogen person som överträdgårdsmästare och för denne tvänne biträden.

På grund av det anförda vågar Överstyrelsen i underdånighet hos Eders Kejsrerliga Majestät föreslå, att från början av år 1907 för lantfolkskolorna måtte anställas en överträdgårdsmästare, åt vilken som lön skulle ges 3,600 mark i året och honom beviljas rätt att för i tjänsteärenden företagna resor erhålla ersättning enligt kl. VII i resereglementet;

att för honom tillsättes tvänne biträden, vilka bägge åtnjuta 1,800 mark i årslön och reseersättning enligt kl. X i resereglementet; och

att, då man kunde taga i tu med saken redan från början av instundande maj, till Överstyrelsens förfogande detta år måtte ställas 4,800 mark.

Då ifrågavarande tjänstemän komme att i tjänsteärenden ha en omfattande brevväxling, får Överstyrelsen jämväl i underdånighet föreslå, att åt dem måtte beviljas fribrevsrätt »

I svaret på denna hemställan meddelade Kejsrerliga Senaten den 6 aug. 1909, att Hans Kejsrerliga Majestät den 23 förflutna juni behagat bevilja:

»1. För avlönande tillsvidare vid Överstyrelsen av en för lantfolkskolorna avsedd konsulent i trädgårdsodling ett anslag ur finska statsmedel av fyratusen (4,000) mark årligen, räknat från den 1 jan. 1910, med rätt för sagda tjänsteman att för resor, dem han företager enligt Överstyrelsens förordnande, åtnjuta ersättning enligt sjunde klassen i resereglementet, samt

2. För anskaffande av arbetsredskap och andra därav föranledda utgifter till Överstyrelsens förfogande en gång för alla tvätusen (2,000) mark.»

Då denna nya tjänst den 2 sept. 1909 kungjordes ledig att ansökas, stadgade Överstyrelsen, att sökandena jämte nödig allmänbildning borde styrka, att de ägde högre fackinsikter, varförutom de borde bilägga intyg över kunskap i landets bägge språk.

Att tillsvidare och högst för tvänne år handhava befattningen förordnade Överstyrelsen den 10 därpåföljande dec. folkskolläraren August Vikstén, vars verksamhet på detta hans favoritfält döden avbröt redan den 10 aug. 1910. Sedermera har Överstyrelsen den 27 följande december likaledes tillsvidare och högst för tvänne år förordnat att sköta tjänsten trädgårdsmästaren Kalle Kalervo, vilken, efter att under våren 1911 ha vistats utomlands med stipendium av Kejserliga Senaten för studium av trädgårdsskötsel och undervisning däri, numera vidtagit med sin verksamhet för trädgårdssakens främjande.

Tidigare har trädgårdsmästaren Kalervo, vilken med av Kejserliga Senaten den 8 maj 1906 beviljat resestipendium företagit en studieresa till Sverige, Norge och Danmark för att göra sig förtrogen med såväl skolträdgårdarna som med undervisningen i trädgårdsodling i seminarierna, sökt bekantgöra saken och intressera folkskollärare för densamma genom att hålla trädgårdskurser, vilka understötts av staten. Oavsett före år 1905 hållna trädgårdskurser har han anordnat sådana: år 1906 fyra veckor vid Kajana seminarium (statsunderstöd 550 mark, beviljat 10/3 1906), år 1907 en månad vid Kajana seminarium (statsunderstöd 550 mark 30/4 1907; för i samband med kurserna hållna lekurser beviljades samtidigt 250 mark), år 1909 fyra veckor vid Jyväskylä seminarium (statsbidrag 500 mark 24/4 1909) och år 1910 fyra veckor vid Jyväskylä seminarium (statsbidrag 500 mark 21/4 1910). Kursernas arbetsprogram har fastställts av Överstyrelsen, till vilken även en detaljerad redogörelse för kurserna insänts.

Trädgårds-
kurser.

9. Akademiska fortsättningskurser för folkskollärare.

Det tolfte allmänna folkskolmötet i Kuopio år 1902 beslöt enhälligt nedsätta en kommitté, i vilken borde inväljas även universitetslärare, för att framlägga ett ingående program i fråga om ordnande av folkskollärarnas akademiska studier i syfte att få saken behandlad antingen vid följande ständermöte eller av regeringen. Till medlemmar av kommittén valdes: professorerna F. W. Gustafsson, E. G. Pal-

Kursernas
uppkomst
och organi-
sation.

mén och E. N. Setälä, seminariedirektorn M. Johnsson och folkskollärarna A. Kohonen, T. Hänninen och Olga Karlstedt.

På uppmaning av denna kommitté inlämnade professorerna E. N. Setälä och E. G. Palmén år 1904 till prästeståndet en petition, »att Ständerna måtte å folkskolornas statsförslag upptaga 30,000 mark årligen för följande finansperiod att användas för folkskolläraernas fortsatta studier vid universitetet». Först vid följande lantdag blev saken avgjord, och den 22 maj 1906 beviljade Ständerna »för anordnande av fortsättningskurser för folkskollärare och -lärarinnor vid universitetet» 30,000 mark att utbetalas år 1907.

Kursernas organiserande uppdrogs enligt Ständernas uttalade önskan åt en kommission, vari Universitetets konsistorium ägde invälja tvänne och Överstyrelsen för skolväsendet en medlem. I kommissionen, som senare begynt kallas direktion, valde konsistorium professorerna Wald. Ruin och E. N. Setälä och Överstyrelsen till en början överdirektören Y. K. Yrjö-Koskinen samt sedermera, efter dennes utnämning år 1908 till medlem av Kejsrerliga Senaten, professor Mikael Soininen. Den 25 april 1907 utnämndes seminariedirektorn Mikael Soininen till extra ordinarie professor i pedagogik, och togs vid denna utnämning särskild hänsyn till ledarskapet vid sagda kurser.

Direktionen har årligen anslagit stipendier lediga att ansökas, och har Överstyrelsen uppmanat vederbörande folkskolinspektorer att mottaga ansökningar och att befordra dem jämte eget utlåtande till direktionen.

Ht. 1907. Stipendieansökningar för kurserna anlände hösten 1907 till ett antal av 384, men direktionen kunde bevilja endast åt 45 personer anslag om 400 mark. Kurserna varade från den 14 sept. till den 14 dec., och förutom 44 stipendiater togo i dem del med egna medel eller i någon mån med stipendier av kommunerna eller skoldistriktet 44 folkskollärare, varigenom antalet kursdeltagare uppgick till 88.

Undervisning meddelades i 16 olika ämnen. Vid sidan av åhörande av föreläsningar erbjöds i flere ämnen tillfälle till undersökningar och övning, dels i form av seminarieövningar, dels såsom iakttagelser och experiment, dels åter såsom uppsatsskrivning. En del av undersökningarna ha offentliggjorts av föreläsarna.

Under kurserna lades grunden till ett handbibliotek för kursdeltagarna och placerades detta i deltagarnas samlings- och läsesal, där jämväl ett urval tidskrifter låg framme.

1908—1909. För år 1908 beviljade Lantdagen som understöd för ifrågavarande kurser 35,000 mark, och borde tillfälle att ansöka stipendier beredas

förutom lärarna vid folkskolorna jämväl lärarna vid seminariernas övningsskolor.

Då stipendierna våren 1908 anslogos lediga att ansökas, fastställdes deras belopp till 300 mark för ogift och 450 mark för gift lärare, varvid uttrycket familjeförsörjare tolkades enligt samma principer som vid utbetalningen av statsbidragen för avlönande av lärare. Samtidigt tillkännagavs, att kurserna voro avsedda att fortgå jämväl under vårterminen, såvida Lantdagen beviljade för helårskurser behövliga medel.

Understöden ansöktes av 243 personer, av vilka 56 erhöilo stipendier. Kurserna varade under höstterminen från den 14 sept. till den 14 dec. Deltagarna voro 114, och studierna voro anordnade i huvudsak på samma sätt som tidigare.

För år 1909 höjde Lantdagen för sin del anslaget för kurserna till 60,000 mark, men då statsförslaget ej ens under vårterminens lopp erhöil vederbörlig fastställelse, var en fortsättning då möjlig endast därigenom, att Kejsrerliga Senaten förskottsvis utanordnade nödiga medel eller 28,000 mark. Någon ytterligare fördelning av stipendier kom ej i fråga, utan åtnjötos de överhuvud fortfarande av samma personer som under höstterminen; deltagarnas antal utgjorde 95.

Enligt Lantdagens beslut erhöilo från år 1909 även de folkhögskollärare, vilka äga behörighet till folkskollärartjänster, rätt att ansöka dessa stipendier. Stipendiernas storlek fastställdes till 100 mark för ogift och 150 mark för gift lärare per månad. Ansökningar inlämnades av 237 lärare, och stipendier beviljades åt 58. Då sedermera statsförslaget slutligen fastställdes till 45,000 mark och sålunda för höstterminen återstod endast 17,000 mark, kunde kurserna pågå endast från den 19 okt. till den 8 dec.; deltagarnas antal uppgick till 93.

Ej heller för vårterminen 1910 var det av Lantdagen beviljade anslaget, 60,000 mark, disponibelt, men kurserna kunde likväl regelbundet begynna den 24 jan., emedan Kejsrerliga Senaten för ändamålet förskottsvis utanordnat 30,000 mark. Deltagarna voro 90. Kurserna avslutades den 29 april.

Alla ovanuppräknade akademiska fortsättningskurser ha varit finskspråkiga; så var ännu förhållandet följande hösttermin. För svenskatalande folkskollärare anordnades enahanda kurser under läseåret 1911—1912.

10. Läroböcker.

- Nya läro- och läseböcker för folkskolorna. Jämlikt mom. 5 av § 12 i folkskolförordningen böra nya läroböcker godkännas av Överstyrelsen, innan de få begagnas vid undervisningen. I det följande lämnas en förteckning över de nya läro- och läseböcker, vilka Överstyrelsen under i fråga varande tid godkänt till användning i folkskolorna, varjämte dagen för godkännandet anges.
- a) Religion. Ingman, Lauri, Raamatun historia kansakouluja varten, 2 maj 1906.
Päivänsalo, B. H., Raamattua lapsille. Kansakouluja varten, 16 okt. 1906.
Päivänsalo, B. H., Ur Bibeln för barn. Till folkundervisningens tjänst, 26 maj 1908.
- b) Läsning. Hildén, Konr., Noponen, A., Relander, O. och Tamminen, Em., Valistuksen lukukirja kansakouluja varten. Ylemmän kansakoulun ensimmäistä ja toista lukuvuotta varten, 15 aug. 1906.
D:o d:o, Valistuksen isänmaallinen lukukirja. Ylemmän kansakoulun kolmatta ja neljättä lukuvuotta varten, 12 juni 1907.
Niemi, Herm., Lukukirja kansanlasten alkuopetuksen tarpeeksi, 14 aug. 1907.
v. Nandelstadt, Bertha och Frelander, Irene, Småbarnens läsebok (godkänd för lägre folkskolor), 2 okt. 1908.
Manninen, O., Vänrikki Stoolin tarinat (finsk översättning), 15 mars 1910.
- c) Grammatikaliska och tysta övnin-
gar. Ponkala, E. W., Asioimiskirjoituksen opas, 15 aug. 1906.
Raitio, K., Hiljaisia kieliharjoituksia I. I ja II osaston harjoitukset, 26 nov. 1909.
Raitio, K., Hiljaisia kieliharjoituksia II, III ja IV osaston harjoitukset, 26 nov. 1909.
Kanninen, A., Äidinkielen opas. Opetusohjeita ja harjoituksia kansakouluja varten, 12 april 1910.
- d) Historia. West, Eliel, Finlands historia. Läro- och läsebok för folkskolor, 4 sept. 1906:
- e) Geografi. Wichmann, V. K. E., Folkskolans geografi och kartbok, 27 juli 1907.
Aro, J. E., Kansakoulun maantieto, 1 sept. 1908.
Rosberg, J. E., Kansakoulun kotiseutuoppi ja maantieto, 5 april 1910.
Rosberg, J. E., Ohjeita maantiedon opettajille maalaiskansakouluissa, 15 juni 1910.

- Relander, K. A. O., Puutarhakirja kansakouluja varten, 6 april 1906. f) Naturkunnighet.
 Kivirikko, K. E., Luonnontieto kansakouluja varten, 11 juni 1906.
 Alho, A. och Junttila, Fr., Kansakoulun laskuoppi, 5 sept. 1905. g) Räkning.
 Ponkala, E. W., Laskennon harjoituskirja. Kansakouluja varten, 18 febr. 1910.
 Alho, A. och Jussila, J., Kansakoulun mittausoppi, 31 aug. 1910. h) Geometri.

Ur »anslaget till folkskolmöten och honorarier för läroböcker» har Överstyrelsen på grund av gjorda ansökningar beviljat understöd för sådan pedagogisk litteratur, som ansetts lämplig som läroböcker i seminarierna eller som handledning för folkskollärarna vid deras undervisning. Sådana understöd ha tilldelats åt:

Seminarieföreståndarinnan Hedvig Sohlberg för den svenska översättningen av arbetet »Metodisk handledning för undervisningen i kvinnligt handarbete för folkskolorna, utarbetad av Ch. Lydecken» 300 mark.

Docenten, med. doktor Max Oker-Blom den 31 maj 1905 för »Terveysopin oppikirja», avsedd för seminarier 400 mark.

Seminarielektorn V. K. E. Wichmann den 16 jan. 1906 för »Gamla tidens historia» 400 mark.

Överläraren vid övningsskolan Herman Niemi den 2 mars 1906 för »Kirjoitustaidon opas kansakoulussa» 1,000 mark.

Folkskollärarna J. Laitinen och J. B. Airaksinen den 30 mars 1906 för »Asioimiskirjoituksen opas» 200 mark.

Folkskolinspektorn K. A. O. Relander den 6 april 1906 för »Puutarhakirja kansakouluja varten» 300 mark.

Seminarielektorn L. Kiljander den 15 aug. 1906 för »Eläinoppi seminaareja ja tyttökouluja varten» 400 mark.

Överläraren, teol. doktor Paavo Wirkkunen den 1 maj 1907 för »Kasvatusopin luonnos» 400 mark.

Folkskollärarna M. Thors och Algot Jansson den 24 sept. 1907 för »Svensk ordlista för rättskrivning» 200 mark.

Teol. kand. Kaarlo K. Sarlin den 24 mars 1908 för »Uskonnon opetuksen ohjeet» 200 mark.

Seminarielektorn P. J. Hannikainen den 23 april 1908 för sångsamlingen »Sirkkunen» (sex häften) 400 mark.

Överläraren vid övningsskolan Frans Junttila den 30 maj 1908 för »Opas neliosastaisen kansakoulun opettajille» 300 mark.

Slöjdläraren Fridolf A. Salola den 23 febr. 1909 för »Kasvatusopillinen veisto-oppi» 600 mark. (För bekostande av sagda lärobok beviljade Kejserliga Senaten den 30 dec. 1909 jämlikt Överstyrelsens förslag åt aktiebolaget »Valistus» ett statsunderstöd om 2,000 mark på villkor, att bolaget ägde tillsaluhålla det återstående lagret till 2 mark 50 penni per häftat och 3 mark 50 penni per inbundet exemplar.)

Seminarielektorn Aksel Rainio den 31 mars 1909 för »Ohjeita kristinopin opettamiseen kansakoulussa» 100 mark.

Teol. doktor Paavo Virkkunen den 10 sept. 1909 för »Kristinuskon opetusoppi» 300 mark.

Seminarieledaren K. Raitio den 28 jan. 1910 för »Kielioppi kansakoulussa» och »Kieliopin käsikirja» 300 mark.

Folkskolinspektorn, doktor A. K. Ottelin den 14 okt. 1910 för »Lärobok i pedagogikens historia» och »Kasvatusopin historia» 1,000 mark.

Handelsskolföreståndaren, f. d. seminarielektorn N. Ojala den 4 nov. 1910 för »Seminaarin laskuoppi» 300 mark.

11. Allmänna folkskolmöten.

Av de i folkskolförordningen föreskrivna, vart tredje år återkommande folkskolmötena har under ifrågavarande tid hållits endast ett, det fjortonde allmänna finska folkskolmötet i Helsingfors 11—13 juni 1908.

De tidigare mötena ha varit tvåspråkiga, men då den vid dem behöfliga tolkningen visat sig besvärlig, ordnade Överstyrelsen mötet i Helsingfors sålunda, att alla diskussioner och tal fördelades efter språk på tvänne avdelningar med var sin ordförande och sekreterare, varvid bägge sektionerna arbetade självständigt efter samma program.

Vid det finska mötet, vars gemensamma sammankomster höllos i universitetets festsal, fungerade överdirektörsadjointen, statsrådet W. Tawaststjerna som ordförande och folkskolinspektorn i Överstyrelsen A. Haapanen som sekreterare.

Vid det svenska mötet uti Nikolaigätans folkskola var överinspektorn, doktor G. Lönnbeck ordförande och folkskolinspektorn, doktor A. K. Ottelin sekreterare.

I samband med mötet hade i Ständerhuset anordnats en utställning teckningar från några folkskolor och från seminariernas övningskolor, åskådliggörande den nya riktningen inom teckningsundervisningen.

Förhandlingarna från bägge mötessektionerna föreligga i tryck.

12. Bevillningsfondsbugeten

	1906				1907			
	Överstyrelsens förslag.	Den närdiga propositionen.	Lantdagens beslut.	Fastställt belopp.	Överstyrelsens förslag.	Den närdiga propositionen.	Lantdagens beslut.	Fastställt belopp.
1. Bidrag till städernas folkskolväsen	740,000	754,000	784,000	784,000	775,000	804,000	864,000	864,000
2. Bidrag till avlönande av lantfolkskolornas ordinarie lärarpersonal	2,260,000	2,260,000	2,260,000	2,260,000	2,410,000	2,410,000	2,410,000	2,410,000
3. Bidrag till avlönande av lärare och lärarinnor för undervisning i manliga och kvinnliga handarbeten	112,500	115,000	115,000	115,000	123,750	127,500	127,500	127,500
4. Anslag för löneförhöjningar åt lantfolkskolornas ordinarie lärarpersonal	520,000	520,000	520,000	520,000	560,000	560,000	560,000	560,000
5. Anslag för pensioner åt lantfolkskolornas ordinarie lärarpersonal	139,500	86,000	86,000	86,000	159,000	106,000	106,000	106,000
6. Bidrag för pensioner åt städernas folkskolors lärarpersonal ..	37,300	37,300	37,300	37,300	38,550	38,550	38,550	38,550
7. Anslag till understödande av sjuka folkskollärare och -lärarinnor	35,000	45,000	55,000	55,000	35,000	45,000	55,000	55,000
8. Bidrag för uppförande av folkskolorbyggnader och slöjdlokaler	150,000	150,000	150,000	150,000	150,000	150,000	150,000	150,000
9. Anslag för byggnadshjälp åt folkskolorna	—	—	—	—	—	—	—	—
10. Anslag till bibliotek för landskommunernas folkskollärare och -lärarinnor	25,000	25,000	25,000	25,000	25,000	25,000	25,000	25,000
11. Anslag till fortsättningskurser vid lantfolkskolorna	40,000	60,000	70,000	70,000	40,000	70,000	80,000	80,000
12. Anslag till stipendier för auskultering och studieresor	13,000	15,000	15,000	15,000	13,000	15,000	15,000	15,000
13. Anslag för anskaffande av åskådningsmateriel till lantfolkskolorna och folkskolorna	15,000	25,000	25,000	25,000	15,000	25,000	35,000	35,000
14. Anslag för akademiska fortsättningskurser för folkskollärare och -lärarinnor	—	—	—	—	—	—	30,000	30,000
15. Understöd för inköp av skolförnödenheter åt medellösa elever vid lantfolkskolorna	—	—	20,000	20,000	—	—	20,000	20,000
16. Anslag för understöd åt folkskolorna och till stipendier åt dessas obemedlade elever	—	—	—	—	—	—	—	—
17. Anslag till fattiga folkskolbarns bespisning och beklädning	—	—	—	—	—	—	—	—
18. Anslag för beredande av sommarrekreation särskilt i sommarkolonier åt medellösa, främst sjuka och svaga folkskolbarn	—	—	—	—	—	—	—	—
19. Anslag för understöd av folkbarbarträdgårdar	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	4,087,300	4,092,300	4,162,300	4,162,300	4,344,300	4,376,050	4,516,050	4,516,050

för folkskolväsendet 1906—1910.

1908				1909				1910			
Överstyrelsens förslag.	Den närdiga propositionen.	Lantdagens beslut.	Fastställt belopp.	Överstyrelsens förslag.	Den närdiga propositionen.	Lantdagens beslut.	Fastställt belopp.	Överstyrelsens förslag.	Den närdiga propositionen.	Lantdagens beslut.	Fastställt belopp.
875,000	875,000	875,000	875,000	1,000,000	1,000,000	1,020,000	1,020,000	1,200,000	1,200,000	1,200,000	1,200,000
¹⁾ 2,390,000	3,740,000	3,405,000	3,405,000	3,420,000	3,420,000	3,420,000	3,420,000	3,645,000	3,640,000	3,550,000	3,550,000
²⁾ 222,400	132,000	132,000	132,000	146,000	146,000	146,000	146,000	160,000	160,000	160,000	160,000
590,000	740,000	845,000	845,000	840,000	840,000	855,000	855,000	920,000	930,000	930,000	930,000
131,000	131,000	131,000	131,000	156,000	156,000	156,000	156,000	181,000	181,000	181,000	181,000
40,275	40,275	41,000	41,000	43,500	43,500	43,500	43,500	47,000	47,000	47,000	47,000
55,000	55,000	70,000	70,000	80,000	80,000	80,000	80,000	80,000	80,000	80,000	80,000
500,000	360,000	500,000	500,000	700,000	700,000	700,000	700,000	1,000,000	700,000	1,000,000	—
—	—	50,000	50,000	100,000	100,000	100,000	100,000	100,000	100,000	100,000	—
³⁾ 55,820	¹⁾ 60,420	⁴⁾ 60,420	⁴⁾ 60,420	30,000	30,000	30,000	30,000	30,000	30,000	30,000	30,000
90,000	90,000	90,000	90,000	100,000	100,000	100,000	100,000	110,000	100,000	110,000	74,600
19,000	19,000	20,000	20,000	22,000	22,000	22,000	22,000	27,000	22,000	27,000	27,000
50,000	50,000	60,000	60,000	80,000	80,000	110,000	80,000	115,000	80,000	160,000	160,000
35,000	35,000	35,000	35,000	45,000	45,000	60,000	45,000	80,000	45,000	60,000	60,000
20,000	20,000	150,000	150,000	150,000	150,000	200,000	150,000	200,000	150,000	200,000	200,000
—	150,000	180,000	180,000	200,000	200,000	275,000	200,000	290,000	200,000	320,000	250,000
—	—	—	—	—	—	100,000	—	100,000	—	100,000	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	50,000	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100,000	—
5,073,495	6,498,095	6,644,420	6,644,420	7,112,500	7,112,500	7,417,500	7,147,500	8,285,000	7,665,000	8,405,000	6,949,600

¹⁾ I Överstyrelsens förslag uppmärksammas ej ökningen i lärarlönerna.²⁾ Överstyrelsens förslag av den 29 aug. 1904 ang. förbättrande av handarbetslärarnas löneförmåner beaktade.³⁾ För biblioteksskåp 30,820 mark.⁴⁾ För biblioteksskåp 30,420 mark.

13. De fastställda statsförslagen för folkskolvä-

	1906		1907	
	Fastställt statsförslag	Faktiska utgifter	Fastställt statsförslag	Faktiska utgifter
Seminiernas avlöningar o. tjänstgöringsarvoden	507,550: —	513,428: 86	528,300: —	521,865: 73
» ved och lyse	36,350: —	46,951: 26	41,100: —	46,320: 47
» kosthållning	78,000: —	75,898: 93	78,000: —	83,680: 01
» verkstäder	4,000: —	3,998: 83	4,000: —	3,999: 63
» stipendier för medellösa elever ..	74,000: —	74,000: —	74,000: —	74,000: —
Resestipendier för seminariernas lärarpersonal ..	6,000: —	6,000: —	6,000: —	6,000: —
Seminiernas diverseanslag	70,162: —	80,107: 97	64,700: —	68,152: 94
Distriktsinspektörernas avlöningar	109,500: —	100,499: 90	115,500: —	116,166: 58
» resekostnader	63,000: —	59,685: 35	80,000: —	75,029: 67
Statsbidrag för städernas folkskolväsen	784,000: —	728,835: 10	864,000: —	826,423: 15
» för lantfolkskolornas ordinarie lärarpersonal	2,260,000: —	2,012,616: 52	2,410,000: —	2,162,790: 28
Till folkskolorna på landet, de ordinarie lärarnas löneförhöjningar	520,000: —	474,105: 07	560,000: —	502,561: 39
Till folkskolorna på landet, för avlönande av lärare och lärarinnor i slöjd och handarbete	115,000: —	101,034: 91	127,500: —	109,677: 32
Resestipendier åt distriktsinspektörerna	4,000: —	4,000: —	4,000: —	4,000: —
För folkskolmöten och honorarier för läroböcker m. m.	5,000: —	5,000: —	5,000: —	4,198: —
För utbildande av lärare och lärarinnor vid småskolor	2,000: —	1,890: —	2,000: —	800: —
Anslag till tidskrifter för folkskolorna	3,800: —	3,800: —	3,800: —	3,800: —
För slöjdekunnetens vid lantfolkskolornas främjande	19,000: —	19,000: —	26,000: —	25,999: 05
För underhåll av folkskolor i de fattigaste och glesast befolkade trakterna av landet	20,875: —	22,908: 34	25,850: —	25,091: 66
Rese- och underhållskostnader åt lappska ungdomar för att utbilda sig till folkskollärare	1,600: —	800: —	1,600: —	—
Bidrag till uppförande av folkskolhus och slöjdlokaler	150,000: —	125,300: —	150,000: —	150,000: —
Till bibliotek för folkskollärare och -lärarinnor i landskommunerna	25,000: —	25,000: —	25,000: —	25,000: —
Till fortsättningskurser vid folkskolor	70,000: —	35,337: 78	80,000: —	79,972: 65
Till stipendier åt lärare o. lärarinnor vid folkskolor på landet för hospitering och studieresor.	15,000: —	15,000: —	15,000: —	15,000: —
Bidrag till inköp av åskådningsmateriel för undervisningen vid lantfolkskolor o. folkhögskolor	25,000: —	25,000: —	35,000: —	35,000: —
Till stipendier åt hospitanter vid seminarierna ..	8,000: —	8,000: —	8,000: —	7,950: —
Transport	4,976,837: —	4,568,198: 82	5,333,350: —	4,973,478: 53

sendet och statens faktiska utgifter åren 1906—1910.

1908		1909		1910	
Fastställt statsförslag	Faktiska utgifter	Fastställt statsförslag	Faktiska utgifter	Fastställt statsförslag	Faktiska utgifter
533,700: —	527,425: 37	538,300: —	538,167: 20	554,200: —	543,377: 43
41,100: —	55,953: 45	62,000: —	69,964: 10	62,000: —	63,738: 93
78,000: —	82,945: 49	81,000: —	82,266: 79	81,000: —	83,335: 90
4,000: —	3,999: 74	4,000: —	3,999: 50	4,200: —	5,347: 14
74,000: —	74,000: —	74,000: —	74,000: —	74,000: —	74,000: —
6,000: —	6,000: —	6,000: —	6,000: —	6,000: —	6,000: —
64,600: —	69,084: 24	68,000: —	76,370: 90	79,800: —	85,635: 15
117,500: —	119,000: —	119,000: —	118,666: 60	120,000: —	118,458: 30
80,000: —	79,977: —	80,000: —	98,306: 67	100,000: —	99,170: 23
875,000: —	881,513: 25	1,020,000: —	1,054,706: 51	1,200,000: —	1,174,302: 51
3,405,000: —	3,101,519: 08	3,420,000: —	3,291,125: 63	3,550,000: —	3,462,497: 95
845,000: —	742,546: 21	855,000: —	816,648: 39	930,000: —	897,399: 94
132,000: —	117,207: 25	146,000: —	121,833: 23	160,000: —	132,226: 84
4,000: —	4,000: —	4,000: —	4,000: —	4,000: —	4,000: —
5,000: —	10,475: 85	5,000: —	5,000: —	5,000: —	3,453: 65
2,000: —	400: —	2,000: —	600: —	2,000: —	—
8,000: —	3,800: —	8,000: —	3,800: —	8,000: —	3,800: —
19,000: —	34,987: 45	19,000: —	18,975: 50	49,000: —	48,998: 10
40,850: —	36,479: 17	40,850: —	39,091: 65	50,900: —	49,837: 50
1,600: —	—	1,600: —	—	1,600: —	—
500,000: —	500,000: —	700,000: —	700,000: —	—	—
60,420: —	60,420: —	30,000: —	30,000: —	30,000: —	30,000: —
90,000: —	89,904: 92	100,000: —	92,418: 72	74,600: —	66,250: 75
20,000: —	20,000: —	22,000: —	22,000: —	27,000: —	26,150: —
60,000: —	60,000: —	80,000: —	80,000: —	160,000: —	160,000: —
—	—	—	—	—	—
7,066,770: —	6,681,638: 47	7,485,750: —	7,347,941: 39	7,333,300: —	7,137,980: 32

	1906		1907	
	Fastställt statsförslag	Faktiska utgifter	Fastställt statsförslag	Faktiska utgifter
Transport	4,976,837:—	4,568,198:82	5,333,350:—	4,973,478:53
Bidrag till inköp av läroböcker åt lantfolkskolornas elever	20,000:—	—	20,000:—	1,994:64
För inventarier till seminarierna.....	—	—	—	—
Diverse anslag	11,300:—	13,750:—	11,300:—	11,300:—
För upprätthållande av lantmanna- och husmodersskolor	80,000:—	80,000:—	80,000:—	80,000:—
Till understöd åt folkhögskolorna	150,000:—	150,000:—	150,000:—	150,000:—
» byggnadshjälp åt	—	—	—	—
» Ecklesiastikexpeditionens disposition för tillfälliga behov	2,352:17	2,352:17	5,586:08	5,586:08
För småskolläro- och lärarinneseminarier.....	29,000:—	23,000:—	28,000:—	22,000:—
Vikariatsarvoden	—	—	—	—
För tillfälliga utgifter vid läroverken	1,324:06	1,324:06	275:10	275:10
Till Kejsrerliga Senatens disposition	15,833:40	15,833:40	14,850:—	14,850:—
Resekostnadsersättning	—	—	—	—
För remontarbeten och mindre nybyggnader....	5,113:78	5,113:78	11,143:—	11,143:—
För utgifter på grund av författningar eller förutgivna bestämmelser, ej upptagna i statsförslaget.....	13,875:33	13,875:33	41,288:—	41,288:—
Extra ordinarie pensioner	—	—	—	—
Belöningar åt civilstatens tjänstemäns sterbhus för lång tadellös tjänst	—	—	13,700:—	13,700:—
För understöd åt sjuka folkskollärare och lärarinnor.....	55,000:—	54,475:—	55,000:—	54,947:95
Utgifter utom statsförslaget	—	—	24,600:—	24,600:—
Summa	5,360,635:74	4,927,922:56	5,790,092:18	5,405,163:30
Härtill komma Folkskolavdelningens vid Överstyrelsen kostnader, men då det är omöjligt fördela dem mellan Elementarskol- och Folkskolavdelningen, upptagas de här i sin helhet	213,863:33	201,221:55	214,900:—	209,646:45

1908		1909		1910	
Fastställt statsförslag	Faktiska utgifter	Fastställt statsförslag	Faktiska utgifter	Fastställt statsförslag	Faktiska utgifter
7,066,770: —	6,681,638: 47	7,485,750: —	7,347,941: 39	7,333,300: —	7,137,980: 32
150,000: —	25,144: 03	150,000: —	150,000: —	200,000: —	200,000: —
—	—	—	—	10,000: —	—
15,933: 33	15,833: 33	14,600: —	14,000: —	33,400: —	33,400: —
100,000: —	100,000: —	100,000: —	100,000: —	175,000: —	171,400: —
180,000: —	180,000: —	200,000: —	200,000: —	250,000: —	250,000: —
50,000: —	50,000: —	100,000: —	100,000: —	—	—
11,205: 39	11,205: 39	8,204: —	8,204: —	3,186: —	3,186: —
42,000: —	27,500: —	42,000: —	27,500: —	27,500: —	27,500: —
11,722: 07	11,722: 07	15,524: 23	15,524: 23	16,533: 72	16,533: 72
100: —	100: —	253: 19	253: 19	604: 99	604: 99
5,900: —	5,900: —	12,300: —	12,300: —	12,306: 58	12,306: 58
—	—	532: 65	532: 65	2,047: 26	2,047: 26
30,800: —	30,800: —	991: —	991: —	11,247: 60	11,247: 60
6,312: 80	6,312: 80	23,917: 51	23,917: 51	18,432: 44	18,432: 44
480: —	480: —	480: —	480: —	480: —	480: —
3,600: —	3,600: —	6,250: —	6,250: —	10,560: —	10,560: —
70,000: —	70,000: —	80,000: —	79,075: —	80,000: —	80,000: —
—	—	17,500: —	17,500: —	503: —	503: —
7,744,823: 59	7,220,236: 09	8,258,302: 58	8,104,468: 97	8,185,101: 59	7,976,181: 91
223,600: —	217,008: 09	231,250: —	222,262: 56	246,315: —	235,008: 61

II. Folkskollärarseminarierna.

1. Seminarieförfattningarnas revision.

Angående revidering och ändring av seminarieförfattningarna ingick Överstyrelsen den 1 maj 1907 med följande underdåniga framställning: Överstyrel-
sens fram-
ställning.

»Såsom Överstyrelsen i sin framställning av den 8 senaste mars angående förbättrande av folkskollärarnas löneförmåner påpekat, har frågan om höjande av folkskollärarnes bildning även trätt på dagordningen såsom en sak, vilken ovillkorligen tarvar förbättring. Detta kan ej ske på annan väg än sålunda, att lärotiden i seminarierna förlänges med ett, kanske med två år. Men en sådan åtgärd erfordrar en grundlig förändring av gällande seminarieorganisation.

Oavsett detta bör det erinras, att den läroplan, som gavs för folkskolläraryr- och -lärarinneseminarierna samma dag som folkskolförfattningen, eller den 11 maj 1866, jämte därtill hörande timfördelning redan långa tider utgjort en död bokstav, vilken ej kunnat följas. Då enligt § 11 i reglementet av samma dag »den allmänna läroplanen» bör granskas vart tredje år, finnes egentligen intet läroprogram, på vars bas seminariernas läroplaner kunnat byggas. Även denna sak kräver omsider ändring.

Förutom dessa bägge i seminariernas organisation djupt ingripande omständigheter, finnes ytterligare en sak, som särskilt de senaste åren begynt bli allt mera bekymmersam. Det synes nämligen bli allt svårare att få framstående lärarkrafter till seminarierna, och detta bör ej väcka förundran, då arbetsbördan och ansvaret i seminarierna är större än i alla andra läroinrättningar, men lönerna mindre. Ofta har det erinrats, att just de bästa pedagogiska krafterna, som stå till buds i landet, skulle behövas för de läroanstalter, som avse utbildande av folkskollärare, då seminarierna ha en dubbel uppgift: å ena sidan att ge eleverna allmän bildning, å andra att förbereda dem för lärarkallet. Men anskaffandet av sådana lärarkrafter till seminarierna, som dessa anstalters uppgift erfordrade, förutsätter, att seminarielärarnas ekonomiska ställning kännbart förbättras, så att för dem kunde uppställas större kompetensvillkor, än nu är möjligt. I dessa avseenden vore seminarieförfattningarna i behov av en snabb och kännbar ändring.

Då man slutligen besinnar, att den del av folkskolförfattningen, som rör seminarierna, ursprungligen avsett endast en läroinrättning eller tvänne seminarieavdelningar, men att seminarier redan finnas till ett tiotal och av dem nästan hälften i en viktig punkt, nämligen i fråga om internat, organiserade på annat sätt än det första seminariet, är det klart, att en förändring av nu berörda omständigheter ej kan ske på annat sätt än så, att hela seminarieförfattningen revideras och ändras.

På grund av det ovan sagda vågar Överstyrelsen, som redan förut erinrat om behövligheten av denna åtgärd, då Överstyrelsen den 3 april 1906 föreslog nedsättandet av en kommitté för ändring av övriga delar av folkskolförfattningen, nu hemställa, att Kejsrerliga Senaten skulle nedsätta en kommitté för revision och ändring av seminarieförfattningarna och att medlemmarna i kommittén främst borde väljas bland lärare och lärarinnor vid seminarierna och ur andra folkklasser utses en hygieniker eller läkare samt någon eller några forna seminarieelever.»

Andra seminarielärarmötet.

Vid det andra seminarielärarmötet, den 13—15 april 1908, var frågan om seminariernas omorganisation föremål för en grundlig diskussion, och beslöt mötet till den blivande kommitténs beaktande föreslå bl. å.:

»att seminariekursen skall förlängas till sexårig;

att kurstiden för dem, som genomgått femklassig mellanskola, skall bli treårig;

att i undervisningsprogrammet borde intagas tyska språket som valbart vid sidan av det andra inhemska språket;

att åt seminariets kvinnliga elever samt flickorna på övningsskolan borde lämnas undervisning i tillredandet av enkel och sund föda ävensom teoretisk och praktisk undervisning i hushållning;

att till seminarielärarnas kompetensvillkor fogas fordran att under en hel läsetermin göra sig förtrognå med folkskolarbetet under inspektors omedelbara tillsyn ävensom behörigen auskultera vid seminarierna;

att vid seminarierna såväl lärarnas som lärarinnornas löneförmåner borde höjas till samma storlek som lyceilärarnas, och skulle därvid hänsyn tagas till seminarielärarnas större arbetsbörda och ansvar».

Förenämnda hemställan har dock ej föranlett någon åtgärd.

2. Undervisning i biblioteksvård.

Hösten 1905 föreslog Folkupplysningssällskapet i en till Överstyrelsen ställd skrivelse, att i samband med seminariernas övningsskolor skulle grundas elevbibliotek, vilkas skötsel och lånerörelse skulle ord-

nas enligt de principer, som framställas i en av sällskapet utgiven handbok för bibliotekarier; den 14 nov. 1905 infortrade Överstyrelsen före terminens utgång yttrande av seminariedirektorerna i ärendet samt meddelande, huruvida på sätt § 100 i folkskolförordningen föreskriver vid övningsskolorna anordnats några elevbibliotek och i sådant fall hurudana.

Sedan de begärda yttrandena inkommit, ingick Överstyrelsen den 18 april 1906 till Kejserliga Senaten med följande framställning:

»Då den fond, som i seminariernas övningsskolor bildas av elevernas skolavgifter, från vilka dock de fattigaste eleverna jämlikt § 99 av gällande folkskolförordning äro befriade, är så liten, att, då för de fattigaste eleverna jämlikt föreskriften i § 100 av samma förordning med dess medel köpts läroböcker, mycket ej återstår för undervisningsmateriel, ha ej, såsom ur seminariedirektorernas i ärendet givna yttranden framgår, elevbibliotek kunnat grundas vid någon övningsskola, och äro sålunda nämnda övningsskolor i detta avseende ofördelaktigare ställda än många folkskolor på landet. Genom denna beklagliga olägenhet kunna vid sådant förhållande övningsskolorna ej fylla sin skyldighet mot de stadskommuner, som vilkas folkskolor de tjäna, och ej heller få seminarieeleverna någon övning i vård och utlåning vid elevbibliotek, med vilka de dock komma att syssla i de flesta folkskolor. Av samma brist på medel härrör vidare den olägenheten i övningsskolorna, att undervisningsmateriel i flere av dessa finnes i mycket ringa mängd, och äro sagda skolor även i detta avseende i sämre stånd än mången lantfolkskola. Till seminariernas årsstat hör visserligen vid de enkla en post om 1,300 mark och vid de sammansatta om 2,500 mark för bibliotek och undervisningsmateriel, men erfarenheten har visat, att dessa anslag ej förslå långt för övningsskolorna.

Vid sådant förhållande och i betraktande av sakens vikt vågar Överstyrelsen hos Eder Kejserliga Majestät hemställa, att för anskaffande av böcker och undervisningsmateriel till seminariernas övningsskolor måtte årligen upptagas ett anslag om 200 mark för enkelt och 400 mark för dubbelt seminarium och att för grundande av elevbibliotek i ett för allt skulle beviljas 500 för de förra och 1,000 mark för de senare.»

Folkupplysningssällskapets nya skrivelse om barnbibliotek och biblioteksundervisning sände Överstyrelsen den 20 maj 1908 till Kejserliga Senaten för eventuella åtgärder, emedan Överstyrelsen ej kunde företaga något, innan Överstyrelsens föregående hemställan lett till resultat och emedan enligt Överstyrelsens mening endast genom däri föreslagna barnbibliotek nödig övning i biblioteksvård kunde vinnas.

Den 21 maj 1910 beviljade Kejsrerliga Senaten för grundande av elevbibliotek 400 mark för varje enkelt seminarium och 800 mark för varje sammansatt seminarium, varjämte Överstyrelsen berättigades att som nytt moment i utgiftsförslaget upptaga 200 mark för övnings-skolornas bibliotek och undervisningsmateriel vid varje enkelt seminarium och 400 mark vid varje sammansatt seminarium.

I ifrågavarande skrivelse av Ecklesiastikexpeditionen anbefalldes Överstyrelsen jämväl att taga under omprövning och till Kejsrerliga Senaten inkomma med förslag beträffande ändamålsenlig biblioteks-undervisning vid landets seminarier.

Efter att den 9 påföljande juni ha infortrat förslag av seminarier-nas lärarkårer angående biblioteksvårdens ordnande och efter att den 26 nov. 1909 ha frågat, huruvida för de beviljade anslagen elevbibliotek redan inrättats vid övningsskolorna och huru de ordnats, föreslog Överstyrelsen i underdånig hemställan av den 7 maj 1910, att biblioteksundervisningen i landets seminarier skulle ordnas på följande sätt:

»1, Undervisning i biblioteksvård och bibliografi meddelas seminarie-eleverna sålunda, att vederbörande lärare, envar i samband med sitt ämne och särskilt vid undervisningen i litteraturhistoria, hänvisa till lämplig litteratur för biblioteken och på samma gång erinra om i seminariets bibliotek förefintliga arbeten.

2. Egentlig biblioteksundervisning ges lämpligast i seminariets fjärde klass, varvid eleverna av seminariets bibliotekarie, så vitt möjligt i själva biblioteket, både teoretiskt och praktiskt handledas i biblioteksvård och göras förtrogna med bibliotekstekniken, såsom katalogisering, utlåningsförfarande, vården om böckerna o. s. v., och i tur under ledning av den övningsskollärare, åt vilken vården av elevbiblioteket är anförtrodd, i övningsskolans bibliotek få öva sig att särskilt bli hemmastadda i barnlitteratur och med lämpliga författare samt med vården och utlåningsrörelsen vid sådana bibliotek.

3. Anställandet av en särskild biblioteks-konsulent kunde gott komma i fråga, särskilt sedan elevbibliotek mera regelbundet begynt inrättas i folkskolorna. Men anställandet av en sådan funktionär i Överstyrelsens tjänst med hänsyn till seminariernas behov anser Överstyrelsen åtminstone för närvarande ej lämpligt. I stället vore det önskligt och för konformiteten nyttigt att i Helsingfors så snart som möjligt för seminariernas bibliotekarier anordna en kurs om högst sex dagar på statens bekostnad, därvid de skulle få råd och undervisning i nutida biblioteksvård. För deltagande i kursen borde bibliotekarierna erhålla ersättning enligt rese-reglementet, och anhåller Överstyrelsen, om detta förslag bifalles, att i sinom tid få föreslå skälig ersättning åt kursens ledare.

4. För det ökade arbete, som genom biblioteksundervisningen och vården om övningsskolans bibliotek skulle åsamkas seminariets bibliotekarie, vilken jämväl överuppsikten över övningsskolans bibliotek borde tillkomma, skulle han som skälig ersättning äga rätt att beräkna tvänne veckotimmar å 140 mark i enkla och tre veckotimmar i sammansatta seminarier, utöver vad honom nu tillkommer, och vidare den övningskollärare, som sköter elevbiblioteket, få ersättning, manlig lärare 140 och kvinnlig 120 mark årligen.»

Alla dessa förslag och åtgärder godkände Kejserliga Senaten den 2 sept. 1910 att gälla från följande kalenderårs början.

På grund härav stadfäste Överstyrelsen sedermera, efter i de olika seminarierna förrättat val, de nya bibliotekarierna i sina tjänster, och hölls med bibliotekarierna i januari 1911 i Helsingfors med av Kejserliga Senaten beviljat anslag sex dagars föredrags- och diskussionskurser, varvid folkskolinspektorn i Överstyrelsen A. Haapanen fungerade som ordförande.

3. Åtgärder för hälsovården.

På grund av den hygieniska undersökning, vilken de betänkliga sanitära förhållandena i övningsskolan vid Brahestads seminarium nödvändiggjort våren 1905, förordnade Kejserliga Senaten den 26 därpåföljande oktober, att Överstyrelsen för allmänna byggnaderna i samband med årsremonterna följande sommar skulle utföra särskilda uppräknade förändringar och reparationer och att en allmän läkarinspektion borde i seminariet tillsvidare varje läsetermin anställas, för vilket ändamål från början av år 1906 Kejserliga Senaten beviljade ett tillskott om 200 mark till seminariets anslag för läkarvård.

Efter hemställan av direktorn vid Raumo seminarium O. Hynninen biföll Överstyrelsen den 24 april 1907, att seminariets läkare mot ersättning ur seminariets medel skulle få inspektera de sanitära förhållandena i elevernas hem.

Med anledning därav, att till seminarierna intagits elever, vilka trots läkarbetyg redan vid ankomsten till seminariet hade tuberkulos, väcktes inom Överstyrelsen den 13 april 1907 fråga därom, huruvida ej läkarundersökningen, förrän elev ordinariter intages i seminarium, borde göras verksammare och huruvida ej seminarieläkaren

under den första läseterminen, då eleven intagits på prov, borde noggrant övervaka hans hälsotillstånd.

Efter att ha mottagit seminariedirektorernas i samråd med lärarkollegierna och seminarieläkarna avgivna yttranden ingick Överstyrelsen den 10 april 1908 med en så lydande hemställan:

»Emedan i seminarierna intagits elever, vilka, trots läkarbetyg bland ansökningshandlingarna, redan vid ankomsten till seminariet haft tuberkulos och andra sjukdomar, hänvände sig Överstyrelsen senaste vår till seminariernas lärarkår med förfrågan, huru läkarundersökningen, innan eleven ordinariter intages, kunde fås verksammare. På grund härav ha lärarkollegierna inkommit med yttranden, vilka ge vid handen, att, oberoende av att de inträdessökande måste vara försedda med läkarintyg, en noggrannare övervakning och undersökning ovillkorligen inom varje seminarium borde åstadkommas särskilt i fråga om de nya eleverna.

Med hänsyn härtill har Överstyrelsen ansett nödigt:

att seminarieläkaren vid inträdeshöret är pliktig att bedöma de inträdessökandes hälsotillstånd, särskilt om detta synes tvivelaktigt;

att seminariernas nya elever under provterminen borde tvänne gånger undersökas till hälsan, vilken undersökning ankomme på seminariets läkare och vars resultat borde beaktas, då eleverna tagas till ordinarie;

att enahanda undersökning borde förekomma även för övriga elever, ifall gymnastikläraren hos eleven varnat sådana tecken till svaghet eller sjuklighet, att han anser nödigt att därom anmäla hos seminarieläkaren eller om denna på annan väg funnit en sådan undersökning behöfelig.

Då emellertid en sådan undersökning av elevernas hälsotillstånd i betydande grad skulle öka seminarieläkarens arbete och den ej vore, såsom seminariedirektorerna påpekat, möjlig att genomföra, om ej seminarieläkarnas arvode höjes, anser sig Överstyrelsen böra underdånigast hos Eders Kejsrerliga Majestät föreslå, att för läkararvodet i sammansatta seminarier måtte beviljas ett tillskott av 400 mark och i enkla av 200 mark, varigenom sagda anslag i de förra komme att utgöra 1,200 mark och i de senare 600 mark årligen, och att detta tillskott skulle beviljas även för Brahestads seminarium oberoende av den förhöjning, som redan på grund av synnerligen ömmande sanitära förhållanden beviljats detta seminarium.»

Beträffande ordnandet av läkarvården vid seminarierna godkände det vid samma tid hållna seminarieläraryrket följande klämningar:

»1. Vid varje seminarium bör anställas en läkare, som övervakar det sanitära tillståndet inom seminariet och dess övningsskola och i egenkap av lärare i hälsolära och gymnastik står seminariet nära. Av denna läkare bör fordras, att han med nyssnämnda mål i sikte särskilt utbildat sig för sitt värv genom specialstudier, och borde honom tillerkännas sådan

avlönning, att han i största möjliga grad är oberoende av sjukmottagningar. I de kvinnliga seminarierna borde läkaren-läraren vara en kvinna.

2. Redan innan denna för framtiden avsedda anordning kan tillämpas, borde i seminarierna vid sidan av den nu vedertagna terapeutiska läkarvården fås till stånd en tidsenlig läkarövervakning, som har i sikte de sanitära förhållandena i seminariet och elevernas hälsotillstånd. För ändamålet borde ett särskilt förhöjt anslag begäras.»

I fråga om tuberkulosens motarbetande i seminarierna godkände mötet följande klämmor:

»1. att de på prov antagna eleverna borde undersökas tvänne gånger under provterminen och att denna undersöknings resultat skulle beaktas, då eleverna tagas till ordinarie samt att undersökningen av de övriga eleverna i främsta rummet skulle bero av gymnastiklärarens utlåtande;

2. att sådana elever, hos vilka under skoltiden lungtuberkulos konstaterats, för sin egen, sina kamraters och sina framtida elevs skull borde avbryta sina studier; till internatet borde på inga villkor lungsiktiga intagas;

3. att Skolöverstyrelsen ville vidtaga sådana åtgärder att vid alla av staten understödda tuberkulossanatorier ett visst antal friplatser skulle ställas till obemedlade seminarielävers disposition;

4. att de hygieniska förhållanden i elevernas bostäder och seminariet, vad renlighet och frisk luft vidkommer, så vitt möjligt skulle förbättras och eleverna beredas tillfälle att få ändamålsenlig och tillräcklig föda;

5. att seminariestudierna skulle ordnas så, att det dagliga arbetet å klass skulle förminska och eleverna beredas större möjlighet till vila och rekreation.»

I svaret på ovannämnda hemställan meddelade Kejsrerliga Senaten den 17 febr. 1910, att Hans Kejsrerliga Majestät den 21 föregående januari i nåder förordnat, att seminariernas anslag för läkarvård borde höjas med 400 mark vid bägge de sammansatta seminarierna och med 200 mark vid enkelt seminarium.

På grund härav förordnade Överstyrelsen i brev av den 24 jan. 1911 till alla seminarietdirektorer:

»att vid intagningen av nya elever seminarieläkaren är skyldig att avgiva omdöme om aspirantens hälsotillstånd, i synnerhet då detta synes ingiva tvivelsmål;

att under provterminen seminariets nya elever böra underkastas en andra läkarundersökning, vilken bör verkställas av seminarieläkaren och vars resultat böra observeras vid elevernas intagande till ordinarie; och

att likartad undersökning bör verkställas även med enskilda andra elever, i den händelse att gymnastikläraren iakttagit hos eleven sådana symptom av svaghet eller sjuklighet, att han anser nödigt därom meddela seminarieläkaren, eller denne på annan väg kommit till insikt om nödvändigheten av en sådan undersökning.»

Då för Brahestads seminarium bibehölls ett för ändamålet tidigare beviljat anslag av 200 mark, påpekade Överstyrelsen samtidigt, att läkaren vid detta seminarium var pliktig att åtminstone en gång om året undersöka även övningsskolans elevers hälsotillstånd särskilt med hänsyn till på orten yppad tuberkulosfara.

Nytt formulär för läkarintyg.

Den 10 förutnämnda februari 1908 hade Överstyrelsen jämväl till Medicinalstyrelsen sänt yttrandena av seminariernas lärarkolleger och uppmanat sagda styrelse att taga under prövning, huru det nu brukliga formuläret till läkarintyg kunde göras ändamålsenligare.

Sedan Medicinalstyrelsen inkommit med yttrande och förslag, ingick Översytrelsen den 19 mars 1909 med hemställan om ändring av slututtalandet i formuläret till läkarintyg av den 24 maj 1894, och den 24 påföljande april fastställde Kejsrerliga Senaten i enlighet med Överstyrelsens framställning ett nytt formulär till läkarintyg, vilka inträdessökande till seminarierna framdeles böra inlämna angående sitt hälsotillstånd och enligt vilket läkaren i sitt slutomdöme ägde svara på frågorna: »Anser Ni denna person med hänsyn till sitt hälsotillstånd utan anmärkningsvärda svårigheter kunna stå ut med att fullgöra sin seminariekurs och sina åligganden såsom folkskollärare? Eller anser Ni särskilda vid undersökningen funna omständigheter kunna vara ogynsamma härför, i vad avseende och vilka omständigheter? Är det anledning att hos sökanden misstänka förefintligheten av eller särskilda anlag för tuberkulos eller har hos sökanden förmärkts något annat sådant, som i sanitärt avseende kunde bli andra till men?»

Då flere läkare vid utfärdandet av intyg åt inträdessökande till seminarierna angående deras hälsotillstånd lämnade formulärets slutomdöme därhän och i stället följde det tidigare givna formuläret eller avgåvo alldeles allmänna intyg och härigenom vållade seminariedirektorerna mycken brevväxling och mottagarna av intygen besvär och ökade utgifter, anhöll Överstyrelsen den 1 nov. 1910, att Medicinalstyrelsen måtte erinra underlydande läkare, att de för ifrågavarande intyg borde använda det år 1909 fastställda formuläret.

4. Övningsskolans fortsättningsklass.

Den 30 sept. 1902 hade direktorn vid Ekenäs seminarium F. W. Sundvall föreslagit, att vid övningsskolan måtte grundas en fortsättningsklass jämte skolkök. Sedan Överstyrelsen hos Stadsfullmäktige i Ekenäs förfrågat sig, huruvida staden vore böjd att bekosta sagda skolkök och fullmäktige förklarar sig villiga att till en början för ett år upplåta lokal för det tilltänkta skolköket och att betala därför nödiga utgifter förutom lärarinnans lön, hade Överstyrelsen den 22 april 1903 ingått med hemställen om inrättande av nämnda fortsättningsklass, ehuru tanken på ett skolkök enligt Överstyrelsens mening borde förfalla. Den planerade fortsättningsklassen kom sedermera ej till stånd, men en fortsättningsklass med skolkök har dock verkat flere år på orten som enbart kommunal i anslutning till stadens folkskolväsen, och först år 1912 har Överstyrelsen förnyat sin framställning om denna kommunala fortsättningsklass övertagande av staten i samband med seminariets övningsskola.

Sedan det andra seminarieläraryrsmötet år 1908 uttalat sig för att »vid övningsskolan i varje seminarium borde inrättas en fortsättningskurs, varigenom kandidaterna skulle få tillfälle att göra sig förtrogna med dess organisation och skötande», framställde direktorn vid Heinola seminarium Konr. Hildén ett förslag om grundande av en fortsättningsklass till övningsskolan vid sagda seminarium. Sedan Heinola stadsfullmäktige svarat avböjande på en förfrågan, i vad mån staden vore villig att taga del i kostnaderna för grundande och underhåll av en fortsättningsklass och ett skolkök, ingick Överstyrelsen den 31 mars 1910 i ärendet med följande hemställen till Kejsarliga Senaten:

»I skrivelse av den 5 april 1909 har direktorn vid Heinola seminarium Konr. Hildén på grund av närmare framlagda skäl anhållit, att Överstyrelsen måtte vidtaga åtgärd därhän,

att i samband med övningsskolan vid Heinola seminarium skulle inrättas en fortsättningsklass, arbetande från den 5 okt. till den 1 maj med högst 12 från folkskolan utdimitterade elever,

att läroplanen för nämnda fortsättningsklass måtte fastställas, sådan direktor Hildén i sin skrivelse föreslagit,

att för undervisningen i nämnda klass uti huslig ekonomi tillsvidare skulle anställas en särskild lärarinna, vars årslön skulle fastställas till 500—700 mark, beroende av antalet elever i fortsättningsklassen och överenskommelser angående hennes handledning av kandidaterna,

att, såvida ej undervisningen i sagda klass och i andra ämnen lämnas av kandidaterna utan vidare ersättning, lämpliga personer, närmast övningsskolans lärare, måtte förordnas att omhänderhava övervakningen och arbetet mot en ersättning av 60 mark per veckotimme i alla ämnen utom vård av späda barn (1 t.) och fosterlandets historia och samhällsförfattning (1 t.), för vilka timmar skulle betalas 80 mark per veckotimme,

att för skolinventarier, köksinventarier, bord och läromaterial skulle en gång för alla beviljas 1,000 mark,

att av seminariets anslag för diverse utgifter skulle för inköp av matvaror och andra diverse utgifter vid fortsättningsklassen användas högst 350 mark om året,

att alster från seminariets trädgård finge utan ersättning begagnas för fortsättningsklassens behov,

att den vid undervisningen i huslig ekonomi beredda maten skulle få förtäras företrädesvis av de vid beredningen sysselsatta, och

att seminariets direktor berättigades att för kandidaterna anordna övning vid fortsättningsklassen, i den mån förhållandena tillåta.

Sedan för ärendets beredning ytterligare behövligen komplettering införskaffats, får Överstyrelsen, hänvisande till vad direktor Hildén till stöd för sin ansökan framfört och i huvudsak förenande sig om vad under-tecknad folkskolinspektör Haapanen i till Överstyrelsen inlämnad, här bifogad, skriftlig beredning av ärendet anfört, till Eders Kejserliga Majestäts beprövande hemställa:

att i förening med övningsskolan vid Heinola seminarium måtte få inrättas en fortsättningsklass, organiserad enligt direktor Hildéns läroplan likväl med den avvikelser, att bibelläsning, fäderneslandets historia och samhällslära ävensom sång strykas från programmet;

att nämnda fortsättningsklass måtte få börja sin verksamhet hösten 1910; och

att för denna fortsättningsklass i anläggningskostnader måtte beviljas inalles 1,200 mark och i årligt understöd 2,000 mark.

I sistnämnda summa ingå även de kostnader, som avse anskaffande av födoämnen, bl. a. trädgårdsalster, i ty att Överstyrelsen ej anser sig kunna förorda direktor Hildéns förslag, att för anskaffande av födoämnen och andra diverse utgifter vid fortsättningsklassen seminariets anslag för diverse utgifter finge tillgripas och att seminariets trädgårdsalster utan ersättning till ett belopp av 95 mark om året finge användas för fortsättningsklassens behov.»

Sedan på högsta ort den 9 aug. 1910 avgjorts, att för underhåll av denna fortsättningsklass skulle betalas 2,000 mark i statsunderstöd under tre års tid, räknat från början av följande oktober månad, och för anläggningskostnader i ett för allt 1,200 mark, meddelade Kejserliga Senaten den 17 sept. 1910, att sagda fortsättningskurs arbetsår skall pågå från början av oktober till början av maj och att i densamma skall undervisas i de ämnen och med så många vecko-

timmar, som Överstyrelsen i sin underdåniga skrivelse av den 31 föregående mars föreslagit.

Även direktorn vid Nykarleby seminarium Gustaf Hedström anhöll jämlikt lärarkollegiets beslut i skrivelse av den 14 februari 1910 om Överstyrelsens åtgärd därhän, att för en fortsättningsklass vid seminariets övningsskola måtte för följande läseår beviljas 1,100 mark och då Nykarleby stadsfullmäktige på förslag av Överstyrelsen åtog sig att understöda inrättningen med 300 mark, föreslog Överstyrelsen den 7 därpåföljande maj att för ifrågavarande fortsättningsklass, som skulle arbeta från början av oktober till slutet av april 10 timmar i veckan, skulle beviljas ett anslag om 800 mark på villkor, att Nykarleby stad erlägger det utlovade understödet.

Förslaget godkändes av Kejsrerliga Senaten den 6 aug. 1910.

Nykarleby.

5. Hospitanterna.

Åt de personer, som efter att ha genomgått fullständigt lyceum eller åtminstone tvänne klasser i fortbildningsläroverk och i den ordning nådiga kungörelsen av den 29 maj 1901 stadgar förskaffat sig kompetens för folkskollärartjänster, hade under de föregående åren på grund av lärarbrist utdelats stipendier om 250 mark. Den 8 mars 1905 beviljade Kejsrerliga Senaten för ändamålet under år 1905 8,000 mark och den 17 dec. 1905 förordnades på högsta ort jämlikt Överstyrelsens förslag, att ännu under åren 1906—1907 för samma ändamål skulle användas 8,000 mark årligen. Då därpå antalet av dem, som av Överstyrelsen anvisats att hospitera vid olika seminarier och vilka senast under loppet av år 1906 ägde komplettera sina studier vid seminarium, var så högt, att nyssnämnda anslag icke förslog till stipendier åt alla, beviljade Kejsrerliga Senaten på grund av Överstyrelsens framställning av den 15 därpåföljande juni 5,000 mark som tillskott till årets anslag för hospiteringsstipendier.

Stipendier.

Hospitantplatserna hade tidigare besatts av Överstyrelsen, men den 21 dec. 1905 förordnade Överstyrelsen, att de hospitanter, åt vilka från början av år 1906 stipendier ej längre komme att tilldelas, för framtiden borde anmäla sig direkt hos direktor vid det seminarium, där de önskade bli hospitanter, och av honom få kallelsebrev.

Hospitant-
platsernas
besättande.

Hospitan-
ternas för-
hör och
övningar.

Angående ordnandet av hospitanternas förhör och övningar hade Överstyrelsen på grund av vunnen erfarenhet och enligt uttalade önskningsmål vid det första seminarieläraryrket den 20 maj 1903 givit följande närmare bestämmelser:

»1. Till varje seminarium eller seminarieavdelning mottagas högst fem hospitanter för höst- och fem för vårterminen.

2. För de praktiska övningarnas ändamålsenliga ordnande är det önskligt, att hospitanterna infinna sig i seminariet i terminens början och stanna där hela terminen, med iakttagande i avseende å tiden för de egentliga undervisningsövningarna av vad i ovannämnda kungörelse är stadgat.

3. I seminariekandidaternas första övningslag vid undervisningen under höst- och likaså under vårterminen bör för hospitanterna bestämmas och anordnas endast auskultering i övningsskolan och även å seminarieklasserna, varöver skriftlig redogörelse bör av dem avgivas. Fullständig fortgående undervisningsövning, enahanda som för kandidaterna, bör i övningsskolan beredas dem i andra laget under terminen och kan lärarkollegiet dessutom fastställa för dem enskilda övnings- och provtimmar i de ämnen, i vilka de ej få tillfälle att undervisa under övningslagets hela tid. Sådan hospitant, som redan före sin ankomst till seminariet har fullgjort pedagogiskt ordnade undervisningsövningar, är lärarkollegiet berättigat att godkänna för lärarkallet utan annan praktisk övning än hospitering samt enskilda övnings- och provtimmar.

4. Hospitanterna böra avlägga godkänt förhör i psykologi och pedagogik så snart som möjligt efter sin ankomst till seminariet, men i alla händelser förr, än de få vidtaga med undervisning, varförinnan de även böra undergå förhör i de ämnen, i vilka de skola undervisa, om examen i dem icke avlagts redan före ankomsten till seminariet. Till kursen i pedagogik bör höra även någon bekantskap med våra folkskolförfattningar, men kan denna del av kursen absolveras även efteråt i sammanhang med andra förhör.

5. Alla hospitanter böra avlägga förhör jämväl i musik och musikens teori, varemot bristande naturlig begåvning berättigar till befrielse från sångexamen, om vilken brist i sådant fall bör uttryckligen nämnas i betyget.

6. För avläggande av de teoretiska förhören böra hospitanterna anmäla sig hos vederbörande examinatorer, vilka närmare bestämma tiden för förhöret.»

Vid det andra seminarieläraryrket år 1908 var ordnandet av hospitanternes studier föremål för en vidlyftig diskussion. Även seminarieläraryrket den 11—13 april 1910 hållna konferens ansåg några förändringar i det då rådande systemet önskliga. På grund härav och i betraktande därav, att någon lärarbrist ej längre förefanns,

föreskrev Överstyrelsen, med ändring av mom. 1 och delvis mom 3. i ovanstående cirkulär, den 28 maj 1910:

»att hospitanter, till ett antal av högst fem vid varje seminarium eller seminarieavdelning, intagas endast vid höstterminens början,
att hospitanternas undervisningsövningar i allmänhet vidtaga först under vårterminen, varförinnan förhöret i pedagogik bör afläggas; samt
att tentamens- och arbetsskyldigheten må efter prövning minskas för sådana hospitanter, som ådagalägga större lärarfallenhet och pedagogisk mogenhet.»

Samtidigt erinrade Överstyrelsen seminariernas direktorer om att träffade överenskommelser om hospitantplatser tillsvidare förbli bestående.

6. Folkskollärarnas auskultering vid seminarierna.

Emedan det visat sig nödvändigt att närmare stadga, huru den auskultering vid seminarierna, för vilken åt folkskollärare och lärarinnor den 22 jan. 1895 på grund av nådigt brev beviljades anslag ur allmänna medel, borde ordnas, meddelade Överstyrelsen medels cirkulär av den 24 maj 1905 seminariedirektorerna och folkskolinspektorererna till kännedom följande bestämmelser:

Hospiteringens ordnande.

»1. Auskulteringen bör försiggå under tiden från början av september till mars månads utgång.

2. Lärarkollegiet vid seminarierna uppgör för auskulteringen förteckning över de undervisningsämnen och timmar, av vilka auskultanterna i främsta rummet kunna draga nytta, och auskultanterna sammanställa envar på grund av denna förteckning en plan för sin auskultering, varav ett exemplar skall i avseende å godkännande inlämnas till seminariets direktor.

3. Om flere auskultanter samtidigt vistas vid seminariet, är det önskvärt, att för dem en eller två gånger i veckan anordnas diskussionsmöten, vid vilka de själva ävensom seminariets lärare kunna framställa diskussionsfrågor och i vilka jämväl seminariets lärarkandidater kunna deltaga.

4. Överstyrelsen uppmanar varje år i tur lärarkollegiet vid något seminarium att under en tid av omkring två veckor för auskultanterna hålla föredrag i seminariets och folkskolans skilda läroämnen, med särskilt beaktande av de pedagogiska och didaktiska synpunkterna. I händelse hugade föredragande sålunda anmäla sig samt uppgiva ämnena för

och antalet av föredragen jämte tiden för deras hållande och Överstyrelsen för ändamålet utverkat nödigt anslag, delgiver Överstyrelsen i god tid före läsårets början, var och när föredrag under respektive år anordnas i sammanhang med auskulteringen.»

Med stöd av Ständernas vid 1904—1905 års lantdag fattade beslut höjde Överstyrelsen sedermera den 9 maj 1906 auskulteringsstipendierna för lantfolkskollärare för sex veckors auskultering till högst 200 mark och för fyra veckors auskultering till högst 150 mark. Samtidigt beslöt Överstyrelsen tilldela de lärare, som ville inskränka sin auskulteringsresa uteslutande till i förestående cirkulär nämnda två veckors föreläsningkurser och till för samma tid lämpad auskultering vid seminarierna, stipendier om 50—100 mark, beroende av resans längd till seminariestaden. Även flere stadskommuner ha tilldelat sina lärare stipendier för ändamålet.

Föreläs-
ningskurser.

För erhållande av anslag för anordnande av sagda föredragskurser ingick Överstyrelsen första gången med hemställan den 2 aug. 1905. Hänvisande i sin framställning till nämnda cirkulär av den 24 föregående maj och meddelande, att jakande svar ingått från direktorn vid Heinola seminarium på förfrågan, huruvida i därvarande seminarium redan under påföljande hösttermin kunde anordnas föredragskurser av ifrågavarande slag, yttrade Överstyrelsen:

»Vid i dag skedd föredragning av ärendet har Överstyrelsen ansett synnerligen önskligt, att sådana föreläsningkurser åtminstone på försök någon gång måtte få anordnas. Det syfte, varför folkskollärarna beretts tillfälle att åhöra undervisning i folkskolor och seminarier, skulle utan tvivel ansenligt främjas, om till auskulteringen kunde anslutas helst några föredrag av seminarielärare och därtill hörande diskussion. Detta skulle vara så mycket viktigare, emedan i vårt land hittills i jämförelse med andra länder nämnvärt ej hunnit göras för beredande av tillfälle för folkskollärarna att komplettera sina kunskaper och fortsätta sin utveckling. I betraktande av dessa skäl vågar Överstyrelsen ödmjukast föreslå, att för en kurs av ifrågavarande slag, omfattande 24 föredrag, vid Heinola seminarium under förstkommande hösttermin måtte beviljas ett anslag om 600 mark.»

Det begärda anslaget beviljades av Kejsrerliga Senaten den 4 följande september.

Sedermera har Senaten på Överstyrelsens framställning beviljat för liknande föredragskurser: vid Jyväskylä och Nykarleby semi-

narier den 28 febr. 1906 600 mark för vartdera seminariet, i Raumo den 29 maj 1908 600 mark, i Sordavala den 13 maj 1909 600 mark (samtidigt förkastades Överstyrelsens framställning om anslag för en planerad föreläsningkurs vid Ekenäs seminarium) samt i Raumo och Ekenäs den 6 aug. 1910 600 ark per seminarium.

I det föregående lämnas några allmänna meddelanden och intryck från dessa föredragskurser huvudsakligen enligt seminariedirektorernas officiella redogörelser. Gemensamt för alla kurser har varit: tryckta program (innehållande meddelanden om föredragen och de uppgifter lärarna behandla vid lektionerna under kurserna; vidare seminariernas och övningsskolornas läseordningar m. fl. under rättelser), tryckta förslag för utarbetande av auskulteringsplanen, 18—24 föredrag, flitig auskultering i seminariet och övningsskolan, diskussionsaftnar och samkväm, lek- och teckningskurser, utställning av undervisningsmateriel, gemensamma utfärder o. s. v.

Om föredragskurserna vid Heinola seminarium den 18—30 sept. 1905, därvid deltagarnas antal uppgick till 77, inberättar seminariedirektorn Mikael Johnsson bl. a.:

a) Heinola.

»Deltagandet såväl vid föredragen som vid auskulteringen var synnerligen träget och uppgjorde alla deltagare, som fått auskulteringsstipendier, en särskild plan, som av direktorn granskades. — — —

Ett karaktäristiskt drag för dessa kurser bjödo diskussionssamkvämen i seminariets övningsskola, varvid även lärarkandidaterna voro närvarande. Sådana höllos under den första veckan onsdagen och lördagen från kl. $\frac{1}{2}$ 8 flere timmar och den andra veckan onsdagen och torsdagen samma tider. Dessutom hölls den sista lördagen gemensamt samkväm med lärarkåren i Heinola inspektionsdistrikt, samlad till årsmöte; härvid förekom föredrag om »folkskolan och karaktärsbildningen för livet.»

För att inspektera kurserna anlände torsdagen den 28 sept. överdirektörsadjointen V. Tawaststjerna, som närvar vid diskussionerna samma afton och om fredag och lördag vid föredrag, övningar och samkväm.»

Kurserna i Jyväskylä höllos den 16—29 sept. 1906. Deltagarnas antal var inalles 212, av vilka 190 dröjde kvar till föredragens slut. Även dessa kurser inspekterades av statsrådet V. Tawaststjerna den 24—26 sept. Sin uppfattning om kurserna framlägger direktor K. Raitio sålunda:

b) Jyväskylä.

»Med utomordentligt liv och intresse förmådde kursdeltagarna följa med allt, som här under tvänne veckor stod till buds. Både offentligt

och enskilt uttalade de sin belåtenhet och tacksamhet. Särskilt tog sig detta uttryck vid kursernas avslutande och vid tvänne andra tillfällen, då de tillbragte kvällen tillsammans med lärarkåren och eleverna under tal, sång och musik. Det förra samkvämet anordnades av deltagarna den 26 sept. för seminarielärarna och samtliga elever, det senare av seminarieläverna för kursdeltagarna och lärarna. Oberoende av den trängsel, som vållades av den talrika åhörarskaran och det besvär anordnandet och hållandet av sådana kurser åstadkom särskilt för lärarna, voro kurserna för själva läroinrättningen utan tvivel mycket upplivande och lyftande. Speciellt tror jag, att seminariets elever av dem mottagit många väckande och utvecklande intryck.»

c) Nykarleby.

Vid Nykarleby seminarium den 17—19 september 1906 utgjorde deltagarnas antal 85 och yttrar direktor Gustaf Hedström i redogörelsen för kursen bl. a. följande:

»Anslutningen till kursen blev mycket större, än lärarkollegiet vågat hoppas, utvisande att den svenska lärarkåren begärligt omfattade det tillfälle att vidga sin andliga synkrets, som kursen erbjöd. Deltagare infunno sig t. o. m. från så långt avlägsna orter som Borgå, Mariehamn, Brändö Ål., Houtskär m. fl. Och med par undantag representerades alla från seminariet utdimitterade årgångar lärare. — — — — —
— — — — — Vid alla dessa tillfällen, liksom under kursen överhuvud, präglades samvaron av en god kamratlig anda, en varm stämning, som i hög grad var ägnad att uppliva och befästa det goda förhållandet emellan seminariet och dess forna elever.»

d) Raumo.

I de kurser, som den 14—26 sept. 1908 höllös i Raumo, deltog 143 folkskollärare. Kurserna inspekterades den 22—24 sept. av t. f. överinspektorn A. J. Tarjanne, och det allmänna intrycket skildrar direktor K. A. Franssila:

»Då kurserna förbereddes, ställde sig seminariets lärarkår i allmänhet på en tvekande ståndpunkt. Man fruktade, att de 1) skulle vålla överanstängning och 2) störa den jämna undervisningen. Man var osäker, huruvida kurserna medföra nytta, motsvarande besväret och kostnaderna. Men nu efter kurserna vet jag mig uttala hela seminarielärarkårens enhälliga tanke, då jag säger, att kurserna värken vållade särskild överanstängning eller störning. Naturligt är, att lärarkåren hade mera arbete och besvär än under vanliga förhållanden, men en god motvikt häremot erbjöd den andliga vederkvickelse, som tankeutbytet med de omedelbart på folkbildningens område arbetande medförde. Vilken nytta kursdeltagarna hade av dessa två veckor, därom kan jag ej ge något säkert omdöme. Men jag skulle ej tro, att tiden för dem gick förlorad. Det är ju klart, att seminarielärarna, som sköta undervisningen i ett eller tvänne ämnen, måste

bättre kunna följa med utvecklingen av denna undervisnings metodik än folkskolläraren, som ofta ej äger den nödvändiga kunskapen i främmande språk, kan stifta bekantskap med de nya strömningarna inom många av de läroämnen han har att undervisa. Vid sådant förhållande skulle jag tro, att någon betydelse bör tillmätas även föredragen vid dessa kurser i fråga om lärarnas utveckling. Om åter auskultering vid seminariet i allmänhet anses nyttig för folkskollärarna, är det klart, att den vid sådana speciella tillfällen mer än eljes motsvarar sitt ändamål. Man måste ju medge, att det stora antalet deltagare särskilt ålägger läraren att bringa sin lärarverksamhet i samklang med den teori han både i föredrag och under metodiktimmor söker framställa. Det är ju även så, att seminarie-läraren vid förberedelsen för kurserna mer än eljes måste granska, vilka på annat håll vunna resultat han möjligen lämnat obeaktade. Allt detta borde enligt min mening verka, att auskulteringen under kurstiden borde bli gagneligare än eljes. Jag tror även, att ovannämnda omständigheter på samma gång verka gott också på själva seminariet, varigenom detta erhåller vederlag för den kortvariga störning, som kurserna möjligen åstadkomma. Av kursdeltagarnas både enskilt och offentligt framförda yttranden erhöj jag den uppfattningen, att det även på dem verkade uppfriskande att känna sig återförenade med den för dem förut bekanta seminariekretsen, men denna gång redan som självständiga arbetare med livserfarenhet.

I betraktande därav, att liknande kurser hittills endast hållits så att säga på prov, må det tillåtas mig att uttala de önskningsmål, som nu efter kursernas avslutning omedelbart tränga fram: 1) att sådana kurser även framgent måtte anordnas, så vitt möjligt vid tvänne seminarier årligen, och 2) att åt alla deltagare skulle ur allmänna medel utges understöd, motsvarande de direkta utgifterna för deltagandet.

Då en gång intresse att utveckla sig inom sitt yrke yppas hos vår lärarkår, anser jag, att samhällets egen fördel bjuder, att erkännande gives häråt och att på samma gång de hinder, som ekonomiska förhållanden vålla, avlägsnas. Ges åter understöd, torde knappast ett seminarium förslå att mottaga alla hugade deltagare.»

Vid Sordavala seminarium anordnades kurserna den 15—28 e) Sordavala. sept. 1909. Deltagarna voro 87. Kurserna inspekterades av t. f. överinspektorn A. Haapanen. Ur direktor K. A. O. Relanders redogörelse lånas endast följande uttalanden:

»Hela denna tid av två veckor åhörde deltagarna flitigt undervisningen i seminariet och övningsskolan. Särskilt en del ämnen åhördes träget, såsom pedagogik, geografi, finska, historia, sång, teckning och gymnastik.»

Vid kurserna i Brahestad den 13—27 sept. 1910 utgjorde delta- f) Brahestad. garna 85. I slutet av sin redogörelse för kurserna yttrar direktor A. Holmström:

»Helhetsintrycket åtminstone för seminariekretsen var genomgående gott. Då antalet deltagare ej var des större, uppstod ingen trängsel eller bristande bekvämhet i anstaltens rymliga salar. Kursdeltagarnas varma intresse och om framstegshåg vittnande uppmärksamhet såväl under lektionerna som vid föredragen kvarlämnade hos lärarna ett trevligt och upplivande minne.»

g) Ekenäs. I Ekenäs hölls kurser den 12—24 sept. 1910 och deltog i dem 67 folkskollärare. Direktör C. Poppius yttrar om kurserna följande:

»Det i kungörelsen om kurserna ingående tillägget: »att Överstyrelsen ej kunnat handlägga under detta år inkomna ansökningar om auskulteringsstipendier, enär lantdagens beslut beträffande antydda anslag till vidare ej vunnit överhetlig fastställelse», var ej heller ägnat att skänka uppmuntran åt dem, som önskat deltaga i kurserna.

Att under sådant förhållande likväl så många lärarinnor och även lärare beslöt sig för deltagande och icke skydde möda och kostnad därför, kan väl räknas som en heder för vårt lands svenskatalande folkskollärarkår, och bevisar i sin mån, att när helst ett tillfälle till förkovran i studier erbjudes, det inom denna lärarkår ej saknas personer, beredvilliga att även under mindre gynnsamma villkor tillgodogöra sig detsamma.

Det är ju självfallet, att en kurs, sådan som denna ej kunde förlöpa utan ett visst högtryck för den regelbundna undervisningen, jämte det envar lärares arbetsförmåga under kursveckorna blev till det yttersta ställd på prov. Men icke dess mindre får väl sägas, att föreläsningskurserna för seminariet utgjorde högtidsdagar. Ett tillfälle att under hela två veckor för särskilt utstakat studieändamål få sammanträffa med en stor del av folkskolans intresserade arbetare, av vilka största delen tillika forna elever vid seminariet, att få emottaga dem som gäster och få utbyta tankar och erfarenheter med dem, ett sådant sällsamt tillfälle var naturligtvis för seminariet synnerligen kärkommet, intressant och lärorikt. Och att en i sådant syfte stegrad arbetsintensitet åtminstone för seminarielärarna själva bar riklig frukt genom att öka och liva intresset för arbetet samt befästa och förmera beröringen med folkskolan, är naturligt. Återstår blott att hoppas, att föreläsningskurserna varit även de folkskolans lärare, som för ändamålet vid seminariet infunnit sig, till gagn.»

Ytterligare må nämnas, att Överstyrelsen i skrivelse av den 5 febr. 1909 förfrågade sig hos direktorerna för de seminarier, vid vilka föredragskurser hållits, huruvida lärarkollegierna hade några anmärkningar att göra i fråga om deras framtida anordnande.

De ingångna yttrandena ha sedermera erbjudit ledning vid planläggandet av senare kurser.

7. Seminariernas lärarkår, dess ställning och förmåner.

Sedan det första seminarielärarmötet i Helsingfors år 1903 hänvänt sig till Överstyrelsen med begäran att, seminariernas kollegatjänster så snart som möjligt måtte ändras till lektorstjänster, ingick Överstyrelsen den 10 nov. 1905 med följande framställning i ärendet:

Kollegatjänsterna till lektorstjänster.

»Vid föredragning av ärendet inför Överstyrelsen har överinspektor Lönnbeck erinrat, att i nådiga kungörelsen av den 14 juni 1899 angående förändrade bestämmingar i avseende å folkskolläro- och lärarinneseminariernas organisation såväl vid det sammansatta seminariet, vid vilket redan tidigare fanns ett kollegat i finska, som vid enkelt manligt seminarium i stället för tidigare lektorstjänster inrättats tre kollegat, varav för seminariernas verksamhet kännbara olägenheter uppkommit. Dessa befattningar voro för det första de sänst avlönade av alla tjänster vid statens läroinrättningar och hade erfarenheten redan visat, huru svårt det därför var att få dem besatta, oavsett att blott de sänre utrustade inom lärarkåren kunde sträva till sådana tjänster. Från principiell ståndpunkt bör vidare erinras, att alltifrån början samma ställning, och samma löneförmåner tillerkänts lärarna i alla ämnen vid seminarierna och att detta härrört från den väl betänkta grundsatsen, att undervisningen borde i alla avseenden såväl fysiskt som andligt verka utvecklande. Av sådant skäl hade alla läroämnen — också de, som avse fysisk och praktisk utveckling och vilkas lärande nu anförtratts uteslutande åt kolleger — ansetts jämbördiga. Och om från denna princip för de ifrågakvarande läroämnena för en längre tid skulle ske avvikelser, vore härav förvisso följden, att undervisningen i dem, skött av lärare, som sakna full kompetens, ej mera skulle motsvara tidens krav. Fara föreligger, att handarbetsundervisningen, som likställt med övriga ämnen och i den bildade världen tillvunnit sig så stor uppmärksamhet och vars vidare utveckling framåt vore en hederssak för Finlands folk, skulle taga ett baksteg, att undervisningen i hygien i mindre långt kunna gymnastiklärares händer ej skulle kunna bibehållas på den ståndpunkt detta nu så högt skattade ämne kräver och att intresset för sång och musik, som spritts i vårt land och säkert delvis för sitt uppsving från början har att tacka den undervisning, som meddelats av skickliga lärare i seminariet, sannolikt skulle förslappas, om dess undervisande i seminarierna skulle anses endast som en övning av andra rang. På grund härav har i slutet av skrivelsen uttalats, att det vore av vikt att så snart som möjligt kunna återvända till det tidigare stadiet, så att alla seminariets lärartjänster skulle bli lektorat.

Vid i dag förhåvd behandling av ärendet har Överstyrelsen i alla avseenden ansett sig kunna förena sig om de synpunkter, vilka i det föregående berörts och har Överstyrelsen vid sådant förhållande funnit skäl att i ödmjukast hemställa, att Kejsrerliga Senaten ville tillåta Överstyrelsen att skrida till åtgärder, i syfte att alla nuvarande kollegatjänster

vid seminarierna ändrades till lektorat och att det sedermera skulle förordnas, i vad mån innehavarna av de nuvarande kollegaten kunde överflyttas till de nya lektorstjänsterna.»

Jämlikt Kejserliga Senatens den 16 jan. 1906 avlåtna underdåniga hemställan behagade Hans Kejserliga Majestät medels kungörelse av den 22 följande februari förordna, att seminariernas kollegatjänster, i den mån de bli lediga, skola förändras till lektorat, ävensom berättiga Kejserliga Senaten att omedelbart till lektorer utnämna de kolleger, som Senaten prövade förtjäna det.

Med anledning av den senare punkten infortrade Kejserliga Senaten Överstyrelsens förslag angående vilka av seminariernas dåvarande kolleger eventuellt kunde anses förtjänta att omedelbart utnämnas till lektorer, och enligt Överstyrelsens underdåniga framställning af den 5 maj 1906 berättigades Överstyrelsen av Kejserliga Senaten den 29 i samma månad att omedelbart till lektorer utnämna: kollegan i geografi och finska vid Sordavala seminarium Taavi Lehtinen och kollegan i geografi och svenska vid samma seminarium Alfred Haggrén (Jotuni), kollegan i finska, svenska och historia vid Jyväskylä seminarium Onni Johannes Brummer, kollegan i gymnastik och hälsolära vid samma seminarium Karl Alarik Rikala ävensom kollegan i teckning och handarbeten vid Raumo seminarium Frithiof Henrik Bernhard Lagus och kollegan i musik vid samma seminarium Axel Olof Törnudd. Samtidigt fann Senaten för gott att berättiga de på detta sätt utnämnda lektorerna att för löneförhöjning i de nya befattningarna tillgodoräkna sig den tid de tjänat som kolleger.

Överstyrelsen slutbehandlade saken den 13 juni 1906 och utfärdade därvid fullmakter för kollegerna Lehtinen, Brummer, Lagus och Törnudd samt utnämnde kollegerna Haggrén (Jotuni) och Rikala till lektorer.

Utnämningen av seminarielärare.

Utnämmandet av seminarielärare till deras tjänster hade den 31 juli 1902 medels nådig kungörelse överflyttats från Överstyrelsen till Kejserliga Senaten. 1904—1905 års lantdag petitionerade, att de förenämnda kungörelses utfärdande gällande stadgandena angående besättande av lärartjänster vid landets elementarskolor och fruntimmersskolor (och sålunda även vid seminarierna) åter skulle få gällande kraft. I avfordrat yttrande angående denna petition erinrade Överstyrelsen den 17 okt. 1905, att genom den nya ordningen för utnämningen av sökande till de till rangklasserna VII—IX hörande skoltjänsterna

saknade tillfälle att i besvärsväg få sina ansökningar under förnyad prövning, och föreslog, att besättandet av seminarietjänsterna skulle ordnas såsom förr.

Genom nådiga kungörelsen av den 4 nov. 1905 angående återställande av den lagliga ordningen i landet upphävdes bl. a. nämnda förordning av den 31 juli 1902. I anledning härav återsände Keiserliga Senaten till Överstyrelsen särskilda ärenden angående utnämningar och fullmakter och meddelade, att besättande av sådana tjänster ej mera ankom på Keiserliga Senaten, samt anbefalldes Överstyrelsen att upptaga ärendena till ny prövning.

I slutet av år 1906 inlämnades till Keiserliga Senaten särskilda ansökningar om förhöjningar av seminarielärarnas löner:

Förbättrade löneförmåner.

att lärarnas löneförhöjning ordnades så, att de för 5, 10 och 15 års tjänst skulle utgöra: för direktor, lektor och kollega 800, 800 och 800 mark, för föreståndarinna och lärarinna 400, 400 och 400 mark, för gossövningskolors överlärare och lärare vid sammansatta klasser 550, 550 och 550 mark, för flickövningskolans överlärarinna och lärarinna vid sammansatt klass 400, 400 och 400 mark och för lärare och lärarinna vid övningskolans lägre klasser 350, 350 och 350 mark; och

a) Lönetillskott för lärarna, arbetsmästarna och trädgårdsmästarna.

att övningskolornas lärares löneförmåner skulle förhöjas till följande belopp: överlärare 2,800 mark ävensom i rum och ved eller i arvode 600 mark, läraren vid sammansatta klassen lön 2,400 mark och arvode 600 mark och därmed följande förhöjningar efter 5, 10 och 15 år enligt samma procentsats som nu för överlärare, således 280, 560 och 560 mark, för läraren vid sammansatta klassen 240, 480 och 480 mark och för lärare vid lägre klasser 240, 400 och 400 mark.

I avfordrat yttrande angående dessa ansökningar framhöll Överstyrelsen den 11 jan. 1907 bl. a.:

»Såsom av utredningen i förenämnda ansökan framgår, äro seminarielärarna i betraktande av arbetets art, läsårets längd, behöfligt timantal, innan övertimmar betalas, och storleken av löneförhöjningarna avgjort sämre ställda än lyceernas lektorer och kolleger. Ofta har det varit svårt att få lärartjänsterna vid seminarierna besatta med fullt kompetenta, än mindre med framstående lärarförmågor. Dock borde just seminarierna ha behov av de bästa pedagogiska förmågorna, då dessa läroinrättningar utbilda lärare och för dessa blivande folklärare betyda rent av allt. Av denna anledning råder även inom Överstyrelsen, oberoende av dessa ansökningar, den åsikten, att man i fråga om avlöning av alla seminariets lärare och lärarinnor borde sträva därhän, att dessa löner, var i sitt slag,

bleve de bästa, som staten kan erbjuda sina arbetare på skolans område, och att denna synpunkt borde beaktas vid framtida revision och ändring av seminariernas organisation. Hänvisande till dessa motiv kan Överstyrelsen nu med fullt skäl såsom en interimistisk löneförbättring förorda, att förenämnda anhållan, vilken med hänsyn till den begärda löneförhöjningen är mycket måttlig, måtte bifallas oförändrad i allt utom beträffande de manliga lärarna vid övningsskolans lägre klasser. Dessas avlöning är så otillräcklig, att en gift lärare ej kan komma till rätta med den, och för dem måste förty löneförhöjningen vara känbarare. Meddelande att sådana manliga lärarplatser finnas endast tvänne, den ena vid Sordavala, den andra vid Raumo seminarium, och att enligt Överstyrelsens mening det vore för saken bäst, om vid alla övningsskolors lägre klasser framdeles skulle anställas blott kvinnliga lärare, får Överstyrelsen i underdånighet föreslå, att för de manliga innehavarna av dessa tjänster arvodet måtte höjas från 500 mark till 600 mark och löneförhöjningarna till 400 mark alla tre gångerna.»

Redan tidigare på våren 1906 hade till Överstyrelsen inlämnats en anhållan:

»att seminariernas arbets- och trädgårdsmästarebefattningar måtte ställas på ordinarie fot och innehavarna bli ordinarie;

att deras grundlön måtte kännbart höjas eller att åt innehavarna skulle beviljas löneförhöjning för fem, tio och femton års tjänst, första gången med 10, och de följande med 20 % av grundlönen;

att tjänstetiden måtte bestämmas till 30 år och att innehavarna då vid avskedstagandet skulle erhålla grundlönen oavkortad som pension;

att för obotlig sjukdom eller vid inträffad tidigare oförmögenhet att sköta tjänsten full pension eller del därav enligt samma beräkning som för folkskollärare måtte beviljas dem;

att de måtte vinna delaktighet antingen i civilstatens eller folkskollärarnas änke- och pupillkassa; och

att arbetsmästarna finge av sin fritid disponera åtminstone tvänne månader för vederkvickelse.»

Sedan yttranden angående anhållan inforrats av seminariernas lärarkollegier och direktorer, ingick Överstyrelsen den 11 januari 1907 till Kejsrerliga Senaten med följande framställning:

»På grund av i anhållan framställd motivering anser Överstyrelsen såväl arbetsmästarnas som trädgårdsmästarnas lön vara i behov av förhöjning både med hänsyn till slöjdens vikt särskilt i vårt lands seminarier och till den allt större betydelse undervisningen och övningen i trädgårdsskötsel speciellt under senaste tider tillmätts i sagda inrättningar. Överstyrelsen kan således överhuvud förorda ansökan, men beträffande de enskilda punkterna får Överstyrelsen i underdånighet föreslå:

att, då så vitt Överstyrelsen erfarit de nu gällande stadgandena angående anställande och avskedande av arbetsmästare eller § 48 i folkskolförfattningen ej visat sig medföra olägenhet och då det ej heller för sports, att de samma skulle missuppfattats, desamma måtte förbli gällande, åtminstone tills seminarieförfattningarna i sin helhet underkastas revision och förändringar;

att som grundlön för alla arbetsmästare bestämmes 2,000 mark och för alla trädgårdsmästare 1,600 mark jämte för de sistnämnda fria rum och lyse eller i vederlag för dessa förmåner 400 mark, men att arbetsmästare eller trädgårdsmästare, som genomgått seminarium och styrker sig äga god fackinsikt för tjänsten, framom övriga sökande borde komma i fråga vid dess besättande och finge rätt till löneförhöjning och pension, som skulle utgå med samma belopp och utdelas på samma tider, som för folkskollärare är stadgat eller varder stadgat;

att för arbetsmästare och trädgårdsmästare, som ej genomgått seminarium, seminariets direktor finge, sedan de tjänat 10 och 20 år, i mån av förtjänst föreslå personell löneförhöjning och jämlikt § 49 i folkskolförfattningen, sedan de tjänat 30 år eller redan tidigare, om de befunnits oförmögna att sköta sin tjänst, föreslå skälig pension; och

att det med ändring av § 7 av Ecklesiastikexpeditionens brev av den 22 maj 1889 måtte stadgas, att vederbörande direktor är berättigad att åt arbetsmästare bevilja fritid över en månad, likväl ej över tvänne månader.

Därutöver anser Överstyrelsen för sin del det önskligt, att seminariernas arbetsmästare och trädgårdsmästare kunde bli delaktiga i folkskolläraernas änke- och pupillkassa, till vars direktion sökandena således i ärendet ägde vända sig, för att saken i stadgad ordning må kunna underställas kassans delägare.»

Den 30 april 1910 anbefalldes Kejsrerliga Senaten Överstyrelsen att underrätta, huruvida nu något vore att tillägga till Överstyrelsens den 11 jan. 1907 avgivna utlåtanden.

Efter att ha infortrat uttalanden av seminariernas lärarkårer i saken ävensom direktorerernas yttranden, framhöll Överstyrelsen, biläggande sagda yttranden, i underdånighet följande:

»Sedan seminariernas lärarkollegier avgivit yttranden under förutsättning, att ifrågavarande förhöjning bleve endast interimistisk, tills elementarläroverkens och fruntimmersskolornas nya avlöningsförslag eventuellt godkännes, varvid seminarielärarnas löner varaktigare kunde ordnas med beaktande av i vilket förhållande de med hänsyn till arbetets art och mängd stå till övriga nämnda läroanstalter och då Överstyrelsen ej till de gjorda ansökningar egentligen kan annat tillägga än att direktorerernas och föreståndarinnornas löneförmåner i dem ej tillräckligt beaktats,

anser sig Överstyrelsen, hänvisande till de i början nämnda framställningarna och deras motivering, nu endast i underdånighet böra förnya dessa i interimistiskt syfte gjorda framställningar med det tillägg, att för direktorerna på grund av befattningarnas arbetsdryghet och ansvar löneförhöjningen åt gången bestämdes till 1,000 mark och för föreståndarinnorna av enahanda skäl till 500 mark åt gången.»

b) Timlärarnas löner.

Även timlärarna i musik anhöllo på våren 1908, att Överstyrelsen måtte skrida till sådana åtgärder, att deras befattningar liksom övriga lärartjänster vid seminarierna måtte göras till ordinarie och betalas efter fastställd stat.

I anseende därtill, att seminarierna i en snar framtid komma att omorganiseras, varvid jämväl timlärarnas i musik ställning och avlöning toges under behandling, erinrade Överstyrelsen i skrivelse av den 10 april 1908 till seminariedirektorerna, att saken, vad beträffar avlöningen, kunde tillsvidare ordnas så, att i den mån anslaget för spel-timmar för de olika seminarierna räckte till, 12—20 minuter i speluppvisning kunde beviljas varje elev och att lärarna och lärarinnorna vore berättigade att liksom övriga lärare tillgodoräkna sig även mellanstunderna under sina timmar.

c) Övnings-skollärarnas löner.

Sedan vidare det allmänna seminarieläarmötet år 1908 uttalat sig för förbättrande av övningsskollärarnas och -lärarinnornas löneförmåner, anhöllo dessa lärare och lärarinnor, att Överstyrelsen måtte snart skrida till åtgärder för lönernas förbättrande, räknat från början av år 1908.

Jämte återställande den 28 nov. 1908 av dessa ansökningar till Kejsrerliga Senaten återhämtade Överstyrelsen först innehållet av sin framställning av den 11 jan. 1907 och fortsatte därefter:

»Medan detta interimistiska löneförhöjningsförslag ännu väntar på avgörande, ha samtliga lantfolkskollärares statslöner höjts, lärarinnornas med 300 mark och lärarnas med 100 mark, vartill kommer för gifta lärare och lärarinnor, som ha barn och äro familjens huvudsakliga försörjare, 200 mark och löneförhöjning i samma proportion. Den tidigare proportionen finnes således ej mera mellan folkskollärarnas och övningsskollärarnas löner, och mången bland de senare torde anse folkskollärares ekonomiska ställning bättre än hans egen, ehuru betydligt större fordringar ställas på den senare. Ytterligare är det en bekant sak, att prisen på livsmedel överallt i vårt land mycket stigit under dessa år.

I anledning av allt detta blev även vid det allmänna seminarieläarmötet den 13—15 april frågan om övningsskollärarnas löner föremål för särskild diskussion; utan meningsskiljaktighet ansåg mötet det »nödvändigt, att övningsskollärarnas löner höjas». Mötets majoritet ansåg det också.

viktigt, att överlärarnas och den sammansatta klassens lärares löneförmåner i alla avseenden äro desamma, medan en betydande minoritet gjorde gällande, att då överläraren har att övervaka hela övningsskolan och sköta dess ekonomi, han därför även framgent borde åtnjuta någon ersättning. Slutligen enades mötet därom, att »det för frågans beredning tillsatta utskottets förslag beträffande beloppen av lärarnas och lärarinnornas ävensom över- och underlärarnas löner stå i riktig proportion och lämpa sig som grundval vid ordnandet av dessa tjänsters löner». Dessa belopp utgjorde: för manlig lärare lön 3,000 mark, arvode 600 mark och förhöjning tre gånger med 600 mark åt gången, för lärarinna lön 2,000 mark, arvode 600 mark och förhöjning tre gånger 500 mark åt gången, samt för lärare och lärarinna i lägre klasser lön 1,800 mark, arvode 500 och förhöjning tre gånger 450 mark åt gången.

Så genomgripande förhöjningar i övningsskollärarnas löner som dem seminarieläraryrket föreslog torde man dock ej kunna tänka sig utan revidering av hela seminarielärarkårens avlöning, vilken fråga dock ej nu med ens kan avgöras. Men såvida ej Överstyrelsens den 11 jan. 1907 uppgjorda förutnämnda underdåniga framställning i en nära framtid leder till det avsedda målet, anser Överstyrelsen i betraktande av anförda sakförhållanden och då Överstyrelsen har sig väl bekant, i vilket beklagansvärt ekonomiskt läge enskilda övningsskollärare arbeta; nödigt att särskilt i fråga om lärare med familj några åtgärder i detta fall borde vidtagas. Då saken nu interimistiskt ordnas, borde lärarens vid sammansatta klassen lön bringas närmare överlärarens, men likväl med hänsyn till den senares större och ansvarsfullare arbete en viss skillnad mellan de nämnda lärarnas löneförmåner fortfarande bibehålles.

På grund av det framhållna vågar Överstyrelsen underdånigast föreslå:

att, såvida Överstyrelsens den 11 jan. 1907 gjorda underdåniga framställning ej ännu kan i sin helhet avgöras, likväl den del därav, som berör övningsskollärarnas löneförmåner, nu skilt för sig avgöras och beviljas;

att utöver den sålunda redan föreslagna löneförhöjningen åt alla övningsskollärare och -lärarinnor genast måtte tilldelas något tillfälligt dyrtidstillägg om förslagsvis 200 mark åt alla övriga övningsskollärare och -lärarinnor förutom åt lärarna med familj vid den sammansatta klassen och vid lägre klasser, för vilka detta tillskott borde utgöra 400 mark; och

att detta lönetillskott jämte det föreslagna högre löneförhöjningsbeloppet bägge skulle räknas från innevarande läsårs början eller från sistförlidna 1 sept.

Ytterligare har Överstyrelsen ansett sig böra underdånigast erinra därom, att under nuvarande förhållanden en obillighet föreligger därutinnan, att ej folkskollärare, som tillträder tjänst vid seminariets övningsskola, får för löneförhöjning tillgodoräkna sig någon del av den tid han därförinnan tjänat som folkskollärare.»

Överinspektör G. Lönnbeck, som i Överstyrelsen förberett ärendet, var i fråga om det i hemställans slut berörda missförhållandet av

den åsikt, att Överstyrelsen bort till dess avlägsnande omedelbart föreslå, att åt övningsskollärare borde beviljas rätt att också för förhöjning tillgodoräkna sig hälften av de tjänade folkskolåren; utan detta tillägg ansåg han, att den föreslagna löneförhöjningen även såsom interimistisk var otillräcklig. Överstyrelsens flertal ansåg dock sakenligare, att Överstyrelsen i skilda skrivelser borde ingå med motiverad hemställan om rätt för övningsskollärare att för löneförhöjning och pension få beräkna de år han tjänat som folkskollärare.

Förestående åtgärder ha tillsvidare ej lett till några resultat.

d) Övnings-
skollärarnas
tjänsteår.

I fråga om ovan berörda ärende angående övningsskollärarnas tjänsteår ingick Överstyrelsen den 5 mars 1909 med en särskild hemställan, så lydande:

»I underdånig hemställan av den 28 senaste november om förbättrade löneförmåner för seminariernas i landet övningsskollärare hade Överstyrelsen tillfälle att erinra, att »en obillighet föreligger därutinnan, att folkskollärare, som tillträder tjänst vid seminariets övningsskola, ej får för löneförhöjning tillgodoräkna sig någon del av den tid han därförinnan tjänat som folkskollärare», men lämnade Överstyrelsen avlägsnandet av nämnda missförhållande för den gången därhän för att i stället ingå med särskild hemställan. Sedan Överstyrelsen ytterligare behandlat denna del av ärendet, har Överstyrelsen ansett sig kunna hänvisa till den i saken tillkomna utredning, som åtföljde förenämnda hemställan, och till i hemställan framförd motivering samt ytterligare till att enligt mom. 4 i nämnda kungörelsen av den 14 juli 1899 angående förändrade bestämmelser i avseende å seminariernas organisation av aspiranter till övningsskolans lärartjänster fordras, att han under minst fyra år med framgång handhaft högre folkskola och undergått en del teoretiska förhör. Då avläggandet av dessa tentamina vid sidan av lärarverksamheten kräver mångfaldigt längre tid än eljes, följer härav, att folkskollärare sällan inom loppet av fyra år kan förvärva full behörighet till lärartjänst vid övningsskolan; erfarenheten har tvärtom visat, att de, som erhållit tjänst vid övningsskolan, i regeln haft närmare 10 tjänsteår. Då en folkskollärare i sådant fall åtnjuter sin första, ofta även en andra löneförhöjning, betecknar hans överflyttning till övningsskolan ett kännbart baksteg i löneförmåner. Därför kunna folkskollärarna i regeln ej anse en överflyttning till tjänst i övningsskolan som förmånlig, vilket sakförhållande ej kan anses önskligt varken för övningsskolan eller för hela folkskolväsendet.

Men om det ock från denna synpunkt sett är önskligt, att folkskollärarna, som utnämnas till lärare i övningsskolan, skulle få med avseende å löneförhöjning tillgodoräkna sig åtminstone en del av sina tjänsteår, borde å andra sidan den möjligheten undvikas, att i folkskolans tjänst redan åldrade lärare genom förmånliga löneförhöjningsvillkor kunde lockas att söka till övningsskolan och genom sina tjänsteår skjuta åt sidan

yngre, mera dugliga sökande. Därför borde någon gräns utsättas, inom vilken man vid överflyttning till övningsskolan finge åtnjuta ifrågavarande förmån. Ty ju längre tid läraren före tillträdet av lärartjänsten i övningsskolan har sysslat med annan lärarverksamhet, dess kortare blir den tid, då man av honom kan vänta andlig spänstighet och vaket aktgivande på lärarvärvets utveckling, vilket ovillkorligen bör fordras av en person i en övningsskollärares ställning.

Med beaktande av sistnämnda viktiga synpunkt borde enligt Överstyrelsens mening även den möjligheten avvärjas, att läraren i övningsskolan för att under den sista delen av sitt liv få åtnjuta för innehavare av sådana tjänster tillförsäkrade pensionsförmåner möjligast fullständigt skulle vara frestad att stanna i tjänsten längre tid, än det med hänsyn till tjänstens tillbörliga skötande vore önskligt. Därför och då överhuvud innehavare av civila tjänster äro berättigade att för pension tillgodoräkna sig alla de år de tidigare tjänat i sådan tjänst, som medför rätt till pension, och skäl ej föreligga att i dessa fall skapa en undantagsställning för övningsskolans lärare, borde redan nämnda i nådiga kungörelsen av den 14 juli 1899 mom. 7 gjorda stadgande, att folkskollärare eller -lärarinna, som anställes i seminariets tjänst, i ifrågavarande avseende får räkna sig till godo hälften av de år han eller hon tjänat vid högre folkskola, enligt Överstyrelsens åsikt ändras så, att alla de i folkskola, som åtnjuter statsbidrag, tjänade åren måtte betraktas som tjänsteår.

På grund av det ovan framhållna får Överstyrelsen underdånigast föreslå följande stadgande:

att lärare eller lärarinna i seminariets övningsskola måtte få räkna sig till godo med hänsyn till löneförhöjning hälften av de år, dem han eller hon som fullt kompetent tjänat i med statsbidrag understödd folkskola, likväl högst tio år, och för pension alla de nämnda åren.»

Denna hemställan ledde till önskat beslut, i fråga om löneförhöjning ännu förmånligare, än Överstyrelsen hoppats. Den 10 juni 1909 bestämdes nämligen i nådig förordning med ändring av nådiga kungörelsen av den 14 juli 1899 angående folkskollärary- och -lärarinneseminarieernas organisation:

»att lärare eller lärarinna vid seminariernas i landet övningsskolor äga rätt att i avseende å löneförhöjning och pension tillgodoräkna sig högst tio år av den tid de såsom fullt kompetenta handhaft lärarbefattning vid högre folkskola eller utövat motsvarande pedagogisk verksamhet; samt att de nuvarande innehavarna av oförmälda tjänster berättigas enligt förestående grunder i berörda hänseenden tillgodoräkna sig redan tillryggalagd tjänstetid.»

De å seminariernas stat upptagna anslagen till stipendier för Resestipendier: lärarkåren, i de sammansatta 1,200 och i de enkla seminarierna 600 mark, ha under ifrågavarande tid tilldelats följande personer:

År 1905:

Åt lektorn vid Jyväskylä seminarium K. A. O. Relander 1,200 mark;
 åt lärarinnan vid Ekenäs seminarium B. Ahlfors 900 mark;
 åt läraren vid Nykarleby övningsskolas sammansatta klass A. Björklund 600 mark;
 åt överläraren vid Sordavala övningsskola A. Pietikäinen 1,200 mark;
 åt kollegan vid Raumo seminarium F. H. B. Lagus 1,200 mark;
 åt föreståndarinnan vid Brahestads seminarium L. Högman 600 mark
 (icke använda);
 åt lektorn vid Heinola seminarium B. H. Helander 600 mark.

År 1906

Åt lärarinnan vid Jyväskylä seminarium Hilda Forsström 1,200 mark;
 åt lärarinnan vid Ekenäs övningsskola Mimmi Lundell 600 mark;
 åt kollegan vid Nykarleby seminarium Otto Nylund 600 mark;
 åt lektorn vid Sordavala seminarium G. A. Brander 1,200 mark;
 åt lärarinnan vid Brahestads övningsskola Selma Lackström 600 mark
 (icke använda);
 åt lärarinnan vid Heinola seminarium Fanny Stenroth 600 mark (icke
 använda);
 åt direktorn vid Kajana seminarium Volter Högman 1,200 mark.

År 1907:

Åt lärarinnan vid Jyväskylä seminarium Ida Viktoria Gammal 1,200
 mark;
 åt direktorn vid Nykarleby seminarium Gustaf Hedström 600 mark;
 åt lektorn vid Sordavala seminarium Alfred Jotuni 1,200 mark;
 åt lektorn vid Raumo seminarium Taavi Puttila 1,200 mark;
 åt lektorn vid Brahestads seminarium H. A. Salmenkallio 600 mark;
 åt lärarinnan vid Brahestads övningsskola Selma Lackström 600 mark;
 åt lärarinnan vid Brahestads övningsskolas sammansatta klass Fanny
 Arvola 600 mark;
 åt lärarinnan vid Heinola seminarium Fanny Stenroth 1,200 mark;
 åt kollegan vid Kajana seminarium E. Westerlund 600 mark;

År 1908:

Åt lektorn vid Jyväskylä seminarium O. J. Brummer 1,200 mark;
 åt lektorn vid Ekenäs seminarium E. Sonck 600 mark;
 åt lektorn vid Sordavala seminarium B. Boxström 1,200 mark;
 åt lektorn vid Raumo seminarium August Alho 600 mark;

åt lärarinnan vid Brahestads seminarium Vendla Hainari 600 mark;
 åt lektorn vid Kajana seminarium I. Winter 850 mark.

År 1909:

Åt läraren vid Jyväskylä övningsskolas sammansatta klass J. N. Järvinen 1,200 mark;
 åt direktorn vid Ekenäs seminarium Carl Poppius 1,200 mark;
 åt lektorn vid Nykarleby seminarium K. E. Wichmann 1,200 mark;
 åt lärarinnan vid Sordavala seminarium Lilly Törnudd 1,200 mark;
 åt direktorn vid Raumo seminarium K. A. Franssila 600 mark;
 åt lärarinnan vid Brahestads seminarium E. Wählberg 600 mark;
 åt lärarinnan vid Heinola seminarium A. Festén 1,200 mark;
 åt kollegan vid Kajana seminarium A. E. Taipale 600 mark.

År 1910:

Åt lektorn vid Jyväskylä seminarium Kalle Rikala 1,200 mark;
 åt lektorn vid Nykarleby seminarium I. E. Koskimies 600 mark;
 åt direktorn för Sordavala seminarium K. A. O. Relander 1,200 mark;
 åt kollegan vid Raumo seminarium Helge Hirvinen 600 mark;
 åt lektorn vid Brahestads seminarium V. K. R. Helle 600 mark;
 åt lärarinnan vid Heinola seminarium Ellen Sirelius 600 mark;
 åt kollegan vid Kajana seminarium Eemeli Sipilä 600 mark.

Såsom av redogörelsen framgår, har det belopp, som fastställts för enkla seminarier, 600 mark, något år lämnats obegagnat och sedan följande eller något senare år i stället utgivits 1,200 mark.

Den 15 maj 1909 beviljade Kejserliga Senaten åt seminariearbetsmästarna Jaakko Pura i Kajana, Juho Nikinmaa i Jyväskylä och A. Holmström i Nykarleby stipendier om 150 mark för besök av konst-, handarbets- och industriutställningen i Stockholm.

Stipendier
 för arbets-
 mästarna.

Jämlikt Överstyrelsens framställning av den 10 jan. 1908 berättigade Kejserliga Senaten den 7 följande februari Överstyrelsen att sammankalla lärarna och lärarinnorna vid landets seminarier till det andra allmänna seminarieläramötet i Helsingfors den 13—15 följande april och att jämväl i sista hand bestämma mötets diskussionsfrågor och utse mötets ordförande.

Andra semi-
 narieläramö-
 tet.

Den 6 mars 1908 beviljade Kejserliga Senaten nämnda mötes deltagare 50% rabatt å biljettprisen vid resa med statens järnvägar.

Vid i frågavarande möte, vari deltog 80 seminarielärare och övningsskollärare, fungerade som ordförande överinspektorn för

folkskolorna; doktor Gustaf F. Lönnbeck och som sekreterare seminarielektorn Alfred Jotuni. Mötets protokoll finnas utgivna i ett digert band.

Direktörernas möte.

Jämlikt Överstyrelsens den 25 februari 1910 framställning berättigade Kejsrerliga Senaten den 23 följande mars Överstyrelsen att sammankalla alla seminariedirektorer till rådplägning i Helsingfors för högst tre dagar, i syfte att vinna klarhet och enhetlighet i särskilda seminariernas vård och administration rörande ärenden, och erhöi Överstyrelsen rätt att förordna någon av sina ledamöter att leda dess diskussioner. Samtidigt beviljade Senaten åt i mötet deltagande seminariedirektorer rätt till ersättning för de kostnader, som åsamkats dem genom resan, enligt gällande resereglemente.

Mötet hölls den 11—13 följande april, och ordet leddes av överinspektorn för folkskolorna G. Lönnbeck.

De praktiska lärarproven.

Jämlikt § 35 i folkskolförfattningen och nådiga kungörelsen av den 5 aug. 1886 äga aspiranter till lärarplatser vid seminarier och deras övningsskolor att avlägga praktiska lärarprov och att hålla ett pedagogiskt föredrag vid något av Överstyrelsen bestämt seminarium. Proven och föredragen vitsordas av en nämnd, vald bland seminariets lärare, men bör vid tillfället jämväl någon av Överstyrelsens medlemmar närvara:

Sådana praktiska lärarprov ha avlagts:

Vid Jyväskylä seminarium:

Den 28—30 nov. 1905 för kollegatjänsten i gymnastik, hälso- lära och kalligrafi vid Raumo seminarium av gymnastiklärarna Helge Hirvinen och Bruno Zilliacus; närvarande överinspektorn G. Lönnbeck.

den 29 jan.—1 febr. 1907 för direktorstjänsten vid Raumo seminarium folkskolinspektorn Albin Järvinen och rektorn J. F. Sandelin; närvarande överdirektörsadjointen V. Tawaststjerna;

den 3 och 4 dec. 1907 för lektorstjänsten i religion och historia vid Brahestads seminarium fil. mag. V. T. R. Helle och den 5, 6, 9 och 10 dec. för lektorstjänsten i gymnastik och hälsolära vid Sordavala seminarium gymnastikläraren Bruno Zilliacus och kollegan E. Sipilä; närvarande vid bägge tillfällena överinspektorn G. Lönnbeck;

den 4. och 5 november 1908 för lektorstjänsten i finska vid Brahestads seminarium fil. mag. Simo Kokko; närvarande överinspektorn G. Lönnbeck;

den 14—16 december 1908 för lektorstjänsten i religion vid Jyväskylä seminarium teol. kand. Kaarlo K. Sarlin och fil. mag. J. M. Mikkola; närvarande folkskolinspektorn A. J. Tarjanne;

den 1—6 april 1909 för lärartjänsten vid Raumo seminariums övningsskolas sammansatta klass övningsskolläraren Juho Franssila och folkskollärarna Juho Jussila, Jalmari Valpio och Juho Kustaa Mäntylä; närvarande t. f. överinspektorn A. Haapanen;

den 21 och 22 mars 1910 för lärartjänsten vid Kajana seminariums övningsskolas sammansatta klass folkskolläraren A. J. Vuorivirta; närvarande folkskolinspektorn A. Haapanen.

Vid Ekenäs seminarium:

den 7—10 nov. 1906 för lektorstjänsten i religion och finska vid Nykarleby seminarium fil. mag. N. A. Fougstedt och teol. kand. A. Simolin; närvarande överinspektorn G. Lönnbeck;

den 27—28 1908 mars för samma tjänst teol. kand. K. K. Sarlin; närvarande överinspektorn G. Lönnbeck.

Vid Nykarleby seminarium:

Den 1—5 december 1908 för lektorstjänsten i matematik och naturkunnighet vid Ekenäs seminarium föreståndarinnan E. Qvist, lektor U. Jansson och fil. doktor G. Tegengren; närvarande överinspektorn G. Lönnbeck.

Vid Sordavåla seminarium:

Den 16 och 17 februari 1906 för lektorstjänsten i finska vid Jyväskylä seminarium fil. mag. K. M. Nyholm (Airila); närvarande folkskolinspektorn A. Haapanen;

den 30—31 mars och den 1—4 april 1908 för lektorstjänsten i finska vid Raumo seminarium fil. kand. Matti Paksula och fil. mag. Yrjö A. Hägg och Vihtori Lähde; närvarande folkskolinspektorn A. Haapanen;

den 27—28 oktober 1909 för lärarinnetjänsten i finska vid Jyväskylä seminarium lärarinnorna Maiju Seppälä och Iiti Meriläinen; närvarande t. f. överinspektorn A. Haapanen;

den 25 och 27 april 1910 för lektorstjänsten i finska, svenska och historia vid Jyväskylä seminarium fil. kand. F. A. Hästesko och fil. mag. Taimi Vuorinen; närvarande överinspektorn G. Lönnbeck.

Vid Raumo seminarium:

Den 8 och 9 mars 1910 för lektorstjänsten i religion vid Kajana seminarium samskoleföreståndaren, fil. mag. Harri Linnaniemi och för lektorstjänsten i matematik, naturkunnighet och fysik vid samma seminarium samskoleföreståndaren, fil. kand. J. E. Rannisto; närvarande folkskolinspektorn A. J. Tarjanne.

Vid Brahestads seminarium:

Den 1 och 2 mars 1909 för lärartjänsten vid Heinola seminariums övningsskolas lägre klasser folkskollärarinnan Siviä S. M. Heinämaa; närvarande t. f. överinspektorn A. Haapanen.

Vid Heinola seminarium:

Den 3 och 4 mars 1908 för lärarinnetjänsten i gymnastik och hälsolära vid Sordavala seminarium gymnastiklärarinnan Helmi Salma och den 5 och 6 mars för lektorstjänsten i matematik och naturkunnighet vid Brahestads seminarium fil. mag. Uno Jansson; närvarande folkskolinspektorn A. J. Tarjanne;

den 2 och 3 februari 1909 för lärarinnetjänsten i gymnastik, hälsolära och kalligrafi gymnastiklärarinnan Suoma Teivaala; närvarande adjungerade ledamoten i Överstyrelsen, folkskolinspektorn K. G. Aminoff;

den 12 och 13 november 1909 för lektorstjänsten i naturkunnighet vid Jyväskylä seminarium fil. kand. Väinö Kivilinna; närvarande t. f. överinspektorn A. Haapanen;

den 15 och 16 april 1910 för lärarinnetjänsten vid Sordavala seminariums övningsskolas lägre klasser folkskollärarinnorna Anna Tuunainen och Aina Karivirta; närvarande folkskolinspektorn A. Haapanen.

Förteckning över seminariernas lärare.

Jyväskylä seminarium.

Ordinarie lärare, deras tjänstledighet och vikarier.

Raitio, Kosti, direktor; tjänstledig för deltagande i sjätte allmänna kyrkomötet 3/11—5/12 1908, vikarier prodirektor N. Ojala samt lektorerna O. J. Brummer och K. Oksala.

Söderström, Hilda Katarina, föreståndarinna.

Wegelius, Wilhelm, lektor i religion, prodirektor till den 15 aug. 1907; tjänstledig 18/9—18/10 1907, vikarier överläraren H. Niemi och fru Aurora Niemi; tog avsked 1/9 1908, skötte likväl tjänsten vikariter läsåret 1908—1909.

Oksala, Kaarle Johannes, lektor i historia och pedagogik, prodirektor läsåret 1909—1910; partiellt tjänstledig januari och februari 1909, vikarie övningsskolläraren J. N. Järvinen; tjänstledig för studieresa till utlandet från den 15/3 1910 till vårterminens slut, vikarier lektorerna O. J. Brummer och J. M. Mikkola samt övningsskolläraren J. N. Järvinen.

Ojala, Nestor, lektor i matematik, prodirektor läsåren 1907—1909; tjänstledig för sjuklighet 1/3—30/4 1908, vikarie övningsskolläraren J. N. Järvinen; tjänstledig maj månad 1909, vikarier övningsskollärarna Viivi Särkkä och J. N. Järvinen; tjänstledig läsåret 1909—1910, vikarie till den 1 april 1910 fil. mag. A. M. Heikinheimo och från denna tid övningsskollärarna Viivi Särkkä och J. N. Järvinen.

Kesäniemi, Ludvig, Gabriel, lektor i naturkunnighet; tjänstledig från den 25/10 1908 till höstterminens slut, vikarier lektor N. Ojala och normalskolläraren J. N. Järvinen; tog avsked 1/1 1909; skötte likväl tjänsten som vikarie kalenderåret 1909.

Blomstedt, Yrjö Oskari, lektor i geografi, teckning och handarbeten; tjänstledig för kommittéarbete från den 1/3 1906 till vårterminens slut, vikarier doktor K. Hirn och folkskolläraren Edvin Hämmäläinen; likaledes från den 15/2 1907 till vårterminens slut, vikarier folkskollärarna E. Hämmäläinen och J. Laurila.

Hannikainen, Pietari Juhana, lektor i musik; tjänstledig för inspektion av sångundervisningen i landets folkskolor från den 18/11 1909 till höstterminens slut; vikarier fru Alli Hannikainen och musiklektörinnan A. Savander.

Brummer, Onni Johannes, kollega i historia och finska, sedermera lektor; tjänstledig från den 1/12 1905 till höstterminens slut, vikarie fil. kand. A. V. Durchman; likaledes för studier 11/2—11/5 1907, vikarie folkskolläraren V. Jaakkola; likaså 15/1—1/3 och från 5/5 1908 till vårterminens slut, vikarie folkskolläraren, stud. J. Liipola; likaså 23/9—23/10 1908, vikarie folkskolläraren, stud. Arvi Paasikallio; avgick 1/5 1910 skötande likväl vikariter sin tjänst till vårterminens slut.

Rikala, Kaarle Alarik, kollega i gymnastik och hälsolära, sedermera lektor; tjänstledig för studier från 18/4 1906 till vårterminens slut, vikarie gymnastikläraren Paavo Kesäniemi; likaså 4/5 1907 till vårterminens slut, vikarie kollegan G. A. Stoore; likaså för företagande av utländsk studieresa 8/5 1908 till vårterminens slut, vikarie gymnastikläraren E. G. Väätänen; likaså 1/4 1910 till vårterminens slut, vikarie folkskolläraren Hannes Hetemäki.

Festén, Hulda, lärarinna i finska; tjänstledig 20/11 1905 till höstterminens slut, vikarie lärarinnan Helene Fellman, avhölls från tjänstgöring vårterminen 1906, vikarie fru Aina Oksala, och läsåret 1906—1907, vikarie fru Aina Oksala till 1 maj. och från denna tid lektor K. Oksala; erhöll avsked 1/12 1907.

Forsström, Hilda, lärarinna i geografi; tjänstledig för studieresa till utlandet 1/3 1906 till vårterminens slut, vikarie lärarinnorna H. Brummer, Viivi Särkkä och A. Enckell; likaså för sjuklighet 15/1—29/2 1908, vikarier föreståndarinnan H. Söderström och lärarinnorna Viivi Särkkä, Hilma Ihala, Armida Enckell och Rosalie Collan.

Brummer (Nyström) Helma, lärarinna i gymnastik, hälsolära och kalligrafi; tjänstledig 18/2—18/3 1907, vikarie gymnastiklärarinnan Tyyni Nyström; dog 15/12 1907.

Gammal, Ida Viktoria, lärarinna i musik; tjänstledig för studieresa till utlandet 15/4 1907 till vårterminens slut, vikarier musiklärarinnan A. Savander och fru Elli Raitio.

Niemi, Herman, överlärare vid övningsskolan för gossar.

Järvinen, Juho Nestor, lärare vid övningsskolans för gossar sammansatta klass.

Lujamo, Elli, lärarinna vid övningsskolans för gossar lägre klasser; tjänstledig för deltagande i akademiska fortsättningskurser 14/9—5/12 1909 och 1/2 1910 till vårterminens slut, vikarier för höstterminen överläraren H. Niemi och folkskolläraren J. Laurila samt för vårterminen fru Aino Arvola.

- Särkkä, Olivia, överlärarinna för övningsskolan för flickor; tjänstledig för deltagande i akademiska fortsättningskurser 14/9 1908 till höstterminens slut, vikarie övningsskollärarynnan Elli Lujamo.
- Ihala, Hilma, lärarinna vid sammansatta klassen av övningsskolan för flickor; tjänstledig för deltagande i akademiska fortsättningskurser 14/9 1908 till höstterminens slut, vikarie folkskollärarynnan Jenny Kaalamo, och 1/2 1909 till vårterminens slut, vikarie folkskollärarynnan Rosa Hytönen.
- Enckell, Armida, lärarinna vid övningsskolans för flickor lägre klasser; tjänstledig för studieresa till utlandet från höstterminens början 1906 till den 8 oktober, vikarier övningsskollärarynnorna Viivi Särkkä och E. Lujamo.
- Airila, Kaarle Martti, lektor i finska 1/6 1906—; tjänstledig för fortsättande av studier 18/1—15/5 1907, vikarie överläraren H. Niemi, vars tjänst sköttes av folkskolläraryn J. Laurila och fröken N. Granath; likaså 15/1—15/3 1908, vikarie överläraren H. Niemi, vars tjänst sköttes av folkskolläraryn J. Laurila; likaså för sjuklighet höstterminen 1909 och likaså fortsättningsvis för studier till 1 maj 1910, vikarie H. Niemi, vars tjänst 6/9 1909—15/4 1910 sköttes av folkskolläraryn J. L. Laurila, samt lektor O. J. Brummer och fröken N. Granath.
- Mikkola, Johan Mikael, lektor i religion 1/4 1909—; tjänstledig 1/4 1909 till vårterminens slut, vikarie lektor W. Wegelius.
- Teivaala, Suoma Elisabeth, lärarinna i gymnastik hälsolära och kalligrafi 1/5 1909—; tjänstledig 1/5 1909 till vårterminens slut, vikarie gymnastiklärarynnan Saimi Tunkelo.
- Kivilinna, Väinö, lektor i naturkunnighet 1/2 1910—.

Vikariat ha handhafts av:

- musiklärarynnan Anna Savander;
kollegan O. J. Brummer och överläraren H. Niemi lektorstjänsten i finska läseåret 1905—1906;
fru Miili Airila lärarynnetjänsten i finska läseåren 1907—1909; tjänstledig 14/4 1909 till vårterminens slut, vikarie lärarynnan Iiti Meriläinen;
gymnastiklärarynnan Saimi Tunkelo lärarynnetjänsten i gymnastik, hälsolära och kalligrafi vårterminen 1908 och läseåret 1908—1909;
lärarynnan Iiti Meriläinen lärarynnetjänsten i finska 1/9—15/11 1909;
lärarynnan Sohvi Reijonen samma tjänst 23/11 1909 till höstterminens slut;

lärarinnan Maiju Vilhelmina Seppälä samma tjänst vårterminen 1910; lektor Väinö Kivilinna lektorstjänsten i naturkunnighet under januari 1910.

Ekenäs seminarium.

Ordinarie lärare, deras tjänstledighet och vikarier:

- Poppius, Carl, direktor 1/11 1905—; tjänstledig 1/11 1905—1/1 1906; likaså för studieresa till utlandet 14/4—30/6 1909.
- Sohlberg, Hedvig, föreståndarinna; tjänstledig för lantdagsgöromål vårterminen 1909, vikarier lärarinnorna B. Ahlfors, A. Roos och fil. mag. H. Kranck; likaledes 15/9—15/11 1909 och 1/3—1/6 1910, vikarier seminarielärarinnorna B. Ahlfors och A. Roos samt fil. mag. H. Krank under höstterminen samt lärarinnorna I. Ekholm och A. Roos samt fil. mag. H. Kranck under vårterminen.
- Sonck, K. E., lektor i religion, prodirektor, tjänstledig 22/4—15/5 1908.
- Åström, Emma Irene, lektor i historia och svenska.
- Lindén, F. M., lektor i matematik och naturkunnighet 6/11 1905—; partiellt tjänstledig läsåret 1907—1908, vikarie fil. mag. H. Kranck; tjänstledig under augusti 1908; tog avsked 1/9 1908.
- Masalin, Olga, lärarinna i handarbeten.
- Hynén, Karin, lärarinna i sång och musik; tjänstledig för sjuklighet 1/11 1905 till höstterminens slut, vikarie fru E. Eriksson och fröken E. Lindeqvist, samt från vårterminens början till den 28 februari år 1906, vikarier fru E. Eriksson och fröken N. Sundvall.
- Ahlfors, Berta, lärarinna i gymnastik och teckning, tjänstledig 20/2 1910 till vårterminens slut, vikarier fru A. Poppius och folkskollärarinnan H. Troberg.
- Roos, Anna, överlärarinna vid övningsskolan, tjänstledig 1/4 1908 till vårterminens slut, vikarier lärarinnorna M. Lundell och B. Bertell.
- Reuter, Berta, lärarinna vid övningsskolans lägre klasser; tjänstledig 1/4 1910 till vårterminens slut, vikarie folkskollärarinnan H. Wahlman.
- Lundell, Mimmi, lärarinna vid övningsskolans sammansatta klass; tjänstledig 11/9—11/10 1909, vikarie folkhögskollärarinnan A. Fagerström.
- Tegengren, G. E., lektor i matematik och naturkunnighet 1/4 1909—; tjänstledig 1/4 1909 till vårterminens slut, vikarie fil. kand. Hagar Hansson.

Vikariat ha skötts av:

timlärarinnorna i musik Elin Eriksson läsåret 1905—1906, Vivi Candelin läsåret 1906—1909 och Hilma Gardberg 1909—1910; fil. mag. A. K. Ottelin t. f. direktor till slutet av år 1905; fil. doktor E. Aug. Nordman lektorstjänsten i matematik och naturkunnighet till den 6 november 1905; fil. kand. Hagar Maria Hansson lektorstjänsten i matematik och naturkunnighet läsåret 1908—1909, åtnjutit tjänstledighet under oktober 1908, då tjänsten sköttes av fil. mag. Sigrid Björkman; pastor F. Agafonow undervisat grekisk-katolska trosbekännare i religion läsåren 1907—1910.

Nykarleby seminarium.

Ordinarie lärare, deras tjänstledighet och vikarier:

Hedström, E. G. direktor; tjänstledig 26/8—30/9 1907, vikarier prodirektor K. E. Wichmann och övningsskolläraren A. Björklund, vars tjänst sköttes av folkskolläraren M. Nyström; likaså från skyldighet att undervisa 15/5—15/6 1910, vikarie folkhögskolföreståndaren Einar Hedström, och från direktorstjänsten 1/6—15/6 1910.

Wichmann, K. E., lektor i historia och pedagogik; prodirektor; tjänstledig för lantdagsgöromål 1/9—1/11 1908 och 15/2—1/3 1909 samt för studieresa till utlandet 17/5 1909 till vårterminens slut, vikarie fil. mag. Alfons Takolander, förutom 15/2—1/3 1909 fil. mag. K. Himberg.

Hagfors, K. J., lektor i svenska; tjänstledig 1/4—1/6 1909, vikarie fil. mag. Alfons Takolander.

Mennander, A. F., lektor i matematik och naturkunnighet.

Koskimies, Iivari Eliel, lektor i musik; tjänstledig 1/5 1910 till vårterminens slut, vikarier lärarinnan M. Castrén och överläraren K. F. Spolander.

Nylund, Otto, kollega i teckning och slöjd.

Spolander, K. F., överlärare vid övningsskolan.

Björklund, Alexander, lärare vid övningsskolans sammansatta klass.

Sundström, Lydia, lärarinna vid övningsskolans lägre klasser.

Simolin, Albin, lektor i religion 1/2 1907—1/9 1907, hela tiden tjänstledig, vikarier kyrkoherden K. V. Petrell och lektor Iivari E. Koskimies.

Fougstedt, Alarik lektor, i religion 1/7 1908—.

Vikariat ha skötts av:

timlärarinnan i musik Maria Castrén;
kyrkoherden K. V. Petrell lektorstjänsten i religion läsåren 1905—1908, tjänstledig 25/2—24/4 1908, vikarie pastor Aug. Westerland;

lärarinnan Hildegard Dyhr, lärarinna i handarbeten och gymnastik för övningsskolans flickor.

folkskolläraren Artur Johansson en del veckotimmar vid övningsskolan under läsåret 1905—07.

Sordavala seminarium.

Ordinarie lärare, deras tjänstledighet och vikarier:

Borg, Oskar Fredrik, direktor; tjänstledig från höstterminens början 1906 till 1 december och 1/2 1907 till vårterminens slut, vikarier lektorerna Lehtinen och Boxström ävensom t. f. föreståndarinnan Augusta Bergman; dog 28/4 1907.

Vaaranen (Hougborg), Konrad Alexis, lektor i religion; partiellt tjänstledig 22/4 1908 till vårterminens slut, vikarie pastor Oskar Karnervo och föreståndarinnan Augusta Bergman; likaså 1/10 1908 till höstterminens slut, vikarie pastor Valdemar Lindbohm och förest. Augusta Bergman; tog avsked 30/4 1909; skötte likväl tjänsten vikariter till vårterminens slut samt läsåret 1909—1910.

Boxström, Bruno Adalbert, lektor i pedagogik och historia; tjänstledig 15/12 1906—15/3 1907, vikarier teol. lic. Lauri Kaila, magister Arvid Hildén och fil. kand. Antero Jaakkola.

Suomalainen, Kaarlo, lektor i matematik; tog avsked 1/8 1906, skötte likväl tjänsten vikariter till vårterminens slut.

Genetz, Arvid Torsten Birger, lektor i naturkunnighet; tjänstledig 1/9—20/10 1905, vikarie folkskolläraren Pietari Kariniemi; likaså 17/9—31/10 1907, vikarier lektorerna Jotuni och Siilänen; likaså 1/2—1/5 1909, vikarier doktor Valter Linnaniemi och lektorerna

- Jotuni och Siilänen; likaså 1/9 1909 till läsårets slut, vikarie mag. Juho Nummela.
- Brander, Gustaf Adolf, lektor i teckning och handarbeten; tjänstledig 6/5 1906 till vårterminens slut, vikarier folkskolläraren J. Laurila, artisten Bruno Pakarinen och överläraren A. Pietikäinen.
- Nyberg, Berndt Mikael, lektor i musik; tjänstledig 24/4 1908 till vårterminens slut, vikarie fru Bertha Relander; likaså under februari månad 1909.
- Poppius, Carl, lektor i gymnastik och hälsolära; avgick 1/11 1905, skötte likväl tjänsten som vikarie till höstterminens slut.
- Varonen, Matti, lektor i finska; tjänstledig 16/2 1910 till vårterminens slut, vikarie lektorn Uno Karttunen.
- Lehtinen, Taavi, kollega i historia och finska, sedermera lektor.
- Jotuni (Haggrén), Johan Alfred, kollega i geografi, senare lektor; tjänstledig för studieresa till utlandet 1/5 1907 till vårterminens slut, vikarier t. f. lektorn Zilliacus, överlärarinnan Hypén och övningsskolläraren Franssila; tjänstledig 28/1 1910 till vårterminens slut, vikarie lektor Brander.
- Solntsew, Sergei, lärare i grekisk-katolsk religion.
- Salmela (Löfgren) Anni, föreståndarinna till 1 januari 1907.
- Fabritius, Julia Katarina, musiklektörinna.
- Törnudd, Lilly, lärarinna i teckning och handarbeten; tjänstledig för studieresa till utlandet 24/5 1909 till vårterminens slut, vikarie lärarinnan H. Groundstroem.
- Poppius, A., lärarinna i gymnastik och hälsolära; tjänstledig från början av vårterminen 1906 till 1 maj och läsåret 1906—1907 till 1 maj, då hon tog avsked, vikarie fröken Signe Maria Pösö.
- Pietikäinen, Abraham, överlärare vid övningsskolan för gossar, även lärare i kyrkosång och kyrkomusik för elever, tillhörande den grekisk-katolska bekvännelsen; tjänstledig 10/2 1910 till vårterminens slut, vikarie läraren i övningsskolan Franssila, vars arbete sköttes av folkskolläraren Aapo Jaatinen.
- Franssila, Juho, lärare vid övningsskolans för gossar lägre klasser; tjänstledig från början av höstterminen 1909 till 1/2 1910 för att sköta lärartjänsten vid sammansatta klassen, vikarie folkskolläraren Aapo Jaatinen.
- Raunio, Kaarle Vilhelm, lärare vid övningsskolans för gossar sammansatta klass; tjänstledig 7/4 1906 till vårterminens slut, vikarie folkskolläraren Juho Laurila; likaså 10/10 1906 till höstterminens slut, vikarie folkskolläraren J. Leppälä, och 1/3 1907 till vårter-

- minens slut, vikarie folkskolläraren K. F. Palomäki; likaså 14/1—14/4 1908, vikarie folkskolläraren Yrjö Närhinen; likaså 1/9 1908 till läsårets slut, vikarie övningsskolläraren Franssila, vars tjänst sköttes av lärarinnan Hilja Sutinen; tog avsked 1/10 1909.
- Hypén, Hanna, överlärarinna vid övningsskolan för flickor; tjänstledig 28/10 1907—6/5 1908, vikarier lärarinnorna Bergman och Heiniö; likaså 5/10 1908 till höstterminens slut och hela vårterminen 1909, samt 26/9 1909 till höstterminens slut och 1/2 1910 till vårterminens slut, vikarie lärarinnan Hanna Groundstroem.
- Bergman, Julia Aurora, lärarinna vid övningsskolans för flickor lägre avdelning; tog avsked 1/10 1909, skötte likväl tjänsten som vikarie till läsårets slut.
- Heiniö, Anna, lärarinna vid övningsskolans för flickor sammansatta klass.
- Siilänen, J. V., lektor i matematik 1/2 1907—; tjänstledig vårterminen 1907, vikarie doktor E. A. Nordman.
- Relander, Karl Adolf Oskar, direktor 1/10 1907—; tjänstledig 1/10 1907—1/1 1908, vikarier prodirektor Vaaranen och lektorerna Boxström och Lehtinen; likaså 1/5 1910 till vårterminens slut, vikarier lektorerna Boxström och Lehtinen.
- Piispanen, Maria Natalia, föreståndarinna 1/7 1907—.
- Zilliacus, Bruno Vilhelm, lektor i gymnastik och hälsolära 1/6 1908—; tjänstledig 1/5 1910 till vårterminens slut, vikarie folkskolläraren Konrad Heino.
- Kaikkonen (Salma), Helmi, lärarinna i gymnastik och hälsolära 1/6 1908—.
- Mäntylä, Juho Kustaa, lärare vid övningsskolans för gossar sammansatta klass 1/2 1910—.
- Rainio, Aksel, lektor i religion 1/1 1910—; tjänstledig till vårterminens slut, vikarie lektor Vaaranen.

Vikariat ha skötts av:

- musiklärarinnan Naemi Starck;
gymnastikläraren Bruno Zilliacus lektorstjänsten i gymnastik och hälsolära 1/1 1906—1/6 1908;
lektorstjänsten i matematik under september 1906 lektor J. A. Jotuni och stud. Toivo Vaaranen ävensom från följande oktobers början till höstterminens slut lektor Jotuni och doktor E. A. Nordman;

- f. d. föreståndarinnan Augusta Bergman föreståndarinnjetjänsten
vårterminen 1907;
fröken Signe Pösö lärarinnetjänsten i gymnastik och hälsolära 1/5
1907 till vårterminens slut;
fru M. Boxström lärarinnetjänsten i gymnastik och hälsolära 21/8
1907—1/6 1908.

Raumo seminarium.

Ordinarie lärare, deras tjänstledighet och vikarier:

- Hynninen (Hynén) Karl Oskar, direktor; tog avsked 1/8 1907.
Puttila, Taavi, lektor i religion och pedagogik, prodirektor.
Alho, August Aleksanteri, lektor i naturkunnighet.
Franssila, Kaarlo Alfred, lektor i finska; direktor 1/9 1907—
Lagus, Frithiof Henrik Bernhard, kollega i handarbete och teckning,
sedermera lektor.
Törnudd, Axel Olof, kollega i sång och musik, sedermera lektor; tjänst-
ledig från vårterminens början 1907 till den 7 maj, vikarie musik-
läraren V. Mäkinen; likaså 26/9 1908—6/5 1909 och höstterminen
1909.
Hirvinen, Helge Harald, kollega i gymnastik och hälsolära 1/3 1906—;
tjänstledig för studieresa till utlandet 4/4 —8/5 1910, vikarier
lärarna Jussila och Lieto samt direktor Franssila.
Nikko, Juho, överlärare vid övningsskolan.
Junttila, Frans Johan, lärare vid övningsskolans sammansatta klass;
tjänstledig 1/3—1/5 1906, vikarie folkskolläraren Jalmari Ce-
derman (Valpio); avgick 1/11 1908.
Huttunen, August, lärare vid övningsskolans lägre avdelning; tjänst-
ledig 10/9 1908—15/5 1909, vikarie folkskolläraren K. V. R.
Raitakari, som skötte tjänsten med direktors tillstånd till vårter-
minens slut; likaså för deltagande i akademiska fortsättningskur-
ser 1/2 1910 till vårterminens slut, vikarie lärarinnan Lahja Lieto.
Paksula, Matti, lektor i finska 1/10 1908— 1/3 1909; åtnjöt likväl
tjänstledighet hela tiden, vikarie folkskolinspektorn Äijälä.
Äijälä, Juho, lektor i finska 1/3 1909—
Jussila, Juho Kustaa, lärare vid övningsskolans sammansatta klass
1/7 1909—.

Vikariat ha skötts av:

Johan Ludvig Markkanen kollegatjänsten i gymnastik från början av vårterminen 1905 till 1 mars 1906 och därefter till läsårets slut på IV parallellklassen;
 timlärarinnan i musik Ellen Ljungberg;
 fil. mag. Juhana Vihtori Lähde lektorstjänsten i finska 1/11 1907—30/9 1908; och
 läraren Jalmari Valpio lärartjänsten vid övningsskolans sammansatta klass 1/11 1908 till läsårets slut.

Brahestads seminarium.

Ordinarie lärare, deras tjänstledighet och vikarier.

Holmström, Adolf, direktor.
 Högman, Karolina Adelaide, föreståndarinna; tjänstledig läsåret 1905—1906, vikarier lärarinnorna Våhlberg, Lackström och Heikel samt direktor Holmström; tog avsked 1/9 1906.
 Kinnunen, Juho, lektor i religion, avgick 1/7 1907.
 Salmenkallio, Heikki Alfred, lektor i finska; prodirektor; tog avsked 1/7 1908.
 Siilänen, Juhan Viktor, lektor i matematik och naturlära; avgick 1/2 1907, skötte likväl tjänsten som vikarie till vårterminens slut.
 Våhlberg, Ellen Emilia, lärarinna i gymnastik och hälsolära.
 Hainari, Vendla Augusta lärarinna i musik; tjänstledig för sjuklighet 5/3 1908 till vårterm. slut, vikarie lärarinnan Anni Soini.
 Axelson, Sigrid Sofia, lärarinna i handarbeten och teckning.
 Heikel, Anna Katarina Viktoria, överlärarinna vid övningsskolan.
 Lackström, Selma Maria, lärarinna vid övningsskolans lägre klasser.
 Airas, född Arvola, Fanny Amanda, lärarinna vid övningsskolans sammansatta klass; tjänstledig från september till december 1908 och från mars 1909 till vårterminens slut, vikarie folkskolläraren Anna Schreck; likaså höstterminen 1909.
 Salmela, Anni Charlotta, föreståndarinna från början av vårterminen 1907.
 Helle, Väinö Robert Konstantin, lektor i religion och historia 1/3 1908—; tjänstledig 1/5 1909 till vårterminens slut, vikarier direktor Holmström och föreståndarinnan Salmela.

Jansson, Uno August, lektor i matematik och naturkunnighet 1/7 1908—;
 Paksula, Matti, lektor i finska 1/3 1909—.

Vikariat ha skötts av:

Timlärarinnan i musik Anna Hedmansson, vikarie 1/9 —1/12 1908
 lärarinnan Anna Soini;
 lärarinnan Selma Lackström föreståndarinnetjänsten 1/9 1906 till
 höstterminens slut;
 fil. mag. Gustaf Adolf Wangel och stud. Iivari Reinilä tillsammans
 lektorstjänsten i matematik och naturkunnighet läsåret 1907—
 1908;
 fil. mag. V. R. K. Helle lektorstjänsten i religion och historia från
 höstterminens början 1907 till 1/3 1908;
 fil. mag. Matt Paksula lektorstjänsten i finska från höstterminens
 början 1908 till 1 mars 1909;
 läraren Väinö Valdemar Hyvärinen slöjdlärartjänsten vid övnings-
 skolan läsåren 1908—1910.

Heinola seminarium.

Ordinarie lärare, deras tjänstledighet och vikarier.

Johnsson (Soininen), August Mikael, direktor; tjänstledig för studie-
 resa till utlandet 15/6—11/11 1906 och för kommittéarbeten 26/11
 1906—1/5 1907, vikarie prodirektor Hildén, vars tjänst sköttes hela
 läsåret 1906—1907 av fil. mag. Matti Paksula; avgick 1/5 1907.
 Kahala (Nordlund), Hilda Maria, föreståndarinna.
 Lindén, Frans Johan Herman, lektor i matematik och naturkunnig-
 het; prodirektor till 20/10 1905.
 Hildén, Konrad Emil, lektor i finska till 1 februari 1908; prodirektor
 20/10 1905—1/2 1908; direktor 1/2 1908—; tjänstledig 4/7—1/6
 1909, vikarier lektorn Salmenkallio, föreståndarinnan Kahala och
 lärarinnan Heinämaa; likaså 30/3—30/5 1910.
 Päivänsalo, Bror Hannes, lektor i religion och historia; tjänstledig
 vårterminen 1906, vikarier kollegan K. E. Sonck, pastor Osw.
 Stenroth och föreståndarinnan Kahala; likaså 15/8 1906—1/3
 1907, vikarie fil. kand. Väinö M. Ropponen 15/8—7/9 1906 och
 teol. kand. Sarlin 8/9 1906—1/3 1907; avgick 1/3 1907.

Sirelius, Ellen, lärarinna i musik; tjänstledig för studieresa till utlandet 7/5 1910 till vårterminens slut, vikarie lärarinnan Judith Lönnberg.

Festén, Adele Maria, lärarinna i teckning och handarbeten.

Stenroth, Fanny, lärarinna i gymnastik, hälsolära och geografi; tjänstledig för studieresa till utlandet 28/4 1910 till vårterminens slut, vikarie fru Meri Lackström och överlärarinnan Aino Lehtonen.

Lehtonen, Aino Augusta, överlärarinna vid övningsskolan; tjänstledig för deltagande i akademiska fortsättningskurser 24/9 1909 till läsårets slut, vikarie lärarinnan Hilja Elvira Nironen.

Lehtonen, Helmi Lydia, lärarinna vid övningsskolans sammansatta klass; tjänstledig 18/4 1906 till vårterminens slut; vikarie lärarinnan Hilma Ahlman; tjänstledig för deltagande i de akademiska fortsättningskurserna 10/9 1908 till vårterminens slut, vikarie Hilja Elvira Nironen.

Havu (född Blomström), Sigrid Johanna, lärarinna vid övningsskolans lägre klasser; tjänstledig 1/2—1/4 1906, vikarier lärarinnorna Aino Lehtonen och Hilma Ahlman; likaledes höstterminen 1907, vikarie lärarinnan Iida Maria Lehtovaara; avgick 28/12 1907.

Kinnunen, Juho, lektor i religion och historia 1/7 1907—.

Salmenkallio, Heikki Alfred; lektor i finska 1/7 1908—; prodirektor 24/11 1908—.

Heinämaa, Siveä Signe Maria, lärarinna vid övningsskolans lägre klasser 1/6 1909—.

Vikariat ha skötts av:

Timlärarinnan i musik Judith Lönnberg;

teol. kand. Karl Kristfred Sarlin lektoratet i religion och historia 1/3—1/5 1907; till vårterminens slut sköttes tjänsten av föreståndarinnan Kahala, t. f. lektorn Paksula och fil. kand. Osw. Stenroth.

lektor Konrad Hildén direktoratet 1/5 1907—1/2 1908;

fil. mag. Matti Paksula lektoratet i finska läsåret 1907—1908.

lärarinnan Iida Maria Lehtovaara lärarinnetjänsten vid övningsskolans lägre klasser vårterminen 1908;

Siveä Signe Maria Heinämaa lärarinnetjänsten vid övningsskolans lägre klasser läsåret 1908—09.

Kajana seminarium.

Ordinarie lärare, deras tjänstledighet och vikarier.

Rihtniemi (Högman), Volter, direktor; tjänstledig för utländsk studieresa vårterminen 1906, vikarie prodirektor Vuoristo samt lektor Rainio, överläraren vid övningsskolan Tuomola och läraren vid sammansatta klassen K. Tiitola.

Vuoristo, Paavo Sakari, lektor i finska, prodirektor.

Rainio, Aksel David, lektor i religion och historia; avgick 1/1 1910, skötte likväl vikariter tjänsten till läsårets slut.

Winter, Ivar, lektor i matematik och naturkunnighet; avled 26/9 1909.

Westerlund, Elis Arvid, kollega i teckning och slöjd.

Sipilä, Eemeli, kollega i gymnastik, hälsolära och geografi; tjänstledig för utländsk studieresa 15/5 1910 till vårterminens slut, vikarier lektor Vuoristo, fru Elli Sipilä samt övningsskollärarna Tuomola och Vuorivirta.

Taipale, Adolf Emil, kollega i musik.

Tuomola, Juho Aleksander; överlärare vid övningsskolan; tjänstledig 1/9 1908—1/5 1909, vikarier till 23/3 1909 övningsskolläraren Tiitola, vars tjänst sköttes av folkskolläraren A. J. Vuorivirta, samt därefter övningsskollärarinnan Verna Hollmerus och t. f. läraren Vuorivirta gemensamt.

Tiitola, Kaarlo Oskari, lärare vid övningsskolans sammansatta klass; tjänstledig för sjuklighet 26/3 1907 till vårterminens slut, vikarie folkskolläraren K. Vartia; tjänstledig 1/9 1908—1/6 1909 för skötande av överlärartjänsten till 23/3 samt därefter för sjuklighet, vikarie folkskolläraren A. J. Vuorivirta; likaledes för sjuklighet 1/10 1909 till höstterminens slut, vikarie läraren Vuorivirta; avgick 31/12 1909.

Hollmerus, Verna Irene, lärarinna vid övningsskolans lägre klasser. Linnaniemi, Harri, lektor i religion och historia 1/7 1910—.

Vuorivirta, Antti Juho, lärare vid övningsskolans sammansatta klass 1/7 1910—.

Vikariat ha skötts av:

Timlärarinnan i musik Eva Ticcander;

lärarinnan Hilma Roos gymnastik och handarbeten för flickor vid övningsskolan;

fil. kand. Vilho Tomminen lektorstjänsten i matematik och naturkunnighet 15/10 1909 till läsårets slut;
 läraren Antti Juho Vuorivirta lärartjänsten vid sammansatta klassen 1/1 1910 till vårterminens slut.

8. Inspektion av seminarierna.

Förutom kortare besök av Överstyrelsens ledamöter vid seminarierna för kassarevisioner, praktiska lärarprov, inspektioner med anledning av slutförda provår, inspektioner av föredragskurser m. fl. ärenden ha egentliga inspektioner under ifrågavarande tid verkställts av följande personer:

I Jyväskylä överinspektorn för folkskolorna G. Lönnbeck 28 nov.—3 dec. 1907, 3—12 dec. 1907 och 2—5 nov. 1908.

I Ekenäs överinspektorn G. Lönnbeck 8—10 dec. 1905, 7—10 nov. 1906 och 27—29 jan. 1908 ävensom 19—20 nov. 1908.

I Nykarleby överinspektorn G. Lönnbeck 24—28 febr. 1908.

I Sordavala överinspektorn G. Lönnbeck 21—30 nov. 1907.

I Raumo överinspektorn G. Lönnbeck 12—15 maj 1908 och t. f. överinspektorn A. Haapanen 14—16 dec. 1909.

I Brahestad överdirektörsadjointen, statsrådet W. Tawaststjerna 5—9 april 1906 och t. f. överinspektorn A. Haapanen 1—5 mars 1909.

I Heinola överdirektörsadjointen, statsrådet W. Tawaststjerna 9—12 dec. 1907; och

I Kajana statsrådet W. Tawaststjerna i början av okt. 1905 fem dagar, överinspektorn G. Lönnbeck 15—20 jan. 1906, statsrådet W. Tawaststjerna 12—15 nov. 1907 och t. f. överinspektorn A. Haapanen 14—19 maj 1909.

9. Statistiska uppgifter om seminarierna och deras övningsskolor.

a) Elevantalet i seminarierna och övningsskolorna.

Läseåret	Direktorer:	Föreståndarinnor:	I seminarierna			I övningsskolorna				Summa
			lektorer	kolleger	lära­rin­nor	Kl. I—VI		Samman­ satta klassen		
						lärare	lära­rin­nor	lärare	lära­rin­nor	
1905—1906	8	5	38	9	¹⁾ 16	8	12	4	6	106
1906—1907	8	5	42	5	¹⁾ 16	8	12	4	6	106
1907—1908	8	5	42	5	¹⁾ 16	7	13	5	5	106
1908—1909	8	5	42	5	¹⁾ 16	6	14	5	5	106
						I övningsskolorna				
			lärare	lära­rin­nor	summa	lärare	lära­rin­nor	summa		
1909—1910 ²⁾	—	—	54	28	82	12	20	32		114

¹⁾ Ytterligare en biträdande lärarinna i spelning vid varje seminarium.

²⁾ Då Överstyrelsens statistiska redogörelse för läseåret 1909—1910 är uppgjord enligt bestämmelsen i förordningen av den 28 maj 1909, gå kolumnerna ej ihop med kolumnerna för tidigare år.

b) Elevantalet

Läseåret	Jyväskylä sammansatta seminarium				Ekenäs kvinnliga seminarium		Nykarleby manliga seminarium		Sordasammansatta elever	
	elever		utdimitte-rade		elever	utdimitte-rade	elever	utdimitte-rade	män	kvinnor
	män	kvinnor	män	kvinnor						
1905—1906	133	130	40	29	100	30	59	7	141	137
1906—1907	122	132	28	34	94	26	58	6	128	129
1907—1908	121	126	32	34	90	19	66	16	126	125
1908—1909	112	123	28	30	98	26	73	10	119	118
1909—1910	105	120	27	28	90	22	75	13	121	120
Summa	—	—	155	155	—	123	—	52	—	—

c) Övningskolornas

Läseåret	Jyväskylä			Ekenäs			Nykarleby			Sordavala		
	elever		utdimitte-rade	elever		utdimitte-rade	elever		utdimitte-rade	elever		utdimitte-rade
	gossar	flickor		gossar	flickor		gossar	flickor		gossar	flickor	
1905—1906	134	151	45	—	124	16	60	62	5	180	140	49
1906—1907	140	138	20	—	124	12	69	69	13	174	140	38
1907—1908	150	145	31	—	130	10	69	78	20	173	126	38
1908—1909	157	150	42	—	139	14	74	84	17	166	145	52
1909—1910	148	143	38	—	137	15	79	85	18	151	159	39
Summa	—	—	176	—	—	67	—	—	73	—	—	216

d) Seminariernas och

Kalenderåret	Jyväskylä		Ekenäs		Nykarleby		Sordavala	
	Små.	7.1.	Små.	7.1.	Små.	7.1.	Små.	7.1.
1905	165,496	88	70,516	—	83,291	62	187,703	04
1906	165,264	69	73,809	50	86,030	05	179,669	42
1907	165,578	32	73,380	—	88,617	08	192,177	51
1908	181,507	01	77,146	—	92,939	95	191,093	—
l.å. 1909—1910..	191,695	56	88,627	50	101,880	78	226,129	94

i seminarierna.

vala seminarium		Raumo manliga seminarium		Brahestads kvinnliga seminarium		Heinola kvinnliga seminarium		Kajana manliga seminarium		Summa			
utdimitterade		elever	utdimitterade	elever	utdimitterade	elever	utdimitterade	elever	utdimitterade	elever		utdimitterade	
män	kvinnor									män	kvinnor	män	kvinnor
39	37	¹⁾ 161	¹⁾ 59	127	29	140	34	154	46	648	634	191	159
32	35	125	31	125	34	135	36	130	35	563	615	132	165
34	34	118	32	119	31	126	36	115	29	546	586	143	154
28	30	114	30	118	29	120	26	104	28	522	577	124	141
30	27	111	22	119	31	119	25	91	24	503	568	116	133
163	163	—	174	—	154	—	157	—	162	—	—	706	752

elevantal.

Raumo			Brahestad			Heinola			Kajana			Summa		
elever		utdimitterade	elever		utdimitterade	elever		utdimitterade	elever		utdimitterade	elever		utdimitterade
gossar	flickor		gossar	flickor		gossar	flickor		gossar	flickor		gossar	flickor	
183	—	23	—	78	6	84	73	17	85	87	13	726	715	174
171	—	25	—	82	9	88	68	12	92	87	17	737	707	146
164	—	20	21	105	7	98	73	17	94	90	11	769	747	154
165	—	15	41	112	8	93	67	13	109	89	20	805	786	181
140	—	16	57	121	18	73	46	11	83	90	16	731	781	171
—	—	99	—	—	48	—	—	70	—	—	77	—	—	826

övningskolornas utgifter.

Raumo		Brahestad		Heinola		Kajana		Summa	
<i>Frög.</i>	<i>fr.</i>	<i>Frög.</i>	<i>fr.</i>	<i>Frög.</i>	<i>fr.</i>	<i>Frög.</i>	<i>fr.</i>	<i>Frög.</i>	<i>fr.</i>
93,272	98	68,056	26	70,261	31	67,024	50	805,622	59
78,967	19	69,143	67	67,929	—	80,447	54	801,261	06
86,943	29	73,879	69	74,052	77	79,128	49	833,757	15
83,176	73	75,533	46	74,545	79	79,916	64	855,858	58
91,031	24	78,611	89	79,214	06	91,581	04	948,772	01

¹⁾ Av dessa på parallellklass 29.

III. Städernas folkskolor.

I. Åtgärder i fråga om undervisningen.

Vintern 1910 anhöllo Helsingfors Stadsfullmäktige i en till Kejs-
serliga Senaten inlämnad skrivelse, att §§ 103 och 104 i gällande folk-
skolförordning måtte ändras i sådan riktning, att samskolprincipen
i städernas folkskolor finge tillämpas i sådan utsträckning, som folk-
skoldirektionerna anse lämpligt. Samunder-
visning.

Överstyrelsen, vars yttrande om ansökningen infordrades, inför-
skaffade uttalanden av lärarkåren vid Helsingfors finska och svenska
folkskolor ävensom av inspektorerna därom, huruvida den föreslagna
allmänna tillämpningen av samskolprincipen från undervisningens
och disciplinens synpunkt vore ändamålsenlig och önskvärd, och
avgav för egen del den 15 nov. 1910 följande yttrande:

»Emedan åsikterna om samskolprincipens utsträckning på föreslaget
sätt icke ännu vunnit stadga och dess tillämpning i vidsträckt mån beror
av lärarens lämplighet att sköta samklasser och då å andra sidan § 104 i
folkskolförordningen, sådan den lyder i nådiga kungörelsen av den 27 juni
1889, ej synes ställa nämnvärda hinder i vägen för samundervisnings ge-
nomförande även för elever å folkskolans högre stadium, där lokala för-
hållanden så fordra och tillstådja, och även med hänsyn därtill, att Över-
styrelsen redan tidigare ingått med underdånig hemställan om revision
av hela folkskolförfattningen, får Överstyrelsen underdånigst överlämna
till Eders Kejslerliga Majestäts Nådiga beprövande, huruvida skäl för
denna gång föreligger att skrida till ändring av §§ 103 och 104 i gällande
folkskolförfattning.»

Emedan till Överstyrelsens kunskap kommit, att i Kemi stad un-
der läsåret 1907—1908 funnos par till grekisk-katolska bekännelsen
hörande elever och att på platsen ej fanns någon religionslärare för
dessa elever, underrättade Överstyrelsen härom Andliga Konsisto-
Undervis-
ningen i gre-
kisk-katolsk
religion.

riet i Finland den 8 nov. 1907 för vidtagande av de åtgärder saken möjligen påkallade.

Den 17 påföljande dec. förfrågade sig sagda Konsistorium hos Överstyrelsen, med vilka medel och till vilket belopp ersättning skall betalas för resa till Kemi och för ifrågavarande undervisning åt ambulera religionsläraren Feodor Agafonoff, åt vilken Konsistoriet ärnat anförtro religionsundervisningen i Kemi. Då Överstyrelsen på gjord förfrågan erfarit, att folkskoldirektionen i Kemi ej hade några medel disponibla för detta behov, sände Överstyrelsen handlingarna i ärendet till Kejserliga Senatens Ecklesiastikexpedition den 15 april 1908 för eventuella åtgärder.

Kejserliga Senaten fattade i saken den 11 juni 1908 följande beslut:

»Emedan stadskommunerna enligt § 102 i Nådiga folkskolförordningen av den 11 maj 1866 åligger att vårda sig om folkskolundervisningen för alla de barn, som ej i hemmen eller andra skolor erhålla motsvarande eller mera omfattande bildning, och till denna undervisningsskyldighet enligt samma förordnings 106 och 107 §§ hör även religionsundervisning samt emedan enligt § 14 i nådiga förordningen av den 5 mars 1883 angående barnaundervisningen i de grekisk-ryska landsförsamlingarna i Finland stadskommunernas nämnda skyldighet att draga försorg om barnens undervisning skall utsträckas även till alla barn av den grekisk-katolska trosbekännelsen i dessa kommuner; så har Kejserliga Senaten velat anbefalla Överstyrelsen meddela Kemi stads fullmäktige, att de äga på författningsenligt sätt bekosta religionsundervisning även för alla de folkskolbarn, vilka bekänna den grekisk-katolska religionen, för vilka utgifter de sedan äro berättigade att erhålla bidrag av statsmedel efter samma grunder som för sina övriga utgifter av enahanda slag.»

I enlighet härmed ha sedermera städernas skolmyndigheter genom Överstyrelsen delgivit Andliga Konsistoriet, då i städernas folkskolor funnits elever, hörande till grekisk-katolska religionen.

2. Reglementen.

Följande städer ha under ifrågavarande tid infört ändringar i sina uti § 112 av folkskolförordningen föreskrivna reglementen, och har Överstyrelsen som sådana eller med några ändringar fastställt reglementen på nedan angivna dagar:

Brahestad den 13 juni 1910;
Jakobstad den 26 febr. 1907;
Jyväskylä den 28 jan. 1910 (första reglemente);
Kajana den 7 juni 1908 och en paragraf den 1 febr. 1910;
Kaskö den 9 okt. 1908;
Lahtis den 16 nov. 1906 (första reglemente);
S:t Michel den 11 maj 1906;
Nystad den 21 maj 1910;
Nådendal den 30 mars 1906 och några paragrafer den 13 febr. 1909;
Raumo den 25 april 1906;
Tammerfors den 17 april 1909;
Torneå den 25 febr. 1910; och
Uleåborg den 11 sept. 1908.

3. Lärarnas avlöning.

År 1906 väcktes inom Överstyrelsen fråga om åstadkommande av likhet i löneförhöjning för landsbygdens och städernas folkskollärare. Sedan från stadsskolorna införskaffats särskilda upplysningar, ingick Överstyrelsen den 3 dec. 1907 med följande underdåniga hemställan i ärendet:

»Då den omständigheten, att lönevillkoren för städernas lärarpersonal f. n. äro ordnade enligt andra principer än i landskommunerna, vållar svårigheter vid lärares överflyttning från staden till landsbygden och tvärtom, har Överstyrelsen ansett skäl föreligga att i detta syfte söka få till stånd en förändring. I städerna äro såväl lönerna som löneförhöjningarna ordnade enligt reglementena i de olika städerna, medan på landsbygden saken reglerats genom lagstiftning. Härav är följden, att en lärare, som från landet flyttat till en stad, ej kan tillgodoräkna sig för löneförhöjning de år han tjänat på landet; ej heller kan en lärare, som från staden flyttar till landet, tillgodoräkna sig åren i staden. Genom nådiga förordningen av den 24 maj 1898 är folkskollärare, som från stad flyttar till landet eller tvärtom, berättigad att för pension tillgodoräkna den tid han i stadgad ordning därförinnan tjänat i stad eller på landet. Vad löneförhöjningen beträffar, har tjänstetidens tillgodoräknande för lärare, som från stad flytta till landet, berott av i varje särskilt fall inlämnad och beviljad dispensionsansökan, en omständighet, som vållar såväl tidsförlust som ekonomisk uppoffring, medan för en lärare, som från landskommun flyttar till stad, den på landsbygden tjänade tiden för löneförhöjning i varje fall går förlorad.

Då i detta fall likhet i lönevillkor för landsbygdens och städernas lärare utan tvivel vore till fromma för folkskolväsendets regelbundna utveckling, har Överstyrelsen införskaffat statistiska uppgifter beträffande stadsfolkskollärarna från början av år 1906 och uppdragit frågans beredning åt Överstyrelsens kamrerare för folkskolorna och abnormskolorna Veli Kustaa Simelius, vars referat här bilägges.

Omfattande det sista alternativet i hans yttrande får Överstyrelsen i enlighet därmed underdånigst hos Eders Kejsrerliga Majestät föreslå:

1) att lärare, som överflyttar från lantfolkskola till stad och tvärtom, berättigas att för löneförhöjning vid sin nya tjänst tillgodoräkna sig hela sin föregående tjänstetid sålunda, att lärare vid överflyttning från stad till landet på grund av tjänsteår utan vidare finge åtnjuta löneförhöjning och att, om överflyttningen sker från landet till stad, läraren finge behålla sin rätt till löneförhöjning enligt principen för landslärare, tills staden på grund av fastställt lönereglemente vore skyldig att betala hans löneförhöjning och denna förhöjning skulle stiga till samma belopp som den förra av staten erlagda förhöjningen eller däröver; samt

2) att denna förhöjning skulle stadgas att gälla även för sådan lärare i lägre folkskola, som vunnit behörighet till tjänst i högre folkskola och har minst 24 veckotimmars undervisningsskyldighet.

De summor, vilka staten sålunda komme att erlagga åt lärarna i städerna som löneförhöjning, skulle kunna betraktas som personliga lönetillskott, och i praktiken skulle saken enligt Överstyrelsens mening kunna ordnas så, att staden vore pliktig att under årets lopp utbetala åt en sådan lärare honom tillkommande löneförhöjning och finge därför vid årets slut enligt av inspektor bestyrkt räkning lyfta det penningbelopp, som staden utbetalat utöver i reglementet för läraren föreskrivna lönevillkor.»

Denna hemställan beaktades visserligen vid den senare handläggningen av läropliktslagen; den återfinnes i Kejsrerliga Senatens på sid. 8 nämnda förslag och likaledes i den av Lantdagen godkända läropliktslagen. Men då läropliktsfrågan fortfarande väntar på avgörande, har ej heller denna länge motsedda förbättring av statens löneförhöjning hittills kunnat förverkligas.

Under ifrågavarande tid ha lärarpersonalens löneförmåner i nästan alla städer kännbart förbättrats. I följande tabeller belysas stadslärarnas löneförmåner år 1905 och 1910 och anges jämväl från vilken tid löneförmånerna år 1910 varit gällande. Visserligen ha i några städer under denna period lärarnas löner höjts t. o. m. flere gånger, men ha de tidigare förhöjningarna lämpligast beaktats i tilläggen och anmärkningarna under kolumnerna:

	År 1905						År 1910					
	Grund- lön	Efter 5 år	Efter 10 år	Efter 15 år	Efter 20 år	Efter 25 år	Grund- lön	Efter 5 år	Efter 10 år	Efter 15 år	Efter 20 år	Efter 25 år
<i>Fredrikshamn:</i> ¹⁾	Från 1 januari 1910											
gift manlig lärare ..	2,000	2,150	2,300	2,450	2,600	2,750	2,400	2,550	2,850	3,150	—	—
ogift » ..	1,800	1,950	2,100	2,250	2,400	2,550	2,100	2,250	2,550	2,850	—	—
lärarinna	1,300	1,400	1,500	1,600	1,700	1,800	1,500	1,600	1,800	2,000	—	—
<i>Hangö:</i>												
lärare i högre klasser	2,000	2,200	2,400	2,600	2,800	3,000	2,000	2,200	2,400	2,600	2,800	3,000
lärarinnor i högre kl.	1,500	1,650	1,800	1,950	2,100	2,250	1,700	1,870	2,040	2,210	2,380	2,550
lärarinnor i lägre kl.	1,200	1,320	1,440	1,560	1,680	1,800	1,400	1,540	1,680	1,820	1,960	2,100
<i>Helsingfors:</i>	Från 1 januari 1910											
lärare i högre klasser	2,400	2,880	3,360	3,600	—	—	2,400	3,080	3,760	4,200	—	—
lärarinnor i högre kl.	2,000	2,200	2,400	2,600	2,800	3,000	2,000	2,600	3,200	3,600	—	—
lärarinnor i lägre kl.	1,700	1,870	2,040	2,210	2,380	2,550	1,700	2,240	2,780	3,150	—	—

Tillägg och anmärkningar:

Fredrikshamn: Om för lärare kunde beredas bostad, värme och 50 liter petroleum i lyse, minskades penninglönen år 1905 för gift lärare med 500: —, för de övriga med 300: — och år 1910 för den förra med 600: —, för de senare med 300: —.

Hangö: Lärarinnans vid lägre klasser lön höjdes från 1 jan. 1906 och vid högre klasser från 1 jan. 1908.

Helsingfors: Redan från början av år 1907 beräknades lärarinnornas löneförmåner enligt samma grunder som manlig lärare, varigenom i högre folkskola lärarinnornas löner kommo att utgöra 2,000: —, 2,400: —, 2,800: — och 3,000: — och i lägre folkskola 1,700: —, 2,040: —, 2,380: — och 2,550: —; från början av år 1910 ha för fem år framåt beviljats dyrtidstillägg åt alla lärare och lärarinnor för 5 års tjänst 200: —, för 10 års 400: — och för 15 års 600: —.

Den 17 sept. 1907 beslöto Stadsfullmäktige, att lärare eller lärarinna, som främdeles utnämnes till ordinarie tjänst i stadens folkskolor eller redan är utnämnd, men ännu ej erhållit lönejörhöjning, skulle från början av år 1908 få för löneförhöjning tillgodoräkna sig den tid han eller hon som fullt kompetent skött vikariat i dessa skolor, likväl ej mer än fem vikariatsår.

Under åren 1905—1910 fingo lärare för sjuklighet i regeln förutom löneförhöjning uppbära $\frac{2}{3}$ av grundlönen. Föreständares och föreständarinnas lön utgör 450—500 mark.

¹⁾ Ordningsföljden alfabetisk enligt de finska stadsnamnen.

	År 1905					År 1910					
	Grund- lön	Efter 5 år	Efter 10 år	Efter 15 år	Efter 20 år	Efter 25 år	Grund- lön	Efter 5 år	Efter 10 år	Efter 15 år	Efter 20 år
<i>Tavastehus:</i>											
lärare i högre klasser ..	1,500	1,750	2,000	2,200	—	—	1,500	1,750	2,000	2,200	—
lärarinna i högre klasser	1,200	1,400	1,550	1,700	—	—	1,200	1,400	1,550	1,700	—
lärarinna i lägre klasser	1,000	1,200	1,350	1,500	—	—	1,000	1,200	1,350	1,500	—
<i>Isalmi:</i>											
							Från 1 januari 1910				
lärare, från 1910 högre löne- klass	1,700	1,960	2,220	2,350	—	—	1,950	2,250	2,550	2,700	—
lärarinna, från 1910 lägre löne- klass	1,400	1,620	1,840	1,950	—	—	1,650	1,910	2,170	2,300	—
<i>Joensuu:</i>											
							Från 1 januari 1909				
lärare	1,600	1,840	2,080	2,200	—	—	1,800	2,160	2,520	2,700	—
lärarinna i högre klasser	1,300	1,500	1,700	1,750	—	—	1,500	1,800	2,100	2,250	—
lärarinna i lägre klasser	1,100	1,260	1,420	1,500	—	—	1,300	1,560	1,820	1,950	—
<i>Jyväskylä:</i>											
							Från 1 augusti 1909				
lärare i högre klasser ..	—	—	—	—	—	—	2,000	2,400	2,800	3,000	—
lärarinna i högre klasser	—	—	—	—	—	—	1,700	2,040	2,380	2,550	—
lärarinna i lägre klasser	—	—	—	—	—	—	1,400	1,680	1,960	2,100	—
<i>Kajana:</i>											
							Från 1907				
lärare (från 1909)	—	—	—	—	—	—	1,700	1,870	2,210	2,550	—
lärarinna	1,200	—	—	—	—	—	1,500	1,650	1,950	2,250	—

Tavastehus: Föreståndararvodet utgjorde i lägre skolan 200: —, i högre 100: —. Lö-
nerna ha från år 1911 kännbart höjts.

Isalmi: Föreståndararvodet utgör 200: — jämte i stället för hyresmedel (år 1905
400: — år 1910 450: —) fri bostad, ved och lyse.

Till lägre löneklass höra ogifta lärare och lärarinnor, till högre löneklass gifta lä-
rare, som ha minst ett barn, och sådana gifta lärarinnor, som äro familjens huvudsakliga
försörjare.

Joensuu: Slöjdlärares lön har varit: för seminariutbildad samma belopp som för
lärare, i övriga fall som för lärarinna i högre klasser.

Kajana: Läraren har utöver penninglönen fri bostad och ved.

	År 1905					År 1910					
	Grund- lön	Efter 5 år	Efter 10 år	Efter 15 år	Efter 20 år	Efter 25 år	Grund- lön	Efter 5 år	Efter 10 år	Efter 15 år	Efter 20 år
<i>Kaskö:</i>	Från 1 augusti 1909										
lärare i högre klasser, från 1909 högre löne- klass	1,150	1,250	1,350	1,450	1,550	—	1,900	2,050	2,200	2,350	2,500
lärarinna i högre klasser, från 1909 lägre löne- klass	900	980	1,060	1,140	1,220	—	1,700	1,850	2,000	2,150	2,300
lärarinna i lägre klasser	800	800	800	800	800	—	—	—	—	—	—
<i>Kemi:</i>	Från 1910										
lärare i högre klasser ...	2,000	2,300	2,600	2,750	—	—	2,000	2,300	2,600	2,750	—
lärarinna i högre klasser	1,600	1,840	2,080	2,200	—	—	1,600	1,840	2,080	2,200	—
lärarinna i lägre klasser	1,500	1,720	1,940	2,050	—	—	1,600	1,840	2,080	2,200	—
<i>Gamlakarleby:</i>	Från 1908										
lärare	1,500	1,625	1,750	1,875	2,000	—	1,800	1,950	2,100	2,250	2,400
lärarinna	1,200	1,325	1,450	1,575	1,700	—	1,500	1,650	1,800	1,950	2,100
<i>Kotka:</i>	Från 1 januari 1910										
lärare i högre klasser ..	2,000	2,200	2,600	3,000	—	—	2,400	2,640	3,120	3,600	—
lärarinna i högre klasser	1,700	1,870	2,210	2,550	—	—	2,000	2,200	2,600	3,000	—
lärarinna i lägre klasser	1,400	1,540	1,820	2,100	—	—	1,700	1,870	2,210	2,550	—
<i>Kristinestad:</i>	Från 1909										
lärare i högre klasser ..	1,800	1,920	2,040	2,160	2,280	2,400	2,000	2,200	2,400	2,600	—
lärarinna i högre klasser	1,500	1,600	1,700	1,800	1,900	2,000	1,600	1,760	1,920	2,080	—
lärarinna i lägre klasser	1,200	1,300	1,400	1,500	1,600	1,700	1,400	1,540	1,680	1,820	—
<i>Kuopio:</i>	Från 1908										
lärare i högre klasser ..	1,800	2,100	2,400	2,700	—	—	2,000	2,300	2,500	2,700	—
lärarinna i högre klasser	1,400	1,700	1,900	2,100	—	—	1,600	1,900	2,100	2,300	—
lärarinna i lägre klasser	1,200	1,400	1,600	1,800	—	—	1,400	1,600	1,800	2,000	—

Kaskö: I stället för hyresmedel ha lärarna kunnat få fri bostad, ved och lyse; hyresmedlen ha ovan beräknats: år 1905 för lärare till 150: — och för lärarinna till 100: — och år 1910 för alla till 400: —.

Till högre löneklass höra lärare med familj, till lägre lärare utan familj och lärarinnor.

Kuopio: Ytterligare åtnjuter lärare med familj från år 1908 100: — för varje barn, ända till 500: —.

Vikarie erhåller; lärare 1,600: —, lärarinna i högre klasser 1,400: —, i lägre 1,200: —.

	År 1905						År 1910				
	Grund- lön	Efter 5 år	Efter 10 år	Efter 15 år	Efter 20 år	Efter 25 år	Grund- lön	Efter 5 år	Efter 10 år	Efter 15 år	Efter 20 år
<i>Kezholm:</i>	Från 1 augusti 1908										
lärare i högre klasser ..	1,900	2,050	2,200	2,350	2,500	2,650	2,000	2,300	2,600	2,900	—
lärarinna i högre klasser	1,200	1,300	1,400	1,500	1,600	1,700	1,500	1,700	1,900	2,100	—
lärarinna i lägre klasser .	1,200	1,300	1,400	1,500	1,600	1,700	1,300	1,500	1,700	1,900	—
<i>Lahti:</i>	Från 1 augusti 1906										
lärare i högre klasser ...	—	—	—	—	—	—	2,000	2,200	2,600	3,000	—
lärarinna i högre klasser	—	—	—	—	—	—	1,700	1,870	2,210	2,550	—
lärarinna i lägre klasser .	—	—	—	—	—	—	1,400	1,540	1,820	2,100	—
<i>Willmanstrand:</i>	Från 1 januari 1909										
lärare	2,100	2,460	2,820	3,000	—	—	2,500	2,900	3,300	3,500	—
lärarinna	1,500	1,740	1,980	2,100	—	—	2,000	2,320	2,640	2,800	—
<i>Lovisa:</i>	Från 1910										
lärare i högre klasser ...	1,800	2,000	2,200	2,400	—	—	2,000	2,200	2,400	2,600	—
lärarinna i högre klasser	1,200	1,350	1,500	1,650	—	—	1,600	1,750	1,900	2,050	—
äldre lärarinna i lägre klasser	1,100	1,250	1,400	1,550	—	—	1,500	1,650	1,800	1,950	—
yngre lärarinna i lägre klasser	1,000	1,100	1,200	1,300	—	—	1,400	1,500	1,600	1,700	—
<i>Mariehamn:</i>	Från 1 januari 1908										
lärare i högre klasser ...	1,300	1,560	1,820	1,950	—	—	1,800	2,060	2,320	2,450	—
lärarinna i högre klasser	1,000	1,200	1,400	1,500	—	—	1,500	1,700	1,900	2,000	—
lärarinna i lägre klasser .	900	1,080	1,260	1,350	—	—	1,000	1,180	1,360	1,450	—
<i>S:t Michel:</i>	Från 1 januari 1908										
lärare i högre klasser ...	1,800	2,160	2,520	2,700	—	—	2,100	2,520	2,940	3,150	—
lärarinna i högre klasser	1,500	1,800	2,100	2,250	—	—	1,800	2,160	2,520	2,700	—
lärarinna i lägre klasser .	1,000	1,200	1,400	1,500	—	—	1,400	1,680	1,960	2,100	—

Lahtis: Från år 1911 ha lärarlönerna höjts.

Villmanstrand: från 1 aug. 1909 ha hyresmedel (400: —) betalats även åt biträdande lärarinnan.

Mariehamn: Åt lärare har hela tiden ytterligare betalats i pensionsavgift 80: — och åt lärarinna i högre klasser föreståndarinnelön 300: —.

S:t Michel: Redan från början av år 1906 höjdes den lägre skolans lärarinnelön: 1,100: —, 1,320: —, 1,540: — och 1,650: —.

Föreståndararvode åtnjuter en lärare och en lärarinna vid högre skolan och likaledes en lärarinna vid lägre skolan 100: — samt för vård av undervisningsmaterielen en lärare 75: —.

	År 1905					År 1910					
	Grund- lön	Efter 5 år	Efter 10 år	Efter 15 år	Efter 20 år	Efter 25 år	Grund- lön	Efter 5 år	Efter 10 år	Efter 15 år	Efter 20 år
<i>Nådendal:</i>	Från 1908										
lärare i högre klasser, från 1908 gift lärare..	1,100	1,260	1,420	1,580	1,740	—	2,100	2,320	2,540	2,660	2,880
lärarinna i högre klas- ser, från 1908 ogift lä- rare eller lärarinna ..	800	920	1,040	1,160	1,280	—	1,700	1,880	2,060	2,240	2,420
lärarinna i lägre klasser.	800	960	1,040	1,120	1,200	—	1,500	1,680	1,860	2,040	2,220
<i>Nikolaistad:</i>	Från 1 augusti 1910										
lärare i högre klasser ..	2,000	2,200	2,400	2,600	—	—	2,100	2,400	2,700	3,000	—
lärarinna i högre klasser.	1,400	1,550	1,700	1,850	—	—	2,000	2,300	2,600	2,900	—
» i lägre klasser.	1,400	1,550	1,700	1,850	—	—	1,700	1,900	2,100	2,300	—
» vid hjälpklass	—	—	—	—	—	—	1,800	2,000	2,200	2,400	—
biträdande lärare eller lärarinna (30 t.)	—	—	—	—	—	—	1,800	—	—	—	—
biträdande lärare eller lärarinna (26 t.)	—	—	—	—	—	—	1,500	—	—	—	—

Nådendal: Hårtill kom 1905: för läraren personligt tillskott 200: —, läraren i högre klasser fri bostad och lärarinnan i lägre klasser hyresmedel 250: — samt föreståndararvode 50: —; från år 1908 för lärare föreståndararvode 100: — och för lärarinnan i lägre klasser 50: —.

Nikolaistad: Löneförhöjningarna beräknades år 1905 redan för 3, 6 och 9 års tjänst och för övertimmar erlades 50: — per veckotimme, vilket arvode från början av läsåret 1907—1908 höjdes till 60 mark.

Redan från läsåret 1908—1909 beviljades alla lärare 200 marks förhöjning.

I det nuvarande lönelementet finnes följande tillägg: Gift lärare ävensom änking eller änka, som har ett eller flere barn, åtnjuter 500 mark i hyresmedel årligen. Hyresmedel betalas, så länge lärare eller lärarinna förblir i tjänst. Ha lärare eller lärarinna tjänstgjort 15 år i ordinarie tjänst, betalas hyresmedlen fortfarande oberoende av genom förändrade familjeförhållanden eventuellt vållat upphörande av villkoret.

Lärarinna, som från lägre skola flyttar till högre, får för löneförhöjning tillgodoräkna hela den tid hon tjänat i lägre skola och varit kompetent att söka tjänst vid högre skola. Biträdande lärare eller lärarinna får vid utnämningen till ordinarie tjänst tillgodoräkna högst 10 år av den tid han eller hon tjänat som biträdande och varit kompetent till den tjänst, vartill utnämningen sker.

För timmar utöver undervisningsskyldigheten betalas efter 60 mark per läsåret.

För handarbete beräknas en veckotimme à 60 mark i kl. III—VI.

Föreståndares och föreståndarinnas arvode äro i förenad 6:klassig skola 300 mark, i lägre folkskola 60 mark för varje klass I—II, i högre skola för varje klass III—VI 50 mark. För parallellklass betalas i alla skolor 30 mark.

	År 1905						År 1910				
	Grund lön	Efter 5 år	Efter 10 år	Efter 15 år	Efter 20 år	Efter 25 år	Grund lön	Efter 5 år	Efter 10 år	Efter 15 år	Efter 20 år
<i>Uleåborg:</i>	Från 1908										
lärare i högre klasser ..	2,000	2,300	2,600	2,750	—	—	2,000	2,300	2,600	2,750	—
lärarinna och lärare i högre klasser	1,700	1,940	2,180	2,300	—	—	1,700	1,940	2,180	2,300	—
lärarinna i lägre klasser gift lärare i högre klas- ser, som har barn.....	1,500	1,700	1,900	2,000	—	—	1,500	1,700	1,900	2,000	—
	—	—	—	—	—	—	2,300	2,660	3,020	3,200	—
<i>Jakobstad:</i>	Från 1 jan. 1910										
lärare	2,000	2,300	2,600	2,800	3,000	—	2,200	2,530	2,860	3,080	3,300
lärarinna	1,600	1,840	2,080	2,240	2,400	—	1,800	2,070	2,340	2,520	2,700
<i>Björneborg:</i>	Från 1 aug. 1909										
lärare i högre klasser....	2,000	2,200	2,400	2,600	3,000	—	2,300	2,600	2,900	3,300	—
lärarinna i högre klasser	1,500	1,650	1,800	1,950	2,250	—	1,800	2,070	2,340	2,700	—
lärarinna i lägre klasser.	1,200	1,320	1,440	1,560	1,800	—	1,500	1,725	1,950	2,250	—
<i>Borgå:</i>	Från 1 aug. 1910										
lärare i högre klasser....	2,000	2,300	2,600	2,800	3,000	—	2,000	2,300	2,600	2,800	3,000
lärarinna i högre klasser	1,500	1,725	1,950	2,100	2,250	—	1,500	1,725	1,950	2,100	2,250
lärarinna i lägre klasser.	1,200	1,380	1,560	1,680	1,800	—	1,200	1,380	1,560	1,680	1,800
<i>Brahestad:</i>	Från 1 aug. 1910										
lärare i högre klasser....	1,500	1,620	1,740	1,860	2,100	—	1,900	2,200	2,500	2,650	—
lärarinna i lägre klasser.	1,100	1,190	1,280	1,370	1,550	—	1,400	1,620	1,840	1,950	—
<i>Raumo:</i>	Från 1908										
lärare i högre klasser....	1,500	1,740	1,980	2,100	—	—	1,700	2,040	2,380	2,550	—
lärarinna i högre klasser	1,200	1,400	1,600	1,700	—	—	1,400	1,680	1,960	2,100	—
lärarinna i lägre klasser	1,000	1,160	1,320	1,400	—	—	1,200	1,440	1,680	1,800	—
<i>Nyslott:</i>	Från 1 Jan. 1908										
lärare i högre klasser....	1,500	1,700	1,900	—	—	—	1,800	2,100	2,300	2,500	—
lärarinna i högre klasser	1,200	1,350	1,500	—	—	—	1,700	1,900	2,050	2,200	—
lärarinna i lägre klasser.	1,100	1,250	1,400	—	—	—	1,500	1,700	1,850	2,000	—

Jakobstad: För övertimmar beräknades år 1905 50: —, från år 1910 75: —.

Björneborg: I lärarens lön ha inberäknats år 1910 jämväl 300 mark i hyresmedel, som erläggas endast åt ordinarie; i tjänst stadfäst lärare.

Borgå: Nytt lönerglemente har trätt i kraft från 1 jan. 1911.

Brahestad: I föreståndararvode betalas 300: —.

	År 1905					År 1910					
	Grund- lön	Efter 5 år	Efter 10 år	Efter 15 år	Efter 20 år	Efter 25 år	Grund- lön	Efter 5 år	Efter 10 år	Efter 15 år	Efter 20 år
<i>Sordavala:</i>											
lärare i högre klasser ...	2,000	2,200	2,600	3,000	—	—	2,000	2,200	2,600	3,000	—
lärarinna i högre klasser	1,500	1,650	1,950	2,250	—	—	1,500	1,650	1,950	2,250	—
lärarinna i lägre klasser .	1,200	1,320	1,560	1,800	—	—	1,200	1,320	1,560	1,800	—
<i>Ekenäs:</i>											
	Från 1 juni 1907										
lärare i högre klasser ...	1,850	2,100	2,350	2,600	—	—	2,100	2,350	2,600	2,850	—
lärarinna i lägre klasser .	1,350	1516.67	1633.34	1,850	—	—	1,600	1766.67	1933.34	2,100	—
bitr. lärarinna i lägre kl.	—	—	—	—	—	—	1,200	—	—	—	—
lärarinna i fortsättningsssk.	—	—	—	—	—	—	1,600	—	—	—	—
<i>Tammerfors:</i>											
	Från 1 januari 1909										
lärare i högre klasser ...	2,000	2,200	2,600	3,000	—	—	2,000	2,300	2,600	3,000	—
lärarinna i lägre klasser .	1,700	1,870	2,210	2,550	—	—	1,800	2,070	2,340	2,700	—
lärare ell. lärarinna i lägre klasser	1,400	1,540	1,820	2,100	—	—	1,500	1,725	1,950	2,250	—
lärare ell. lärarinna i hjälp- klass	—	—	—	—	—	—	2,300	2,600	2,900	3,300	—
<i>Torneå:</i>											
	Från 1 januari 1910										
lärare i högre klasser ...	1,700	2,000	2,300	2,450	—	—	2,000	2,320	2,640	2,800	—
lärarinna i högre klasser	1,400	1,640	1,880	2,000	—	—	1,600	1,840	2,080	2,200	—
lärarinna i lägre klasser .	1,200	1,400	1,600	1,700	—	—	1,400	1,600	1,800	1,900	—
<i>Åbo:</i>											
	Från 1 januari 1909										
lärare i realklass	2,200	2,640	2,970	3,300	—	—	2,500	3,000	3,375	3,750	—
lärarinna i realklass	1,700	1,870	2,040	2,295	2,550	—	2,100	2,520	2,835	3,150	—
» i elementarklass	1,300	1,430	1,560	1,755	1,950	—	1,700	2,040	2,295	2,550	—
» i hjälpklass	—	—	—	—	—	—	2,100	2,440	2,695	2,950	—
bitr. lärare i realklass ...	2,200	—	—	—	—	—	2,400	—	—	—	—
» lärarinna i realklass	1,700	—	—	—	—	—	2,000	—	—	—	—
» » i elementarkl.	1,300	—	—	—	—	—	1,600	—	—	—	—

Sordavala: Från år 1911 ha lärarinnornas löneförmåner höjts.

Ekenäs: Lärare i högre skolan kan i stället för hyresmedel (år 1905 350: — och från år 1907 600: —) ha fri bostad och ved. Från år 1907 har föreståndaren i arvode erhållit 200: —.

Tammerfors: Lärarinnan vid fortsättningskolans-matlagingsavdelning har åtnjutit samma lön som lärarinna vid lägre skola samt ett mål mat under skoltiden.

Åt de lärare och lärarinnor, som anses som familjens huvudsakliga försörjare och ha ett eller flere barn, betalas från år 1909 ytterligare 400: — samt dessutom en förhöjning om 100 mark för 5, 10 och 15 års tjänst, tills det yngsta barnet fyllt 18 år.

Åbo: Elementarklasserna omfatta de tre lägre, realklasserna de tre högre årsavdelningarna.

Redan från början av år 1908 förbättrades lärarinnornas löner, så att de i realklasserna voro 1,700: —, 2,040: —, 2,295: — och 2,550: — och i elementarklasserna 1,400: —, 1,680: —, 1,890: — och 2,100: —.

	År 1905						År 1910				
	Grund- lön	Efter 5 år	Efter 10 år	Efter 15 år	Efter 20 år	Efter 25 år	Grund- lön	Efter 5 år	Efter 10 år	Efter 15 år	Efter 20 år
<i>Nystad:</i>	Från 1 augusti 1909										
lärare i högre klasser ...	1,500	1,620	1,740	1,860	1,980	2,000	1,600	1,840	2,080	2,240	2,400
lärarinna i högre klasser	1,200	1,290	1,380	1,470	1,560	1,650	1,300	1,495	1,690	1,820	1,950
lärarinna i lägre klasser .	900	970	1,040	1,110	1,180	1,250	1,000	1,150	1,300	1,400	1,500
<i>Viborg:</i>	Från 1 augusti 1907										
lärare i högre klasser ...	2,200	2,700	3,200	3,700	—	—	2,750	3,250	3,750	4,250	—
lärarinna i högre klasser	1,700	1,900	2,100	2,300	—	—	1,900	2,200	2,500	2,800	—
lärarinna i lägre klasser .	1,400	1,600	1,800	2,000	—	—	1,600	1,900	2,200	2,500	—

Nystad: Sångläraren erhöll år 1905 500: — och år 1910 600: —, slöjdlärarens motsvarande lön var 700: — och 800: —.

Redan läsåret 1907—08 fördes lärarens hyresmedel till grundlönen och beräknades löneförhöjningarna förmånligare, så att grundlönen jämfördes med fyra löneförhöjningar för 5, 10, 15 och 20 års tjänst utgjorde: för lärare i högre klasser 1,500: —, 1,725: —, 1,950: —, 2,100: — och 2,250: —, för lärarinna i högre klasser 1,200: —, 1,380: —, 1,560: —, 1,680: — och 1,800: — och för lärarinna i lägre klasser 900: —, 1,035: —, 1,170: —, 1,260: — och 1,350: —.

Viborg: För övertimmar erlades år 1905 åt lärare 70: —, åt lärarinna 50: — per veckotimme samt år 1910 90: — och 75: —.

4. Sommarkolonierna.

Industristyrelsen och särskilda av Kejsarliga Senaten valda sakkunniga föreslog i en den 11 juni 1908 gemensamt inlämnad skrivelse, att åt stadskommunerna skulle beviljas statsbidrag för anordnande av sommarkolonier för fattiga barn enligt samma grunder, som gälla för åtnjutande av statsbidrag för städernas övriga folkskolkostnader.

I avfordrat utlåtande över detta förslag erinrade Överstyrelsen den 20 okt 1908 om huru städernas — särskilt storstädernas och fabriksstädernas — arbetarbarn, vilka om somrarna få driva sysslösa på gatorna, utsättas för allehanda sedliga faror; och då erfarenheten visat, att några veckors vistelse på landet i förening med lämplig föda är ägnad att synnerligen förmånligt inverka på folkskolbarnens i städerna krafter och kroppsliga utveckling, förtjänade ifrågavarande

förslag allt understöd och ansåg sig Överstyrelsen kunna varmt förordad det.

Till utlåtandet bifogade Överstyrelsen en av folkskolinspektorn Hj. Basilier avfattad redogörelse för i landet anordnade sommarkolonier.

Kejsrerliga Senaten ansåg förslaget beaktansvärt och anbefalldes Överstyrelsen den 12 maj 1909 att i samband med 1911 års budgetförslag, vilket i sinom tid skulle avges till Ecklesiastikexpeditionen, avge yttrande, i hvilken utsträckning och efter vilka grunder stadskommunerna kunde få understöd ur bevilningsmedel för sommarkolonier, ävensom att upptaga i förslaget ett belopp för ändamålet.

Förrän Överstyrelsen hunnit uppgöra sagda förslag, beviljade Lantdagen vid 1909 års andra lantdag på grund av ett petitionsförslag för 1910 50,000 mark som obegränsat reservationsanslag till fördelning åt kommunerna för åstadkommande av sommarrekreation åt fattiga, företrädesvis sjuka och svaga folkskolbarn. Enligt Lantdagens mening borde främst sommarkolonier understöd och skulle de framdeles ställas under samma statliga inspektion som folkskolväsendet, men kunde understöd beviljas även i det fall, att barnen utackorderades i enskilda familjer på landsbygden; statens bidrag för ändamålet skulle beviljas efter 50 % av alla kostnader och endast åt kommuner, även på landsbygden, inom vilkas område finnes tät bosättning, t. ex. fabriksorter och förstäder, och borde sommarrekreationen för alla barn vara avgiftsfri.

I sitt budgetförslag av den 12 nov. 1909 föreslog Överstyrelsen, till alla delar förenande sig om Lantdagens motiv också i fråga om procentsatsens belopp, emedan alla stadskommuner, vilka huvudsakligen bli delaktiga av detta anslag, proportionsvis åtnjuta mindre understöd för sitt folkskolväsen än landskommunerna, att bland bevilningsmedel för år 1911 skulle upptagas jämväl ett anslag för ifrågavarande ändamål, och skulle detsamma i brist på nödig erfarenhet fastställas lika stort som för år 1910 eller till 50,000 mark.

Det af Lantdagen beviljade anslaget för år 1910 och följande år blev emellertid ej fastställt.

5. Barnträdgårdarna.

Seminariet
för barnträd-
gårdslära-
rinnor i
Helsingfors.

Uti de större städerna ha även i vårt land barnträdgårdarna ansevärt utvecklats; därför ha de i både i pedagogiskt och socialt avseende tillvunnit sig uppmärksamhet från statens och skolmyndigheternas sida. Statsunderstöd har tillsvidare dock endast beviljats åt den av lärarinnorna Betty Alander och Hanna Rothman i samband med Sörnäs barnträdgård i Helsingfors upprätthållna tvååriga anstalten för utbildande av barnträdgårdslärarinnor. Då det för de föregående åren beviljade statsunderstödet om 2,600 mark utgick den 1 sept. 1905 och Överstyrelsen i anledning av en förnyad ansökan om statsbidrag lät verkställa inspektion av denna svenskspråkiga anstalt och erfor, att bland de blivande barnträdgårdslärarinnorna funnos flere finskatalande, vilka framdeles även komme att arbeta i finskspråkiga barnträdgårdar, infordrades av sökandena kostnadsförslag för upprättande av en finskspråkig parallellavdelning, och föreslog Överstyrelsen, att för inrättningen skulle beviljas ett förhöjt statsanslag om 4,550 mark för fem år framåt med villkor, att för finskspråkiga elever skulle inrättas en särskild finskspråkig parallellavdelning.

Den 17 dec. 1905 beviljades för ifrågavarande ändamål på av Överstyrelsen föreslagna villkor för år 1906 Fmk 6,050: — och för år 1907 Fmk 4,550: —.

Den 1 mars 1907 förordade Överstyrelsen fortsatt statsbidrag för barnträdgården och seminariet för fem år, men ansåg sig på grund av verkställd inspektion böra uppställa som villkor, att, då en tvåspråkig undervisning ej kan vara förmånlig för små barns utveckling, den finska och svenska avdelningen borde undervisas skilt för sig samt att inrättningen skulle underställas Överstyrelsens övervakning och att berättelse över dess verksamhet skulle avges till Överstyrelsen.

Statsbidraget beviljades även den 12 okt. 1907 med 4,550 mark för fem år, räknat från den 1 jan. 1908.

År 1909 anhöll likväl anstaltens föreståndarinna, att statsbidraget från år 1909 skulle höjas med Fmk 2,800: — och att det tidigare beviljade årliga statsbidraget för åren 1910—1912 skulle höjas till 8,000 mark.

I avfordrat utlåtande yttrade Överstyrelsen den 14 april 1909 bl. a. följande:

»Vid en den 1 innevarande april månad å Överstyrelsens vägnar föreställd inspektion har framgått, att i anstalten, som från detta års början överflyttats till ett eget, ändamålsenligt hus — Sörnäs, Helsing-

gatan 3 & 5 — råder en synnerligen god ordning och att dess ledning är i goda händer, såsom Överstyrelsen även förut i sitt underdåniga utlåtande av den 1 mars 1907 haft äran framhålla. I uppfostrarinneseminariet äro för pågående läseår inskrivna 20 elever på den svenska avdelningen samt 22 på den finska; häri även inberäknade 4 praktiserande elever från härvarande missionsskola. I barnträdgården äro för närvarande intagna 225 barn, 75 i den svenska och 150 i den finska avdelningen. Såväl i barnträdgården som i uppfostrarinneseminariet har elevantalet årligen tilltagit — även detta ett bevis på det förtroende anstalten åtnjuter. Med hänvisning till barnträdgårdens intressanta sysselsättningsplan, uppfostrarinnekursernas praktiska arbetsordning samt de statistiska uppgifterna över elever, som, börjande från läseåret 1892—1893, ända till innevarande läseår besökt uppfostrarinnekurserna, deras föregående bildning och den verksamhet de efter avslutad kurs erhållit, får Överstyrelsen framhålla, att fröknarna Alanders och Rothmans ifrågasvarande anstalt fyller i vårt land ett kännbart behov och är förtjänt av verksamt understöd ur allmänna medel.

Med anledning av det ovarsagda och då det ansökta tillskottet i statsbidraget väsentligen föranletts av anstaltens utvidgning får Överstyrelsen till Eders Kejsrliga Majestäts nådiga prövning i djupaste underdånighet hemställa, huruvida icke åt sökandena kunde beviljas det äskade tillskottet i statsbidraget, likväl med villkor, att en ny lärarinna antages för den finska avdelningen av uppfostrarinneseminariet, såsom jämväl enligt vad vid inspektion framgått sökandenas avsikt varit.»

I understöd åt seminariet beviljades även den 2 okt. 1910 3,450 mark för åren 1910—1912 — för de bägge senare åren, under förutsättning, att statens tillgångar tilläto det — på villkor, att vid seminariets finska avdelning anställes en biträdande lärarinna.

Lantdagen beviljade första gången för år 1910 i understöd för folkbarnträdgårdar 100,000 mark som obegränsat reservationsanslag, varvid bl. a. fastställdes som villkor för statsbidraget, att barnträdgårdarnas arbetsprogram lämnas till granskning åt vederbörande statliga skolmyndighet och att barnträdgårdarna underkasta sig den inspektion, som regeringen anser lämplig.

Detta beslut erhöi likväl ej, lika litet som Lantdagens senare petition i samma syfte, stadfästelse på högsta ort.

Statsunder-
stöd för
folkbarn-
trädgårdar.

6. Inspektionen av stadsskolorna.

För den lokala inspektionen av stadsfolkskolorna äga stadskommunerna jämlikt § 111 i folkskolförordningen att utse en folkskolinspektör. Hans uppgift och åligganden äro inom ramen av folkskolförordningen bestämda i städernas folkskolreglementen. I de större städerna handhaves arbetet av särskilda tjänstemän, i de mindre utgör inspektorstjänsten en bisyssla för någon distriktsinspektor, lärare vid de högre skolorna, präst eller annan lämplig person.

Som folkskolinspektorer ha under ifrågavarande tid tjänstgjort följande personer:

Björneborg: Häggström, L. W., pastor, t. f. höstterminen 1905 och vårterminen 1906;

Schalin, Zacharias, teol. kand., f. d. seminariedirektor, från 1 jan. 1906, tjänstledig vt. 1906.

Borgå: Mårtenson, Wilhelm, kyrkoherde, läsåren 1905—1908.

Holmberg, Einar Anders, fil. kand., folkhögskolföreståndare, från läsåret 1908—1909.

Brahestad: Holmström, Adolf, seminariedirektor, läsåren 1905—1907 och från läsåret 1908—1909 fortfarande;

Salmenkallio, Heikki Alfred, seminarielektor, läsåret 1907—1908.

Fredrikshamn: Ingman, Odert Julius, kapellan.

Ekenäs: Sonck, Knut Emil, seminarielektor.

Gamla Karleby: Mellberg, Karl Mikael, kapellan, läsåren 1905—1907;

Ström; Karl Törsten, fil. mag., från läsåret 1907—1908.

Hangö: Theslöf, Carl Gustaf, kollegiassessor, läsåren 1905—1907;

Storgårds, Gustaf, kyrkoherde, läsåren 1907—1909;

Himberg, Karl, fil. mag., från läsåret 1909—1910.

Helsingfors: von Bonsdorff, Adolf, friherre, fil. mag., till 1 jan. 1908;

Lilius, Albert Henrik, fil. lic., biträdande inspektor läsåren 1906—1908, t. f. inspektor v. t. 1908 och inspektor för de svenska skolorna från 1 aug. 1908;

Pesonen, Matti, fil. mag., inspektor för de finska skolorna från 1 aug. 1908.

Lisalmi: Hovilainen, A. G., distriktsinspektor.

Jakobstad: Lindberg, Adolf Julius, fil. mag., kyrkoherde.

Joensuu: Virtamo, Kaarle Henrik Mikael, kollega, läsåren 1905—1907.

Markkanen, Aaro, lektor, från läsåret 1907—1908.

Jyväskylä: Brummer, Onni Johannes, seminarielektor, läsåret 1909—1910.

Kajana: Tiitola, Kaarlo, övningsskollärare, läseåren 1905—1909;
Westerlund, Elis Arvid, seminariekollega, t. f. inspektor läseåret
1909—1910.

Kaskö: Fleege, Uno Axel, stadsläkare.

Kemi: Friman, Bror Viktor, rektor.

Kexholm: Dahlgren, Hugo Teodor Maximilian, fil. mag., samskol-
föreståndare, läseåret 1905—1906;

Long, Axel Edvard, lantbruksöverinspektor, t. f. inspektor
ht. 1906;

Relander, Karl Wilhelm, fil. kand., samskollärare, från år 1907.

Kotka: Toppola, Juhana Kustaa, fil. mag., samskollärare.

Kristinestad: Karlsson, Gustaf Calixtus, pastor, samskollärare, till
år 1907;

Karstén, Henrik Adolf, fil. mag., samskolföreståndare, från år 1907.

Kuopio: Lönnbohm, Oskar Anders Ferdinand, lärarkandidat.

Lahtis: Kojonen, Rope, fil. kand., folkhögskolföreståndare, från läseåret
1906—1907.

Loviså: Relander, Artur William, kollega.

Mariehamn: Hagman, Karl Leonard, tullförvaltare.

Nikolaistad: Nordenstreng, Sigurd, fil. dr, kollegiassessor.

Nystad: Roos, Samuel Wilhelm, kyrkoherde till 1 febr. 1907;

Sario, Jonas Julius, fil. mag., samskollärare, t. f. inspektor 1/2
—1/9 1907;

Prins, Frans Hjalmar, kapellan, läseåren 1907—1910.

Nådendal: Järvinen, Albin, distriktsinspektor.

Nyslott: Kekomäki, Eetu, kollega.

Raumo: Helenius, Kaarlo, kyrkoherde, till 1 aug. 1910.

Sordavala: Kaikkonen, Kaarlo Samuli, rektor.

S:t Michel: Streng, Anton Olof, lektor, till 1 sept. 1906;

Sahlstén, Petter August, lektor, från 1 sept. 1906.

Tammerfors: Pelkonen, Johannes Adam, folkskollärare.

Tavastehus: Favén, Antti Emil, kollega.

Torneå: Petra, Karl Eliel, kollega.

Uleåborg: Aulis, Viktor Gideon, kollega, fältprost.

Viborg: Valtavuo, Anton, folkskollärare.

Villmanstrand: Ylönen, Robert, teol. kand., samskolföreståndare.

Åbo: Weckman, Axel Waldemar, fil. mag.

Vid det år 1909 hållna mötet av städernas folkskolinspektorer uppdrogs åt folkskolinspektor Albin Järvinen m. fl. att hos Över-
Stipendium
för inspek-
torerna.

styrelsen ansöka om ett årligt anslag av 2,000 mark att enligt Överstyrelsens prövning som ett eller flere resestipendier utdelas åt städernas folkskolinspektorer från början av år 1910; ansökan ingavs den 3 mars 1910.

Då denna ansökan sändes till Kejslerliga Senaten den 19 okt. 1910, yttrade Överstyrelsen:

»Ansökan förtjänar allt erkännande, ty stadsfolkskolinspektorerens arbete är lika viktigt som distriktsinspektorerens och förutsätter lika stor kännedom om utlandets skolväsen i fråga både om metod och skolorganisation. Särskilt storstädernas folkskolförhållanden äro invecklade och omfatta flere frågor, vilkas lösning ofta kräver grundlig prövning.

I fråga om utrikesstipendierna bör naturligtvis främst tagas i betraktande de städers inspektorer, för vilka inspektoratet är det enda eller huvudsakliga arbetet. Även för övriga städers inspektorer borde likväl enligt Överstyrelsens tanke förbehållas rätt att bli delaktiga av stipendier för utländsk studieresa och särskilt nyttigt vore för dem att i åtnjutande av mindre stipendier bli i tillfälle att studera folkskolväsendet i andra städer uti eget land. I betraktande därav, att ifrågavarande tjänster äro fullkomligt kommunala tjänster, synes det ändamålsenligast, att även städerna själva skulle bidraga med något understöd, förslagsvis 50 % av den summa staten beviljar, vilket sistnämnda belopp städerna självfallet ej vore berättigade att upptaga bland de utgifter, på grund av vilka statsbidrag beviljas för deras folkskolväsen. Det av folkskolinspektorsmötet begärda beloppet är i själva verket ej högt, men under förutsättning, att städerna på antytt sätt taga del i stipendiernas betalande, torde det tillsvare vara tillräckligt, att staten för ändamålet skulle bevilja 1,500 mark årligen. I fråga om stipendiernas användning borde Överstyrelsen få full beslutanderätt, huruvida medlen efter omständigheterna ges åt en eller flere personer antingen h. o. h. för utländsk studieresa eller till någon mindre del för studium av folkskolförhållanden i eget lands städer.

På grund av det förestående får Överstyrelsen underlåtnigast hos Eders Kejslerliga Majestät föreslå, att av allmänna medel måtte beviljas ett årligt anslag om 1,500 mark, vilket Överstyrelsen för skolväsendet finge efter prövning utge som stipendier åt städernas folkskolinspektorer för studium av utlandets skolförhållanden och av vilket belopp en mindre del kunde vid behov användas även som stipendium för studieresa inom hemlandet, på villkor att vederbörande stadskommun för sin del bidrager med 50 % av statsstipendiets belopp.»

Kejslerliga Senaten föreslog även den 10 nov. 1910, att i den årliga inkomst- och utgiftsstaten från början av 1911 finge upptagas ett anslag om 1,500 mark till fördelning på ovan angifvet sätt. Sedermera har ifrågavarande anslag varit upptaget bland de med bevillningsmedel

betalbara utgifterna för folkskolväsendet; men vidare åtgärder ha tillsvidare fått förfalla.

Tidigare hade Kejsrerliga Senaten på grund av särskild ansökan, vilken Överstyrelsen på det bästa i yttrande av den 22 mars 1907 förordat, den 12 därpåföljande juni beviljat dåvarande biträdande folkskolinspektorn i Helsingfors, fil. lic. Albert Lilius ett stipendium om 1,000 mark för en utländsk studieresa.

Å statens vägnar ha städernas folkskolor inspekterats enligt Överstyrelsens förordnande av medlemmarna i dess folkskolavdelning. Ofta har Överstyrelsen ansett en inspektion behövlig för att kunna avge utlåtande angående städernas ansökningar om förhöjt statsbidrag för sitt folkskolväsen; andra inspektioner ha betingats av särskilda skäl eller blott därav, att en stads folkskolväsen ej på flere år inspekterats från Överstyrelsens sida

Statens inspektioner.

De inspekterande ha till Överstyrelsen inlämnat redogörelse för inspektionen och i samband därmed stående iakttagelser antingen som särskilda inspektionsberättelser eller oftast i form av protokoll, tillkomna vid på grund av inspektionen hållna folkskoldirektionssammanträden. En avskrift av denna redogörelse har Överstyrelsen sänt till stadens folkskolinspektör för att av honom delges vederbörande skolmyndigheter att av dem beaktas; ofta har därtill uppmärksamhet länkats vid viktigare punkter i redogörelsen och har inom en längre fastställd termin meddelande infordrats, vilka åtgärder vidtagits på grund av de framställda fordringarna och önskningsmålen. Anmärkningarna ha ofta gällt, förutom rent didaktiska och pedagogiska frågor, förstörande av skollokaler och ökande av undervisningsmaterielen; förbättrande av de hygieniska förhållandena, höjande av lärarkårens löner, grundade eller ökande av lärarbibliotek, stiftande av stipendier för auskultering och studieresor, vården av kansliböckerna, arkivets ordnande o. s. v.

Inspektionerna ha eljes visat, att stadskommunerna under ifrågavarande tid i allmänhet med berömvärd intresse och stor offervillighet arbetat för utvidgningen och utvecklingen av sitt folkskolväsen, vilket delvis framgår även av den kännbara höjningen av lärarlönerna (jfr. sid. 109—116) och av den betydande stegringen av de övriga folkskolor utgifterna liksom också av statens betydligt ökade bidrag. (jfr. sid. 126—127).

Inspektionerna ha verkställt av:

1. i Borgå den 23—26 okt. 1905 folkskolinspektorn i Överstyrelsen A. Haapanen;

2. i Vasa den 23—30 april 1906 folkskolinspektorn i Överstyrelsen Hj. Basilier;
3. i Tavastehus 14—18 maj 1906 folkskolinspektorn A. Haapanen;
4. i Lahtis den 11—13 dec. 1906 inspektorn A. Haapanen;
5. i Ekenäs den 19—21 febr. 1907 inspektor Hj. Basilier;
6. i Brahestad den 17 och 18 april 1907 inspektor A. Haapanen;
7. i Gamla Karleby 20—22 april 1907 inspektor A. Haapanen;
8. i Jakobstad den 24 och 25 april 1907 inspektor A. Haapanen;
9. i Nådendal den 11 och 12 febr. 1908 inspektor A. Haapanen;
10. i Nystad den 14—18 febr. 1908 inspektor A. Haapanen;
11. i Raumo den 19—21 febr. 1908 inspektor A. Haapanen;
12. i Torneå den 21 och 22 april 1908 adjungerade ledamoten i Överstyrelsen, folkskolinspektor O. Rauhamaa;
13. i Kemi den 23 och 24 april 1908 inspektor O. Rauhamaa;
14. i Kuopio den 11—17 dec. 1908 inspektor A. Haapanen;
15. i Kotka den 19—25 jan. 1909 folkskolinspektorn i Överstyrelsen A. J. Tarjanne;
16. i Helsingfors (blott hyreslokalerna) den 24—27 febr. 1909 inspektor A. J. Tarjanne;
17. i Åbo den 15—23 och 27—31 jan. samt 1 och 2 febr. 1909 t. f. överinspektorn A. Haapanen;
18. i Uleåborg den 8—12 febr. 1909 inspektor A. J. Tarjanne;
19. i Joensuu den 29—31 mars och den 1 april 1909 inspektor A. J. Tarjanne;
20. i Iisalmi den 5 och 6 april 1909 inspektor A. J. Tarjanne;
21. i Villmanstrand den 26 och 27 april 1909 adj. medlemmen i Överstyrelsen, folkskolinspektor A. Järvinen;
22. i Björneborg den 12—17 maj 1909 inspektor Hj. Basilier;
23. i Mariehamn den 12—14 okt. 1909 t. f. överinspektor A. Haapanen;
24. i Sordavala den 25—27 okt. 1909 t. f. överinspektor A. Haapanen;
25. i Fredrikshamn den 29 och 30 nov. samt den 1 dec. 1909 inspektor A. J. Tarjanne;
26. i S:t Michel den 2—4 dec. 1909 inspektor A. J. Tarjanne;
27. i Lovisa den 19 och 20 jan. 1910 adj. medlemmen i Överstyrelsen, folkskolinspektor K. Levón;
28. i Hangö den 24—28 jan. 1910 inspektor A. Haapanen;
29. i Kaskö den 9 febr. 1910 inspektor A. Haapanen;
30. i Kristinestad den 10—12 febr. 1910 inspektor A. Haapanen; och
31. i Gamla Karleby den 15 och 16 febr. 1910 inspektor A. Haapanen.

7. Stadskommunernas statsbidrag för sina folkskolor.

Vid 1894 års lantdag hade Ständerna vid beviljandet av de för folkskolornas upprätthållande under följande bevillningsperiod nödiga medlen för sin del beslutit, att den grund, enligt vilken för ändamålet nödiga bevillningsmedel borde beräknas, fortfarande skulle utgöra 25 % av det belopp, vartill stadskommunernas verkliga utgifter för skolorna stiga, nämligen: i kontant utbetalade löner, utgifterna för ved och lyse, undervisningsmateriel och skolinventarier jämte anslag för böcker åt obemedlade elever ävensom hyresvärdet av skolornas egna lokaler. Dessa grunder har sedermera Kejsrerliga Senaten enligt erhållet bemyndigande stadfäst och därom i skrivelse av den 18 mars 1895 delgivit Överstyrelsen.

I anledning från Överstyrelsens sida framställt önskningsmål ansågs det i den åt 1905—1906 års lantdag avlåtna nådiga propositionen billigt, att bland dessa verkliga utgifter även finge inberäknas de hyresbelopp, som stadskommunerna nödgas betala för sådana hyrda folkskollokaler, som befinnas motsvara sitt ändamål, ävensom anslagen för anskaffande av böcker till folkskollärarkårens bibliotek samt stipendier för anskultering och studieresor. Samtidigt beslöts, att bestämmelserna i fråga i enlighet härmed skulle kompletteras och anslagen för ändamålet höjas.

I underdånigt svar av den 22 maj 1906 godkände Lantdagen förändringen av sagda beräkningsgrund och med stöd av nådigt bemyndigande av den 6 september fann Kejsrerliga Senaten den 13 nov. 1906 för gott att i enlighet med Ständernas underdåniga svar stadga:

»att med komplettering av vad härom förordnas i Kejsrerliga Senatens brev av den 13 mars 1895 i det belopp, som utgör grunden för beräkningen av det ur bevillningsmedel till folkskolväsendet i städerna utgående bidrag, jämväl får räknas de hyresbelopp, som stadskommunerna nödgas utbetala för sådana hyrda folkskollokaler, vilka befinnas motsvara sitt ändamål, ävensom kontanta utgifter för böcker till bibliotek för folkskollärarpersonalen samt anslag till stipendier och studieresor.»

Samtidigt stadgade Kejsrerliga Senaten, att den av Ständerna beslutna förändringen i beviljandet av anslagen för städernas folkskolor skulle tillämpas från början av 1906.

Detta meddelade Överstyrelsen i cirkulär av den 5 dec 1906 alla magistrater och ordningsrätter till kännedom och efterrättelse.

I det följande upptagas de statsbidrag städerna åtnjutit för sitt folkskolväsen år 1905, de därefter under olika år beviljade tillskotten och de summor, till vilka de årliga statsbidragen vuxit år 1910. Märkas bör, att tillskottet eller en del därav redan biviljats under föregående kalenderår, stundom åter en del av tillskottet först från följande års början. Vid sådant förhållande ange siffrorna ej noggrant, vilka belopp städerna under olika år lyftat; ofta äro de under tillskottsåret kännbart större än siffrorna ange. Siffrorna äro likväl ägnade att åskådliggöra, huru städernas folkskolväsen tillvuxit och kostnaderna stigit:

	Statsbidraget år 1905	Ökning av statsbidraget					Statsbidraget år 1910
		år 1906	år 1907	år 1908	år 1909	år 1910	
1. Fredrikshamn	5,400	—	700	1,100	—	900	8,100
2. Hangö	14,500	—	—	1,900	—	6,200	22,600
3. Heinola	475	—	—	—	—	—	475
4. Helsingfors	203,000	—	45,300	26,300	48,600	66,000	389,200
5. Tavastehus	9,600	—	—	2,600	—	—	12,200
6. Iisalmi	3,560	—	—	—	2,440	—	6,000
7. Joensuu	6,900	—	—	—	4,500	—	11,400
8. Jyväskylä	—	—	—	—	1,000	1,600	2,600
9. Kajana	500	—	—	450	150	1,200	2,300
10. Kaskö	2,400	—	—	—	—	800	3,200
11. Kemi	4,350	—	1,400	—	—	—	5,750
12. Gamlakarleby	3,600	—	1,500	—	—	4,505	9,605
13. Kotka	14,640	—	—	—	5,960	12,800	33,400
14. Kristinestad	6,900	—	—	—	—	1,600	8,500
15. Kuopio	18,800	2,500	4,100	900	6,000	1,900	34,200
16. Kexholm	3,500	—	1,800	—	—	—	5,300
17. Lahtis	—	—	5,050	3,300	—	—	8,350
18. Willmanstrand	4,660	—	1,790	—	3,650	—	10,100
19. Lovisa	2,400	—	1,700	—	—	2,300	6,400
20. Mariehamn	3,400	—	100	—	—	—	3,500
21. St Michel	7,000	—	—	3,000	—	—	10,000
22. Nådendal	2,100	—	—	—	1,200	—	3,300
23. Nikolaistad	38,800	—	8,200	4,000	4,000	2,100	57,100
24. Uleåborg	24,525	—	8,975	—	8,500	—	42,000
25. Jakobstad	5,740	2,710	—	3,150	—	—	11,600
Transport	386,750	5,210	80,615	46,700	86,000	101,905	707,180

1) Ordningsföljden alfabetisk enligt de finska stadsnamnen.

	Statsbidraget år 1905	Ökning av statsbidraget					Statsbidraget år 1910
		år 1906	år 1907	år 1908	år 1909	år 1910	
Transport	386,750	5,210	80,615	46,700	86,000	101,905	707,180
26. Björneborg	39,300	—	1,900	—	7,800	4,300	53,300
27. Borgå	7,775	1,725	200	—	—	7,400	17,100
28. Brahestad	3,400	—	—	—	—	—	3,400
29. Raumo	7,400	—	—	—	1,800	—	9,200
30. Nyslott	3,600	—	—	2,000	—	—	5,600
31. Sordavala	2,200	—	—	—	1,000	—	3,200
32. Ekenäs	3,600	—	—	4,300	—	—	7,900
33. Tammerfors	94,300	—	7,900	—	18,100	6,600	126,900
34. Torneå	1,750	—	213	2,187	—	—	4,150
35. Åbo	94,500	3,400	4,000	—	33,900	3,600	139,400
36. Nykarleby	—	—	—	—	—	—	—
37. Nystad	8,000	—	1,200	—	—	—	9,200
38. Viborg	46,100	—	13,300	—	—	—	59,400
Summa	698,675	10,335	109,328	55,187	148,600	123,805	1,145,930

8. Statistiska uppgifter om stadsfolkskolornas lärar- och elevantal.

a) Hela folkskolväsendet.

Läseåret	Lärare			Elever			Eleverna undervisades			
	män	kvinnor	inalles	gossar	flickor	inalles	på finska		på svenska	
							antal	%	antal	%
1904—1905	269	706	975	15,142	15,310	30,452	23,255	76.37	7,197	23.63
1905—1906	279	757	1,036	15,607	16,006	31,613	24,201	76.55	7,412	23.45
1906—1907	292	791	1,083	16,527	16,796	33,323	25,843	77.55	7,480	22.45
1907—1908	307	843	1,150	17,063	17,565	34,628	26,966	77.87	7,662	22.13
1908—1909	331	939	1,270	17,945	18,559	36,504	28,469	77.99	8,035	22.01
1909—1910	356	959	1,315	18,088	18,675	36,763	27,176	78.09	7,767	21.91
Ökning (och minskning —) under 5 år	87	253	340	2,946	3,365	6,311	—	1.72	—	—1.72

b) Elever i den egentliga folkskolan.

Läseåret	Elev- antal	Elever i klass:			Eleverna besökte skolan				Från högre folkskolan utdemittra- des:	
		I—II	III—VI	VII	högst 90 dagar	91—120 dagar	121—150 dagar	mer än 150 dagar	antal	%
1904—1905	29,031	13,497	15,475	59	—	—	—	—	2,585	16.64
1905—1906	30,043	14,236	15,746	61	716	512	574	28,241	2,771	17.53
1906—1907	31,702	15,348	16,297	57	858	614	1,934	28,296	2,830	17.31
1907—1908	32,993	15,974	16,960	59	918	528	725	30,822	2,885	16.95
1908—1909	34,799	16,865	17,877	57	876	547	653	32,723	2,849	15.94
1909—1910	34,943	15,130	19,813	—	—	—	—	—	3,079	15.54
Ökning (och minskning —) under 5 år	5,912	1,633	4,338	-59	—	—	—	—	494	-1.10

c) Elever i afton- och fortsättningsskolorna.

Läseåret	Aftonskolans elev- antal			Elevantal i skola för vanvårdade barn			Fortsättningsklasser- nas elevantal		
	gossar	flickor	inalles	gossar	flickor	inalles	gossar	flickor	inalles
1904—1905	419	429	848	61	33	94	35	444	479
1905—1906	443	445	888	55	30	85	62	535	597
1906—1907	430	440	870	100	37	137	58	556	614
1907—1908	361	371	732	170	89	259	79	565	644
1908—1909	306	371	677	194	89	283	112	633	745
1909—1910	272	363	635	232	117	349	189	647	836
Ökning (och minsk- ning —) under 5 år	-147	-66	-213	171	84	255	154	203	357

Obs! I statistiken över folkundervisningen i Finland för läseåret 1909—1910, som uppgjorts enligt nya bestämmelser (jfr. sid 101), har ej redogjorts för elevernas språk inom hela folkskolinrättningen såsom andra tidigare år, utan endast inom de egentliga folkskolorna, och i fråga om elevernas skolbesök ha även följts olika indelningsgrunder. Följden härav har varit, att i a: tabellen ej kunnat utmärkas tillväxten av de finska- och svenskatalandes antal under ifrågavarande 5 år, ej heller har i b: tabellen någon redogörelse för elevernas skolbesök läseåret 1909—1910 kunnat lämnas.

IV. Folkskolorna på landet.

1. Den förberedande undervisningen.

Sedan det tolfte allmänna folkskolmötet i Kuopio år 1902 föreslagit, att en kommitté skulle tillsättas för uppgörande av förslag till den förberedande undervisningens ordnande och det femte distriktsinspektorsmötet år 1904 uttalat som önskningsmål, att Överstyrelsen måtte skrida till nödiga åtgärder, i syfte att en regelbunden och lämpligt organiserad lägre folkskola skulle fås till stånd för att överallt i i landet utföra det förberedande arbete, som den högre folkskolans verksamhet förutsätter, ingick Överstyrelsen den 19 april 1905 med framställning om nedsättande av en kommitté för att uppgöra förslag till ordnande av den förberedande undervisningen. Denna framställning var av följande lydelse:

Småskol-
kommitté.

»Ju längre folkskolväsendets utveckling i vårt land hunnit, desto mer har det framstått, i huru hög grad bristerna i den förberedande undervisningen av folkets barn försvåra folkskolans verksamhet och framgång och göra det för den omöjligt att nå de resultat man kunde önska. Den förberedande undervisningen av folkets barn är ock en fråga, som upprepat sökt sig uttryck. Den har behandlats vid de allmänna folkskolmötena år 1869, 1872, 1875 och 1902. Även vid lantdagen har frågan flere gånger i en eller annan form förevarit till behandling.

Skaparen av vårt folkskolväsen, Uno Cygnaeus, var, som bekant, av den åsikt, att folkskolan kunde bygga på grundvalen av hemundervisningen. Därav beror väl, att stadgandena i 1866 års folkskolförfattning angående barnens förberedande undervisning inskränka sig till ett upprepande av det, som kyrkolagen innehåller, likväl sålunda, att de fasta eller ambulerande barnskolornas program utvidgas genom att undervisning i skrivning, räkning och sång kan lämnas i skolorna. Stadgandet i folkskolförordningens § 124, i någon mån ändrat genom Nådiga kungörelsen av den 11 febr. 1886, att högre folkskola någon tid av läsåret kan arbeta som småbarnsskola, torde nämligen ej kunna anses avse ett förbättrande av den första undervisningen, utan snarare som ett ordnande av den högre folkskolans arbete i de fall, då egentliga elever ej kunna mottagas till skolan.

Ser man barnauppfostran från allmänt sedlig ståndpunkt och håller man i sikte föräldrarnas och barnens närmande till varandra, något, vars pedagogiska betydelse ej får skattas lågt, torde man nödgas medgiva, att ett läggande av omsorgen för en tillfredsställande första undervisning i föräldrarnas hand för barnens uppfostran i många avseenden vore synnerligen förmånligt och önskvärt. Nutidens ändrade förhållanden ha likväl lett därhän, att, liksom bland de högre samhällslagren den av gammalt ganska allmänna seden att hemma ge barnen den första undervisningen nästan h. o. h. upphört, likaså har även bland folket intresset för hemundervisningen starkt avtagit. Härtill har väl i sin mån jämväl den omständigheten inverkat, att far och mor som det äldre släktledet ofta ej ens kunna meddela det slags första undervisning, som den efter nyare principer ordnade folkskolan kräver.

Med tvingande nödvändighet har därför framstått frågan om den första undervisningens upphjälpande, och mycket har på olika håll rådsläpats om saken och jämväl för densamma utträttats. Men någon enhetlig och genomtänkt plan eller något ordnat system har ej tillsvidare fått tillstånd. Därför står ock barnens första undervisning i detta nu på allt annat än tillfredsställande ståndpunkt i vårt land.

Hemundervisningens ringa betydelse har ovan berörts. Att den högre folkskolan är i tillfälle att arbeta som småskola under en liten del av sin arbetstid, torde ej heller kunna anses betyda mycket, då frågan gäller den första undervisningen. Visserligen har detta system, som ursprungligen snarare tänktes som undantag än som regel, genom omständigheternas tvång kommit att utgöra en nästan nödvändig del av folkskolans undervisningsarbete. Men då denna småskolas verksamhetstid är så kort och då dess egentliga syfte ej är att lämna den första undervisningen, kan åt densamma ej tillmätas större allmän betydelse.

Det märkligaste arbetet på ifrågavarande område utföra utan tvivel de ambulatoriska och fasta småbarnsskolorna. Enligt statistiska uppgifter funnos år 1901 1,056 ambulatoriska och 272 fasta sådana med sammantaget 194,457 elever. Förutom i några socknar, där genom kommunens försorg grundats stående småbarnsskolor, voro dessa skolor kyrkliga. Ovannämnda siffror vore som sådana högst glädjande, om ej kanske en nog så stor del av eleverna redan vore äldre än i småskolåldern och om den nuvarande undervisningen i de ambulatoriska skolorna kunde anses som en tillfredsställande småskolundervisning. Men många omständigheter göra undervisningen rätt bristfällig. Det värsta hindret för målets nående torde böra sökas däri, att de ambulatoriska skolorna på varje plats arbeta endast någon vecka årligen. På så kort tid hinner knappast läraren eller lärarinnan vänja eleverna vid uppmärksamhet, ordning, snygghet och regelbundet arbete; knappast har man lyckats bibringa ens kunskapens elementer, innan man nödgas lämna dem för att börja från början på ett nytt ställe med nya barn. Då skolan följande år återvänder, infinna sig långtifrån alla barn och även de, som återvända, ha glömt så mycket av

det, som de tidigare lärt, att det knappast kan bli tal om egentliga framsteg i undervisningen.

Många andra omständigheter vålla jämväl svårigheter vid de nuvarande ambulatoriska skolornas verksamhet. Några gemensamma normer för läroplanen och läroförfarandet finnas ej, och äro de i olika trakter mycket skiftande och ofullständiga. På grund av flyttningarna är skolan tvungen att arbeta i olämpliga lokaler och utan nödig undervisningsmateriel. Lärarnas löner äro ännu på de flesta orter så små, att de bästa och skickligaste lärarna ej någon längre tid stanna i den ambulatoriska skolans tjänst. Trots dessa anmärkningar mot de nuvarande ambulatoriska skolorna har Överstyrelsen likväl ej velat utdöma den ambulera skoltypen. Tvärtom måste den enligt Överstyrelsens åsikt ännu länge förbli en nödvändighet på de flesta orter i vårt land. Organiserar den så, att den kommer att årligen arbeta en längre tid på varje plats, än vanligt är för närvarande, borde den kunna motsvara sitt ändamål.

Slutligen nödgas Överstyrelsen ännu beröra en omständighet, som med hänsyn till ifrågakvarande sak äger stor betydelse. Det är utbildandet av sitt yrk väl vuxna småskollärare. Frågan om utbildandet av småskollärare har mer än 25 år stått på dagordningen utan att ha lett till nämnvärda resultat. Från år 1878 har av allmänna medel ett anslag om 2,000 beviljats som belöning åt de folkskollärare, som i samband med folkskolan anordnat kurser för utbildandet av småskollärare. Vid dessa kurser, för vilka Överstyrelsen utfärdat närmare bestämmelser i cirkulär av den 31 okt. 1879, ha årligen utbildats c. 30 lärarkandidater. År 1887 grundades vid Sordavala seminarium ettåriga förberedelsekurser för de grekisk-katolska småskolornas behov och från 1893 även för lutherska småskollärare. För ändamålet har vidare år 1890 i Tavastehus grundats ett seminarium för utbildande av ambulatoriska småskollärare, år 1896 i Helsingfors ett finskspråkigt småskolseminarium, år 1897 ett svenskspråkigt seminarium likaledes i Helsingfors och 1902 ett småskolseminarium i Kotka. Åt alla läroinrättningar, förutom åt den i Kotka, har beviljats statsunderstöd. Huru många lärare vid dem utbildats, kan ej noggrant uppges, emedan en del elever övergått till seminarium. I läroinrättningen uti Sordavala ha i medeltal varit 30 elever, i Tavastehus 48, i Helsingfors finska småskolseminarium 50—60, i Helsingfors svenska 16 och i Kotka 30.

Såsom av det föregående framgår, har utbildandet av småskollärare i huvudsak lämnats åt den enskilda företagsamheten och här saknas all enhetlig plan och ledning. Att förbättringar även på detta område krävas, torde vara självklart.

Reformer och förbättringar även i fråga om barnundervisningen liksom på alla övriga utvecklingsområden medföra likväl ökade kostnader. Till underlättande av barnlärarnas utbildning har staten redan räckt sin hjälpande hand. Men ökade utgifter torde ej kunna undvikas, om saken skall kunna ställas på bättre fot. Och om småbarnsskolorna skola omorganiseras, lärarlönerna höjas och skolornas antal ökas, så att skolgången kunde bli allmän, erfordras utan tvivel så stora kostnader, att de

ras bärande för församlingarna och kommunerna blir för tungt utan statens verksamma mellankomst.

På de grunder, vilka här i korthet framställts, har Överstyrelsen vid nu skedd handläggning av ärendet ansett, att barnens första undervisning på landsbygden är i största behov av förbättring och omorganisering. Den omständigheten, att barnen vid inträdet i folkskolan sakna nödiga kunskaper och ej äro tillräckligt andligt utvecklade, gör, såsom den vunna erfarenheten visar, att våra folkskolor knappast kunna bli vad med dem avsetts, med mindre än att de få mottaga elever, som i småbarnsskolorna tillbörligen förberetts för folkskolan. I betraktande därav, att frågan om den första undervisningens ordnande på landsbygden hittills ej i sin helhet nämnvärt beretts och att denna fråga är av så omfattande bärvidd både för det kyrkliga och kommunala livet, har Överstyrelsen nu ej kunnat annat än ödmjukast föreslå, att Kejsrerliga Senaten måtte anse nödigt att tillsätta en kommitté av sakkunniga för att behandla förevarande ärende i dess helhet och att utarbete förslag såväl angående ordnandet av barnens första undervisning på landsbygden och om lärarnas utbildning därför som även beträffande understöd åt barnskolor och lärarutbildningsanstalter.»

Den 20 febr. 1906 tillsatte Kejsrerliga Senaten en kommitté för att utarbete förslag såväl angående ordnandet av barnens första undervisning på landsbygden och lärarnas utbildning som även beträffande understöd för barnskolor och lärarutbildningsanstalter, och kallades till kommitténs ordförande kyrkoherden i Kurkijoki, prosten Gustaf Arokallio och till medlemmar kyrkoherden i Kurikka Berndt Israel Söderman, folkskolinspektorn i Åbo distrikt, fil. mag. Albin Järvinen, direktorn vid småskol- och förberedande seminariet i Helsingfors Kaarle Verkko och ambulatoriska läraren Antti Hyytinen från Lappajärvi. Som sekreterare i kommittén funkti nerade fil. mag. Matti Pesonen från Helsingfors.

Kommitténs betänkande förelåg färdigt den 17 dec. 1906 jämte förslag till lag angående den förberedande undervisningens ordnande på landsbygden.

I avfördrat utlåtande över detta betänkande och däri gjorda förslag framhöll Överstyrelsen den 28 febr. 1907 följande:

»Kommittén, vilken tillsattes den 30 febr. 1906 och den 17 följande december framlagt resultatet av sitt arbete i föreliggande betänkande, förtjänar erkännande för den snabbhet, varmed den utfört sitt arbete. Likaledes bör det medges, att kommittén, senterande betydelsen av det ärende den ägde behandla, ej nöjt sig med halva åtgärder, utan med djärva förslag velat utfinna fullt tillräckliga utvägar att höja barnens första un-

dervisning från dess nuvarande otillfredsställande läge till en ståndpunkt, motsvarande tidens krav. Och för att reformens genomförande ej måtte skjutas till en avlägsen framtid, synes kommitténs förslag om inrättande av kommunala småskolor, medan samtidigt de kyrkliga ambulatoriska skolorna skulle förbli orörda, kunna godkännas.

Men då kommittén, samtidigt som den ställer småskolorna eller »den lägre folkskolan» i organisk förening med de högre folkskolorna, vill för dem bevara »en viss självständighet» (s. 31) och talar om »avslutade lärokurser», som erbjuda »den allmänna medborgarbildningens allra nödvändigaste förutsättningar» (sid. 45, 61), eller om »kunskaper, som är för varje finsk medborgare oundgängliga», och grundar denna uppfattning på övertygelsen, att det »tillsvidare för mången, som besökt den lägre folkskolan ej är möjligt att fortsätta sin skolgång i den högre folkskolan», samt på denna bas bygger den lägre skolans organisation, har kommittén enligt Överstyrelsens mening mycket farit vilse och tagit ett steg utom sin uppgift. Man har klagat, och erfarenheten har visat det berättigade i klagomålen, att en bristande första undervisning i hög grad försvårar folkskolans framgångsrika verksamhet och gör det för den omöjligt att nå så goda resultat, som avsetts. Och för avhjälpan av detta nogsamtt kända missförhållande skulle ändring sökas eller, med andra ord sagt, man ville sörja för att barnen vid inträdet i folkskolan äga den elementära kunskap och den andliga mognad, utan vilka folkskolan ej förmår fylla sin uppgift. Men Finlands folkskola, vars uppgift är att bjuda åt alla folkets barn de till allmän bildning hörande kunskaper och färdigheter, behöver ej och tål ej vid sin sida en annan bildningsinrättning, som ens i minsta grad kunde bli dess medtävlare och genom att utföra en del av dess åligganden i den stora allmänhetens ögon skulle göra den onödig. Denna synpunkt bör stadigt hållas i sikte, då programmet för småskolan och dess organisationsform planläggas, särskilt under en tid sådan som denna, då man ovillkorligen synes fordra ett stadgande om läroplikt, omfattande hela folkskolkursen.

Fattas småskolan på detta sätt — ej som någon självständig skoltyp med egna mål, utan enbart som en förberedelseanstalt för folkskolan — kan dess läroplan få en mycket trängre ram, än kommittén tänkt sig. Som dess huvudämnen må nämnas: modersmålet — läsning och skrivning —, religion och åskådningsundervisning; till dem anslutas grunderna av räkning och geografi samt som övningsämnen sång, lekar och handarbeten ävensom kånstke ytterligare något teckning. Den av kommittén förordade hembygdsläran kan få plats på småskolans program endast såtillvida, som den kan anslutas till åskådnings- och geografiundervisningen. Däremot torde det ej stöta på några »praktiska svårigheter», åtminstone i fråga om lokalerna, att upptaga handarbeten i den omfattning och form, som det kan bli tal om på detta stadium, då gossar och flickor utföra samma slags arbeten.

Lärokurserna i nämnda ämnen böra uppgöras och undervisningen anordnas så, att allt gott kan genomgås under tvänne läseår.

Kommittén, som synes betvivla möjligheten av läroplikt med hänsyn till högre folkskolans lärokurser, är fullt övertygad om dess nödvändighet i fråga om den första undervisningen. Men om en gång kommitténs påstående, att »det nuvarande sociala och politiska livet kräver som underlag en medborgarbildning, nående till alla folkets lager», är riktigt, förslår ej stadgandet av läroplikt endast med hänsyn till »den lägre folkskolans» kurser, utan måste stadgandet bli sådant, att det, om än i lindrigare form, omfattar hela folkskolans kurs från början till slut, ty eljes blir den halv-färdig och kan ej leda till avsett mål.

Vad vidkommer de av kommittén föreslagna straffen och tvångsätgärdena, till vilka borde skridas vid försummad läroplikt, torde det ej vara skäl att i detta sammanhang beröra varken dem eller andra enskildheter; så mycket må likväl framhållas, som att förslagen i dessa delar förfalla överdrivna, ja omöjliga att i praktiken genomföras ((ss. 64—66).

Emedan småskolan så nära ansluter sig till folkskolan, att den rätteligen bör anses som en del av denna, är det ej enligt Överstyrelsens mening anledning att för grundandet av småskolor skrida till så omfattande åtgärder som den av kommittén föreslagna nya distriktsindelningen. Onekligen omfatta de nuvarande folkskoldistriktet även i den händelse, att de bildats med noggrant iakttagande av den nädiga förordningen angående distriktsindelningen, alltför stora områden för att som sådana vara lämpliga småskoldistrikt. T. o. m. de väglängder, 3 km., vilka kommittén tänkt sig som de längsta tillåtna, äro för barn i den åldern alltför långa. Det mest praktiska synes det oaktat vara att i fråga om småskolornas placering nöjas med att låta den nuvarande distriktsindelningen förbli bas och, såvitt möjligt, ram och att inom varje distrikt organisera behöfligt antal småskolor. Som regel borde gälla, att skolorna göras fasta, men, där gles bosättning eller andra sakförhållanden kunna göra detta omöjligt, måste man i undantagsfall nöjas med den ambulerande skoltypen, i vilket fall man borde sträva därhän, att småskolan alltid arbetar halva läsåret eller 100 veckodagar på samma plats. Dessa skolors närmaste övervakning och styrelse åligger distriktets folkskoldirektion, vars sak det jämväl blir att i första hand planlägga och för kommunalstämman uppgöra förslag till småskolväsendets organiserande, vilket ärende därpå behandlas i den ordning nuvarande distriktsindelningsförordning stadgar. Om man är tvungen att av delar i tvänne folkskoldistrikt skapa ett gemensamt småskoldistrikt, underlyder den grundlagda skolan det folkskoldistriktets direktion, vartill flertalet elever höra. — Naturligtvis äro alla svårigheter ej heller genom denna anordning övervunna. Sådana komma alltid att finnas, huru än saken ordnas, särskilt i gles befolkade trakter och i skärgårdskommuner, men de må avhjälpas småningom genom särskilda åtgärder.

Till småskolans yttre utrustning borde höra en mindre skollokal, byggd enligt av Överstyrelsen godkänd ritning antingen i förening med folkskolbyggnaden eller skilt från denna. Den borde i huvudsak inrymma, om man avser en skola med en lärare; ett klassrum för 40 elever samt

lärarens boningsrum och kök; likaså bör åt läraren tillförsäkras de viktigaste uthus. Till en början får man mångenstädes nöjas med folkskolans slöjdsal och hyrda rum. I fråga om undervisningsmateriel och skolförnödenheter kan det i den egentliga folkskolan använda anskaffningssättet jämte därtill hörande bestämmelser tillämpas även på småskolan. Då lärarbiblioteken självfallet stå till småskolläraernas disposition, torde särskilda bibliotek för dem ej behöva grundas.

Kommitténs förslag till kompetensfordringar för småskollärare böra med hänsyn till sakens beskaffenhet och därav föranledda konsekvenser ovillkorligen förkastas. Om redan absolverandet av en fyraårig seminariekurs för småskollärarna medför alltför stora ekonomiska uppoffringar, vilka naturligtvis borde motvägas av framtida ökade löneförmåner, huru skulle det väl gå, sedan seminariernas kurser utvidgats till fem-, kanske sexåriga? Om man således ej vill bygga tomma luftslott, utan nöjer sig med det, som det verkliga behovet kräver och i våra förhållanden kan åstadkommas, torde som tillräcklig förberedelse för ifrågavarande elementära lärararbete förslå, att småskolläraren, förutom fullständig folkskola, genomgår kursen i ett tvåårigt småskollärarseminarium. Sådana anstalter kan man tänka sig grundade vare sig enbart av staten eller av enskilda med understöd av statsmedel. Det torde ej heller vara omöjligt, att sådana kunde förläggas i samband med folkskoleseminarierna, varav många fördelar för dem vore att motse.

Småskollärartjänsterna borde huvudsakligen besättas med kvinnor. Deras löneförmåner borde ordnas så, att de å ena sidan stå i riktigt förhållande till lärarnas kompetensvillkor och arbetsskyldighet, som kunde fastställas till 24 veckotimmar, och å andra sidan så, att de tillförsäkra sina arbetare en anspråkslös bärning. Sålunda torde det anses billigt, att i stället för de av kommittén föreslagna lönerna staten åt småskollärare betalar 500 mark årligen, vilken lön under loppet av 15 års tjänst höjes med inalles 50 %. Från kommunens eller distriktets sida borde ges fri bostad med ved och lyse och 100 mark i kontant lön och, så vitt möjligt, c. 25 ar potatisland. Vid avskedstagandet borde läraren tillförsäkras den av staten erlagda grundlönen i pension, vilken eljes skulle beräknas enligt samma principer, som för folkskollärare finnes stadgat.

Om kommitténs förslag (s. 85), att staten med 90 % skulle bispringa kommunerna vid skolbyggnader, undervisningsmateriel och elevernas skolförnödenheter, ser Överstyrelsen ej skäl föreligga att förena sig, emedan det tyckes alldeles naturligt, att statens bidrag både för det ena och det andra behovet utgår enligt samma principer, som i motsvarande fall gälla beträffande folkskolorna.

Vad kommittén yttrar om val av direktion för »den lägre folkskolan», (sid. 86—88) torde ej, med hänsyn därtill, att folkskoldirektionen, såsom Överstyrelsen föreslår, på samma gång fungerar som direktion för distriktets småskolor, förtjäna annan uppmärksamhet än att kommunen bör välja en skild direktion för varje folkskoldistrikt, såsom § 126 i folkskolförordningen stadgar.

Att den högsta uppsikten över småskolorna blir en statens angelägenhet och verkställes genom folkskolinspektorn, är lika klart som att ett till tusental uppgående antal småskolor kräver ett betydligt ökande av inspektorkrafterna såväl på landet som inom Överstyrelsen. Men särskilda fackinspektorer, som särskilt skulle »företråda de lägre folkskolorna», och särskilda sektioner för denna skolarts ärenden, torde knappast enligt Överstyrelsens mening behövas, emedan det torde vara sakenligare, att, då folkskolväsendet från Överstyrelsens sida inspekteras, samma Överstyrelsens inspektor även ger akt på småskolförhållandena, och torde därför sakernas handläggning fritt få ordnas inom Överstyrelsen, såsom sakförhållandena i varje fall påkalla.

En omorganisering av den förberedande undervisningen, genomförd på ovan beskrivet sätt, erfordrar ej en så vidlyftig förberedelse, som kommittén ansett nödig.

Överstyrelsen är förvissad, att, om en reform av den förberedande undervisningen enligt nu utkastade konturer godkännes till genomförande, folkskolans behov väl fyllas — och annat mål få dessa folkskolor, såsom redan erinrats, icke ha — och att en betydande del av de svindlande höga kapital, som det av kommittén förordade lägre folkskolsystemet skulle sluka, komme att besparas för genomförande av en läroplikt, avseende fullständig folkskolkurs, och för ordnande av folkskolans fortsättningsundervisning på ordinarie fot, vilka bägge reformer f. n. är den finska folkskolans livsfrågor».

I de utlåtanden, som avgåvos av landets Domkapitel, begärdes dels på grund av gällande kyrkolag, dels föreslogs med hänsyn till sakens vikt, att frågan om den förberedande undersökningens ordnande borde hänskjutas till kyrkomötets behandling; men emedan den förberedande undervisningens ordnande — de kyrkliga småbarnsskolorna och religionsundervisningen skulle förbli orörda — ej var ett sådant ärende, varom kyrkomötet jämlikt kyrkolagen ägde avge yttrande, beslöt Kejsrerliga Senaten den 4 dec. 1907 icke infordra kyrkomötets uttalande om ifrågavarande kommittébetänkande.

Äfven läropliktkommittén avgav i mars 1907 jämlikt befallning av Kejsrerliga Senaten yttrande, i vad mån läroplikten i de högre folkskolorna kunde inverka i fråga om den lägre skolans ordnande, sådan kommittén för den första undervisningen föreslagit den; de i yttrandet framställda åsikterna återkomma senare även i läropliktskommitténs betänkande.

Senare har såväl i Kejsrerliga Senatens förslag till läropliktslag och lag om folkskolutgifterna som i Lantdagens förslag i samma ärende frågan om den förberedande undersökningen behandlats i samband med läroplikten.

1910 års lantdag petitionerade, att för år 1911 måtte beviljas ett anslag om 100,000 mark som understöd åt kommunala småskolor att fördelas genom Överstyrelsens förmedling. Av anslaget borde enligt Lantdagens mening 400 mark ges som lönebidrag åt varje lärare, under förutsättning att kommunen för sin del erlägger minst 200 mark i kontant lön åt läraren, och för anskaffande av undervisningsmateriel 50 % av kostnaderna, likväl ej mera än 50 mark per skola. Samtidigt föreslog Lantdagen en del villkor för statsbidragets åtnjutande beträffande småskolornas arbetstid och inspektion samt lärarnas kompetens.

Småskolornas stadsbidrag.

I underdånigt yttrande av den 25 nov. 1910 angående denna petition anförde Överstyrelsen, till alla delar förenande sig om de motiv Lantdagen till stöd för petitionen framhåttat:

»Den förberedande undervisningen är ännu hos oss nästan uteslutande anförtrodd åt de kyrkliga ambulatoriska skolorna, och de av staten subventionerade småbarnsskolorna skulle därför komma att bilda ett mellanstadium som förberedelse till nya förhållanden från det nuvarande otillfredsställande tillståndet, tills ett sådant likformigt och helt folkskol-system kan fås till stånd, där den första undervisningen utgör en del av den kommunala skolverksamheten och vars genomförande den av Lantdagen antagna och av Överstyrelsen i underdånigt yttrande av denna dag förordade läropliktslagen avser. Även har Lantdagen högst ändamålsenligt planlagt storleken av statsbidragen och villkoren för beviljandet.

Återställande handlingarna anhåller Överstyrelsen vid sådant förhållande att på det varmaste få förorda nådigt godkännande av Lantdagens ifrågavarande petition i förhoppning, att detta jämförelsevis ringa anslags beviljande komme att leda den länge dryftade frågan om den förberedande undervisningens förbättrande ett gott stycke framåt emot dess lyckliga lösning.»

Senare har visserligen på högsta ort den 7 april 1911 Lantdagens förenämnda petition godkänts på villkor, att småskolornas understöd av allmänna medel föras bland bevillningsfondens utgifter, men tillsvare vidare har detta anslag likväl ej upptagits å den fastställda budgeten.

Ur det å den årliga staten upptagna anslaget om 2,000 mark ha fortfarande några folkskollärare åtnjutit bidrag för kurser, anordnade för utbildande av lärare i de ambulatoriska skolorna. Beträffande kursernas organisation gälla fortfarande de i Överstyrelsens cirkulär av den 31 okt. 1879 givna bestämmelserna.

Kurser för utbildande av ambulatoriska och småskollärare.

Sådana förberedelsekurser ha under ifrågavarande tid anordnats av:

läraren Abr. Björck vid Pemar, Vista skola läsåret 1905—1906;

lärarinnan Hilda Uppman vid Finby, Utö skola läseåret 1905—1906;

läraren J. B. och lärarinnan Amanda Airaksinen vid Kuopio, Vehmasmäki skola läseåren 1905—1906 och 1906—1907;

läraren K. A. Riihikallio (Riberg) vid Kaavi, Kyrkoby skola läseåren 1905—1906 och 1906—1907;

läraren K. Vesala i Kuortane under fyra läseår 1905—1909; och

läraren J. Sorvali i Lappvesi, Kansola folkskola läseåret 1907—1908.

Vid var och en av dessa kurser ha 2 eller 4 (i Kuortane under det första året 9) ambulatoriska lärare utbildats under läseåret, och för kursernas ledare ha arvodena varierat mellan 150—400 mark.

Småskolseminarierna.

De tidigare grundade ettåriga seminarierna för småskol- och ambulatoriska lärare ha fortsatt sin verksamhet, nämligen

a) Sordavala.

övningsskollärarna Abraham Pietikäinens, K. V. Raunios och Olga Carlstedts småskolseminarium, åtnjutande enligt nådigt förordnande av den 22 november 1904 för fem år och den 21 jan. 1910 fortfarande 6,000 mark i statsbidrag;

b) Tavastehus.

folkskolläraren J. H. Tuhkanens seminarium i Tavastehus för småskol- och ambulatoriska lärare med understöd om 5,000 mark, som medels nådigt förordnande av den 12 okt. 1907 höjdes till 6,500 mark för åren 1908—1910;

c) Helsingfors (finskt)

folkskolläraren Kaarle Verkkos förberedande, småskol- och ambulatoriska lärar-seminarium i Helsingfors, vars tidigare beviljade statsunderstöd om 4,000 mark medels nådigt förordnande av den 12 okt. 1907 höjdes till 7,000 mark för tre år framåt, räknat från 1 jan. 1908;

d) Helsingfors (svenskt).

Helsingfors svenskspråkiga småskolseminarium, vilket medels nådigt beslut av den 20 sept. 1906 fortfarande för åren 1906—1909 tillförsäkrades ett statsunderstöd om 3,500 mark; den 16 april 1908 beviljade Kejsrerliga Senaten av sina dispositionsmedel för inrättningen 800 mark och den 12 jan. 1909 500 mark i extra understöd; den 29 april 1909 föreslog Senaten åt anstalten för de tre följande åren ett förhöjt statsunderstöd om 5,000 mark, men då utgiftsstaten för 1910 stadfästes, beviljades för året endast det förra understödet 3,500 mark och ett extra understöd om 800 mark;

e) Jyväskylä.

seminarielektorn N. Ojalas och övningsskolläraren Herman Niemis anstalt för förberedelse av inträdessökande till seminarierna och för blivande ambulatoriska lärare i Jyväskylä, åtnjutande fortfarande den 29 okt. 1907 för tre år förnyat årligt anslag om 3,000 mark; och

lärarkandidaten Woldemar Müllers i Kotka förberedande och ambulatoriska lärar-seminarium, åt vilket medels nådigt beslut av den 20 sept. 1906 beviljades 5,000 mark i understöd för år 1906 och 4,000 mark för 1907 samt den 12 okt. 1907 5,000 mark i årligt understöd för de tre följande åren. f) Kotka.

Emedan insändande av årsberättelser till Överstyrelsen ej stadgats som skyldighet för alla föreståndare vid dessa småskolseminarier, föreligga ej säkra underrättelser om antalet utbildade småskollärare under de olika åren vid dessa seminarier.

Föreståndaren Kaarle Verkko erhöll av Kejsrerliga Senaten den 26 april 1906 för anordnande av sommarkurser i Helsingfors för småskol- och ambulatoriska lärare 1,000 mark. Sommarkurser för småskollärare.

Föreningen »Aakkos-yhdistys» erhöll den 27 april 1910 ett understöd om 1,000 för anordnande av kurser för småskollärare i Östernmyra.

Jämlikt Överstyrelsens framställning av den 7 febr. 1908 beviljade Kejsrerliga Senaten den 4 följande mars av sina dispositionsmedel åt föreståndaren J. H. Tuhkanen ett anslag om 1,000 mark för en sex veckors pedagogisk sommarkurs för ambulatoriska lärare vid Toivolahti gård invid Kajana stad, men föreståndaren Tuhkanens samtidigt gjorda ansökan om lika stort understöd som resebidrag för fattiga, i kurserna deltagande lärare avslogs. I kurserna, vid vilka flere lärare vid Kajana seminarium medverkade, deltog ett stort antal ambulatoriska lärare från olika delar av landet.

Liknande kurser anordnade föreståndaren Tuhkanen sommaren 1909 på samma plats och sommaren 1910 i Tavastehus. Anslag om 1,000 mark beviljades för de förra den 7 april 1909 och för de senare den 27 april 1910.

Föreståndaren Tuhkanen har till Överstyrelsen avgivit berättelser över kurserna, vilka även från Överstyrelsens sida blivit inspekterade.

Jämlikt Överstyrelsens den 27 mars 1906 gjorda framställning beviljades den 20 därpåföljande sept. för den av föreståndaren Verkko utgivna tidskriften »Alempi Kansanopetus» under åren 1905—1907 inalles 2,400 mark i understöd. För samma ändamål beviljades den 12 okt. 1907 för de tre följande åren 1,200 mark i statsbidrag.

Särskilda
anslag.

För utgivande av en matrikel över småskol- och ambulatoriska lärare erhöll föreståndaren Verkko av Kejsrerliga Senaten den 4 sept. 1906 2,000 mark, och föreningen »Aakkos-yhdistys» erhöll den 12 maj

1910 ett understöd om 1,800 mark i tryckningsbidrag för »Pikku- ja kiertokoulujen matrikkeli».

För inköp av ett orgelharmonium till Tavastehus småskolseminarium beviljade Ecklesiastikexpeditionen den 30 jan. 1907 800 mark och för samma ändamål åt föreståndaren vid Helsingfors finska småskolseminarium Kaarlo Werkko den 31 dec. 1908 750 mark; i samband med årsbudgeten för 1910 beviljades åt sistnämnda anstalt 1,500 mark i statsbidrag för anskaffande av undervisningsmateriel.

Sommaren 1907 hölls i Uleåborg det femte allmänna mötet av småskol- och ambulatoriska lärare, för vars utgifters betäckande Kejserliga Senaten den 7 febr. 1907 beviljade 4,000 mark, därav 3,000 mark finge användas som resebidrag åt deltagarna. Likaledes beviljade Senaten den 12 jan. 1909 av sina dispositionsmedel 1,000 mark för deltagarnas i småskol- och ambulatoriska lärarnas möte i Åbo sommaren 1909 resekostnader.

Barnundervisningen i grekisk-katolska församlingar.
a) Anslag.

Medels nådig befallning av den 12 okt. 1907 höjdes det som lönetillskott åt barnalärare i Viborgs och Kuopio läns grekisk-katolska församlingar till 1907 års slut beviljade anslaget av 10,000 mark till 12,000 mark för de fem följande åren och förordnades samtidigt, att av detta förhöjda anslag i samma ordning som tidigare (Jfr. Ecklesiastikexpeditionens brev av den 20 jan. 1888 och den 14 dec. 1892 och nådiga kungörelsen av den 10 dec. 1901) enligt prövning och på villkor, att även från församlingarnas sida betalas skälig lön, skulle utges mindre understöd åt sådana barnalärare och -lärarinnor, som vederbörande folkskolinspektor funnit med nit och pedagogisk skicklighet ha skött sitt arbete. På grund av förslag om Finska Andliga Konsistoriet förordade Överstyrelsen i underdånigt yttrande av den 10 dec. 1909, att ifrågavarande anslag för åren 1910—1912 skulle höjas med 2,400 mark, och på högsta ort fastställdes även den 22 april 1910 detta anslag för åren 1910—1912 till 15,000 mark.

b) Barnundervisningen i Salmis.

Angående den bristfälliga förberedande undervisningen i Salmis kommun inlämnade folkskolinspektorn i Överstyrelsen Hj. Basilier den 24 okt. 1902 följande skriftliga framställning:

»Vid enligt Överstyrelsens förordnande av mig verkställd inspektion av några folkskolor i Salmis kommun av Viborgs län erfor jag, att inträdessökande i folkskolorna överhuvud ej kunna läsa. För att få elever till sina skolor äro lärarna tvungna att året om i samband med folkskolan hålla en femte avdelning, vid vilken extra elever inläras den första läsningen.

Då jag frågade efter anledningen härtill, förklarade lärarna, att föräldrarna på orten ej själva äro läskunniga och sålunda ej kunna undervisa barnen i hemmen samt att språket i församlingens ambulatoriska skolor på senaste tider blivit ryska.

Huru härmed än må förhålla sig, tryter i varje händelse i Salmis kommun hos de inträdessökande i folkskolorna den förmåga, att »kunna rent läsa i bok», som enligt § 139 i gällande folkskolförordning utgör villkor för inträde och på samma gång förutsättning för folkskolarbetets framgång. Salmis kommun synes i detta avseende ha råkat i en undantagsställning. Ty i andra trakter, där grekisk-katolsk befolkning bor, ha veterligen iakttagits nådiga förordningen av den 5 mars 1883, vari stadgas bl. a.: »§ 1 Varje grekisk-rysk landsförsamling i Finland vare pliktig att för meddelande av den första undervisningen i religionslära och läsning av modersmålet åt sådana barn, vilka icke inom hemmen kunna däri nöjaktigt handledas, inrätta och underhålla barnskolor till det antal och av sådan beskaffenhet, som för nämnda ändamål erfordras» — — — »Undervisningsspråket i barnskolorna skall, jämlikt kungörelsen av den 30 nov. 1871, punkt 2, rättas efter befolkningens å orten tungomål».

Hänvisande även i övriga avseenden till gällande författnings klara stadganden och erinrande, att för de ambulatoriska lärarna i Salmis socken årligen torde utdelats understöd ur det anslag om ursprungligen 5,000 mark, numera genom nådigt brey av den 8 febr. 1898 höjt till 10,000 mark, som av landets allmänna medel anslagits till främjande av barnaundervisningen i grekisk-katolska församlingar, får jag ödmjukast bringa ovan berörda missförhållande till Överstyrelsens kännedom.»

Denna skrivelse sände Överstyrelsen den 26 i samma oktober månad till Ecklesiastikexpeditionen för vidtagande av den åtgärd saken eventuellt påkallade. Finska Andliga Konsistoriet, vars yttrande över inspektör Basiliers förenämnda berättelse infordrats, gjorde däremot särskilda anmärkningar och gensagor, rörande vilka Ecklesiastikexpeditionen den 11 nov. 1907 begärde Överstyrelsens förklaring. Senare, den 13 jan. 1909, har Överstyrelsen till Ecklesiastikexpeditionen insänt utdrag ur den berättelse, som inspektör Basilier inlämnat över en ny inspektionsresa till ifrågavarande trakter i november och december 1907.

Emedan undervisningen i de grekisk-katolska småskolorna enligt Andliga Konsistoriets mening var högst bristfällig, beroende på att lärarna fått alldeles obetydlig fackutbildning, föreslog nämnda Konsistorium i skrivelse till Överstyrelsen den 10 maj 1908, att i Sordavala seminarium med seminarielärarnas medverkan skulle anordnas feriekurser för nämnda lärare och att utöver de 800 mark, som Andliga Konsistoriet för ändamålet anslagit, av finska statsmedel

c) Sommar-
kurser.

mätte beviljas 1,200 mark. Sedan Överstyrelsen godkänt det för kurserna uppgjorda programmet, förordade densamma förslaget i underdånig framställning av den 30 i samma maj månad, och beviljade Kejsrerliga Senaten det begärda understödet den 30 följande juni, men genom allehanda inträffade anledningar fingos kurserna sedermera ej till stånd.

d) Inspektion.

Den 31 dec. 1909 underrättade Andliga Konsistoriet, att prästmannen Gregorij Svetlofskij utnämns till medlem av konsistoriet med skyldighet att inspektera alla de grekisk-katolska barnskolorna ävensom religionsundervisningen, så vitt den rörde de ortodoxa, i alla lägre skolor och mellanskolor och att Andliga Konsistoriet berättigat nämnda prästman att verkställa sagda inspektion i alla de Överstyrelsen underlydande läroinrättningarna från början av läsåret 1909—1910.

Härom underrättade Överstyrelsen i cirkulär av den 11 maj 1910 samtliga vederbörande.

2. Åtgärder för underlättande av landskommunernas folkskolkostnader och för främjande av skolgången.

Anslag till skolors inrättande och underhåll i de fattigaste och glesast befolkade delarna af landet.

Det årliga anslaget för upprätthållande av folkskolor i landets fattigaste och glesast befolkade trakter hade på nådig befallning av den 30 nov. 1904 höjts till 25,000 mark för åren 1905—1907, och hade Kejsrerliga Senaten i skrivelse av den 25 jan. 1905 underrättat Överstyrelsen, att sagda understöd borde observeras vid budgetens uppgörande framdeles. Av detta anslag utdelade Kejsrerliga Senaten den 24 maj och den 29 nov. 1905 inalles 20,025 mark och ha alla dessa belopp, liksom alla år 1905 beviljade byggnadsbidrag, upptagits i förteckningen uti Överstyrelsens föregående berättelse. Enligt Kejsrerliga Senatens förslag av den 23 maj 1907 höjdes ifrågavarande anslag den 12 okt. 1907 till 40,000 mark för de följande fem åren, men då denna summa redan i början av år 1909 nästan h. o. h. fördelats till betalning under de fem åren, d. ä. till utgången av år 1912, varigenom ansökningar om understöd, vilka redan då inlämnats eller delvis voro att vänta, i brist på medel ej kunde bifallas, föreslog Senaten den 22 april 1909, att anslaget skulle höjas med 10,000 mark årligen för tiden 1910—1912. Sedan Hans Kejsrerliga Majestät i nåder förordnat, att frågan om anslagets höjande skulle prövas i samband med statsförslaget för 1910

och Senaten upptagit ett anslag om 50,050 mark å nämnda budget, blev det å högsta ort stadfäst den 2 okt. 1910.

Då understöd ur detta anslag beviljats för förbättrande av lärarnas löneförmåner, har som villkor uppställts, att läraren bör vara fullt kompetent och att vederbörande kommun oavkortat erlägger åt honom tidigare utlovade löneförmåner

I byggnadshjälp för uppförande av folkskolor och slöjdlokaler hade Kejslerliga Senaten för åren 1906 och 1907 att utdela en summa om sammantaget 300,000 mark och av förut beviljade oanvända anslag 143,848 mark. Byggnadsbidrag utdelades av Senaten år 1906 inalles för 268,750 mark och 1907 för 173,100 mark. År 1908 utdelades hela anslaget 500,000 mark och likaledes år 1909 700,000 mark. För år 1910 stod ej något anslag för detta ändamål till förfogande.

Statsbidrag
för folkskol-
byggnader.

Ur kronoskogarna har fortfarande beviljats stock avgiftsfritt för folkskolbyggnader; den 28 jan. 1907 har likväl Kejslerliga Senaten beslutit, att sådana förmåner framdeles endast undantagsvis beviljas.

Byggnads-
stock.

Förteckning över ur förenämnda o. a. anslag för byggande och underhåll av folkskolor beviljade bidrag.

Alajärvi: 15/10 09 åt kommunen för byggande av Paalijärvi folkskola 3,000 mark och för byggande av folkskola i Alakylä distrikt 3,000 mark.

Alavo: 8/12 06 åt kommunen för Pahajoki (Jokivarsi) och Kuorajärvi skola inalles 1,200 byggnadstimmer; 1/4 åt kommunen för erläggande av byggnadskostnaderna för Sapsalampi och Kuorajärvi nya skolhus och för iståndsättande av Sydänmaa och Rantatyösä skolor 5,000 mark; 15/10 åt kommunen för byggande av folkskola i Pahajoki distrikt 2,000 mark.

Angelniemi: 15/10 09 åt kommunen för slutförande av Peksala, Torkkila och Kokkila folkskolbyggnader 4,500 mark.

Andreæ, S:t: 1/4 08 åt Korpilax distrikt för folkskolans brädfodring och andra remonter 1,500 mark; 15/10 åt Paajala folkskoldistrikt för skolbyggnad 4,000 mark och åt Oravankytö folkskoldistrikt för reparationer, brädfodring och målning av skolan 1,500 mark.

Artsjö: 10/10 06 åt kommunen för brädfodring, målning och inredning av Vuorenmäki folkskola 1,000 mark; 1/4 08 åt kommunen för

- en ny folkskolas byggande i det IV eller Kinttula folkskoldistrikt 4,000 mark.
- Asikkala: 24/1 07 åt kommunen för byggande av fem nya folkskolor 14,000 mark.
- Askainen (Willnäs): 20/11 07 åt kommunen för ändringar av Mannerpiiri folkskolas byggnader 2,000 mark.
- Askola: 10/10 06 åt kommunen för byggande av folkskola i Onkimaa distrikt 1,500 mark; 15/10 09 åt kommunen för minskande av byggnadskostnaderna vid Tiilää folkskola 2,500 mark.
- Bertils, S:t.: 15/10 09 åt kommunen för Kaivola och Hiisi folkskolbyggnader 6,000 mark.
- Birkkala: 15/10 06 för en skolbyggnad i närheten av Siuru station 1,300 stockar, av vilka 20 % sågstock; 1/4 08 för samma skola i byggnadshjälp 2,600 mark.
- Bjärnä: 15/10 09 åt kommunen för avkortande av skulder vid byggande av Nurkkilä, Kestriikki, Korttila och Mussari och Sauru folkskolor 10,000 mark.
- Björneborgs landsförsamling: 15/10 09 åt kommunen för byggande av Toukari distrikts folkskola 3,500 mark.
- Björkö: 1/4 08 åt kommunen för skolbyggnad i Kotterlahti distrikt och för brädfodring av folkskolan i Rautanen by 2,500 mark.
- Borgnäs: 21/6 07 åt kommunen för tillbyggnader vid Lövkoski folkskola 2,000 mark.
- Borgå landsförsamling: 15/10 09 åt kommunen för folkskolbyggnader i Svartså, Söderveckoski, Karsby och Finby svenska samt Finby finska distrikt ävensom för byggande av ny slöjdsal vid Grännäs distrikts folkskola 11,000 mark.
- Bräkylä: 15/10 09 åt kommunen för skolbyggnad i Haapasalmi distrikt 2,000 mark.
- Brändö: 1/4 08 åt Jurmo distrikt för byggande av uthus vid distriktets skolor 2,000 mark och åt kommunen för byggande av Kyrkoby distrikts folkskola 4,000 mark; 7/4 08 åt Lappo och Jurmo folkskolor för åren 1908—1909 till lärarens avlönande, bägge 200 mark; 10/11 10 åt Fiskö distrikt till lärarens avlönande 200 mark och för vedbrand 150 mark.
- Degerby: 1/4 08 åt kommunen för folkskolbyggnader i Solbergs, Degerby och Malmby distrikt 6,000 mark.
- Dragsfjärd: 15/10 09 åt kommunen för byggande av en folkskola i Söderby distrikt 3,000 mark.

Eckerö: 21/6 07 åt kommunen för Överby folkskolas badstuga och för tomtens planering 2,000 mark.

Enare: 6/2 06 åt kommunen för byggande av folkskola i stället för den nedbrunna i Kyrönkylä 10,000 mark; 7/3 08 åt kommunen till tomtplats för Patsjoki folkskola 2 ha kronans landområde samt 1,500 byggnadsstockar; 1/4 08 åt kommunen för åren 1908—1912 åt lärarinnan vid Kyrkoby folkskola 400 mark, för slöjdläraren 75 mark, för upprätthållande av elevhemmet 1,500 mark samt för lyse, läromateriel m. m. 300 mark, inalles 2,275 mark; för Kyrö folkskola: åt läraren 400 mark, åt handarbetslärarinnan 100 mark och till vedbrand 200 mark, inalles 1,100 mark; för Patsjoki skola: åt läraren 400 mark och åt handarbetslärarinnan 100 mark, inalles 500 mark; 30/5 08 åt kommunen för åren 1908—1912 för vedbrand vid Patsjoki folkskolas nya byggnad 300 mark, för lyse och undervisningsmateriel 100 mark och för upprätthållande av elevhemmet 1,500 mark, inalles 1,900 mark. (För undervisningsmateriel till sagda skola beviljade Kejsrerliga Senaten samma dag av andra allmänna medel 1,000 mark); 23/10 08 för undervisningsmateriel vid Kyrö folkskola en gång för alla 400 mark; 15/10 09 åt kommunen för brädfodring av skolans huvudbyggnad och väggarna i elevhemmet samt för även andra nödiga remonter vid Kyrkoby folkskola 150 st. sågstock samt 100 mindre träd för en materialbod vid skolan; 16/9 10 åt kommunen för Kyrkoby folkskola ur den bredvid liggande kronomarken ett 2 ha område för tomt- och odlingsmark; 10/11 10 åt kommunen till anskaffande av bristande inventarier och undervisningsmateriel vid Kyrö folkskola 400 mark.

Eno: 20/9 06 kommunen för Enonsalo folkskola 300 torkade stammar och 500 färska, av vilka enligt Kejsrerliga Senatens beslut av 5/2 09 227 st. finge användas för Haapalahti skola; 21/7 07 för samma ändamål 2,000 mark; 15/10 09 åt kommunen för byggande av skola i Kuisma distrikt 3,500 mark.

Enonkoski: 10/10 06 åt kommunen för byggande av folkskola i Ihama-niemi distrikt 1,500 mark och 20/1 06 700 byggnadstimmer; 20/11 07 åt kommunen för brädfodring av Kyrkoby distrikts folkskola samt för ny slöjd- och gymnastiksal 3,000 mark.

Enontekis: 7/4 08 åt kommunen för åren 1908—1912: för Hetta folkskola till lärarlöner 550 mark, till avlönande av handarbetslärarinna 100 mark och som understöd åt medellösa elever 800 mark,

- inalles 1,450 mark; för Peltovuoma folkskola till lärarlön 400 mark, till avlönande av handarbetslärarinna 100 mark och som understöd åt medellösa elever 800 mark, inalles 1,300 mark.
- Eräjärvi: 6/2 06 åt kommunen för byggande av Vihasjärvi folkskola 1,500 mark och för Kyrkoby skolbyggnad 1,500 mark.
- Esse: 1/4 08 åt kommunen för byggande av badstugor vid Nederlappfors, Ytteresse och Överesse distrikts skolor 1,000 mark.
- Euraåminne: 15/10 09 åt kommunen för byggande av Sydänmaa folkskola 3,000 mark.
- Finström: 6/2-06 åt Tjudö folkskoldistrikt för särskilda kompletteringsarbeten 1,500 mark; 24/1 07 åt kommunen för Emkarby distrikt till remonter, brädfodring och målningsarbeten 2,000 mark; 21/6 07 åt kommunen för byggande av bad- och tvättstuga och för åstadkommande av brunn vid Tjudö folkskola 600 mark; 1/4 08 åt Godby folkskolas direktions för byggande av slöjdsal och uthus samt för skolans brädfodring 2,000 mark; 15/10 09 åt Markusböle självständiga distrikt för remontarbeten vid skolan 1,000 mark.
- Frantsila: 23/11 06 åt kommunen för byggande av slöjdsal vid Sipola skola 200 stockar, till vilkas försäljning Kejsrerliga Senaten biföll 5/2 09; 24/1 07 för samma ändamål samt för byggande av badstuga 1,000 mark.
- Föglö: 14/8 08 åt kommunen för byggande av badstuga vid Degerby folkskola 600 mark och för skolbyggnad i Vargskärs distrikt 4,000 mark; 21/1 09 åt Vargskärs folkskola för avlönande av kompetent lärare 200 mark under åren 1909—1912; 15/10 09 åt Vargskärs distrikt för byggande av folkskola 1,000 mark.
- Geta: 24/1 07 åt kommunen för byggande av källare och badstuga samt för remonter 1,000 mark.
- Gustav Adolfs: 21/6 07 åt kommunen för byggande av Leppäkoski, Rusi och Sauvuori särskilda distrikts folkskolor 6,000 mark; 1/4 08 för brädfodring och målning av Joutsjärvi, Mansikkamäki, Kallio, Putkijärvi, Kuivajärvi och Kyrkoby folkskolor 4,000 mark.
- Haapavesi: 15/10 09 åt kommunen för Kyrkoby, Karsikas, Kytökylä, Vatjusjärvi, Mieluskoski och Ojakylä folkskolors brädfodring och iståndsättande samt för Ainali-Vaitiniemi skolas tillbyggnaders slutförande 10,000 mark.
- Hammarland: 1/4 08 åt kommunen för byggande av folkskola i Torp distrikt 3,000 mark samt för nybyggnader och reparationer vid Nävsby och Mörby folkskolor 3,000 mark.

- Hankasalmi: 21/6 07 åt kommunen för behöfliga tillbyggnader vid Säkinmäki, Kynsivesi och Paanala särskilda distrikts folkskolor 2,000 mark; 15/10 09 åt kommunen för Kärkkälä folkskolbyggnad 3,000 mark.
- Haukipudas: 10/10 06 åt kommunen för byggande av folkskola i Kesikello distrikt 3,000 mark.
- Haukivuori: 1/4 08 åt kommunen för byggande av Kantala folkskola samt för brädfodring och målning av Nykälä och Kyrkoby skolor 4,500 mark; 15/10 09 för brädfodring och målning ävensom särskilda reparationer vid Kantala folkskola 1,000 mark.
- Heinjoki: 15/10 09 åt kommunen för iståndsättande av folkskolbyggnaden i Kopråla distrikt 2,000 mark.
- Heinävesi: 15/6 09 åt kommunen för Pölläkkä skolbyggnad 500 gran- och 500 aspstockar.
- Hiitis: 20/11 07 åt kommunen för särskilda remonter och för byggande av bad- och tvättstuga vid Högsår folkskola 2,000 mark.
- Hiitola: 1/4 08 åt kommunen för byggande av en ny folkskola i Rairvattala distrikt 3,000 mark; 15/10 09 för Kuoksjärvi och under uppförande varande Kilpola folkskola 7,000 mark.
- Hogland: 1/4 08 åt kommunen för byggande av källare vid Kiiskinkylä och Suurkylä folkskolor 600 mark; 7/4 08 åt kommunen för åren 1908—1912 åt lärarna vid Kiiskinkylä och Suurkylä folkskolor 200 mark årligen för vardera.
- Hongonjoki: 15/10 09 åt kommunen för målning in- och utvändigt av folkskolan ävensom för uthusradens brädfodring och målning 1,000 mark.
- Honkilax: 6/2 06 åt Mannila folkskoldistrikt för skolbyggnadens kompletterande och ändring 2,500 mark; 1/4 08 åt Honkilax eller Kyrkoby folkskoldistrikt för flyttning av skolan till lämpligare plats 3,000 mark.
- Houtskär: 14/8 08 åt kommunen för byggande av slöjdsal, badstuga och bod vid Näsby folkskola, för byggande av slöjdsal och badstuga i Mossala distrikt samt för brädfodring av Hyppeis folkskola 3,000 mark; 15/10 09 åt kommunen för byggande av slöjdsal vid Näsby folkskola 2,000 mark.
- Hyrynsalmi: 6/2 06 åt kommunen för byggande av ett elevhem i samband med kommunens folkskola 5,000 mark; 20/9 06 för samma ändamål 340 byggnads- och 160 sågstockar; 7/4 08 åt kommunen för åren 1908—1912 åt läraren vid Kyrkoby folk-

- skola fortfarande 200 mark; 15/10 09 åt kommunen för brädfodring av Kyrkoby folkskola 2,000 mark.
- Iittis: 14/8 08 åt kommunen för folkskolbyggnader i Kymintausta, Pilkanmaa, Koskenniska, Mankala och Kuukso distrikt 16,500 mark.
- Ikalis: 21/6 07 åt kommunen för byggande av folkskola i Kovelax distrikt 2,000 mark.
- Ilomants: 6/2 06 åt kommunen för uppförande av egna skolhus i Sonkaja, Öllölä, Möhkö fabriks- och Möhkövaara folkskoldistrikt, 3,000 mark per skola, samt 1 500 mark för byggande av Kyrkoby folkskola, inalles 13,500 mark; 22/2 07 bifölls till att 8/4 05 för slöjdsalen vid Kyrkoby folkskola beviljade 400 byggnadstimmer och för Sonkaja skolbyggnad beviljade 600 timmer finge användas för återuppbyggande av Kyrkoby nedbrunna folkskola.
- Iniö: 10/10 06 åt kommunen för byggande av bagar- och tvättstuga, badstuga och fähus vid Norrby skola 800 mark; 7/4 08 för avlöande av lärare vid Norrby folkskola för åren 1908—1912 200 mark; 15/10 09 åt kommunen för remonter och brädfodring vid Norrby folkskola 500 mark.
- Jaala: 6/2 06 åt kommunen för byggande av Kimola folkskola 3,000 mark.
- Jalasjärvi: 1/4 08 åt Sanas distrikt för byggande av en ny folkskola i sagda distrikt 3,000 mark; 15/10 09 åt kommunen för byggande av Ala-Valli folkskola 3,000 mark.
- Janakkala: 14/8 08 åt kommunen för byggande av folkskola i Saloinen distrikt 2,500 mark.
- Johannes: 21/6 07 åt kommunen för byggande av en för tvänne lärare avsedd folkskola i Kaijala distrikt 2,500 mark; 1/4 08 åt Revonsaari norra folkskoldistrikt för byggande av skola 2,000 mark och för Vahtola distrikt för tillbyggnader vid folkskolan och för uthusbyggnader 3,000 mark.
- Jomala: 24/1 07 åt kommunen för brädfodring, målning m. fl. kompletteringsarbeten vid Gottby, Ytternäs och Kyrkoby folkskolor 4,000 mark.
- Jorois: 20/11 07 åt kommunen för byggande av en folkskola i Kyrkoby distrikts norra del 2,000 mark.
- Joutseno: 24/1 07 åt kommunen för byggande av nödiga rum vid Jänhiälä distrikts folkskola 2,000 mark.
- Jurva: 6/4 06 åt kommunen för Niemi bys folkskolbyggnad 800 byggnadstimmer; 21/6 07 för samma ändamål 2,000 mark.

- Jyväskylä landsförs.: 15/10 09 åt Toivakka folkskoldistrikt för skolans brädfodring 1,000 mark.
- Jämsä: 20/9 06 åt kommunen för Haavisto distrikts skolbyggnad 700 byggnadstimmer.
- Jääskis: 1/4 08 åt kommunen för slutförande av tolv skolbyggnader och till avkortande av genom deras byggande åsamkad skuld inalles 20,000 mark
- Kaavi: 1/4 08 åt kommunen för byggande av en ny folkskola i Viitaniemi distrikt 4,000 mark.
- Kakskerta: 15/10 09 åt kommunen för tillbyggnader vid folkskolan 3,000 mark.
- Kangasala: 15/10 09 åt kommune för byggande av slöjdsal och uthus vid Kyrkoby folkskola 2,500 mark.
- Kangasniemi: 1/4 08 åt kommunen för byggande av Synsiö nya folkskola ävensom för brädfodring och målning av Harjunmaa, Makkola, Hokka, Korhola, Koittila och Unnukkala folkskolor inalles 7,000 mark; 15/10 09 åt kommunen för byggande av folkskola i Äkryntaipale skoldistrikt 3,000 mark.
- Kankaanpää: 20/11 07 åt kommunen för tillbyggande av Kyrkoby folkskola på grund av anställd biträdande lärarinna 2,000 mark; 14/8 08 åt kommunen för tillbyggande vid Kyrkoby folkskola 2,600 mark.
- Kannus: 15/10 09 åt Hanhineva folkskoldistrikt för brädfodring, byggande av tvättstuga och reparation av badstuga vid skolan 800 mark.
- Karinais: 24/1 07 åt kommunen för byggande av slöjdsal vid Kyrö distrikts folkskola 2,000 mark.
- Karins, S:t: 6/2 06 åt kommunen för byggande av Lill-Heikkilä dubbel-folkskola 4,500 mark; 10/10 06 åt kommunen för Nummis eller Kirkonkulma skolas tillbyggande 4,500 mark; 15/10 09 åt kommunen för avkortande av skuld, ådragen vid byggande av Rauvola folkskola 5,000 mark.
- Karkku 14/8 08 åt kommunen för nybyggande av Aluskylä folkskola 2,500 mark.
- Karlö: 15/10 09 åt kommunen för istandsättande av Kyrkoby och Ojakylä folkskolbyggnader 3,500 mark.
- Karttula 14/8 08 åt kommunen för byggande av folkskola i Utrianlahti—Koivulahti, Syvänniemi och Souru distrikt 9,000 mark; 15/10 09 åt kommunen för byggande av ny slöjdsal och särskild elevtambur vid Talluskylä folkskola 1,500 mark.

- Karuna: 24/1 07 åt kommunen för byggande av tvänne folkskolor 6,000 mark.
- Karungi: 23/3 06 åt kommunen för Kukkola folkskolbyggnad 600 byggnadsstockar och 200 sågstockar; 20/11 07 för samma ändamål 4,000 mark.
- Kauhava: 15/10 09 åt kommunen för Varpula—Kleemola och Kantola folkskolbyggnader 6,000 mark och för byggande av en folkskola i Mäenpää skoldistrikt 3,000 mark.
- Kaustby: 6/2 06 åt Vintturi folkskoldistrikt för slutförande av folkskolbyggnad 1,000 mark; 1/4 08 åt Kyrkoby skoldistrikt för istandsättande av folkskolbyggnaden och nödiga tillbyggnader 2,500 mark.
- Keitele: 15/10 09 åt kommunen för slutförande av folkskolbyggnad i Koutajärvi distrikt 3,500 mark.
- Kelviä: 1/4 08 åt kommunen för byggande av tre nya folkskolor i Ridankylä, Peltokorpi och Välikylä distrikt 10,500 mark.
- Kemi landsförs.: 16/3 06 för Karjalahti folkskola 800 byggnadstimmer.
- Kemijärvi: 7/4 08 åt kommunen för åren 1908—1912 till avlönande av lärare och lärarinna, för bägge fortfarande 200 mark årligen eller inalles 400 mark.
- Kempele: 15/10 09 åt kommunen för byggande av folkskola i Ylikylä distrikt 4,000 mark.
- Kesälax: 6/2 06 åt kommunen för Purujärvi bys folkskolbyggnad 1,500 mark.
- Keuru: 8/6 06 åt kommunen för Riihonen folkskolas byggande 600 byggnadstimmer, för Tiusala folkskola likaledes; 1/4 08 åt kommunen för brädfodring och målning samt anskaffande av källare vid Kyrkoby folkskola 1,000 mark; 15/10 09 åt kommunen för Tiusala, Riihonen, Lavikko eller Mäyrämäki och Jukojärvi skolbyggnader 2,000 mark.
- Kides: 21/6 07 åt kommunen för byggande av folkskola i Matkaselkä distrikt 2,000 mark; 15/10 09 för byggande av Juurikkajärvi folkskola åt kommunen 2,000 mark.
- Kiihtelysvaara: 15/10 09 åt kommunen för Heinävaara folkskolas nybyggande samt för betalande av byggnadsskulder och brädfodring vid Mulo, Oskola, Uskali, Huhtilampi och Keskijärvi folkskolor 7,000 mark.
- Kiikois: 15/10 09 åt kommunen för tillbyggnader vid Toukola folkskola 2,000 mark.

Kimito: 15/10 09 åt kommunen för en ny folkskolbyggnad i Brokärr eller Fröjdböle distrikt och för remonter vid Vreta folkskola 3,500 mark.

Kittilä: 11/10 07 åt kommunen för byggande av slöjdsal vid Köngäs folkskola 163 särskilda timmer; 7/4 08 åt kommunen för åren 1908—1912: åt läraren vid Köngäs folkskola 500 mark, handarbetslärarinnan 25 mark och för medellösa elevers underhåll 600 mark, inalles 1,125 mark; åt läraren vid Alakylä folkskola fortfarande 400 mark, åt handarbetslärarinnan 75 mark och för medellösa elevers underhåll 400 mark, inalles 875 mark; vid Kyrkoby folkskola för medellösa elevers underhåll 400 mark; 15/10 09 åt kommunen för Köngäs folkskola 2,000 mark.

Kiuruvesi: 20/11 07 åt Osmanki distrikt för byggande af folkskola 3,000 mark; 14/8 08 åt Rapakkajoki distrikt för byggande av folkskola 2,500 mark; 15/10 09 åt Luupuvesi distrikt för avkortande av genom byggande av folkskola ådragen skuld 1,500 mark, d:o, d:o åt Ruutana distrikt 1,500 mark, åt Koivujärvi folkskoldistrikt för betalande av behövtigt timmer vid folkskolbygge 1,500 mark, åt Lapinsalo distrikt för betalande av timmer vid folkskolbygge 2,000 mark, d:o, d:o åt Kalliojärvi distrikt 2,000 mark.

Kivijärvi: 1/4 08 åt kommunen för brädfodring av Kinnula, Muhola, Leppälä och Kyrkoby folkskolor 4,000 mark

Kivinebb: 10/10 06 åt kommunen för inlösen av folkskolbyggnad i Miettälä distrikt och för ändring av densamma 1,500 mark; 24/1 07 åt kommunen för remonter vid Hartoinen distrikts folkskola 1,000 mark; 1/4 08 åt Kekrola distrikt för brädfodring, målning m. fl. remonter vid distriktets skolbyggnad 1,500 mark och åt Pihlainen distrikt för byggande av folkskola 3,000 mark; 7/4 08 åt kommunen för åren 1908—1912 åt Terijoki skolas lärare och tre biträdande lärarinnor 200 mark årligen för envar, åt tvänne lärare vid Joutselkä skola 200 mark fortfarande, för läraren och biträdande lärarinnan vid Kuokkala skola 200 mark fortfarande, för tvänne lärare vid Raivola skola 200 mark fortfarande; 27/8 09 åt kommunen för åren 1908—1912 för avlönande av lärare vid Kuokkala bys västra distrikts folkskola 200 mark årligen; 22/4 09 för avlönande av lärare i Hartoinen distrikt år 1909 200 mark och i Ahjärvi distrikt för avlönande af lärare år 1909 200 mark; 15/10 09 åt Kerkkola distrikt för målning av skolan, för stenkällare och brunn samt för reparation av bad- och tvättstugan ävensom för slutförande av föregående remonter 1,000 mark, åt Pampkala skol-

distrikt för avkortande av skuld, åsamkad genom folkskolbyggnaden och dess reparering 3,000 mark, åt Kanala folkskoldistrikt för brädfodring av skolan, målning m. fl. kompletteringsarbeten 1,000 mark, Terijoki distrikt för uppförande av Ollinpää och Kökösenpää folkskolor 8,000 mark, åt Kivinebb folkskoldistrikt för uppförande av skolhus, målning och byggande av källare 1,000 mark, åt Ahjärvi-Riihisyrjä folkskoldistrikt för folkskolans brädfodring och målning 1,500 mark, Kuokkala bys västra folkskoldistrikt för uppförande av skolhus 6,000 mark och Karvola folkskoldistrikt för byggande av fähus, foderlada, bod och källare samt för huvudbyggnadens brädfodring och målning 2,000 mark; 10/11 10 åt Kuokkala östra distrikt för lärarnas avlönande utöver det 7/4 1908 beviljade understödet 150 mark per lärare eller inalles 300 mark, åt Ikola distrikt för avlönande av lärare 200 mark, åt Kyrkoby distrikt för avlönande av biträdande lärarinna 200 mark och åt Raivola distrikt för avlönande av biträdande lärarinna ökat statsunderstöd med 150 mark samt åt Rajajoki järnvägsområdes folkskola för avlönande av lärare, åt bägge av dessa 150 mark.

Kjulo: 24/1 07 åt kommunen för brädfodring och målning av Tuiskula distrikts folkskola 2,000 mark.

Klemis: 10/10 06 åt kommunen för byggande av folkskola i Ruomi distrikt 2,000 mark; 21/6 07 åt kommunen för folkskolbyggnad i Sairala distrikt 2,000 mark.

Kodisjoki: 15/10 09 åt kommunen för försättande av folkskolan i författningsenligt stånd 2,000 mark.

Kolari: 27/7 06 åt kommunen för Sieppijärvi skolbyggnad 1,000 stammar; 7/4 08 åt kommunen för åren 1908—1912 åt läraren vid Kyrkoby folkskola 300 mark årligen; 15/10 09 åt kommunen för uppförande av Sieppijärvi skola 8,000 mark.

Kontiolax: 10/10 06 åt kommunen för byggande av folkskola i Romppala, Jakókoski och Onttola distrikt 1,000 mark per skola, inalles 3,000 mark; 15/6 06 för envar av förenämnda skolor 500 byggnadsträd; 15/10 09 åt kommunen för Mutala skolbyggnad och för tillbyggnader vid Kyrkoby folkskola 6,000 mark.

Korsnäs: 21/6 07 åt kommunen för byggande av en ny lärarbostad vid Moikipää skola samt för slöjdsalens utvidgande 2,000 mark.

Kortesjärvi: 10/10 06 åt kommunen för byggande av folkskola i Ylikylä distrikt 2,000 mark.

- Koskis (Åbo l.): 15/10 09 åt kommunen för Hongisto distrikts folkskola 2,000 mark.
- Kristinestads landsförs.: 10/10 06 åt kommunen för uppförande av en folkskola i Påskmark by 2,000 mark.
- Kronoby: 24/1 07 åt kommunen för slutförande av Ytterbråtö under byggnad varande skola 3,000 mark; 15/10 09 åt Kronoby och Terijärvi kommuner gemensamt för byggande av Snåre folkskola 3,000 mark.
- Kuhmalax: 15/1 09 åt kommunen för byggande av folkskola i Pohja distrikt 2,000 mark.
- Kuhmoniemi: 27/8 08 åt kommunen för åren 1908—1912: för avlö- nande av lärare vid Lentiira folkskola fortfarande 200 mark, för avlö- nande av lärarinna vid Lammasperä eller Katerma-Vieikki folkskola fortfarande 200 mark.
- Kumlinge: 14/2 07 till avlö- nande av lärarinna vid Änklinge folkskola 200 mark; 1/4 08 åt Änklinge folkskoldistrikt för skolbyggnad 4,000 mark, åt Kyrkoby folkskoldistrikt för byggande av slöjdsal och uthus vid distriktets skola 3,000 mark och åt Seglinge folk- skoldistrikt för byggande av uthus och skolgårdens planerande 2,000 mark; 7/4 08 åt Seglinge folkskola för åren 1908—1912 till avlö- nande av lärare 200 mark och för anskaffande av ved 150 mark, inalles 350 mark; 10/11 10 åt Änklinge folkskoldistrikt utöver 14/2 1907 beviljat anslag om 200 mark för lärarinnans avlö- nande ett tillskott av 75 mark.
- Kuolajärvi: 7/4 08 åt kommunen för åren 1908—1912 åt läraren vid Kyrkoby folkskola 400 mark och i understöd åt medellösa elever 400 mark, inalles 800 mark.
- Kuolemajärvi: 15/10 09 åt kommunen för Huumola, Karjalais, Sei- västö och Kaukjärvi folkskolbyggnader 16,000 mark.
- Kuopio landsförs.: 6/2 06 åt kommunen för byggande av slöjdsalar vid Haminanlahti, Jännevirta, Riistavesi, Rytky, Ryönä, Räsälä och Kehvo distrikts folkskolor 1,000 mark per skola, inalles 7,000 mark.
- Kuortane: 24/1 07 åt kommunen för byggande av skola i Leppälä distrikt 2,000 mark; 1/4 08 åt kommunen för en ny skolbyggnad i Ruona distrikt 3,000 mark; 15/10 09 åt kommunen för byggande av folkskola i Ylijoki distrikt samt för brädfodring och målning av Mäyry och Leppälä distrikts skolor 4,000 mark.
- Kurkijoki: 14/8 08 åt kommunen för återuppförande av Sorjo ned- brunna folkskola 1,500 mark; 15/10 09 åt Ihojärvi folkskoldistrikt

för remont av skolan samt för åstadkommande av källare och brunn 1,300 mark.

Kuru: 1/4 08 åt kommunen för betalande av byggnadskostnaderna för Kyrkoby, östra Aure, Poikelus och Riuttaskörpi distrikts folkskolor samt byggande av ett nytt skolhus i västra Aure distrikt 7,000 mark.

Kuusamo: 22/3 06 åt kommunen till avlönande av lärare vid Tavajärvi, Vasaraperä, Posio och Poussu samt Kyrkoby skolors lärare i tillskott, åt de fyra förstnämnda 400 mark, åt den sista 200 mark årligen för åren 1906—1907, inalles årligen 1,800 mark; 10/10 06 åt kommunen för byggande av slöjdsal vid Poussu distrikts folkskola 1,000 mark; 14/2 07 till kompletterande av lärarnas löneförmåner vid Lämsa och Paanajärvi folkskolor åt bägge 400 mark årligen för tiden 1/8 1906—31/12 1907; 24/1 07 åt kommunen för iståndsättande av Posio distrikts folkskolbyggnad 2,000 mark; 7/4 08 åt kommunen för åren 1908—1912 fortfarande för läraren vid Paanajärvi folkskola årligen 400 mark och likaledes för läraren vid Poussu folkskola 400 mark; 27/8 08 åt kommunen för åren 1908—1912 fortfarande: för avlönande av lärarna vid Posio folkskola årligen 400 mark, åt Tavajärvi folkskola för samma ändamål 400 mark och åt Vasaraperä folkskola likaledes 400 mark; 15/10 09 åt kommunen för iståndsättande av Vasaraperä folkskolbyggnad 1,000 mark och för byggande av Paanajärvi folkskola 8,000 mark; 27/10 10 åt kommunen för Paanajärvi folkskolbyggnad högst 1,000 stammar.

Kymmene: 6/2 06 åt Kuutsalo folkskoldistrikt för byggnadsremonter och inlösen av tomtplats 750 mark; 7/4 08 åt kommunen för åren 1908—1912 åt läraren vid Aspö folkskola fortfarande 200 mark och åt läraren vid Kuutsalo folkskola fortfarande 150 mark; 15/10 åt kommunen för byggande av Huruksela och Sutela folkskolor 5,000 mark.

Kvevlax: 6/2 06 åt Kyrkoby folkskoldistrikt för byggande av en ny folkskola 3,000 mark; 24/1 07 åt kommunen för byggande av folkskola i Petsmo distrikt 3,000 mark; 20/11 07 åt kommunen för byggande av folkskola i Öster-Hankmo distrikt 3,000 mark; 1/4 08 åt Vassor skoldistrikt för reparation av skolan 1,500 mark.

Kökar: 6/2 06 åt kommunen för byggande av en folkskola 4,000 mark; 7/4 08 åt kommunen för åren 1908—1912 till avlönande av lärare vid Karlby folkskola 150 mark; 27/7 08 åt kommunen för åren

- 1908—1912 för avlönande av lärarinna i Hällsö distrikt 200 mark; 23/10 08 åt kommunen för vedbrand vid Karlby skola 150 mark och för samma ändamål vid Hällsö skola 150 mark; 15/10 09 åt kommunen för byggande av Hällsö folkskola 6,000 mark.
- Laihela: 15/10 09 åt kommunen för byggande av Kylänpää och Rudonkylä folkskolor 6,000 mark.
- Lampis: 20/4 06 för Iso-Evo folkskolas slöjdsal och bod 300 byggnadstimmer; 1/4 08 åt kommunen för byggande av en folkskola i Lieso-Järventaka distrikt 3,000 mark.
- Lapinlax: 14/8 08 åt kommunen för byggande av ett klassrum vid Alapitkä folkskola 1,000 mark.
- Lappajärvi: 1/4 08 åt Savonkylä folkskoldistrikt för avkortande av skuld för skolbyggnad 1,500 mark och åt Itäkylä-Kuoppala skoldistrikt för samma ändamål och för byggande av bädstuga 1,000 mark.
- Lappvesi: 6/2 06 åt Taikinämäki och Haukijärvi distrikt för byggande av ny, för tre lärare avsedd folkskola 6,000 mark.
- Lappjärd: 1/4 08 åt Mörtmark finska skoldistrikt för byggande av ny skola 3,000 mark och åt kommunen för byggande av folkskolor i Kyrkoby östra och Kyrkoby finska distrikt samt för nybyggande av Dagsmark svenska folkskola 9,000 mark.
- Larsmo: 21/6 07 åt kommunen för byggande av folkskola i Kyrkoby distrikt 2,500 mark.
- Laukas: 10/10 06 åt kommunen för återuppbyggande av Lievestuore distrikts nedbrunna folkskola 2,000 mark; 20/1 06 för Nurmijärvi och Suolahti skolbyggnader 800 byggnadstimmer för vardera skolan, inalles 1,600 timmer; 15/2 09 åt kommunen för Kankainen eller Ruuhijärvi folkskolbyggnad ett 2 hektarers jordområde; 15/10 09 åt kommunen för Simuna, Seppälä och Vatia skolbyggnader samt för avkortande av byggnadsskuld 9,000 mark ävensom för Vehniä och Äänekoski skolors brädfodring och för utvidgande av Kyrkoby folkskola 3,000 mark; 28/5 10 åt kommunen för Ruuhimäki skola årligen under 10 års tid högst 100 kubikmeter radad ved; 28/5 10 detsamma för Lievestuore folkskola.
- Lavansaari: 4/12 07 åt predikanten, vilken är lärare vid skolan, ett årligt lönetillskott om 400 mark fem år framåt från 1/1 1908; 15/10 09 åt kommunen för tillbyggnad av folkskolan 8,000 mark; 10/11 10 åt kommunen för avlönande av biträdande lärarinna vid folkskolan 200 mark.

- Lavia: 15/10 09 åt kommunen för tillbyggande och reparationer vid Kyrkoby folkskola 5,000 mark.
- Leivonmäki: 6/2 06 åt kommunen för byggande av en ny folkskola 2,000 mark; 15/10 09 för brädfodring och remonter vid Kyrkoby och Havumäki folkskolor 2,000 mark.
- Lemland: 10/10 06 åt kommunen för byggande av slöjdsal, badstuga och källare vid Järsö folkskola 1,000 mark; 15/10 09 åt kommunen för byggande av tre folkskolor i Flaka, Rörstorp och Söderby distrikt 12,000 mark.
- Leppävirta: 10/10 06 åt kommunen för byggande av slöjdsalar i Mustinmäki, Sarkamäki och Paukarlahti folkskoldistrikt samt vid Kyrkoby gossfolkskola 500 mark per skola, inalles 2,500 mark.
- Lohteå: 10/10 06 åt kommunen för byggande av folkskolor i Alaviirre och Väliivirre-distrikt 4,000 mark per skola, inalles 8,000 mark.
- Loimijoki: 1/4 08 åt Niinijoki folkskoldistrikt för en andra eller Haaroinen folkskolas byggande 3,000 mark.
- Loppis: 19/6 06 för brädfodring av Pilpala folkskola 60 timmer.
- Lumijoki: 15/10 09 åt kommunen för tillbyggnader och tidsenliga förändringar av Kyrkoby och Ylipää distrikts folkskolor 4,000 mark.
- Luvia: 15/10 09 åt kommunen för byggande av Niemenkylä folkskola 3,000 mark.
- Malax: 1/4 08 åt kommunen för remonter å Paksal distrikts folkskola 1,500 mark och åt Vias skoldistrikt för särskilda remonter och nybyggnader å skolan 1,500 mark; 14/8 08 åt Havras folkskoldistrikt för byggande av bad- och tvättstuga 800 mark.
- Maaniga: 1/4 08 åt kommunen för byggande av slöjdsalar vid Hamula, Käärmetlahti och Lappetelä folkskolor, för brädfodring och målning av skolorna i Kurolanlahti, Hautala, Vianto, Halola och Kinnulanlahti distrikt samt för byggande av Varpaismaa nya folkskola 10,000 mark.
- Marie, S:t: 1/4 08 åt Hirvensalo distrikt 2,500 mark; 15/10 09 åt kommunen för avkortande av skuld vid byggande av Kärsämäki, Raunistula och Paimala folkskolor samt för slutförande av Kähäri folkskolbyggnad 20,000 mark.
- Maxmo: 15/10 09 åt kommunen för grundliga reparationer och byggande av uthus vid Kvimo folkskola 2,000 mark
- Messuby: 14/8 08 åt kommunen för byggande av en dubbelfolkskola i Järvensivu förstad och för utvidgande av Hatanpää folkskola till dubbelskola 7,000 mark.

- Metsäpirtti: 15/10 09 åt kommunen för byggande av Saaroinen dubbla och Terenttilä enkla skola 7,000 mark.
- Miehikkälä: 6/2 06 åt kommunen för Salo-Miehikkälä och Hurttala skolor, 1,500 mark för bägge, inalles 3,000 mark; 16/3 06 för Salo-Miehikkälä skola 500 stockträd, av vilka enl. Senatens beslut 14/12 06 469 skulle få begagnas för Hurttala skola; 1/4 08 åt kommunen för Muurola bys skolbyggnad 3,000 mark; 15/10 09 åt Muurikkala distrikt för folkskolans målände och reparerande 600 mark.
- Mietois: 1/4 08 åt kommunen för byggande av en folkskola i Pyhä distrikt 4,000 mark; 15/10 09 åt kommunen för byggande av en ny slöjdsal, avsedd jämväl som skolkök och elevernas matrum, samt av bad- och tvättstuga vid Tavastila distrikts folkskola 1,500 mark.
- Mohla: 6/2 06 åt kommunen för byggande av fem nya folkskolor 2,000 mark per skola, inalles 10,000 mark; 25/9 06 åt kommunen för Vuosalmi distrikts skola 800 byggnadstimmer; 1/4 08 för byggande av slöjdsal vid Mälkölä distrikts folkskola 1,500 mark och åt kommunen för byggande av två nya skolor i Yskyjärvi och Muolajärvi distrikt 6,000 mark; 7/4 08 åt kommunen för 1908—1912 åt läraren vid Perkjärvi skola fortfarande 200 mark; 15/10 09 åt kommunen för byggande av Vuotjärvi och Himala skolor 8,000 mark och för remont och kompletteringsarbeten vid Perkjärvi distrikts skola 1,500 mark samt åt Pienilääni distrikt för tillbyggnader vid Kuusa folkskola 5,000 mark.
- Mouhijärvi: 15/10 09 åt kommunen för Salmis distrikts folkskolbyggnad 3,000 mark.
- Multia: 11/5 06 för Karhila folkskola 600 stock- och 200 timmerträd; 24/1 07 åt kommunen för samma ändamål 1,500 mark; 1/4 08 åt kommunen för byggande av folkskola i Väätänen distrikt 4,000 mark.
- Muonioniska: 7/4 08 åt kommunen för åren 1908—1912 fortfarande åt läraren vid Ylimuonio folkskola 400 mark, åt handarbetslärrinnan 100 mark samt för lyse och i understöd åt obemedlade elever m. m. 800 mark, inalles 1,300 mark; 30/5 08 åt kommunen för Alamuonio folkskola, räknat från 1/9 1909 till 1/1 1913, årligen för lärarlönen 400 mark och som hjälp i mat och kläder åt obemedlade elever 800 mark, inalles 1,200 mark; 15/10 09 åt Alamuonio bys folkskoldistrikt för avkortande av byggnadsskulden vid skolans uppförande 1,000 mark.
- Mustasaari: 6/2 06 åt Voitby skoldistrikt för tillbyggnader vid skolan 2,000 mark; 10/10 06 åt kommunen för byggande av folkskola i

- Dragsnäsback distrikt 5,000 mark; 15/10 09 åt Helsingby distrikt för brädfodring och reparationer samt för betalande av skolskuld 1,000 mark.
- Mäntsälä: 15/10 09 åt kommunen för färdiga tillbyggnader vid Andersberg (Nummis) och Ohkola folkskolor samt för en jämte Hausjärvi kommun på halvpårt byggd ny skola i Olkis distrikt 6,000 mark.
- Mäntyharju: 15/10 09 åt kommunen för byggande av Halmenniemi, Ollikkala, Asema, Hietaniemi och Kinni distrikts folkskolor 12,000 mark.
- Mörskom: 22/4 09 åt Grevnäs-Mickelspiltom privata finska folkskola år 1909 400 mark; 10/11 10 åt Grevnäs-Mickelspiltom privata finska folkskola i understöd 400 mark.
- Nagu: 6/2 06 för brädfodring och andra remonter vid Risis och Finby skolor 1,000 mark; 1/4 08 åt kommunen för byggande av badstuga m. fl. uthus ävensom för remonter vid Källdinge distrikts folkskola 1,500 mark, för slutförande av Nötö folkskolas badstuga 400 mark samt för byggande av badstuga med kammare och förstuga vid Finby och Risis distrikts folkskolor samt för reparationer vid dessa skolor 1,000 mark.
- Nakkila: 1/4 08 åt kommunen för underlättande av byggnadskostnaderna för två nya folkskolor i Anola och Pyssykangas distrikt inalles 5,000 mark.
- Nastola: 1/4 08 åt Seesta skoldistrikt för byggande av särskild slöjdsal samt källare vid folkskolan 2,000 mark.
- Nedervetil: 20/11 07 åt kommunen för byggande av en folkskola i Åbacka distrikt 4,000 mark.
- Nedertorneå: 1/4 08 åt kommunen för byggande av Kaakamo, Röyttä och Kuusiluoto folkskolor 12,000 mark.
- Nilsjä: 21/6 07 åt kommunen för byggande av Suojärvi, Kärsämäki och Lukkarila särskilda distrikts folkskolor samt för uppförande av slöjdsal vid Kangaslahti distrikts folkskola 8,000 mark, av vilken summa Kejsrerliga Senaten enligt Överstyrelsens förslag 10/6 10 förordnade, att 2,500 mark skulle tillfalla Suojärvi, Kärsämäki och Lukkarila skola envar och 500 mark Kangaslahti skola.
- Nivala: 15/10 09 åt kommunen för remonter av särskilda skolbyggnader och för avkortande av byggnadsskuld 2,000 mark.
- Norrmark: 1/4 08 åt Södermark folkskoldistrikt för erläggande av byggnadskostnader 3,500 mark.
- Nousis: 25/9 06 åt kommunen för Yliskulma eller Valpperi skola 300 byggnadstimmer; 24/1 07 för samma ändamål 1,000 mark.

Nurmes: 10/10 06 åt kommunen för byggande av folkskola i Saramo distrikt 2,000 mark och Petäiskylä distrikt 2,000 mark; 15/6 06 för Saramo skolbyggnad 800 byggnadstimmer; 21/6 07 åt kommunen för byggande av Haapakylä distrikts folkskola 2,000 mark; 1/4 08 åt kommunen för byggande av en ny folkskola i Haapakylä eller Valtimo kyrkoby distrikt 3,000 och för Kuohatti distrikt 2,000 mark.

Nurmo: 15/10 09 åt kommunen för brädfodring av Ylinurmo folkskola 500 mark.

Nykyrka (V. l.): 6/2 06 åt kommunen för brädfodring av åtta folkskolor; 750 mark per skola, inalles 6,000 mark; 20/12 10 åt kommunen för 22 lärare: 100 mark i extra avlöning åt envar av 16 föreståndare och föreståndarinnor och 75 mark åt Sykiälä, Vammelsuu, Kirstinäla, Kanneljärvi och Kyrkoby skolors övriga lärare, inalles 2,050 mark.

Nykyrka (Å. l.): 10/10 06 åt kommunen för byggande av folkskolor i Lahti och Suurikkala distrikt inalles 4,000 mark.

Nådendals landsförs.: 20/11 07 åt kommunen för Lietsalo distrikts folkskolbyggnad 4,000 mark.

Närpes: 1/4 08 åt Kåtnäs folkskoldistrikt för slutlikvid av skulder vid skolbygget samt för reponter 2,000 mark.

Oravais: 1/4 08 åt Vörå och Oravais kommuner för byggande av en skola i det förenade Kaitso och Karvat distrikt 2,000 mark.

Orimattila: 10/10 06 åt kommunen för en folkskola i Tönnö distrikt 3,000 mark; 14/8 08 åt Kaitala distrikt för iståndsättande av skolbyggnaden 1,000 mark.

Orivesi: 23/3 06 åt kommunen för Pitkäjärvi folkskola 600 och för Vehkalahti skola 800 byggnadsträd; 1/4 08 åt kommunen för uppförande av skolhus i Hirvijärvi distrikt 3,000 mark.

Oulujoki: 15/10 09 åt kommunen för brädfodring och reparation samt för byggnadsskuldens minskande vid Kiviniemi folkskola 1,800 mark.

Paattis: 1/4 08 åt kommunen för brädfodring av Kyrkoby folkskola samt för byggande av bad- och tvättstuga 1,000 mark.

Paavola: 1/4 08 åt kommunen för uppförande av folkskola i Ylipehkola distrikt 3,000 mark och för tillbyggnader vid Ruukki folkskola 1,500 mark; 15/10 09 åt kommunen för iståndsättande av Lapinkylä folkskola 2,000 mark, för Tikkala folkskolbyggnad och densamma målande 4,000 mark ävensom för Luohua skolas brädfod-

- ring och för Kyrkoby skolbyggnaders remonterande, brädfodring och iståndsättande 1,500 mark.
- Padasjoki: 6/2 06 åt kommunen för fullt iståndsättande av Auttois folkskolas huvudbyggnad 2,500 mark; 23/3 06 för Torittu folkskola 800 byggnadstimmer.
- Paldamo: 10/10 06 åt kommunen för uppförande av folkskola i Kiehimä distrikt 4,000 mark.
- Pargas: 1/4 08 åt kommunen för brädfodring och målning av Vånå folkskola 600 mark.
- Parikkala: 15/10 09 åt kommunen för redan uppförda Kangaskylä, Rautalahti, Kirjavala, Tyrjä, Poutala, Jouhio, Kivijärvi och Melkonieni folkskolors samt för under uppförande varande Tarnala, Koitsanlahti och Rasvaniemi folkskolors byggnadskostnaders lindrande 20,000 mark.
- Parkano: 10/10 06 åt kommunen för Kyrkoby, Kihniö och Kuivasjärvi distrikts nya folkskolbyggnader 1,500 mark per skola, inalles 4,500 mark.
- Pedersöre: 10/10 06 åt kommunen för remontarbeten vid Lepplax distrikts folkskola 1,500 mark.
- Pemar: 1/2 08 åt kommunen för avkortande av skuld vid Vista, Kyy-silä, Suksela, Nummenpää och Viksbergs folkskolbyggnader 2,000 mark per skola samt för en ny andra skola i Vista distrikt och för Ilttula distrikts skolbyggnad 4,000 mark för vardera, inalles 18,000 mark.
- Pernå: 20/11 07 åt Hommansby folkskoldistrikt för särskilda ändringar å dess dubbelskola 2,500 mark; 15/10 09. åt Kyrkoby folkskoldistrikt för uppförande av en ny folkskola i Särkilax by 3,000 mark.
- Petalax: 1/4 08 åt Nyby folkskoldistrikt för remonter av skolan 500 mark.
- Petäjävesi: 25/9 06 åt kommunen för en folkskolbyggnad i Kuivasmäki by 600 gran- och 200 tallstockar; 20/10 06 åt kommunen för Metsäkulma—Parkkola skolbyggnad 800 byggnadstimmer.
- Pielavesi: 17/8 06 åt kommunen för Jylhä och Heinämäki folkskolbyggnader 1,500 byggnadstimmer; 15/10 09 för betalande av byggnadskostnaderna för sagda skolor 3,000 mark.
- Pielisjärvi 15/10 09 åt kommunen för Lieksa eller Kyrkoby folkskolas tillbyggnader 3,000 mark.
- Pihlajavesi: 10/10 06 åt kommunen för byggande av en folkskola i Asema distrikt 2,000 mark; 8/6 06 för samma ändamål 800 stammar.

Pihtipudas: 22/2 07 bifölls till att de för Kyrkoby skolas tillbyggande 13/11 03 beviljade 800 byggnadstimren finge användas för ett nytt skolhus; 1/4 08 åt kommunen för byggandet av en ny för två lärare avsedd skola i Kyrkoby 3,000 mark.

Piikkis: 10/10 06 åt kommunen för skolbyggnader i Harvaluoto och Runko distrikt 3,000 mark per skola, inalles 6,000 mark.

Piippola: 6/2 06 åt kommunen för skolbyggnader i Pyhäntö distrikt 3,500 mark.

Polvijärvi: 16/2 06 åt kommunen för en skolbyggnad i Kinahmo distrikt 3,000 mark; 21/6 07 åt kommunen för Saarivaara folkskolbyggnad 2,000 mark; 15/10 09 åt kommunen för uppförande av Sotkuma distrikts folkskola 4,000 mark.

Pudasjärvi: 14/2 07 för avlönande av lärare och handarbetslärarinna vid Hetejärvi folkskola för åren 1906 och 1907 fortfarande för den förra 200 mark, för den senare 50 mark årligen; 7/4 08 åt kommunen för åren 1908—1912: åt Ylikollaja folkskolas lärarinna fortfarande 100 mark, åt Jonku folkskolas lärarinna 100 mark, åt läraren och handarbetslärarinnan vid Ranua folkskola för bägge 100 mark, åt lärarinnan vid Linattijärvi folkskola 100 mark, åt lärarinnan vid Hetejärvi folkskola 200 mark och åt lärarinnan i handarbeten 50 mark samt åt läraren vid Kyrkoby folkskola 200 mark och åt handarbetslärararinnan 50 mark.

Pukkila: 15/10 09 åt kommunen för uppförande av en folkskola i Kantele distrikt 1,500 mark.

Pungalaitio: 15/10 09 åt kommunen för byggande av Länsipää och Kas-kiois folkskolor samt till avkortande av skuld, ådragen genom uppförande av övriga folkskolor, 6,000 mark.

Puolango: 10/10 06 åt kommunen för folkskolans brädfodring och målning 1,500 mark; 7/4 08 åt kommunen för åren 1908—1912 fortfarande för läraren vid Kyrkoby folkskola 200 mark och för handarbetslärarinnan 100 mark.

Pusula: 15/10 09 åt kommunen för slutförande av Koisjärvi, Kärkälä och Karjasjärvi folkskolor samt för minskande av skuld för Hirvijoki folkskola inalles 6,000 mark.

Pyhäjärvi (N. l.): 6/2 06 åt kommunen för Haavisto, Vaskijärvi, Ahmo, Siikala och Vuotinais folkskolors uppförande 1,500 mark per skola eller 7,500 mark; 15/10 09 åt kommunen för byggande av folkskola i Tuorila—Jävenpää distrikt 2,500 mark.

Pyhäjärvi (V. l.): 15/10 09 åt kommunen för uppförande av Musakanlahti folkskola 3,000 mark.

- Pyhäjärvi (N. 1.): 1/4 08 åt kommunen för uppförande av en ny folkskola i Hiidenkylä distrikt 4,000 mark; 15/10 09 åt kommunen för byggande av folkskola i Mäkikylä distrikt 3,000 mark.
- Pyhämaa: 14/8 08 åt kommunen för byggande av ett nytt klassrum, byggnadens brädfodring och målning och för uppförande av några uthus vid Ihode folkskola 2,500 mark; 22/4 09 för avlöande av läraren vid Luoto folkskola år 1909 200 mark; 15/10 09 åt kommunen för byggnadsarbeten vid Ihode folkskola som tillskott till tidigare anslag 1,000 mark.
- Pyttis: 6/2 06 åt Fagerö skoldistrikt dels för uppförande av bad- och tvättstuga samt stenkällare, dels till avkortning av skolbyggnadens skulder 1,000 mark; 1/4 08 åt kommunen för byggande av folkskolor i Abborfors, Kyrkoby, Hirvikoski, Heinlax, Svartbäck och Västerby distrikt 12,000 mark.
- Påmark: 10/10 06 åt kommunen för byggande av folkskola i Honkakoski distrikt 2,000 mark; 15/10 09 åt kommunen för tillbyggnad av Kyrkoby folkskola 2,500 mark.
- Raumo landsförs.: 24/1 07 åt kommunen för byggande av folkskola i Uotila distrikt 2,000 mark.
- Rautalampi: 1/4 08 åt kommunen till byggnadskostnaderna för Paavola folkskolas slöjd- och gymnastiksal 1,500 mark; 15/10 09 åt kommunen för byggande av Särkisalo folkskola samt för brädfodring vid Pakarila, Siikakoski, Hanhitaipale, Hytölä och Kiesimä distrikts folkskolor 6,000 mark.
- Rautio: 1/4 08 åt Kärkisenkylä självständiga distrikt för byggande av bad- och tvättstuga vid folkskolan samt för brädfodring 800 mark.
- Reso: 15/10 09 åt kommunen för iståndsättande av Mahittula och Ihala folkskolor 4,000 mark.
- Rautjärvi: 10/10 06 åt kommunen i byggnadshjälp för Kyrkoby folkskola 3,000 mark och för tillbyggnad av Ilme skola 2,000 mark.
- Rautus: 1/4 08 åt kommunen för byggande av folkskola i Palkeala distrikt 5,000 mark; 15/10 09 åt kommunen för remontering av skolbyggnaderna i Kyrkoby, Sudenmäki och Huhti distrikt 8,000 mark.
- Ristijärvi: 7/4 08 åt kommunen årligen 1908—1912 fortfarande för avlöande av läraren i dess enda folkskola 200 mark.
- Rovaniemi: 20/1 06 för Viirinkylä folkskola 700 st. timmer; 6/2 06 åt kommunen för byggande av skola i Tapio distrikt 1,000 mark

och i Viirinkylä distrikt 1,000 mark; 8/6 06 för Tapio skolbyggnad 500 st. timmer och 500 st. rottorkade furor; 24/1 07 åt kommunen för byggnadsarbeten å Nammarkylä distrikts skola 1,000 mark; 23/12 07 åt kommunen för Rautionsaari skolbyggnad 1,000 furustockar; 7/4 08 åt kommunen årligen 1908—1912 i understöd åt obemedlade folkskolelever i Nammarkylä distrikt 300 mark; 11/12 08 åt kommunen för slutförande av Kyrkoby distrikts dubbelskola 2,000 st. byggnadsstock; 29/9 09 åt kommunen för Ylikylä skolbyggnad 700 st. byggnadsstock; 15/10 09 åt kommunen för brädfodring av Saarenkylä skolbyggnad 1,000 mark; för byggnad av Ylikylä distrikts skola 2,000 mark och för skolbyggnad i Muurola distrikt 2,000 mark.

Ruovesi: 1/4 08 åt kommunen för utvidgande av folkskolan i Pohjoislahti distrikt till dubbelskola 1,000 mark och för skolbyggnad i Kolkki distrikt 2,500 mark; 15/10 09 åt kommunen för skolbyggnad i Hanho distrikt 2,500 mark och för Pouru distrikts nya skolbyggnad ävensom för utvidgande av skolan i Pekkala distrikt 4,500 mark.

Ruskeala: 6/2 06 åt kommunen för skolbyggnader i Häyskynvaara och Särkisyrjä 3,000 mark per skola, tillsammans 6,000 mark; 1/4 08 för slutförande av de ovannämnda skolorna 4,000 mark; 15/10 09 åt kommunen för skolbyggnad i Höksälä distrikt 4,000 mark.

Saarijärvi: 1/4 08 åt kommunen för skolbyggnad i Linna distrikt ävensom till brädfodring av skolbyggnaden i Kalmari distrikt 4,000 mark.

Sagu: 21/6 07 åt kommunen för byggande av slöjd- och gymnastiksal i Kyrkoby folkskola 1,000 mark; 15/10 09 åt kommunen för skolbyggnad i Ruona distrikt 3,000 mark.

Salmis: 1/4 08 åt Mantsinsaari—Peltos distrikt för brädfodring och remonter vid Peltos skolbyggnad 1,500 mark och åt kommunen för byggande av ny skola i Lunkulansaari—Ulahto distrikt 12,000 mark; 7/4 08 åt Karelska studentavdelningen årligen 1908—1912 för avlönande av lärare vid Käsnäselkä och Uuksalonpää skolor 400 mark för varje skola och åt folkbildningssällskapet i Viborgs län, så länge sällskapet underhåller Ulahto, Kirkkojoki, Työmpäinen och Orusjärvi folkskolor, för åren 1908—1912 högst 400 mark för varje skola; 15/10 09 för folkskolbyggnad i Kirkkojoki distrikt 16,500 mark (av detta belopp på förhand

- beviljat 14/7 och 24/9 09 14,000 mark), för skolbyggnad åt Orusjärvi distrikt 13,000 mark, för skolbyggnad i Työmpäinen distrikt 14,000 mark (härav på förhand beviljat 8,000 mark 14/7 09) och åt Lunkulansaari—Ulahto distrikt för betäckande av genom skolbyggnad åsamkad skuld och för en del resterande arbetens fullbordande 2,000 mark.
- Salo: 15/10 09 åt kapellet för diktning, brädfodring och målning av folkskolbyggnaden 700 mark.
- Salo: 1/4 08 åt kommunen för remontering och brädfodring av skolbyggnaden i Pattijoki distrikt 1,000 mark.
- Saltvik: 15/10 09 åt kommunen för byggandet av Strömma folkskola 4,000 mark.
- Sammatti: 15/10 09 åt kommunen för byggande av Haarijärvi folkskola 3,000 mark.
- Sastmola: 6/2 06 åt »Ahlströmska skolans» direktion för en ny lärarbostad 1,000 mark; 24/1 07 åt kommunen för tillbyggande av nödiga rum vid Risby distrikts folkskola 2,000 mark; 20/11 07 åt »Ahlströmska skolans» direktion för skolans brädfodring 1,500 mark; 1/4 08 åt kommunen för byggande av en ny folkskola i Honkijärvi distrikt 3,000 mark.
- Savonranta: 15/10 09 åt kommunen för utvidgande och reparerande av Kyrkoby folkskola 3,000 mark.
- Seinäjoki: 1/4 08 åt kommunen för ny skolbyggnad i Kyrkoby distrikt 4,500 mark.
- Seitskär: 4/12 07 åt predikanten, som tillika sköter lärartjänsten vid folkskolan, 400 mark i årligt tillskott för åren 1908—1912; 15/10 09 för tillbyggnader av folkskolan åt Seitskär distrikt 2,500 mark.
- Sievi: 10/10 06 åt kommunen för snart förestående byggande av fyra folkskolor 2,000 mark för varje skola, tillsammans 8,000 mark; 16/3 06 för Sievi, Haikola, Kiiskilä och Sikala skolor 500 st. byggnads- och 200 st. sågstockar för varje skola; 15/10 09 åt Kukonkylä distrikt för byggande av badstuga och inredning av klassrummen 1,000 mark.
- Siikais: 24/1 07 åt kommunen för skolbyggnad i Leppäjärvi distrikt 3,000 mark.
- Sibbo: 1/4 08 åt kommunen för en folkskolbyggnad i Boxby distrikt 3,000 mark; 15/10 09 åt direktionen för Mårtensby privata finska folkskola 5,000 mark till skolbyggnad och åt kommunen för byggande av nödiga skolhus i Paipis norra distrikt 3,500 mark.

- Simo: 14/2 07 åt Ylisimo distrikt för mat och kläder åt medellösa elever under folkskoltiden 500 mark årligen från början av elevhemmets verksamhet till slutet av år 1907.
- Sippola: 6/2 06 åt Viiala bys folkskoldistrikt till avbetalande av byggnadsskuld 2,000 mark.
- Soanlax: 15/10 09 åt kommunen för diktning, drivning och brädfodring av Kyrkoby, Koirivaara och Koukkuhonka skolbyggnader 6,000 mark; 10/11 10 200 mark för avlönande av luthersk lärarinna vid Koukkuhonka distrikts skola.
- Sodankylä: 6/2 06 åt kommunen för skolbyggnad i Kairala distrikt 6,000 mark; 1/4 08 åt kommunen för byggande av Keminkylä skola 5,000 mark; 7/4 08 åt kommunen för åren 1908—1912 fortfarande åt Kyrkoby skolas lärare 400 mark, åt handarbetslärarinnan 100 mark, för underhåll av medellösa elever 400 mark, summa 900 mark, åt läraren vid Alaperä folkskola 400 mark, åt handarbetslärarinnan 100 mark, för underhåll av medellösa elever 400 mark, summa 900 mark, ävensom åt läraren vid Keminkylä skola 400 mark; åt handarbetslärarinnan 100 mark, till understöd åt medellösa elever 400 mark, summa 900 mark.
- Soini: 15/11 10 åt kommunen för byggande av Kivijärvi skola 900 st. timmer.
- Somero: 7/8 06 åt kommunen för skolbyggnad i Pajula distrikt 200 sågstockar och 300 byggnadsstockar.
- Sotkamo: 14/8 08 åt kommunen för skolbyggnad i Pohjavaara distrikt 3,000 mark; 15/10 09 åt kommunen för byggande av Tuhkakylä och Paakinmäki skolor 10,000 mark.
- Sottunga: 6/2 06 för brädfodring av skolbyggnaden 600 mark; 7/4 08 åt kommunen för avlönande av kompetent lärare vid kommunens skola 200 mark; 10/11 10 åt kommunen för anskaffande av ved till skolan 100 mark.
- Storkyro: 10/10 06 åt kommunen för tillbyggnad av folkskolan i Kyrkoby eller Ikola distrikt 2,000 mark.
- Suistamo: 1/4 08 åt kommunen för byggande av tvänne nya folkskolor helst i Muuanto och Loimola eller Uuksjärvi distrikt 20,000 mark; 22/4 09 för avlönande av biträdande luthersk lärarinna vid Alattu folkskola för åren 1909—1912 årligen 200 mark och för avlönande av grekisk-katolsk lärare vid Sara folkskola årligen 200 mark för åren 1909—1912; 15/10 09 åt kommunen för byggande av Muuanto skola 6,000 mark; 10/11 10 till av-

- lönande av lärare vid Pyörittäjä privata skola 200 mark och för avlönande av lärare vid Loimola skola 200 mark; 20/12 10 åt kommunen för avlönande av biträdande luthersk lärarinna vid Leppäsyvä folkskola 225 mark.
- Sulva: 1/4 08 åt kommunen för remontering och tillbyggnad av Kyrkoby folkskola 1,500 mark.
- Suodenniemi: 1/4 08 åt kommunen för byggande av Taipale och Sävi skolor 6,000 mark.
- Suojärvi: 7/4 08 åt Viborgs läns folkbildningssällskap, så länge detsamma underhåller Kaitajärvi och Hautavaara folkskolor, 400 mark för varje skola; 14/8 08 åt Hautavaara distrikt för skolbyggnad 10,000 mark; 27/8 08 åt kommunen för åren 1909—1911 till avlönande av lärare i Salonkylä folkskola årligen 300 mark; 10/11 10 åt kommunen till avlönande av lärare vid Kaipaa skola 150 mark, till avlönande av läraren vid Varpakylä skola 150 mark samt till avlönande av lärare vid Vegarus skola 200 mark.
- Suomussalmi: 10/10 06 åt kommunen för utvidgande av det med Kyrkoby folkskola förenade elevhemmet 3,000 mark; 14/2 07 åt kommunen för underhåll av ovannämnda elevhem 900 mark för år 1907; 21/6 07 åt kommunen för målning och brädfodring av Ruhtinansalmi folkskola 2,000 mark; 1/4 08 åt kommunen för brädfodring och målning av Kyrkoby eller Tähtelä folkskola ävensom för byggande av brunn, källare, foderlada och visthus 3,000 mark och för till samma skolas elevhem gjorda tillbyggnader 1,000 mark; 7/4 08 åt kommunen för åren 1908—1912: åt läraren vid Kyrkoby folkskola 300 mark och åt handarbetslärarinnan 100 mark, tillsammans 400 mark, åt läraren vid Vuokki folkskola 300 mark och åt läraren vid Ruhtinansalmi skola 400 mark, åt handarbetslärarinnan 200 mark och för elevhemmets underhåll 1,500 mark, inalles 2,100 mark; 12/1 09 till underhåll åt Yli- och Ala-Vuokki skolas elevhem 600 mark för åren 1909—1912; 22/4 09 åt kommunen till underhåll av elevhemmet vid Kyrkoby folkskola år 1909 1,200 mark och åt direktionen för Yli- och Ala-Vuokki skola för avlönande av handarbetslärarinna år 1909 200 mark; 15/10 09 åt kommunen för brädfodring och reparation av huvudbyggnaden vid Yli- och Ala-Vuokki skola, för byggande av bad- och tvättstuga och istandsättande av brunnen 3,000 mark; 10/11 10 åt kommunen för underhåll av elevhemmet vid Kyrkoby folkskola 1,200 mark

- och åt Yli- och Ala-Vuokki skoldistrikt för avlönande av handarbetslärarinna 200 mark.
- Suonenjoki: 21/6 07 åt kommunen för byggande av slöjdsal vid skolorna i Herrala, Tyyrinmäki och Halolanmäki distrikt 3,000 mark.
- Suoniemi: 15/10 09 åt kommunen för byggande av en dubbel folkskola i Vahalahti 4,000 mark.
- Sysmä: 6/2 06 åt distriktet för byggande av Pääsinniemi skola 3,000 mark; 10/10 06 åt kommunen för en ny skolbyggnad i Vintturi distrikt 3,000 mark.
- Säkkijärvi: 6/2 06 för iståndsättande av skolbyggnaden och för minskande av byggnadsskulden vid Kyrkoby skola åt distriktet 2,000 mark; 10/10 06 åt kommunen för brädfodring och minskande av byggnadsskulden vid Häsälä distrikts skola 1,500 mark; 24/1 07 åt kommunen för remonter och nybyggnadsarbeten vid Suurpäälä distrikts skola 1,500 mark; 15/10 09 åt Sirkjärvi distrikt för skolans brädfodring och tapetsering 600 mark, åt Hyppälä skoldistrikt för avkortande av byggnadsskuld 3,000 mark och åt Timperilä distrikt för minskande av byggnadsskuld 1,000 mark.
- Säräisniemi: 1/4 08 åt kommunen för brädfodring, målning och andra reparationsarbeten å Säräisniemi eller Kyrkoby och Vuolijoki skolor 3,500 mark.
- Taivalkoski: 14/2 07 åt kommunen som bidrag till lärarens och handarbetslärarinns avlöning vid Kyrkoby skola fortfarande för åren 1906—1907 för den förra 200 mark, för den senare 100 mark; 1/4 08 åt kommunen för folkskolans brädfodring och målning 1,000 mark; 7/4 08 åt kommunen årligen 1908—1912 fortfarande åt läraren vid Kyrkoby folkskola 200 mark och åt lärarinnan i handarbeten 100 mark, inalles 300 mark.
- Tammela: 21/6 07 åt kommunen för byggande av Linikkala distrikts dubbelskola ävensom för skolbyggnaderna i Kaukjärvi och Riihivalkama distrikt 6,500 mark.
- Temmes: 15/10 09 åt kommunen för byggande av skola i Kärsämäki distrikt 3,500 mark; 2/9 10 åt kommunen för samma skola högst 500 byggnadstimmer.
- Terijärvi: 15/10 09 för utvidgande av lärarbostäderna vid Kyrkoby dubbelskola, för byggande av ny slöjdsal vid Kortjärvi skola och den förra slöjdsalens förenande med lärarbostaden samt för grävning av brunn vid samma skola, vidare för brunn samt byggande av bad- och tvättstuga, brädfodring och målning av skolan samt

- reparation och målning av uthusen vid Kolam skola och för byggande av ny slöjdsal, bad- och tvättstuga samt grävning av brunn vid Hästbacka skola 10,000 mark; 15/10 09 åt Kronoby och Terijärvi kommuner gemensamt 3,000 mark för byggande av Snåre folkskola.
- Tervola: 6/2 06 åt kommunen för byggande av skola i Yli-Paakkola distrikt 1,000 mark.
- Toholampi: 1/4 08 åt kommunen för byggande av ny skolsal vid Kyrkoby skola 2,000 mark.
- Toivakka: 15/10 09 åt Toivakka distrikt för brädfodring av skolbyggnaden 1,000 mark.
- Turtola: 7/4 08 åt kommunen för åren 1908—1912 som bidrag till lärarinnans avlöning vid Pello skola fortfarande 200 mark; 15/10 09 åt kommunen för byggande av Juoksenki skola 5,000 mark; 10/11 10 åt kommunen för avlöning av lärare i Turtola distrikts folkskola 200 mark.
- Tuusniemi: 6/2 06 åt kommunen för byggande av slöjdsalar vid Kosula, Tuusjärvi och Ohtaanniemi skolor, 700 mark per skola, inalles 2,100 mark; 1/4 08 åt kommunen för byggande av Kiukoanniemi, Hauranki och Ukonlahti skolor 6,000 mark.
- Tusby: 1/4 08 åt Rusutjärvi distrikt för slutförande av skolbyggnaden och byggande av uthusen ävensom för andra kompletteringsarbeten 2,000 mark; 15/10 09 för skolbyggnad i Vanhakylä distrikt 2,500 mark och åt direktionen vid Nahkela skola till skolbyggnadens iståndsättande 1,000 mark.
- Tyrväntö: 1/4 08 åt kommunen för byggande av tvänne skolor i Retula och Lepaa distrikt 7,000 mark.
- Tyrvis: 15/10 09 åt kommunen för byggande av Ekojärvi, Vihattula, Kaltsila och Houhajärvi skolor 8,000 mark.
- Tytärsaari: 4/12 07 åt predikanten, som på samma gång är lärare i folkskolan, 400 mark i årligt tillskott för åren 1908—1912; 7/4 08 åt kommunen årligen 1908—1912 som tillskott till biträdande lärarinnans lön och i hyresmedel fortsättningsvis 200 mark.
- Ullava: 24/1 07 åt kommunen för brädfodring av skolbyggnaden 1,000 mark.
- Ulvby: 24/1 07 åt kommunen för slutförande av byggnadsarbeten vid Toejoki distrikts skola 3,500 mark; 14/8 08 åt kommunen för byggande av bostadslokal för tvänne biträdande lärarinnor vid Toejoki skola 3,000 mark.

- Urdiala: 15/10 09 åt kommunen för byggande av Huhti dubbel- och Kehro enkla skola 5,000 mark.
- Utajärvi: 14/2 07 till avlönande av Juorkuna skolas lärare 200 mark årligen 1/8 1906—31/11 1907; 23/7 10 åt kommunen rätt att från folkskolparcellen hugga och sälja 700 st. helstockar för betäckande av kostnaderna för skolans brädfodring och andra reparationsarbeten.
- Utsjoki: 7/4 08 åt kommunen årligen 1908—1912 fortsättningsvis för Outakoski skolas lärare 400 mark, åt handarbetslärarinnan 100 mark, till undervisningsmateriel 300 mark, till underhåll av medellösa elever 1,500 mark, för vedbrand 250 mark, inalles 2,550 mark.
- Urais: 15/10 09 till brädfodring av Kyynämöinen skolbyggnad och reparation av stenfoten ävensom för minskande av Kyrkoby skolas genom grundlig remont av skolbyggnaden åsamkade skuld 1,000 mark.
- Valkeala: 6/2 06 åt Mattila distrikt för byggande av skolhus 2,000 mark; 1/4 08 åt Kuivala distrikt för brädfodring och inredning av skolbyggnaden 1,500 mark, åt Kouvola distrikt för avbetalande av gammal byggnadsskuld ävensom för skolhusets brädfodring 1,500 mark, åt Voikoski distrikt för skolhusets brädfodring och för avbetalande av byggnadsskuld 1,500 mark och åt Saarento-Jokela distrikt för betalning av byggnadsskuld, utvidgning av slöjdsalen och brädfodring av skolbyggnaden 2,000 mark; 14/8 08 åt Toikkala distrikt för skolbyggnad 2,500 mark.
- Valkjärvi: 15/10 09 åt kommunen för byggande och inredning av tvänne nya skolor 6,000 mark.
- Vederlax: 10/10 06 åt kommunen för byggande av ny skola i Säkjärvi distrikt 3,000 mark samt för tillbyggnader vid Virojoki och Orslahti distrikts skolor 1,500 mark åt varje skola; 14/8 08 åt kommunen för minskande av genom skolbyggen åsamkad skuld i Ylä-Urpala, Häppilä, Paatio, Kotola, Ravijärvi och Pitkäpaasi distrikt tillsammans 9,000 mark.
- Vekkelax: 1/4 08 åt Kitula distrikt för fullbordande av under byggnad varande skolhus 2,000 mark; 7/4 08 åt kommunen årligen 1908—1912 fortsättningsvis till avlönande av lärarinna vid Tammio skola 150 mark; 15/10 09 åt Paijärvi distrikt för byggande av skolhus 3,000 mark, åt Ihamaa byalag för därstädes grundad och byggd egen skola 3,000 mark, åt Tammio ös skoldistrikt

- för planerat byggande av badstuga 600 mark, åt Kannusjärvi distrikt för utvidgande av dess skola till dubbel 3,000 mark, åt Neuvoton distrikt för byggande av skolhus 3,000 mark och åt Kitula distrikt för reglerande av genom skolbyggnad åsamkad skuld ävensom för skolans brädfodring och målning 1,000 mark.
- Velkua: 10/10 06 åt kommunen för skolbyggnad 6,000 mark; 24/11 08 åt kommunen för avlönande av lärare i dess enda skola 200 mark och för avlönande av handarbetslärarinna 100 mark.
- Vesanto: 1/4 08 åt kommunen för brädfodring av Kyrkoby, Vesijärvi, Sonkari, Kuuslahti, Niinivedenpää och Vesämäki distrikts skolbyggnader 3,000 mark.
- Vetil: 6/2 06 åt kommunen för byggande av skola i Patana distrikt 3,000 mark; 15/10 09 åt kommunen för avkortande av skuld för folkskolbyggen 2,000 mark.
- Viborgs landsförsamling: 10/10 06 åt kommunen för tillbyggnader vid Kolikkoinmäki distrikts skola 4,000 mark; 24/1 07 för behövlige tillbyggnader vid Tiiliruukki distrikts skola 3,500 mark; 21/6 07 åt kommunen för brädfodring och inredning av Saarela distrikts skola 2,000 mark; 1/4 08 åt Sorvali distrikt för minskande av genom byggandet av Hiekka nya skola åsamkad skuld och för brädfodring och målning av Sorvali förra skola inalles 4,000 mark och åt Vahviala distrikt för skolbyggnadens iståndsättande, brädfodring, målning m. fl. reparationsarbeten 1,000 mark; 15/10 09 åt Rakkolanjoki distrikt för skolbyggnadens diktning, brädfodring målning och m. fl. reparationsarbeten 3,000 mark, åt Kiiskilä distrikt för skolbyggnadens reparering och tillbyggnadens slutförande 3,000 mark, åt Suurpero distrikt för folkskolbyggnad 4,000 mark, åt Yläsäiniö distrikt för skolbyggnadens diktning brädfodring, tapetsering, målning, fyllande av trossbottnar m. fl. reparationsarbeten 2,000 mark, åt Kolikkoinmäki distrikt för minskande av byggnadsskuld och för reparation av skolbyggnaden 15,000 mark, åt Vanhakylä distrikt för skolbyggnadens brädfodring och målning samt för uthusens nybyggande 600 mark, åt Tiiliruukki distrikt för minskande av byggnadsskuld 4,000 mark, åt Kälkkala distrikt för reparation å skolbyggnaden och avbetalande av byggnadsskuld 6,000 mark, åt Tervajärvi distrikt för skolans iståndsättande 1,500 mark och åt Saarela distrikt för avbetalande av byggnadsskuld 3,000 mark.
- Viitasaari: 10/10 06 åt kommunen för brädfodring av Haapaniemi, Ilmolahti, Kolima, Keitelelohja, Huopana och Kempaala distrikts

skolor 1,000 mark per skola, summa 6,000 mark; 15/10 09 åt kommunen för byggande av skola i Kiminki distrikt 3,000 mark.

Villnäs: se Askainen.

Vimpeli: 6/2 06 åt kommunen för skolbyggnader i Kyrkoby, Pokela och Itäkylä distrikt 1,000 mark för varje skola, inalles 3,000 mark.

Virtdois: 21/6 07 åt kommunen för skolbyggen i Koro och Luode distrikt 4,000 mark.

Vånå: 24/10 07 åt kommunen för byggande av ny skolbyggnad i Kyrkoby 2,000 mark.

Vårdö: 10/11 10 åt kommunen för avlönande av lärararinna vid Simskåla skola 200 mark.

Västanfjärd: 10/10 06 åt kommunen för utvidgningsarbeten vid Brännboda folkskola 3,000 mark.

Vörå: 1/4 08 åt Vörå och Oravais kommuner tillsammans för byggande av skola i Kaitsor-Karvat distrikt 2,000 mark.

Ylivieska: 25/9 06 åt kommunen för Kantokylä skola 800 och för Tuomela eller Metsäperä skola 800 st. byggnadstimmer; 20/11 07 åt kommunen för byggande av Niemelänkylä, Ojakylä, Kantokylä, och Metsäperä eller Tuomela skolor 6,000 mark; 1/4 08 åt kommunen för byggande av nya skolhus i Niemelänkylä och Ojakylä distrikt 6,000 mark.

Yläne: 21/6 07 åt kommunen för byggande av Tourula och Keihäskoski distrikts skolor 2,000 mark.

Ypäjä: 1/4 08 åt kommunen för byggande av skola i Palikkala distrikt 2,000 mark.

Ätsäri: 20/11 07 åt kommunen för byggande av skola i Inhä distrikt 2,000 mark.

Övermark: 15/10 09 åt Walsbergs distrikt för slutförande av nödiga folkskolbyggnader 3,000 mark.

Övertorneå: 10/10 06 åt kommunen för byggande av skolhus i Kauliranta-Kuivakangas och Kainunkylä distrikt 1,500 mark för varje skola, inalles 3,000 mark; 3/7 06 åt vardera av de ovannämnda skolorna 800 st. stammar.

Flertalet av ovan uppräknade byggnadsbidrag ha beviljats på särskilda villkor. Där bidraget gällt ännu ej byggd skola, har som villkor vanligen uppställts, »att byggnaden med nödiga uthus uppföres enligt av Överstyrelsen fastställda ritningar». Vid utbetalandet av byggnadsbidragen har även från början av år 1908 alltid inskrifts,

Övervakning och granskning av byggnadsarbetena.

att i tillämpliga delar de villkor böra iakttagas, som av Kejsrerliga Senaten den 27 mars 1908 faststälts för åtnjutande av sådana understöd.

Överstyrelsen hade nämligen i fråga om en effektivare övervakning och granskning av byggnadsarbetena vid folkskolorna den 7 febr. 1908 gjort följande hemställan:

»Emedan det allmänt klagas, att folkskolorna på landet byggas så illa, att skolans arbete på grund av de kalla rummen blir lidande och lärarens lika väl som elevernas hälsa äventyras, föreslog Överstyrelsen särskilt i betraktande därav, att för dessa byggnader redan nu utges kännbara statsbidrag, till dryftning vid det nyss hållna mötet av distriktsinspektorer frågan: »Huru kunde garantier fås, för att folkskolbyggnader, för vilka allt större statsbidrag begynt utges, verkligen skulle byggas ändamålsenliga och varma?»

Såsom ur bilagda protokollsutdrag framgår, föreslog mötet för avläggande av nämnda missförhållande, att byggnadsarbetet skulle underkastas omsorgsfull övervakning och granskning. Även Överstyrelsen anser, att byggnadsarbetets övervakning är det huvudsakliga medlet att få folkskolbyggnaderna dugligt uppförda och ber att få underdånigast understöda frågans referent, doktor K. Levöns första kläm. Överstyrelsen anser jämväl, att, sedan byggnadsarbetet slutförts, den egentliga mottagningssynen bör hållas vid tillfälle, som i god tid bör delges distriktsinspektorn, även om hans närvaro vid förrättningen ej bör anses oundgänglig; i varje händelse må det vid förrättningen förda protokollet till honom insändas.

Överstyrelsen avser likväl ej att genom dessa anordningar få till stånd några allmänna, till alla folkskolbyggnader nående bestämmelser, utan anser det lämpligare att nöjas därmed, att berörda önskningsmål blott skulle träffa de skolor, för vilkas uppförande beviljas antingen direkt hjälp eller amorteringslån ur allmänna medel, och att de uppställas som villkor i varje fall, då byggnadshjälp eller lån tillförsäkras kommun eller skol-distrikt. Så snart distriktsinspektor kan anmäla, att dessa liksom övriga av Eders Kejsrerliga Majestät uppställda villkor äro uppfyllda, skulle det beviljade statsbidraget eller lånet utanordnas till betalning, dock så att den sista delen därav utbetalas, först sedan inspektor inberättat, att skolbyggnaden blivit vid mottagningssyn godkänd.

På grund av det sagda får Överstyrelsen underdånigast föreslå, att, då statsbidrag och lån beviljas för folkskolbyggnader, bl. a. måtte, i syfte att få till stånd övervakning och granskning, uppställas följande villkor, som uttryckligen skulle nämnas i varje beslut uti ärendet:

1. Då folkskola uppföres, bör byggnadsnämnden ha till sitt biträde i och för arbetets regelbundna övervakning en särskilt avlönad byggmästare eller annan sakkunnig person, om vars val och namn distriktsinspektor underrättas; och

2. Så snart skolbyggnaden är färdig, bör vederbörlig mottagningssyn förrättas, vars resultat antecknas i protokoll, vilket tillsändes distriktsinspektor för vidtagande av de åtgärder saken kan föranleda».

Kejsrerliga Senaten godkände i huvudsak Överstyrelsens förslag och fastställde den 27 mars 1908 följande villkor för åtnjutande av byggnadsbidrag till efterföljd:

»1. Vid uppförande av folkskolhus eller tillbyggnader till desamma tillkommer det byggnadsnämnden att i och för regelbunden övervakning av arbetet avlöna byggmästare eller annan sakkunnig person;

2. Sedan skolhus uppförts eller tillbyggnad blivit färdig, bör sakenlig mottagningssyn förrättas och därvid föras protokoll, vilket sedan tillställs vederbörande folkskolinspektör i och för den åtgärd, som saken kan föranleda;

3. Det innehållna beloppet av beviljat statsbidrag för skolhus uppförande, motsvarande högst 25 % av bidragets belopp, utbetalas efter prövning av Överstyrelsen, först sedan förenämnda mottagningssyn blivit förrättad och Överstyrelsen efter erhållet yttrande av vederbörande folkskolinspektör godkänt byggnadsarbetet;

4. Vid val av skoltomt och plats bör, så vitt möjligt, vederbörande provinsial- eller kommunalläkares yttrande inhämtas och till Överstyrelsen insändas.»

I cirkulär av den 1 maj 1908 meddelade Överstyrelsen dessa bestämmelser vederbörande till kännedom.

Sedan Skolöverstyrelsen och Överstyrelsen för allmänna byggnaderna angivit yttrande angående det betänkande och de skissförslag, som utarbetats av den kommitté, vilken Kejsrerliga Senaten den 26 maj 1903 nedsatt för att behandla frågan, huru byggnadsritningarna för lantfolkskolorna kunde fås enklare, och sedan kommittén själv framställt några förändringar beträffande minimimått för manliga lärares bostäder och klassrummen ävensom för elevtamburer, godkände Senaten den 30 maj 1908 de i betänkandet hävdade synpunkterna och i huvudsak även de i enlighet därmed uppgjorda skisserna samt gav i uppdrag åt kommitténs arkitekt Yrjö Sadeniemi att i samråd med folkskolinspektorn A. J. Tarjanne och förste arkitekten i Överstyrelsen för allmänna byggnaderna R. Björnberg med ledning av sagda skisser utarbeta slutliga ritningar med beaktande av de ändringar och bestämmelser, som kommittén senare föreslagit.

Den 14 mars 1910 meddelade kommittén åt Överstyrelsen, att av hela serien byggnadsritningar för lantfolkskolan, omfattande 18 nummer, 8 de allmännast använda typerna förelågo färdiga, men att slutförandet av de övriga numrorna ännu kunde draga någon tid, och föreslog, att kommittén måtte få beställa klicheer efter dessa ritningar,

Ritningar
till folkskol-
byggnader.
a) Byggnadskom-
mittén.

i den mån ritningarna bli färdiga, och för kommunernas och skoldirektionernas behov trycka såväl ritningarna som till dem hörande arbetsbeskrivning jämte formulär till entreprenadkontrakt i häften med finsk och svensk text. Överstyrelsen hänsköt förslaget till Kejsarliga Senatens avgörande, och denna godkände detsamma den 14 april 1910.

Samtidigt beviljades av Kejsarliga Senaten medel för tryckande av denna interimistiska delupplaga, och kommittén lämnade sedermera densamma åt Överstyrelsen till fördelning bland de kommuner, där i en snar framtid folkskolbyggnader planerades. Vid sammanträde den 6 juli 1910 beslöt Överstyrelsen genom annonser i huvudstadens tidningar tillkännage, att ritningskollektionen med bilagor genom Överstyrelsens försorg avgiftsfritt skulle tillställas kommunalstämmas ordförande, så snart han därom anhållit och meddelat respektive skolas eller skolors namn. Därefter har Överstyrelsen även, då dessa kommitténs ritningar godkänts, bilagt extra exemplar för särskilda ansökningar om statsbidrag.

b) Godkännande av ritningar.

För avlägsnande av särskilda missförhållanden i fråga om ritningar till folkskolor beslöt Överstyrelsen i cirkulär av den 20 nov. 1908 uppmana distriktsinspektörerna att hos vederbörande inskräpa följande:

- »1. att de för folkskolbyggnader uppgjorda planritningarna bära insändas till Överstyrelsens fastställelse i god tid, innan byggnadsarbetena vidtaga;
2. att å ifrågavarande ritningar jämväl bör utmärkas rummens ändamål samt deras höjd och fönstrens storlek;
3. att med blyerts- eller färgpenna gjorda ritningar ej fastställas;
4. att som bilaga till ansökningarna om statsbidrag för avlöande av lärare eller lärarinna eller om statsbidrag för byggnadernas uppförande bära begagnas endast kopior av de ritningar, dem Överstyrelsen skilt för sig fastställt, därvid å kopiorna bör antecknas jämväl ordalagen för stadfästelsen och dennas datum; och
5. att nämnda originala exemplar av ritningarna, sedan desamma ej längre behövas vid byggnadsarbetena, bära förvaras i folkskolornas arkiv.»

Samtidigt erinrade Överstyrelsen inspektörerna, att de i sina yttranden till Överstyrelsen i fråga om till stadfästelse sända ritningar borde utlåta sig även om deras lämplighet med hänsyn till tomterna, byggnadernas placering och väderstrecken.

Skolorna i Lappland.

Sedan den rådgivande kommitté, som nedsatts för att överlägga och avge yttrande om kommittébetänkandet angående Lapplands

ekonomiska utforskande, inkommit med särskilt betänkande, hade av Överstyrelsen infordrats underdånigt utlåtande; den 22 dec. 1909 yttrade Överstyrelsen häri:

»Den rådgivande kommittén är av den åsikt, att folkskolorna i Utsjoki, Enare och Enontekis kommuner h. o. h. borde underhållas med statens medel. Överstyrelsen har redan i underdånig hemställan och i yttranden av den 20 mars och 8 maj 1908 samt den 19 febr., 21 maj och 22 okt. detta år, vilka skrivelser beröra Peltovuoma i Enontekis kommun, Outokoski i Utsjoki kommun, Hetta i Enontekis kommun, Patsjoki i Enare och Kyrkoby-Nuorgami i Utsjoki skolors byggande, framställt sin på erfarenhet byggda åsikt, att byggandet av dugande skolbyggnader i norra Lappland ej utfaller väl, om ej staten åtager sig arbetet genom förmedling av vederbörande länsbyggnadskontor, och samtidigt framställt förslag beträffande utförandet av dessa byggnadsföretag; saken har även jämlikt Överstyrelsens förslag fortskridit så långt, att Överstyrelsen den 24 senaste sept. kunnat avge underdånigt yttrande över Uleåborgs läns byggnadskontors ritningar till Hetta nya skola i Enontekis, emedan den förra skolan nedbrann i början av detta år. Men vad skolbyggnadernas framtida underhåll beträffar, finner Överstyrelsen åtminstone tillsvidare ej skäl att understöda den rådgivande kommitténs förslag, att även det h. o. h. borde ombesörjas med statens medel; tvärtom har Överstyrelsen i förenämnda underdåniga hemställan av den 21 senaste maj i fråga om byggande av Paatsjoki skola med statens medel som villkor föreslagit bl. a., att skolbyggnadens framtida underhåll skulle bli en kommunens angelägenhet och att kommunen skulle till fulla priset brandförsäkra skolbyggnaderna och inventarierna. Överstyrelsen är fortfarande av den mening, att folkskolorna i norra Lappland böra förbli kommunala inrättningar och att kommunerna böra bekosta skolhusens underhåll samt erlagga något, om än mycket litet bidrag till lärarnas avlönande.

Den rådgivande kommittén anser ej ett internat vid den föreslagna skolan i Enontekis Peltovuoma distrikt ovillkorligen behöfligt. Likväl är Överstyrelsen fortfarande av samma åsikt som i sin underdåniga hemställan av den 20 mars 1908, däri den på tillstyrkan av dåvarande adjungerade ledamoten, kännaren av de lappska förhållandena, inspektor O. Rauhamaa förordade inrättande av ett elevhem för de avlägset boende även vid Peltovuomaa skola, och samma uppfattning framföres i yttrande till Överstyrelsen av nuvarande inspektorn K. Kerkkonen, vilken anser elevhem nödvändiga i alla norra Lapplands skolor förutom vid Enare, Kyrö skola, vilken jämlikt bifall av Kejsarliga Senaten av den 10. okt. 1906 byggts utan elevhem.

Den rådgivande kommittén anser, att de nuvarande sydligare skolorna i Lappmarken förslå. Överstyrelsen anser sig på grund härav böra upplysa, att undertecknad Tarjanne redan våren 1906 på inpektionsresa i Kittilä kom till den övertygelsen, att denna kommuns distriktsindelning, omfattande endast tre folkskoldistrikt, var misslyckad och att åtminstone

Kaukos stora by, därifrån vägen är 20 km. till Kyrkoby skola och 15—17 km. till det egna distriktets skola i Alakylä, borde med det första avskiljas till eget distrikt och få egen ny skola. Att döma av inspektor Kerkkonens yttrande torde denna högst nödvändiga åtgärd omsider i en snar framtid förverkligas. I Lapplands övriga kommuner finnas flere skoldistrikt, som ännu ej ha skolor, varför det är att antaga, att under de följande åren också andra nya skolor grundas, och för dem blir självfallet ett rundligt statsbidrag mycket behövt.

Överstyrelsen här för sin del ej något att anmärka mot den rådgivande kommitténs förslag angående ambulerande skolor, lärarnas kunskap i lappska, om stipendier och kateketernas kompetens. Vad angår understöden för obemedlade folkskolelevers skolgång vid de skolor, för vilka internat ej föreslagits, så borde de, såsom inspektor Kerkkonen påpekar, för undvikande av missbruk endast ges in natura och genom förmedling av skolans direktion.

Den rådgivande kommitténs förslag, att folkskollärarnas av bevilningsmedel erlagda statsbidrag borde höjas med hälften mot vad staten annorstädes i Finland betalar, finner Överstyrelsen ej skäl att understöda, emedan lärarna i Lappmarkens härad jämlikt Kejsarliga Senatens beslut av den 10 juli 1904 (nådiga kung. av den 26 maj) ha rätt att räkna dubbla tjänsteår såväl i fråga om löneförhöjning som för pension och emedan av anslaget för underhåll av folkskolor i landets fattigaste och glesast befolkade trakter, i mån av behov, extra statsbidrag kunna ges till avlönande av nämnda lärare. Nya bestämmelser om förbättrade löneförmåner åt dessa lärare äro så mycket mindre behöfliga, då besättandet av lärartjänster i Lappmarkens härad med kompetenta lärare f. n. ej stöter på några svårigheter och då statens lönebidrag för lärarna på landsbygden överallt i Finland höjts, sedan ifrågavarande kommittébetänkande blev färdigt.»

Bildningsförhållandena på Karelska näset.

Över Viborgs läns lanthushållningskommissions betänkande »II: Karelska näset» yttrade Överstyrelsen i avfordrat utlåtande den 13 sept. 1910 bl. a. följande:

»Inspektor Ruohonen erinrar, att den del av betänkandet, som rör bildningsförhållandena, hopkommit utan närmare motivering. Särskilt Stranda härads folkskolförhållanden ha behandlats på ett rätt missvisande sätt. Sålunda uppges elevantalet i några kommuners folkskolor vida lägre, än det i verkligheten varit. Ej heller håller det streck, som anföres om det ringa antalet folkskolor i S:t Johannes och särskilt i Kuolemajärvi kommuner.

Missförhållanden vid därvarande folkskolor finnas visserligen, t. o. m. rikligt. I betänkandet anföres bl. a., att en stor del av eleverna avslutar sin skolgång mitt under skoltiden, att ett mindre antal flickor besöker folkskolan än gossar och att folkskolans arbete störes av ständiga lärar-

ombyten. Ytterligare kunde nämnas, att barnen komma till skolan mycket bristfälligt förberedda i fråga om läskunnighet och att skolgången ofta är oregelbunden. Inspektor Ruohonen erinrar slutligen, att inspektors åligganden i detta landets största inspektionsdistrikt för en enda persons krafter är onaturligt stora.

Utan tvivel kräves ett omfattande och mångsidigt arbete, innan bildningsförhållandena i sydöstra Karelen kunna höjas till önskad nivå. Delvis äro likväl de missförhållanden, som berörts, av så allmän natur, att de utgöra hinder för bildningsarbetet i hela landet, såsom den oregelbundna skolgången och barnens bristfälliga första undervisning. Dessa missförhållanden fås knappast avlägsnade, innan den motsedda läroplikten stadgas. Men mycken förbättring skulle utan tvivel fås till stånd redan under nuvarande förhållanden särskilt beträffande barnens skolgång, om de av Lantdagen anvisade medlen för elevbespisning och beklädnadshjälp åt fattiga elever finge användas för ändamålet, såsom också kommissionen föreslår. Även vid strävandena för folkskolans främjande och folkbildningens höjande äro tillräckliga understöd från statens sida behöfliga och det enda medlet, varigenom de i många avseenden på primitiv ståndpunkt varande bildningsförhållandena såväl på Karelska näset som annorstädes i Finland kunna framgångsrikt utvecklas. Vid sådant förhållande anser sig Överstyrelsen böra underdånigast understöda kommissionens önskningsmål, att åt ifrågavarande kommuner måtte beviljas effektiva statsbidrag och statslån för byggande av folkskolor, extra statsbidrag för i dessa trakter arbetande folkskollärares avlöning och mer än vanligt rundligt statsbidrag åt Gränskarelen och Karelska näsets folkhögskolor samt åt folkbiblioteken, såsom delvis redan förut även skett».

Redan den 24 maj 1905 hade Överstyrelsen förordat Föreningens för elevbespisning direktions anhållan att få ett stipendium om 1,000 mark för utsändande av en stipendiat till Sverige, Norge och Danmark för att studera arbetet för skolträdgårdar och elevbespisning. Den 24 aug. 1907 förordade Överstyrelsen ytterligare samma förenings anhållan att få åtnjuta 500 mark i månaden i tre månaders tid eller inalles 1,500 mark för att sända en sakkunnig person att organisera nya och leda redan arbetande skolkök och samtidigt undersöka, i vad mån skolköken kunde möjliggöra och underlätta skolgången i landets glesast befolkade och fattigaste trakter.

I underdånigt yttrande av den 8 okt. 1909 har Överstyrelsen på följande sätt förordat Föreningens för elevbespisning anhållan att förverkligande av sitt mål erhålla ett anslag om 6,000 mark:

»Under all nitälskan för folkskolsakens främjande har i vårt fattiga och glest befolkade land hittills föga uppmärksamhet länkats vid det faktum, att många barn rent av i brist på mat ej kunna besöka folkskolan,

Understöd
för mat och
beklädnad.
a) Förening-
gen för elev-
bespisning.

och vid att de av de långa skolvägarna vållade långa uppehållen mellan måltiderna samt åttandets uteslutande av torr mat åstadkommer betänkliga olägenheter för barnen i skolåldern. Föreningen för elevbespisning har likväl, såsom ur dess årsberättelse framgår, under de senaste åren med nit arbetat för att bland barnens föräldrar och lärare fostra en uppfattning om behövligheten av elevbespisning och för att få vederbörande sympatiskt stämnda för tanken, att det är nödvändigt för skolgångens främjande och det blivande släktledets hälsa, att folkskolbarnen, som dröja på skolfärden 6, t. o. m. 9 timmar, under denna tid få ett mål varm mat. Även praktiskt i fråga om grundandet av elevbespisning och understödandet av denna har ofta nämnda förening i förhållande till sina små medel hunnit åstadkomma märkbara resultat. För sakens blivande framgång vore det av vikt, att föreningen bleve i tillfälle att med kraft fortsätta sin nyttiga verksamhet och då föreningen i brist på medel hänvänt sig till Eders Kejsrerliga Majestät med begäran om ett 6,000 marks anslag, vågar Överstyrelsen underdånigast förorda beviljande av detta relativt anspråkslösa anslag.»

Det begärda anslaget av 6,000 mark beviljades av Kejsrerliga Senaten den 16 i samma oktober månad.

Lantdagens
förslag om
statsunder-
stöd.

Vid 1908 års lantdag petitionerade Lantdagen om anslag för bespisning av fattiga folkskolbarn, betonande i petitionen bl. a. följande:

»Ifrågavarande vidsträckta arbetsfält kan ej lämnas blott åt enskildas intresse och företagsamhet. Så snart som möjligt borde vi komma därefter, att barnens bespisning i skolorna ordnas sålunda, att ej ett enda barn genom brist på föda behöver utebli från skolan och att skolgången för intet av barnen medför skada till hälsan genom alltför långa matmellantider och ohälsosam föda. Särskilt sedan allmän läroplikt genomförts, måste en sådan bespisning av eleverna på de flesta orter även genom tvång förverkligas. Då sakens ordnande utan tvivel slutligen blir en kommunernas angelägenhet, anser Lantdagen önskvärt, att kommunerna alltifrån början borde vänjas att anse saken som hörande till de kommunala åliggandena. Men då tungan genom folkskolutgifterna redan eljes är tryckande för kommunerna, anser Lantdagen, att det är statens skyldighet att här bispringa kommunerna med kännbara understöd. Med förenämnda mål i sikte borde den blivande ledningen av ifrågavarande verksamhet överlämnas åt vederbörande skolmyndigheter i samhället att förverkligas och ordnas, om också vederbörande särskilt i början kunde anlita även enskilda föreningars hjälp. Regeringen borde därför i hela dess vidd taga frågan om bespisning av fattiga skolbarn under behandling och utarbeta ett detaljerat och noggrant program för framtida verksamhet.

Även i understödandet med kläder av obemedlade elever i lantfolkskolorna borde staten enligt Lantdagens uppfattning med lika stort skäl som i fråga om bespisning av fattiga barn taga del, och borde regeringen taga under prövning också anordnandet av denna understödsverksamhet.

Då utan tvivel i bägge avseendena f. n. föreligger ett sjukligt känt behov, borde man dock ej ge sig till tåls att invänta ett sådant organiserat arbete, utan borde redan för följande år (1909) för elevbispisning och beklädnadshjälp i folkskolorna beviljas ett betydande anslag, som Lantdagen beräknat till 100,000 mark. Användningen av detta anslag skulle enligt regeringens närmare föreskrifter lämnas åt Överstyrelsen för skolväsendet, till vars åligganden denna verksamhet närmast hör och för vilken den interimistiska fördelningen genom distriktsinspektoreernas förmedling ej torde vara omöjlig. Överstyrelsen för skolväsendet borde likväl berättigas att som biträde anlita med framgång verkande enskilda organisationer. De sålunda vunna erfarenheterna skulle samtidigt vara ägnade att underlätta uppgörande av en ändamålsenlig plan för understödens ordinarie fördelning.»

På grund av denna petition och under förutsättning, att sagda anslag om 100,000 mark för ifrågavarande ändamål komme att beviljas, erbjöd sig Föreningen för elevbispisning under vintern 1909 i skrivelse till Överstyrelsen att fördela understöden och förslog i sådant syfte följande:

- »1. att fördelningen av understöden för undvikande av splittring och eventuella missbruk skulle ske allenast genom sagda förening och ej genom andra myndigheter;
2. att åt föreningen för bestridande av arbetet samt för post- och penningförsändelser skulle av ifrågavarande anslag lämnas c. 5,000 mark;
3. att densamma likaledes finge disponera en del av dessa penningar för grundläggande kostnader, såsom anskaffande av kökskaminer, kok- och serveringskärl m. m. till skolorna;
4. att föreningen skulle berättigas att sända enkla försändelser i Överstyrelsens kuvert med dess fribrevsrätt;
5. att åt föreningen, så vitt möjligt, i Överstyrelsens lokal skulle reserveras ett rum för arkiv och kansli; och
6. att antingen genom Överstyrelsen eller föreningen till lantfolkskolornas direktorer skulle utsändas ett cirkulär, däri förteckning över verkligen fattiga elever skulle införas.»

Hänvisande till dessa handlingar uppmanade Överstyrelsen den 2 mars 1909 samtliga distriktsinspektorer att till Överstyrelsen inkomma med yttrande angående ordnandet utav fördelningen av de väntade anslagen.

Då sedan vid stadfästandet av 1909 års utgiftsstat Lantdagens förenämnda petition lämnades utan avseende, gav Föreningens för elevbispisning förslag ej anledning till vidare åtgärder från Överstyrelsens sida.

Å de följande årens utgiftsstat har Lantdagen upptagit ifrågasvarande anslag till 150,000 mark, men tillsvidare har detta anslag saknats å de godkända utgiftsstaterna, ehuru Lantdagens petition, berörande år 1911, varöfver Överstyrelsen den 4 jan. 1911 var i tillfälle att avge ett långt förordande utlåtande, på högsta ort den 28 april 1911 godkänts med villkor, att de genom dessa understöd vållade utgifterna tillsvidare erläggas ur bevilningsmedel.

Understöd
för läroböcker
och
skolförnödenheter.

I understöd för anskaffande av läroböcker åt lantfolkskolornas obemedlade elever beviljade 1905—1906 års lantdag första gången för åren 1906—1907 inalles 40,000 mark att enligt Överstyrelsens prövning utdelas åt kommuner, som ansöka sagda understöd, likväl med villkor, att det beviljade bidraget ej får överstiga 25 % av inköpssumman.

Sedan Lantdagens beslut den 6 sept. 1906 vunnit fastställelse och Kejslerliga Senaten den 13 påföljande nov. lämnat förordnande i saken, meddelade Överstyrelsen den 5 febr. 1907 detta till vederbörandes kännedom medels cirkulär.

För år 1908 höjde Lantdagen ifrågasvarande anslag till 150,000 mark och understödsprocenten till 40 %, och då Kejslerliga Senaten den 10 mars 1908 underrättade, att detta beslut vunnit fastställelse, erinrade Överstyrelsen i cirkulär av den 20 i samma mars månad alla lantfolkskolornas inspektorer och direktorer:

»att statsbidraget utbetalas med 40 % av priset på de läroböcker, som på kommunens bekostnad givits folkskolelever till skänks samt att till kommunens prövning överlämnas, huruvida läroböcker sålunda skola anskaffas åt alla eller endast åt medellösa elever;

att till anhållan om förenämnda statsbidrag böra bifogas originala, kvitterade räkningar öfver de inköpta böckerna samt vederbörande folkskolföreståndares intyg, att ifrågasvarande läroböcker givits eleverna till skänks;

att i räkningarna för tydlighetens skull må upptagas endast de läroböcker, för vilkas inköp statsbidrag ansökes; ävensom

att sökandena böra insända sina ansökningar om ofta nämnda statsbidrag till distriktsinspektorn, vilken det tillkommer att oförtövat ombesörja desamma till Överstyrelsen, som genom vederbörande länsstyrelses förmedling tillhandahåller sökandena det beviljade understödet.»

För följande år anvisade Lantdagen för ändamålet 200,000 mark och höjde bidraget till 75 % för alla skolförnödenheter, vilka, så vitt möjligt, skulle ges åt eleverna till skänks. Å högsta ort fastställdes beoppet den 20 sept. 1909 blott till 150,000 mark, men för år 1910 blev

den av Lantdagen beviljade summan 200,000 mark fastställd den 25 aug. 1910.

Sedan Kejsrerliga Senaten den 15 okt. 1909 meddelat, att i fråga om utdelningen av sagda bidrag borde iakttagas:

»att skolförnödenheterna, så vitt möjligt, givas eleverna till skänks; att staten deltagar i de kostnader kommunerna härigenom få vidkännas med 75 %; ävensom

att till kommunernas prövning må överlämnas, huruvida skolförnödenheterna sålunda skola anskaffas åt alla eller endast åt medellösa elever.»

meddelade Överstyrelsen detta medels cirkulär av den 26 okt. 1909 till vederbörandes kännedom och framhöll tillika:

»att anhållan om förenämnda statsbidrag, vilken bör insändas till Överstyrelsen genom distriktsinspektorn, skall åtföljas av originala kvitterade räkningar över de inköpta skolförnödenheterna ävensom av intyg av vederbörande kommunalnämndsordförande eller skolföreståndare över att ifrågavarande materiel tillhandahållits eller skall tillhandahållas eleverna gratis, samt

att i räkningarna för tydlighetens skull må upptagas endast de skolförnödenheter, för vilkas inköp statsbidrag ansökes.»

Landskommunerna voro under de första åren ovana att begagna dessa understöd, men sedermera har efterfrågan varit mycket stor; år 1907 steg summan av beviljade statsbidrag blott till 1,994 mark och 64 penni, år 1908 till Fmk 25,144: 03; år 1909 förslog det beviljade anslaget om 150,000 mark ej, och under 1910 kunde för 200,000 mark blott de ansökningar, som inkommit inom september månad, beviljas.

Det af Lantdagen beviljade anslaget för anskaffande av åskådningsmateriel till lantfolkskolorna visade sig, trots upprepade förhöjningar, för varje år otillräckligt, tills Lantdagen för detta ändamål för år 1910 beviljade 150,000 mark, och beslutet erhöi nådig fastställelse. För denna summa kunde alla de från föregående år sparade ansökningarna tillmötesgå.

Åskådningsmaterielen
a) Anslagen.

Understöden utdelades till år 1910 i enlighet med Överstyrelsens cirkulär av den 17 jan. 1902 blott för däri uppräknade s. k. önskvärda åskådningsmedel, men ej för sådana s. k. obligatoriska, vilka skolornas underhållare ansetts förpliktade att anskaffa, och hade bidragens belopp utgjort omkring 60 % av inköpspriset.

b) Understödsprincipen.

Inom Överstyrelsen mögnade emellertid småningom den åsikten, att framdeles statsbidrag borde beviljas för all godkänd åskådnings-

materiel; någon skarp gränslinje var det svårt att uppdraga mellan dessa grupper och dessutom hade erfarenheten visat, att i de skolor, till vilka anskaffats rundligt av staten subventionerade åskådningskolektioner, kunde t. o. m. de nödvändigaste kartorna, för vilka statsbidrag ej utgavs, vara mycket bristfälliga eller föråldrade och slitna. Samma tanke uttalades jämväl av det sjätte distriktsinspektorsmötet år 1908.

Jämlikt av Överstyrelsen uttalade önskningsmål bestämde även 1909 års lantdag, att ifrågavarande anslag finge användas ej blott för »önskvärda», utan också för »obligatoriska» åskådningsmedel, och beslutet erhöll nådig stadfästelse.

Meddelande denna förändring till vederbörandes kännedom medels cirkulär av den 20 jan. 1911 fann Överstyrelsen nödigt att med ändring av bestämmelserna i det tidigare cirkuläret till efterrättelse fastställa:

- »1. att understödsbeloppet för de föremål, som, av Överstyrelsen befinnas motsvara ändamålet, kommer härefter att utgöra 50 % av deras nettopris, under iakttagande dock, att de gångbara prisen icke överskridas;
2. att bidrag utgives endast i den händelse, att det erlagda priset stiger åtminstone till omkr. 50 mark;
3. att vid utdelandet av understöd för sådana åskådningsmedel — flertalet kartor, anatomiska planscher, geometriska klotsar m. m. —, för vilka statsbidrag härförinnan icke beviljats, inköp, som verkstälts före år 1910, icke tagas i betraktande;
4. att ansökning om statsbidrag för ifrågavarande ändamål bör, åtföljd av kvitterade originala räkningar (icke duplikat eller avskrifter), sändas till vederbörande inspektor, vilken det tillkommer att jämte eget utlåtande insända ansökningen till Överstyrelsen; samt
5. att vid köp av åskådningsmateriel bör uttagas särskild räkning endast å denna materiel, och får förty samma räkning icke innefatta köp av läroböcker och skoltillbehör, ej heller slöjkkollektioner, svarvar, hyvelbänkar och symaskiner, alldenstund för vart och ett av dessa tre ändamål statsbidrag beviljas ur särskilda anslag; nödvändigt är jämväl att ur räkningen framgå namnen å läromaterielens utgivare, väggtavlornas serienummer samt på vilket sätt tavlorna äro uppfodrade.

För främjande av ändamålsenliga åskådningsmedels anskaffande till folkskolorna lämnade Överstyrelsen samtidigt några allmänna anvisningar:

- »1. Undervisningsmateriel borde anskaffas överhuvud i den ordning, som ur synpunkten av skolans undervisning i varje fall befinnes av nöden;

och för så vitt den till undervisningens åskådliggörande kan användas; och borde uppmärksamheten, mera än hittills skett, riktas därpå, att erforderliga åskådningsmedel förefinnas för belysande och framställning av förhållandena i eget land.

2. Innan rekvisition av åskådningsmateriel verkställs, borde, så vitt möjligt, vederbörande inspektors råd i saken inhämtas, varvid särskilt borde fås utrett, vilka undervisningsmedel, enligt inspektorns tanke, i främsta rummet vore för skolan behövliga och vilken utgivares kollektioner han särskilt rekommenderar.

3. För så vitt inhemska alster på förevarande område äro lika väl utförda och ändamålsenliga som utländska tillverkningar, borde de förstnämnda företrädesvis till skolorna anskaffas. Vid val av kartor och väggtavlor borde företräde givas åt sådana, där namnen äro utsatta och förklaringarna avfattade på skolans undervisningsspråk.»

Emedan trots cirkuläret till distriktsinspektorerne av den 6 mars 1903 åskådningsmaterielens vård och förvaring fortfarande gav anledning till missnöje, upptogs på programmet för fjortonde allmänna folkskolmötet år 1908 frågan om läro- och åskådningsmaterielens förvarande. Mötets svenska sektion beslöt endast uttala som önskningsmål, »att åskådningsmaterielen måtte förvaras på ändamålsenligt sätt», medan det finska mötet, i huvudsak anslutande sig till referenten, godkände följande klämmär:

c) Vård och förvaring.

»1. att Skolöverstyrelsen ville bevilja statsbidrag för åskådningsmateriel med villkor, att för denna anskaffas tjänlig förvaringsplats;

2. att vid uppgörande av ritningar till skolbyggnader hänsyn måtte tagas till ett rum för läromateriel;

3. att genom Överstyrelsens försorg måtte anskaffas ritningar till förvaringsplatser för skilda slag av åskådningsmateriel och att staten måtte bevilja bidrag för anskaffande av förvaringsskåp på samma sätt som för åskådningsmateriel;

4. att inspektorerne måtte fästa lärarnas och direktionernas uppmärksamhet vid saken.»

Vid frågans handläggning fann Överstyrelsen skäl föreligga att i ovannämnda cirkulär av den 20 jan. 1911 »i enlighet med XIV allmänna folkskolmötets beslut erinra samtliga vederbörande att fästa tillbörlig uppmärksamhet därvid, att undervisningsmaterielen väl vårdas och förvaras samt användes i överensstämmelse med sitt ändamål».

Emedan övningsskolläraren Herman Niemi utgivit ett häfte d) Förklarande text. förklaringar till Lehmanns etnografiska bildserie (folktyperna), upp-

manade Överstyrelsen i cirkulär av den 18 april 1906 samtliga distriktsinspektorer för lantfolkskolorna att utarbeta och till Överstyrelsen insända en förteckning över de skolor i distriktet, i vilka nämnda bildserie fanns, för att Överstyrelsen skulle kunna draga försorg därom, att den förklarande texten skulle fås sänd till alla dessa skolor. Samtidigt erinrades inspektorererna om att de folkskoldirektioner, som framdeles köpa förenämnda bildserie, borde tillse, att även ifrågavarande text anskaffas. Enligt uppgifter från distriktsinspektorererna sändes sedermera 520 ex. av den förklarande texten till lantfolkskolorna.

Enahanda åtgärd företog Överstyrelsen den 22 nov. 1907 i anledning av det häfte förklaringar, som seminarielektorn John Lindén utgivit till Goering-Schmidts botaniska vägghäften, »Utländska kulturväxter». Enligt uppgift från distriktsinspektorererna sändes häftet till 450 skolor.

Furuhjelm-
ska dona-
tionsmedlen.

Räntorna av »Furuhjelmiska donationsfonden», vilka böra användas »till underhåll åt de fattigaste, men tillika mest lovande av kommunernas i Finland barn för att året om besöka folk- och slöjdskolorna inom kommunerna, dock icke för flere än tre gossar och lika många flickor inom varje kommun» och vid vilkas fördelning endast de folkskolor komma i fråga, i vilka slöjdundervisningen är väl ordnad, ha under ifrågavarande tid utgivits stipendier, huvudsakligen om 20 mark, och fördela sig summorna på de olika distrikten sålunda:

	1906	1907	1908	1909	1910
1. Ålands distrikt	—	280: —	280: —	340: —	360: —
2. Åbo »	460: —	340: —	340: —	400: —	420: —
3. Helsingfors »	430: 91	360: —	360: —	420: —	420: —
4. Lojo »	—	360: —	360: —	400: —	420: —
5. Borgå »	420: —	340: —	320: —	380: —	400: —
6. Raumo »	420: —	340: —	360: —	420: —	440: —
7. Björneborgs »	460: —	360: —	340: —	400: —	420: —
8. Tavastehus »	420: —	360: —	340: —	400: —	420: —
9. Tammerfors »	440: —	360: —	340: —	420: —	440: —
10. Lahtis »	400: —	360: —	340: —	420: —	440: —
11. Kotka »	—	360: —	360: —	400: —	420: —
Transport	3,450: —	3,820: —	3,740: —	4,420: —	4,600: —

	1906	1907	1908	1909	1910
Transport	3,450: --	3,820: --	3,740: --	4,420: --	4,600: --
12. Villmanstrands distrikt	440: --	360: --	360: --	420: --	460: --
13. Viborgs »	460: --	360: --	360: --	420: --	460: --
14. Sordavala »	420: --	340: --	320: --	420: --	460: --
15. St Michels »	440: --	340: --	360: --	400: --	400: --
16. Nyslotts »	—	320: --	300: --	360: --	360: --
17. Joensuu »	400: --	320: --	320: --	400: --	440: --
18. Kuopio »	420: --	360: --	360: --	420: --	440: --
19. Jyväskylä »	460: --	354: 22	340: --	400: --	420: --
20. Alavo »	—	340: --	340: --	420: --	460: --
21. Kaskö »	440: --	340: --	340: --	400: --	420: --
22. Vasa »	420: --	340: --	340: --	380: --	380: --
23. Kannus »	440: --	320: --	300: --	360: --	380: --
24. Kajana »	420: --	340: --	340: --	400: --	400: --
25. Uleåborgs »	400: --	320: --	300: --	360: --	380: --
26. Lapplands »	—	220: --	260: --	280: --	280: --
27. Gr. kat. »	120: --	120: --	179: 93	198: 38	199: 42
Summa Fmk	8,730: 91	8,914: 22	8,859: 93	10,438: 38	10,939: 42

Tidigare hade Överstyrelsen underrättat inspektörerna om den summa, som tillföll deras distrikt, och infordrat förslag, huru nämnda summa skulle fördelas, till fastställelse samt först därpå remitterat beloppet till inspektörerna, men från år 1908 har Överstyrelsen sänt penningbeloppet till inspektörerna och uppmanat dem att fördela summan bland distriktets skolor med iakttagande av Överstyrelsens cirkulär av den 30 nov. 1883 och med beaktande av att ingen stipendiat bör få mindre än 20 mark samt förordnat, att alla kvitton av mottagarna jämte fördelningslistan före årets slut böra tillställas Överstyrelsen.

3. Undervisningen och dess främjande:

Emedan man funnit, att de förslag rörande arbetsordningen, Läroplaner, lärokurser och läroböcker, som varje skolföreståndare eller föreståndarinna enligt gällande folkskolförordning är pliktig att uppgöra och underställa direktionens och inspektorns granskning före läsårets början eller närmare bestämt före den 15 aug., ofta voro så bristfälligt

hopkomna, att de ej medförde avsedd nytta, hade Överstyrelsen enligt uttalad önskan av det år 1904 hållna distriktsinspektorsmötet ansett nödigt att för sagda förslag uppgöra blanketter och att den 3 maj 1905 förordna, att vid förslagens uppgörande framdeles sådana blanketter borde följas.

Den 16 nov. 1906 framsköt Överstyrelsen den termin, inom vilken läroplanerna årligen borde tillsändas inspektorerna, till den 1 sept.

Vid möte av folkskollärarna i Uleåborgs distrikt den 28 nov. 1905 framställdes bl. a. den önskan till Överstyrelsen, att en kommitté skulle tillsättas för att till lärarnas ledning utarbeta normalläroplaner för landsfolkskolorna, men vid ärendets behandling den 27 febr. 1906 fann Överstyrelsen sig ej kunna omfatta denna mening, emedan sådana normalplaner vore ägnade att leda lärarna till slentrian, medan däremot de av Överstyrelsen uppgjorda blanketterna lämnade lärarna frihet att självständigt planlägga sitt undervisningsarbete såväl i fråga om framsteg de olika tiderna som beträffande metod.

Vid Alavo distrikts lärarkårs möte den 26 och 27 juli 1907 föreslogos särskilda förändringar i bestämmelserna rörande läroplanernas uppgörande, och även det sjätte distriktsinspektorsmötet år 1908, som ansåg, att de nuvarande blanketterna borde bibehållas, föreslog, att »ny läroplan ej borde fordras av lärare, som redan för enahanda växelkurs förut har en färdig och förut godkänd duglig läroplan, om vars följande han genom brev kan underrätta, vare sig det sker utan förändringar eller med obetydliga sådana».

Vid handläggningen av dessa förslag den 14 maj 1909 lät Överstyrelsen dem för denna gång förfalla, emedan blanketterna varit i bruk jämförelsevis kort tid och man ej hunnit få tillräcklig erfarenhet om deras ändamålsenlighet.

Lärobok i
biblisk historia.

Emedan domkapitlet i Nyslotts stift varit missnöjt med B. H. Päivänsalos »Ur Bibeln för barnen» vid dess användning som lärobok vid religionsundervisningen, sände Överstyrelsen, som redan tidigare på grund av domkapitlens utlåtanden godkänt boken till användning i skolorna, till alla distriktsinspektorer för lantfolkskolorna den 26 febr. 1909 ett så lydande cirkulär:

»Emedan det både från pedagogisk och ekonomisk synpunkt måste anses som ett missförhållande att på samma ort vid den kyrkliga barn- och ungdomsundervisningen (d. ä. i den ambulatoriska skolan och skriftskolan) och i folkskolorna begagnas olika läroböcker i biblisk historia, får Överstyrelsen uppmana Eder att, då sagda missförhållande träder i

dagen, i samråd med vederbörande prästerskap samt folkskoldirektionerna och lärarkåren så begå, -att, -så vitt möjligt, på orten vid den kyrkliga undervisningen och i folkskolorna samma bibliska historia följes.»

På framställning av Viborgs Andliga Konsistorium underrättade Överstyrelsen medels cirkulär av den 20 febr. 1906 distriktsinspektörerna och folkskoldirektionerna, att de folkskolelever, som i avseende å trosbekännelsen utgöra mindretalet i skolan, om deras föräldrar önska det, böra tillåtas att närvara vid flertalets bön, så vida ej någon till minoritetens religion hörande lärare eller lärarinna finnes, som håller skild bönestund med mindretalet.

Grekisk-katolska elevers religionsundervisning.

Emedan några grekisk-katolska lärare i sådana skolor, vid vilka eleverna till större delen är grekisk-katolsk och vid vilka enligt förordningarna läraren eller lärarinnan borde vara grekisk-katolsk, hade övergått till luthersk tro och emedan detta sakförhållande, särskilt i Salmis kommun, väckt stark ovilja bland traktens grekisk-katolska befolkning samt dessa inbyggare hos Andliga Konsistoriet anhållit, att i stället för nämnda lärare måtte förordnas grekisk-katolska lärare, så anhöll Andliga Konsistoriet våren 1906, att Överstyrelsen med det första måtte skrida till behövliga åtgärder för avlägsnande av sagda missförhållande. Den 11 maj 1906 översände Överstyrelsen handlingarna till Ecklesiastikexpeditionen för vidtagande av eventuella åtgärder, men då ur skrivelsen ej framgick, vilka folkskollärare, som åsyftades och i vilka skolor de arbetade samt huruvida vid besättandet av deras tjänster som kompetensvillkor städgats, att sökanden borde vara grekisk-katolsk trosbekännare ävensom huru många grekisk-katolska och huru många lutherska elever under nämnda läseår funnos i varje av skolorna, så anbefalldes Kejserliga Senaten den 15 följande juni Överstyrelsen att införskaffa sagda uppgifter och insända dem, sedan Andliga Konsistoriet hörts i ärendet, jämte förslag angående sakens ordnande till Kejserliga Senaten. Samtidigt anbefalldes Överstyrelsen att skrida till åtgärder, i syfte att åt grekisk-katolska elever måtte i dessa skolor beredas tillfälle att erhålla religionsundervisning av till samma tro hörande lärare, tills undervisningen anordnas annorlunda.

Den 17 sept. 1907 sändes de infortrade uppgifterna till Kejserliga Senaten jämte förslag till ordnande av saken ävensom Andliga Konsistoriets yttrande av den 14 föregående augusti, och anförde Överstyrelsen bl. a. följande:

»Vid besättandet av egentliga lärar- och lärarinne- ävensom biträdande lärarinnetjänster har hittills hela befolkningens och ej endast de skolbesökandes antal tagits i betraktande i överhuvud tvivelaktiga fall och alltid, då nya skolor grundats. Däremot har vid besättandet av lärar- och lärarinnetjänster i handarbeten och slöjd följts Kejsersliga Senatens den 25 jan. 1905 givna anvisning, enligt vilken i sådana kommuner, där fast till grekisk-katolska tron hörande bosättning förekommer, uti folkskolor, som ordinariter skötas av luthersk lärare eller lärarinna och vid vilka minst fem elever höra till den grekisk-katolska trosbekännelsen, då tjänsterna i slöjd och handarbeten framdeles besättas, bland eljes kompetenta sökande bör väljas en till grekisk-katolska tron hörande person, som kan draga försorg även om religionsundervisningen. Och anser Överstyrelsen, att besättandet av tjänster med till grekisk-katolska tron hörande folkskollärare och lärarinnor liksom även slöjdlärare och handarbetslärarinnor bör kunna ordnas på ett tillfredsställande sätt enligt gällande förordningar och bestämmelser, särskilt då, sedan den nya läropliktslagen trätt i kraft, skillnaden mellan de skolbesökande och de till skoldistriktet hörande elevernas antal nästan h. o. h. försvinner.»

Vid slutlig handläggning av ärendet den 29 maj 1909 fann Kejsersliga Senaten för gott att anbefalla Överstyrelsen att noggrant övervaka, att förhållandena i de folkskolor, vilkas till grekisk-katolska trosbekännelsen hörande lärare övergått eller komma att övergå till evangelisk-lutherska trosbekännelsen, ordnas i enlighet med Kejsersliga Senatens givna regler för ordnande av religionsundervisningen med barn av grekisk-katolsk trosbekännelse av den 12 dec. 1888 och av den 25 jan. 1905. Samtidigt förordnades, att Överstyrelsen om sina åtgärder ägde inberätta till Andliga Konsistoriet.

Slöjdkollektionerna och statsbidrag för desamma.

Beträffande till lantfolkskolorna anskaffade slöjdverktygskollektioner, svarstolar och symaskiner gälla i fråga om statsbidrag Kejsersliga Senatens den 30 jan. 1902 givna föreskrifter. Å årsbudgeten har för ändamålet upptagits ett anslag om 13,000 mark, varförutom härvidlag stått till buds räntor om c. 6,000 mark från den av Finlands Statskontor förvaltade »Folkskolslöjdfonden». Detta penningbelopp, c. 19,000 mark, visade sig likväl otillräckligt, och Kejsersliga Senaten beviljade enligt Överstyrelsens framställning extra anslag: den 6 nov. 1906 3,000 mark, den 10 okt. 1907 7,000 mark och den 24 juli 1908 16,000 mark.

I en till Överstyrelsen den 1 okt. 1906 inlämnad ansökan anhöllo firmorna Mäkinens Fabriksaktiebolag, M. Ingman och T. Järveläinen, vilka förbundit sig att för folkskolorna tillsaluhålla godkända slöjd-

kollektioner, att de tidigare fastställda serierna i någon mån måtte förändras, och bilade förteckningar över nya för 10, 15 och 20 elever avsedda verktygskollektioner jämte prisuppgifter.

Efter att ha rådfört sig med flere sakkörståndiga och sedan det sjätte distriktsinspektorsmötet uttalat sig i frågan, översändes skrivelsen jämte i ärendet tillkomna handlingar i underdånig hemställan av den 31 jan. 1908 till Kejsrerliga Senaten, därvid Överstyrelsen anförde följande:

»Redan länge har missnöje försports över verktygskollektionernas sammansättning; storlek, anskaffningssätt och statsbidrag.

Den allmännast begagnade verktygskollektionen för 6 elever är vanligen alltför liten. Visserligen kunde ur den liksom ur de större kollektionerna uteslutas flere verktyg (t. ex. skruvgängningsapparaten), vilka ej äro oundgängliga i pedagogisk slöjdundervisning, men i stället borde antalet oftast använda verktyg, såsom hyvlar, sågar, mått, strykmått m. fl., ökas, varigenom med jämförelsevis ringa prisförhöjning kollektionen kunde ändras till en kollektion för 10 elever. Följande större kollektioner kunde bli för 15 och 20 elever. I undantagsfall kunde för skolor, där antalet gosselever understiger 10, beviljas statsbidrag även för mindre, bevisligen ändamålsenliga kollektioner. Med hänsyn till verktygens storlek borde större hänsyn än nu tagas därtill, att verktygen äro avsedda att användas av barn. Även borde kollektionens omfattning bero av skolornas elevantal, d. v. s. skolornas underhållare skulle förpliktas att, åtminstone ifall statsbidrag begäres, anskaffa så stor verktygskollektion; som skolans antal gosselever erfordrar.

I fråga om anskaffningssättet och statsbidragen ha följande bestämmelser väckt missnöje: att statsbidrag beviljas endast för fullständiga och noggrant bestämda kollektioner — ej för ändrade serier eller för ökning — och endast i undantagsfall för andra kollektioner än sådana, som förfärdigats av de privilegierade firmorna; att statsbidrag beviljas blott första gången verktygen beställas; att statsbidraget är relativt litet, endast 30—35 % av kollektionernas pris; och att vid statsbidragets beviljande hänsyn ej tages till huruvida kollektionen är tillräcklig för skolans elevantal och huruvida skolan äger övriga förutsättningar för framgångsrik slöjdundervisning: nödigt antal hyvelplatser, slipsten och filbänk.

Till de i början nämnda ansökningarna hade bifogats förteckningar över verktyg, uppgjorda med beaktande av ovan berörda synpunkter. Som pris föreslogos till fastställelse Fmk 187: 20, 254: 50 och 337: 75, varigenom kollektionerna för 10 och 15 elever komme att ställa sig 40 mark dyrare än de nuvarande för 6 och 12 elever och kollektionerna för 20 elever ungefär lika dyra som de nuvarande för 24 elever.

Överstyrelsen infordrade därpå av särskilda sakkörståndiga yttrande såväl angående ifrågavarande ändringsförslag som därom, huruvida beträffande statsbidraget för verktygskollektioner förändringar vore önskvärda.

Emedan de insända uttalandena innehöllu flere beaktansvärda anmärkningar och förslag, uppmanade Överstyrelsen nämnda firmor att, observerande de i yttrandena framställda föreslagen, inkomma med nya anbud.

Uppmaningen följdes även av de sökande. Men ehuru var och en av de sakkunniga föreslagit jämförelsevis små tillägg till verktygskollektionerna, kommo emellertid sökandenas nya förslag, vilka så mycket som möjligt sökte beakta allas önsknings, att vålla en kännbar ökning både av antalet verktyg och priserna. Prisen stego till beloppen: Fmk 248: 20, 355: 30 och 455: 90.

Dessa förslag ansåg sig Överstyrelsen likväl ej kunna lägga till grund för sin framställning. För det första voro de nya kollektionerna mycket dyra: för de minsta kollektionerna har hittills beviljats endast 50 mark i statsbidrag; om nu statsbidraget höjdes till 50 % av inköpspriset, vilken förhöjning Överstyrelsen anser önskvärd, skulle statsbidraget även för de minsta kollektionerna komma att stiga till närmare 125 mark. Statens och även skolunderhållarnas utgifter enbart för slöjdundervisningen skulle ökas i alltför hög grad. För det andra ansåg Överstyrelsen ej heller nödvändigt, att dessa grundserier fullständigt skulle motsvara allas önsknings; om statsbidraget bestämmes att utgå enligt en viss procent och samma procent beviljas även för i någon mån förändrade kollektioner och för komplettering av kollektioner, kunde köparna enligt val få öka och utbyta de verktyg de särskilt önska.

På Överstyrelsens uppmaning ha därför sökandena uppgjort ännu ett tredje förslag, vid vars sammanställande, så vitt möjligt, de gjorda anmärkningarna beaktats utan att kollektionernas slutsummor stigit utöver de första förslagens pris.

I de sakförståndigas yttranden har även antytts, att åt de sökande ej längre borde beviljas ensamrätt att förfärdiga kollektionerna, utan borde statsbidrag beviljas även för på annat sätt anskaffade verktygskollektioner. Visserligen är det svårt att granska härifrån och därifrån anskaffade verktygskollektioners duglighet och ändamålsenlighet, men det oaktat borde enligt Överstyrelsens mening full ensamrätt ej ges några firmor. Redan medvetandet, att statsbidrag kan erhållas för på annat håll köpta kollektioner och svarvar, även om saken ställes beroende av distriktsinspektorns noggranna och detaljerade yttrande för varje fall, är ägnat att verka därhän, att de egentliga leverantörerna av slöjdkollektionerna söka bjuda verktyg av bästa slag.

Vad bestämda villkor för åtnjutande av statsbidrag angå, kräver även enligt Överstyrelsens mening utvecklingen av slöjdundervisningen, att skolan äger nödigt antal hyvelplatser, slipsten och filbänk och att för en 10 elevers verktygskollektion beviljas statsbidrag blott i det fall, att antalet på en gång undervisade gosselever understiger 15, och för en 15 elevers kollektion, att antalet gosselever understiger 20.

Ännu bör nämnas, att det ej är skäl att bibehålla svarvens statsbidrag vid högre belopp än för andra nödiga redskap; även detta stats-

bidrag borde fastställas till 50 % av inköpspriset och likaledes för hyvelbänkar, slipsten och filbänk; även för symaskiner borde lika stort statsbidrag beviljas.

Efter att ha nyligen erfarit distriktsinspektorsmötets yttrande ber Överstyrelsen på grund av det ovan anförda och hänvisande till bilagda handlingar underdånigst få föreslå, att med ändring av Ecklesiastikexpeditionens brev av den 5 maj 1887, den 7 mars 1893, den 6 nov. 1900 och den 30 jan. 1902 skulle förordnas:

1) att de i bilagda förteckningar upptagna slöjdkollektionerna för 10, 15 och 20 elever äro grundserier, för vilka liksom för svarvar, hyvelbänkar, slipstenar och filbänkar samt för symaskiner beviljas statsbidrag om 50 % av inköpspriset och ej endast första gången, då de anskaffas till skolan, utan alltid, då ny kollektion bevisligen behöves;

2) att i undantagsfall, då antalet gosselever understiger 10, samma statsbidrag beviljas även för mindre, bevisligen ändamålsenliga verktygskollektioner;

3) att samma statsbidrag beviljas för i någon mån ändrad, grundserien motsvarande kollektion samt för ökning och komplettering, men bör räkningen för tillskottsverktygen, där de ej köpas jämte grundserien, uppgå till minst 50 mark;

4) att samma statsbidrag beviljas även för verktyg, köpta från andra försäljare, men bör i sådant fall till ansökan biläggas fullständig förteckning över verktygen och intyg av inspektor, att kollektionen med hänsyn till verktygens art och ändamålsenlighet motsvarar den godkända grundkollektionen;

5) att till ansökningarna om statsbidrag för verktygskollektioner, svarvar, slipstenar och filbänkar samt symaskiner bör biläggas de originala kvitterade räkningarna samt till ansökningarna om statsbidrag för verktygskollektioner, hyvelbänkar och svarvar ytterligare intyg:

a) att i skolan finnas hyvelplatser åtminstone en för var tredje av de samtidigt undervisade eleverna samt även slipsten och filbänk;

b) att slöjdundervisningen eljes är ändamålsenligt ordnad; och

c) att antalet av de i slöjd samtidigt undervisade eleverna ej kräver större verktygskollektioner, d. ä. att en för 10 elever avsedd kollektion gäller för ett antal gossar under 15 och en för 15 elever under 20.

I samband härmed har Överstyrelsen ansett sig böra underdånigst erinra, att det för inköp av slöjdsaker beviljade statsbidragets belopp visat sig alltför lågt. Räntorna av den 3 febr. 1887 för ifrågakarande ändamål grundade fonden, c. 6,000 mark, ävensom det därutöver från år 1903 beviljade anslaget om 13,000 mark årligen har visat sig otillräckligt enligt de nu gällande bestämmelserna för ifrågakarande statsbidrag. Sålunda ha för ändamålet beviljats extra anslag: år 1904 10,000 mark, år 1905 6,000 mark, år 1906 3,000 mark och år 1907 7,000 mark. Ej ens det sistnämnda extra anslaget har räckt till för alla under år 1907 inkomna ansökningar. Sålunda borde, så länge de nu givna anvisningarna för beviljande av statsbidrag gälla, anslaget höjas till 20,000 mark, och då de före-

slagna nya bestämmelserna otvivelaktigt i någon mån komma att höja beloppet av statsbidragen, har Överstyrelsen ansett sig böra till Eders Majestäts prövning underdånigast överlämna, huruvida ej det för ändamålet beviljade anslaget, som hittills utgjort 13,000 mark, kunde höjas till inalles 25,000 mark.»

Denna hemställan har emellertid tillsvidare ej givit anledning till ändring av bestämmelserna rörande statsbidrag för verktygskollektioner m. m.

I samband med 1909 års utgiftsstat föreslog Kejslerliga Senaten, att det ifrågavarande anslaget från årets början skulle höjas till 33,000 mark, men vid budgetens fastställande den 21 jan. 1910 ströks den föreslagna ökningen av anslaget. På grund härav ingick Överstyrelsen till Kejslerliga Senaten den 1 febr. 1910 med underdånig hemställan, däri, sedan sakens tidigare skeden relaterats, yttades följande:

»Numera torde det för ifrågavarande ändamål föreslagna penningbeloppet minskats med 20,000 mark. Vid sådant förhållande och om anslaget detta år förblir vid det gamla, åtgår nästan allt eller 18,800 mark till beviljande av från senaste år till detta år sparade ansökningar.

Då sålunda så gott som alla under detta år inkommande ansökningar på grund av anslagets otillräcklighet måste bli vilande till nästa kalenderår, anser sig Överstyrelsen nödsakad att hänvända sig till Eders Kejslerliga Majestät med underdånig framställning om att för ovan angivna ändamål måtte beviljas ett tillfälligt extra anslag om 20,000 mark och att ifrågavarande anslag i 1910 års utgiftsstat höjes med 20,000 mark. Samtidigt ber Överstyrelsen underdånigast till Eders Kejslerliga Majestäts prövning få överlämna, huruvida ifrågavarande anslag fortfarande borde utgå ur statsfonden och från år 1911 höjas till 33,000 mark eller huruvida eventuellt anskaffandet av verktygskollektioner m. m. till lantfolkskolorna lämpligen kunde understödast med beviljningsmedel såsom i fråga om inköp av åskådnings- m. m. läromateriel, i vilket fall utgiftsposten för anskaffande av åskådnings- och annan läromateriel i det nådiga statsförslaget ängående med beviljningsmedel betalbara utgifter för år 1911 borde höjas med 33,000 mark och det hittillsvarande anslaget för verktygskollektioner m. m., 13,000 mark, såsom utgående ur statsfonden skulle utelämnas.»

Den 10 mars 1910 föreslog Kejslerliga Senaten, att det av Överstyrelsen begärda tillfälliga anslaget måtte beviljas och att anslaget skulle, om statsfondens tillgångar medgävo det, upptagas till ett belopp av 33,000 mark å utgiftsförslaget för 1910. Detta förslag bifölls av Hans Kejslerliga Majestät den 1 juli 1910, men upptogs det ifrågavarande anslaget å det fastställda statsförslaget endast till 23,000 mark.

Till Överstyrelsens disposition har fortfarande stått ett årligt anslag om 6,000 mark för utbildande av slöjdlärare och handarbetslärarinnor vid lantfolkskolorna. Den 19 febr. 1907 ingick Överstyrelsen med underdånig hemställan om anslaget beviljande fortfarande för tre år, räknat från 1 jan. 1908, och medels nådig befallning av den 12 därpåföljande oktober förordnades, att för anordnande av kurser för utbildande av slöjdlärare och handarbetslärarinnor vid folkskolorna från den 1 jan. 1908 till den 1 jan. 1911 av allmänna medel fortsättningsvis skulle utbetalas 6,000 mark årligen på villkor, att kurserna vara sex veckor, att undervisningen är avgiftsfri och att i kurserna delta minst 10 personer. Om fortsatt statsbidrag för de följande åren anhöll Överstyrelsen den 22 april 1910.

Kurser för utbildande av slöjdlärare och handarbetslärarinnor.

Med detta anslag ha årligen anordnats åtta 8:veckors kurser. Kursledaren har till biträde haft en annan lärare eller lärarinna, och har ersättningen för slöjdkursernas ledare utgjort 800 och för handarbetskursernas 700 mark.

Kurser för utbildande av slöjdlärare ha hållits av:

år 1906: folkskolläraren vid Pemar, Matildedals skola Fridolf A. Salola i Uskela Moisio skola (8 slöjdlärare utbildades), läraren J. K. Heiskala i Ylivieska, Kyrkoby skola (12), lärarna J. B. Airaksinen och J. Björni i Kuopio (—) och läraren John Aug. Nordström i Ekenäs (deltagare 22 av seminariets i Ekenäs elever);

år 1907: läraren F. A. Salola i Uskela, Moisio skola (14), läraren J. K. Heiskala i Ylivieska, Kyrkoby skola (8), läraren K. F. Kettunen i Valkeala, Kouvola skola (18) och läraren A. Th. Mattsson i Jomala, Kyrkoby skola (13);

år 1908: läraren J. A. Nordström i Ekenäs (12), läraren K. F. Kettunen i Kouvola (11), läraren Verner Väinölä i Hvittis, Lauttakylä skola (11) och läraren K. A. Vesterlund i Kiihtelysvaara, Huhtilampi skola (7);

år 1909: läraren K. J. Lund i Torneå (14), läraren K. A. Vesterlund i Kiihtelysvaara, Huhtilampi skola (11), läraren F. A. Salola i Uskela, Moisio skola (26) och läraren Artur A. Magnusson i Borgå (10); och

år 1910: läraren K. A. Vesterlund i Kiihtelysvaara, Huhtilampi skola (10), läraren J. B. Airaksinen och J. Ahonoja i Kuopio (17), läraren Paavo Tapio i Limingo, Kyrkoby skola (11) och läraren John Aug. Nordström i Ekenäs (4; deltagarna, mest lärarinnor och seminariets elever, voro dock 18).

Kurser för utbildande av handarbetslärarinnor ha hållits av:

år 1906: lärarinnan Anna Appelberg i Vörå, Koskeby skola (10 lärarinnor utbildades), lärarinnan Sanni Haila i Lappo, Kyrkoby skola

(28), lärarinnan Olga Hakovaara i Viborg, Kelkkala skola (23) och lärarinnan Rosa Viherkoski i Kiihtelysvaara, Hammaslahti skola (18).

år 1907: lärarinnan Anna Appelberg i Vörå, Koskeby skola (11), lärarinnan Sanni Haila i Lappo, Kyrkoby (24), lärarinnan Olga Hakovaara i Viborg, Kelkkala skola (26) och lärarinnan Hanna Koponen och Olga Väistö i Kuopio (26);

år 1908: lärarinnan Anna Appelberg i Vörå, Koskeby skola (12), lärarinnan Sanni Haila i Lappo, Kyrkoby (19), lärarinnan Olga Hakovaara i Viborg, Tiiliruukki skola (26) och lärarinnan Katri Tuori i Limingo, Kyrkoby skola (18);

år 1909: lärarinnan Anna Appelberg i Vörå, Koskeby skola (—), lärarinnan Olga Hakovaara i Viborg, Kelkkala (27), lärarinnan Katri Tuori i Limingo, Kyrkoby (16) och lärarinnan Rosa Viherkoski i Kiihtelysvaara, Niva skola (15); samt

år 1910: lärarinnan Anna Appelberg i Vörå, Koskeby skola (19), Anna Lillia i Sibbo, Mårtensby skola (11), lärarinnan Olga Hakovaara i Viborg, Tiiliruukki skola (23) och lärarinnan Katri Tuori i Limingo, Kyrkoby (13).

Särskilda
anstalter för
utbildande
av slöjdlära-
re och hand-
arbetslära-
rinnor.

Flertalet av dessa utbildningskurser ha från Överstyrelsens sida inspekterats.

Förutom vid dessa kurser ha slöjdlärare och handarbetslärarinnor utbildats vid särskilda skolor, vilka för ändamålet åtnjutit statsunderstöd.

a) Sordavala
väv- och
handarbets-
skola.

Sordavala väv- och handarbetsskola har fortfarande erhållit ett understöd om 600 mark för anordnande av tvänne 8—10 veckor pågående undervisningskurser för utbildande av handarbetslärarinnor på villkor, att minst 10 personer deltaga i bägge kurserna, att kursavgiften per elev ej får överstiga 10 mark, att eleverna erhålla betyg enligt av Överstyrelsen fastställt formulär och att kurserna övervakas av handarbetslärarinnan vid Sordavala seminarium Lilly Törnudd, som även undertecknar betygen. Vid dessa kurser har utbildats följande antal lärarinnor: år 1906 31, 1907 37, 1908 28, 1909 34 och år 1910 42.

b) Corander
i Helsing-
fors.

Slöjdläraren Oiva Coranders pedagogiska slöjdskola, vilken underlyder folkskolinspektorns i Helsingfors distrikt inspektion, erhöi den 25 jan. 1905 ett fortsatt statsbidrag om 6,500 mark för åren 1905—1907. I underdånigt yttrande av den 19 febr. 1907 erinrade Överstyrelsen, att ifrågavarande anstalt ej endast utbildar slöjdlärare, utan även är ägnad att väcka och främja intresset för slöjden bland

ungdomen och därför på orten väl behöves, emedan i de högre skolorna ej lämnas någon undervisning i slöjd, och förordade ett förhöjt statsanslag om 11,000 mark för fem år framåt. Genom nådigt beslut av den 12 oktober 1907 bestämdes statsbidraget fortfarande till 6,500 mark för åren 1908—1912. Intyg över kompetens för slöjdlärbefattningar ha från anstalten erhållit: år 1906 14, 1907 6, 1908 11, 1909 7 och år 1910 18 personer.

Handarbetslärarinnan Amalia Lindfelt erhöi genom nådigt beslut av den 18 jan. 1906 ett fortsatt statsbidrag om 3,000 mark för åren 1906 och 1907 för den av henne i Tammerfors stad upprätthållna handarbetskolan; den 29 okt. 1907 höjdes anslaget till 6,500 mark för fem år framåt, räknat från den 1 jan. 1908.

c) Lindfelt-Lehtinen i Tammerfors.

Vid skolan, som årligen anordnar tre kurser om tre månader, arbeta flere lärare, och elevantalet har varit mycket högt.

År 1909 grundade folkskolläraren Ludvig Roine och folkskollärarinnan Emilia Roine »Tammerfors handarbetskola» för utbildande av slöjdlärare och handarbetslärarinnor» (Tampereen käsityökoulu käsityöopettajain ja -opettajattarien valmistusta varten). Den 7 maj 1909 biföll Överstyrelsen till att åt de 5 manliga och 25 kvinnliga elever, som under vårterminen genomgått kurs vid skolan, finge utges kompetensintyg för slöjdläro- och handarbetsläroinnebefattningar vid lantfolkskolorna och föreslog för vårterminens kurser ett statsbidrag om 1,500 mark, vilket även beviljades av Ecklesiastikexpeditionen den 24 i samma maj månad.

d) L. och E. Roine i Tammerfors.

Likaledes biföll Överstyrelsen den 14 dec. 1909 till gjord anhållan, att kompetensintyg finge ges åt de 18 manliga och 35 kvinnliga elever, som genomgått kursen under höstterminen sagda år, och utsträckte den 26 april 1910 rätten till alla dem, som framdeles genomgå kurs i sagda skola.

Vid stadfästade den 2 okt. 1910 av 1910 års utgiftsstat beviljades åt ifrågavarande skola jämlikt Överstyrelsens framställning: för upprätthållande av den manliga avdelningen 4,000 mark och för den kvinnliga 3,000 mark samt för grundläggningskostnaderna av den förstnämnda 1,200 mark och för den senare 800 mark. Kursen på vårterminen har räckt fyra månader, på höstterminen tre. Under vårterminen 1910 utgjorde antalet elever på slöjdivdelningen 29 och vid den kvinnliga avdelningen 43; vid höstkurserna voro motsvarande siffror 15 och 26. Vid skolan arbeta flere lärare.

Bägge förenämnda skolor underlyda inspektion av folkskolinspektorn i Tammerfors stad, som även undertecknar betyg m. m. Även från Överstyrelsens sidå ha kurserna inspekterats.

e) Keravuori
i Nådendal.

Den 4 jan. 1907 biföll Överstyrelsen handarbetslärarinnan Elin Keravuoris anhållan, att åt de personer, som genomgå för utbildande av handarbetslärarinnor anordnade kurser vid hennes vävskola i Nådendal och vid vilka kurser vederbörande folkskolinspektör undertecknar betygen, skulle tillerkännas behörighet att anställas som handarbetslärarinnor vid lantfolkskolorna. Den 8 följande maj förordade Överstyrelsen ett årligt statsbidrag om 800 mark åt skolan, men anhållan avslogs av Kejserliga Senaten den 8 aug. 1907; den 31 dec. 1908 beviljade likväl Ecklesiastikexpeditionen för skolans upprätthållande ett tillfälligt understöd om 450 mark.

Jämlikt Överstyrelsens den 20 april 1909 gjorda framställning beviljades vid slutligt fastställande av 1910 års utgiftsstat 2,000 mark för anskaffande av inventarier till den förenade hushålls-, trädgårds- och handarbetsskolan i Nådendal och 3,000 marks årligt statsbidrag för tre år, räknat från 1 jan. 1910 på villkor, att till kurserna för utbildande av handarbetslärarinnor årligen anmäla sig minst 10 elever; att kursavgiften utgör högst 10 mark; att åt elever, som anses kompetenta att undervisa i handarbeten, utges betyg enligt av Överstyrelsen godkänt formulär och att jämväl vederbörande folkskolinspektör, som bör övervaka skolans verksamhet, med sin underskrift godkänner sagda kompetensintyg.

År 1910 ha 15 personer fått intyg över kompetens till handarbetslärarinnetjänster.

f) Björk i
Pemar.

Den 17 mars 1908 meddelade Överstyrelsen åt ledaren vid Pemar (Jokela) husmoders-, handarbets- och trädgårdsskola Abr. Björck rätt att inrätta en pedagogisk handarbetsskola, vars utdimitterade elever erhålla kompetensintyg som handarbetslärarinnor i lantfolkskolor.

g) Yrkes-
skolan i
Björneborg.

Den 30 dec. 1908 biföll Överstyrelsen på särskilda villkor en anhållan av direktionen vid Björneborgs förberedande yrkesskola för flickor, att åt de elever, som genomgått fullständig, tvåårig kurs i lannesömnad finge ges kompetensintyg till handarbetslärarinnetjänster vid lantfolkskolorna. Under läseåret 1909—1910 ha vid skolan utgetts fem sådana kompetensintyg.

Ärenden rörande slöjd-
lärarnas och
handarbets-
lärarinnor-
nas löner
och utnäm-
ning.

Emedan Överstyrelsens tidigare initiativ ej föranlett några åtgärder, ingick Överstyrelsen på anhållan av sjätte distriktsinspektörs-mötet den 11 maj 1909 med följande hemställan om ordnande av lantfolkskolornas slöjdlärares och handarbetslärarinnors avlöning och om bestämmelser rörande de senares kompetensvillkor.

»I det underdåniga yttrande, som Överstyrelsen, med anledning av Eders Kejslerliga Majestäts Senats för Finland remissresolution av den 12 mars 1901 och den 17 febr. 1903, den 29 april 1904 avgivit angående av Lantdagen uttalad önskan, att under prövning måtte tagas, i vad mån gällande föreskrifter rörande slöjden och de kvinnliga handarbetena i lantfolkskolor med en lärare vore i behov av ändring, på det att nämnda undervisning i dessa skolor kunde bedrivas i större omfattning och på mera praktiskt sätt, har Överstyrelsen ansett sig böra föreslå, att nådig förordning borde utges angående reformering av slöjdlärarnas och handarbetslärarinnornas avlöning och om de senares kompetens, vilken förordning skulle kullhäva nådiga kungörelsen av den 13 mars 1895 angående avlöningen av handarbetslärarinnor samt utvidga och förändra bestämmelserna i nådiga kungörelsen av den 8 mars 1898 angående anordnandet av undervisningen i manlig handslöjd sålunda, att stadgandena finge följande lydelse:

§ 1. Vid sådan för gossar och flickor gemensam folkskola på landet, som förestås av lärare eller lärarinna, åligger det kommunen eller skoldistriktet att särskilt bekosta undervisning i slöjd och kvinnliga handarbeten. Kompetens att undervisa i dessa ämnen bör styrkas genom intyg av vederbörande seminarieläro eller -lärarinna, av föreståndare eller föreståndarinna för sådan slöjd- eller handarbetsskola, som för sagda ändamål godkänts, eller av folkskollärare eller -lärarinna, som med vederbörligt tillstånd anordnat kurs för utbildande av slöjdlärare och handarbetslärarinnor, och bör intyget innehålla uppgift, att den sökande har nödiga insikter och praktisk färdighet i facket och förmåga att lämna pedagogiskt tillfredsställande undervisning i slöjd eller kvinnliga handarbeten. Till slöjdlärare kan mot härför utfäst avlöning antagas även folkskollärarinna, om hon är härtill kompetent.

§ 2. Den avlöning, som kommunen eller skoldistriktet jämlikt föregående paragraf är pliktig att erlagga åt slöjdläraren eller handarbetslärarinnan, bör utgöra minst 150 mark årligen. I denna avlöning deltar statsverket med 75 mark om året. Statsbidraget ansökes hos Överstyrelsen för skolväsendet, därvid kommunens eller skoldistriktets löneförbindelse bör biläggas.

Vidare har Överstyrelsen vid samma tillfälle framlagt sin mening, att i ifrågavarande nådiga förordning borde ingå jämväl stadganden beträffande ordningen för slöjdlärares och handarbetslärarinnas utnämning och skiljande från tjänsten, och i sådant syfte föreslagit en bestämning, att skolans direktion väljer slöjdlärare eller handarbetslärarinna på grund av ånons om ansökan eller ock omedelbart, om kompetent och lämplig person finnes, att vidare valet underställes inspektorns stadfästelse, att i tjänst antagen lärare eller lärarinna kan skiljas från tjänsten, endast om direktionen och inspektor finna honom eller henne olämplig eller oduglig eller om hela tjänsten blir onödig, och att valet eller skiljandet, där inspektor och direktionen äro av olika mening, hänskjutes till Överstyrelsens avgörande.

Tillsvidare ha ej dessa Överstyrelsens, underdåniga förslag lett till nådiga åtgärder. Då det likväl enligt Överstyrelsens mening vore synnerligen viktigt, att de föreslagna stadgandena med det första borde givas, så och emedan även folkskolornas distriktsinspektorer, vilka redan vid möten 1899 och 1904 ha uttalat önskningsmål angående berörda sakkförhållanden, vid i januari hållet möte beslutit ånyo uppfordra Överstyrelsen att skrida till åstadkommande av i syftet uppräknade stadganden och bestämmelser, beträffande utnämning av slöjdlärare och handarbetslärarinorna, vågar Överstyrelsen underdånigast förnya sina i yttrande av den 29 april 1904 ingående förslag samt jämlikt distriktsinspektorsmötets beslut ytterligare föreslå ett sådant närmare stadgande angående ifrågavarande tjänsters besättande, att de, så vida ej lämpliga och kompetenta personer eljes stå till buds, böra lediganslösas att ansökas inom 30 dagar åtminstone i någon på orten allmänt spridd tidning.»

Denna hemställan har tillsvidare ej föranlett några åtgärder.

Inspektionen av undervisningen i slöjd och handarbeten.

I underdånigt yttrande angående av Finlands slöjdförening föreslagna åtgärder för slöjdens och handarbetsundervisningens utveckling och främjande hade Överstyrelsen den 19 april 1905 framhållit bl. a. följande:

»Det viktigaste och för närvarande mest anmärkningsvärda i betänkandet torde det framkastade förslaget (s. 3) att anställa särskilda Överstyrelsen underlydande inspektorer för övervakande av gosslöjden och flickornas handarbeten i folkskolorna vara. Känt är, att beträffande undervisningen i dessa fack olika meningar, splittring och brist på sakkunnig ledning förefinnas. Särskilt i fråga om gosslöjden, som genom Uno Cygnaeus tidigare än i något annat land upptogs bland folkskolornas egentliga ämnen och angående vars vikt rent pedagogiskt sett uppfattningen i kulturländerna allt mera klarnar, ha vi i många avseenden blivit efter vårt västra grannlands utveckling. Även inom Överstyrelsen har därför den övertygelsen vunnit fotfäste, att bland de första åtgärderna för sakkägets förbättrande vore grundandet av en särskild inspektorstjänst för slöjden. Men även för undervisningen i kvinnliga handarbeten vore det utan tvivel en stor fördel, om också för dem en särskild inspektorstjänst skulle grundas vid Överstyrelsen. Överstyrelsen anser sig därför böra understöda slöjdföreningens direktions betänkande även i denna punkt.

Bägge ifrågavarande inspektorer borde inom Överstyrelsen intaga närmast samma ställning som Överstyrelsens folkskolinspektorer, och deras åliggande bleve att leda och övervaka slöjd- och handarbetsundervisningen i alla Överstyrelsen underlydande anstalter. Inom landsbygdens folkskolor skulle de förmodligen ej hinna utföra många inspektioner, utan endast huvudsakligen ägna sin uppmärksamhet åt instruerandet av distriktsinspektorerne, av vilka för framtiden något slags kompetensintyg i ifrågavarande ämnen borde fordras.

...Kompetensvillkoren för dessa inspektorer kunde enligt Överstyrelsens mening bli desamma, som för motsvarande ämnen krävas av seminarie-lärarna.»

Detta förslag har likväl ej lett till några åtgärder.

Då Överstyrelsen den 30 dec. 1908 hade att ange avfordrat ut-låtande angående den den 3 mars 1906 nedsatta hemslöjtkommitténs betänkande, framhöll Överstyrelsen, huruvida ej en den 19 april 1905 föreslagen kommitté för ordnande av ärendena rörande pedagogisk handarbetsundervisning, snarligen kunde nedsättas, likväl med den begränsning, att denna kommittés uppgift skulle bli endast att upp-göra förslag till ordnande av slöjd- och handarbetsundervisningen i folkskolorna och seminarierna.

Handarbets-
kommitté.

Senare, år 1911, har Kejslerliga Senaten nedsatt en kommitté för behandling av folkskolans handarbetsundervisning.

I sin redogörelse för inspektionen av lek- och gymnastikkurserna i Forssa sommaren 1905 föreslog t. f. överinspektorn A. J. Törnqvist, att Överstyrelsen måtte skrida till åtgärder, i syfte att för sådana kurser skulle fås anslag ur allmänna medel. Bifogande en av andra läraren vid kurserna O. V. Snellman utgiven uppsats »Muutamia miet-teitä voimisteluleikeistä» (Några ord om gymnastiska lekar) jämte ifrågavarande inspektionsberättelse till Kejslerliga Senaten yttrade Överstyrelsen bl. a.:

Lek- och
gymnastik-
kurser.

»Vid i dag förhåvud behandling av frågan har Överstyrelsen ej kun-nat underlåta att förena sig om de i förenämnda uppsats väl motiverade yttrandena om den stora betydelsen av undervisning och övning i lek uti folkskolorna såväl för elevernas fysiska utveckling och trevnad inom sko-lan som även med hänsyn därtill, att genom leken förhållandet mellan lärare och elever blir förtroligare och friare. Av dessa skäl ha också le-karna i skolorna från pedagogisk synpunkt tillvunnit sig allt större upp-märksamhet. Visserligen lämnas lekarnas vikt f. n. i seminarierna ej h. o. h. därhän, men denna fråga är likväl alltför ny, för att någon större del av lärarna skulle ha kunnat göra sig förtrogen med den. Överstyrelsen har därför ansett synnerligen önskligt, att ifrågavarande kurser för folkskol-lärare åtminstone tillsvidare skulle i någon mån under somrarna fås till stånd i olika delar av landet. Betydelsen av dessa kurser skulle utan tvivel betydligt stiga, om de kunde förenas med åtminstone några föredrag av kompetenta personer i gymnastik och hälsovård. Hänvisande till ovanstående i saken framställda närmare utredning och motivering har Överstyrelsen därför ansett sig böra hos Kejslerliga Senaten ödmjukast föreslå:

att till Överstyrelsens förfogande som understöd nästa sommar för tre kurser av ifrågavarande slag om minst två veckor och med minst 25 lärare som deltagare i varje kurs skulle beviljas ett anslag om 600 mark, därav för varje kurs med hänsyn till programmets art och såväl ledarnas som föreläsarnas kompetens skulle utges lämpligt understöd; och

att åt Överstyrelsen skulle ombetras prövningen av ledarnas kompetens och inspektionen av kurserna ävensom beviljandet av tillstånd att hålla kurser samt rätt att övervaka dem.»

Jämlikt Överstyrelsens framställning beviljade Kejslerliga Senaten den 16 därpåföljande dec. för ändamålet 600 mark. Kurser anordnades därpå av folkskolläraren O. V. Sirkka i Villmanstrand och Forssa samt av seminarielärarinnan Bertha Ahlfors i Ekenäs.

På grund av framställda skäl begärde Överstyrelsen den 6 april 1907 för följande sommars kurser 1,200 mark, vilka Kejslerliga Senaten beviljade den 30 i samma månad på villkor, att i kurserna deltaga minst 20 lärare och att de äro avgiftsfria. Kurserna anordnades: de finskspråkiga i Heinola, ledare seminarielärarinnan Fanny Stenroth, och i Laukkas, Äännekoski, ledare folkskolläraren O. V. Sirkka de svenskspråkiga i Ekenäs, ledare seminarielärarinnan Bertha Ahlfors. För lekkurserna i Kajana år 1907 jfr. sid. 41.

Den 6 mars 1908 föreslog Överstyrelsen, att för tre finskspråkiga och en svenskspråkig kurs under följande sommar skulle beviljas 1,800 mark. Den 24 maj beviljade Kejslerliga Senaten för fyra kurser endast 1,000 mark. Kurserna höllas: de finskspråkiga i Kuortane, ledare folkhögskolföreståndaren O. V. Sirkka, och de svenskspråkiga i Nykarleby, ledare studeranden Huldén. De planerade kurserna i Heinola måste inställas på grund av ringa antal deltagare, och de till Ruovesi bestämda kurserna höllas först följande sommar, ledare föreståndaren O. V. Sirkka.

Kejslerliga Senaten hade redan år 1908 föreslagit, att från år 1909 i utgiftsstaten skulle upptagas ett anslag om 1,500 mark för anordnande av lek- och gymnastikkurser, men anslaget ströks vid slutligt fastställande av 1909 års utgiftsstat.

För år 1909 begärde Överstyrelsen den 3 april för detta ändamål 1,500 mark, vilken summa Ecklesiastikexpeditionen beviljade den 22 följande maj. Förutom i Ruovesi höllas sommaren 1909 lek- och gymnastikkurser: i Ilmola (ledare lärarinnan Iida Seppälä), i Tusby (ledare föreståndaren O. V. Sirkka) och i Perkjärvi (ledare O. V. Sirkka och läraren Otto Lahti).

Jämlikt framställning av Överstyrelsen den 18 mars 1910 beviljade Kejslerliga Senaten den 12 följande maj 1,500 mark för lek-

och gymnastikkurser sommaren 1910 och förordnade tillika, att samma belopp för ifrågavarande ändamål skulle framdeles upptagas i det årliga budgetförslaget. Vid fastställandet av 1910 års utgiftsförslag godkände Hans Kejserliga Majestät i princip den 2 okt., att ifrågavarande anslag finge upptagas å utgiftsstaten.

Sommaren 1910 anordnades lek- och gymnastikkurser i Uleåborg under ledning av lärarinnorna Helmi Bergh och Sofia Kandelberg samt i Nådendal, i Tusby folkhögskola och i Kuortane under ledning av föreståndaren O. V. Sirkka.

Vid flere kurser har även teckning förekommit som läroämne.

Ett mindre överskott av anslaget för år 1910 gavs som understöd för Varala gymnastik- och lekkurser i närheten av Tammerfors.

4. Folkskollärarnas ställning och förmåner.

I avfördrat utlåtande över direktionens för Ålands folkhögskolas ansökan, att tjänstgöring i folkhögskolan skulle räknas som tjänsteår på folkskolområdet, föreslog Överstyrelsen den 20 febr. 1906, att lärare, vilken på föreskrivet sätt förskaffat sig kompetens till seminarie-lärartjänster och vilken som ordinarie tjänat i folkhögskola samt därefter överflyttat till seminariernas tjänst, finge räkna sig till godo för pension tjänstetiden i folkhögskolan ävensom att folkskollärare, som på föreskrivet sätt vunnit behörighet som folkskollärare, finge som folkskollärare både för löneförhöjning och pension tillgodoräkna sig den tid han eventuellt tjänat som ordinarie i folkhögskola samt att i bägge fallen folkhögskolans läseår skulle anses motsvara ett läseår och att något minsta antal undervisningstimmar ej skulle erfordras.

Vid ärendets handläggning den 28 maj 1909 ansåg Kejserliga Senaten nödigt, att, innan vidare åtgärder företagas, anbefalla Överstyrelsen att införskaffa uppgifter om folkhögskollärarnas och lärarinnornas antal, angående huru många av dem fylla villkoren för behörighet till tjänster vid ovannämnda läroanstalter o. s. v.

Åtgärder för åstadkommande av denna utredning vidtog Överstyrelsen den 16 juni 1909, men ärendet har under ifrågavarande period ej slutbehandlats.

I till Överstyrelsen ställd skrivelse anmodade direktionen för de akademiska fortsättningskurserna Överstyrelsen att vidtaga åtgärder därhän:

Tjänsteår.
a) Folkhögskolären.

b) Deltagandet i de akademiska fortsättningskurserna.

»att i kurserna deltagande lärares eller lärarinnas vikarie, vilken såsom fullt kompetent sköter hans eller hennes tjänst under hela det läseår kurserna pågå, berättigas att beräkna detta läseår som tjänsteår; och att i kurserna hela året regelbundet deltagande lärare eller lärarinna likaledes berättigas att tillgodoräkna sig ett sådant tjänsteår.»

Då denna ansökan den 29 jan. 1909 översändes till Kejsrerliga Senaten, framlade Överstyrelsen sin åsikt sålunda:

»Under nuvarande förhållanden och med beaktande av Nådiga kungörelsen av den 28 maj 1889 angående beräkning av tjänstetiden för erhållande av förhöjning i lön eller i arvode efter vissa års tjänst ordna i förevarande kurser deltagande folkskollärare sitt tjänsteår sålunda, att de själva sköta sin tjänst någon vecka av terminen, varvid de ingenting förlora av sin tjänstetid och få räkna sig till godo även för löneförhöjning hela terminen eller läseåret, men kompetent vikarie endast de månader han verkligen skött tjänsten. Detta system, som rätteligen bör anses som ett kringgående av den nådiga kungörelsens föreskrifter, har flere skuggsidor: 1) några veckors deltagande i skolarbetet och omsorgen för anskaffande av vikarie vålla ofta stora svårigheter och störa mer eller mindre lärarens studier; 2) kompetenta lärare vilja på inga villkor gå in på att sköta ett sådant vikariat, emedan de för nästan hela läseårets arbete få räkna som tjänstetid för pension och löneförhöjning endast sex eller högst sju månader och 3) folkskolans arbete lider därav, att lärarna under årets lopp flere gånger skifta, då olika vikarier kunna anställas för de bägge terminerna. — Nu uppräknade missförhållanden skulle undvikas, om folkskollärare, som tager del i de akademiska fortsättningskurserna, ej behöfve för att bevara sina tjänsteår oavkortade varje termin för någon vecka tråda i tjänsteutövning i sin skola. — Då vidare tillräckliga garantier ej förefinnas, att dessa kurser alltid komma att räcka hela år, och då det även eljes ofta kan hända, att lärarna för längre tid än en termin fortsatt sina studier, vore det enligt Överstyrelsens mening säkrare och mera praktiskt att bevilja ifrågavarande rätt även åt sådana lärare, som av något skäl kommit att bedriva akademiska studier kortare tid än ett helt läseår, men dock minst en termin i en fortsättning. Vid sådant förhållande får Överstyrelsen, utvidgande innehållet i den senare klämman, underdånigast föreslå följande stadgande:

Folkskollärare eller lärarinna, som regelbundet deltagit i de akademiska fortsättningskurserna och åtnjuter tjänstledighet hela läseterminen eller längre tid, har rätt att beräkna denna tid sig till godo oavkortat som tjänstetid även för löneförhöjning.

Vad beträffar ansökans förra kläm, har Överstyrelsen ej ansett sig kunna understöda den, emedan den h. o. h. står i strid med hittillsvarande uppfattning och emedan det vidare tyckes omöjligt, att vikarie skulle få

räkna längre tjänstetid än den tid han förordnats att vikariera. Om däremot ett stadgande av det innehåll Överstyrelsen föreslagit utfärdas, förefinnes intet hinder för studerande folkskollärare att begära tjänstledighet för hela terminen eller hela läsåret, vilket förfarande vore förmånligare även för erhållande av vikarie, och kompetent vikarie finge då utan några tilläggsbestämmelser tillgodoräkna motsvarande tid såväl för pension som löneförhöjning, varför genom detta stadgande även vikariens fördel bevakas, så mycket möjligt är.»

Vid handläggning av ärendet den 16 mars 1909 ansåg Kejsrerliga Senaten, med hänvisning i fråga om tjänstetidens beräkning för erhållande av förhöjning i lön eller i arvode till nådiga kungörelsen av den 28 maj 1889, folkskollärarna och lärarinnorna berättigade att åtnjuta den av Överstyrelsen föreslagna förmånen, emedan de ej taga del i de akademiska fortsättningskurserna för vinnande av ekonomisk fördel, utan för sin egen utveckling och för att bättre kunna fylla sin uppgift i undervisningsväsendets tjänst.

Medels cirkulär av den 7 april 1909 bragte Överstyrelsen detta till lantfolkskolornas inspektors kännedom och beaktande.

År 1906 anhöllo folkskollärarna Juhana Kokko m. fl., att Kejsrerliga Senaten måtte utarbета och till förstkommande lantdag överlämna proposition om förbättrande av folkskollärarnas löne- och pensionsförmåner i följande riktning:

Statens lönebidrag.
a) Höjning.

- »1. att staten betalar i grundlön åt lärare och lärarinna både på landet och i städerna 2,000 mark;
2. att varje lärare och lärarinna åtnjuter tre löneförhöjningar av staten à 400 mark för 5, 10 och 15 års tjänst;
3. att landskommunernas skyldighet blir endast att anskaffa bostad, lyse och ved, kreatursbete och minst 1 ha odlingsbar jord åt läraren med rättighet, att, där jord och bete i ett eller annat avseende ställer sig svårt att bevilja, tillräcklig ersättning ges i penningar;
4. att i städerna betalas särskild kommunal lön;
5. att staten utbetalar 2,000 mark i pension åt lärare, som tjänat 30 år; och
6. att åt icke arbetsföra lärare betalas pension efter tjänstear, så att för det första året erlägges 5 % av hela pensionen och att därefter pensionen stiger med 5 % årligen, tills den efter 20 år nått 2,000 mark.»

I avfordrat uttalande framhöll Överstyrelsen, biläggande överinspektor G. Lönnbecks yttrande, för egen del följande:

»Folkskollärarnas löner ha visserligen från det ursprungliga, i folkskolförordningen av år 1866 stadgade beloppet småningom höjts med c. 50

%, men äro ännu otillräckliga. Därför har även ofta från folkskolläraernas håll hörts klagomål över deras tryckta ekonomiska läge. Allmänt torde även medgivas, att härvidlag med det första måste åstadkommas förbättring; ty nödvändigt är, att de personer, åt vilka undervisningen av folkets barn är anförtrodd, erhålla en sådan ekonomisk ställning, att de, oberoende av brödbekymmer och utan att behöva skaffa sig extra inkomster, h. o. h. kunna ägna sig åt sin egentliga uppgift. Då härtill kommer, att frågan om folkskollärarybildningens höjande står på dagordningen, blir en ökning av lönerna ännu önskvärdare, för att de må möjliggöra en längre tids studier än nu och motsvara högre kompetensfordringar.

För det andra har emot det nuvarande lönesystemet särskilt från lärarinnehåll uttalats missnöje, emedan lönerna för lärare och lärarinnor äro olika stora, ehuru kompetensfordringarna äro de samma och ehuru bägges arbete både till art och mängd är detsamma. Sökandena föreslå i sin anhållan, att för bägge grupperna skulle stadgas samma lön. Då likväl läraren i de flesta fall samtidigt är familjeförsörjare, är det naturligt, att hans lön är i någon mån högre. Överstyrelsen har förmenat, att härvidlag skillnad kunde göras mellan ogift och gift lärare eller lärarinna i fråga om lön, varvid den förras lön skulle vara mindre och den senares större. I de flesta fall skulle härvid den manliga läraren åtnjuta större lön, men, då lärarinna råkar vara familjens försörjare, skulle hon höra till den högre löneklassen.

Vad slutligen vidkommer frågan om pensionerna, borde även de höjas i samma proportion, så att deras storlek skulle bero av huruvida pensions-tagaren är gift eller ogift.

På grund av det sagda och det som överinspektör Lönnbeck i sitt yttrande framhämtar, får Överstyrelsen ödmjukast föreslå, att staten till avlöandet av lärarna, vartill kommunerna fortfarande skulle erlægga sitt författningssenliga bidrag, skulle lämna kännbart större understöd än nu, sålunda att grundlönen för ogift lärare skulle vara 1,000 mark och för gift manlig lärare 1,500 mark och att den senare lönen skulle tillerkännas även sådan kvinnlig lärare, som är änka och har barn eller är gift och råkat bli familjens enda försörjare; att för 5, 10 och 15 års oförvitlig tjänst skulle beviljas löneförhöjning för ogifta varje gång 200 och för gifter 300 mark; att gift lärare inträder i högre löneklass kalenderåret efter det han trätt i äktenskap och då jämväl erhåller rätt till åtnjutande av denna lön åtföljande löneförhöjning; och att pensionen för ogift lärare är 1,000 mark, för gift 1,500 mark samt att rätt till pension för sjuklighet beräknas enligt samma principer som för närvarande.

Vad slutligen vidkommer sökandenas anhållan, att staten skulle åt städernas folkskollärare och -lärarinnor betala lön efter samma grunder som på landet, kan Överstyrelsen med så mycket större skäl understöda anhållan i denna del, emedan Överstyrelsen redan förut i princip varit av samma åsikt och börjat för ändamålet samla statistik, och utbeder sig Överstyrelsen att i detta avseende i sinom tid få inkomma med underdånig framställning.»

I ärendet erhöles redan till 1907 års lantdag nådig proposition, och sedan den vid lantdagen underkastats vidlyftig diskussion, godkändes den 24 jan. 1908 »Lagen angående folkskollärarpersonalens på landet avlöning», vari med ändring av nådiga kungörelserna av den 19 mars 1886 och den 12 mars 1901, i vad de angå lärares och lärarinnors vid folkskolorna avlöning, stadgas:

»§ 1.

Det av statsmedel till folkskollärarpersonalens på landet avlöning utgående bidrag skall från ingången av år 1908 utgöra 900 mark för såväl manlig som kvinnlig lärare; men denna allmänna grundlön höjes till 1,100 mark för lärare eller lärarinna, som är eller varit gift och å vilken familjens försörjning huvudsakligen ankommer och som har ett eller flera barn. Lärare eller lärarinna, som tillagts förhöjd grundlön varder därvid under sin återstående tjänstetid bibehållen.

§ 2.

Lärare och lärarinna, som oförvitligen fyllt sitt kall, erhåller efter fem, tio, femton och tjugo års tjänst varje gång ett lönetillskott till belopp av 180 mark, om grundlönen är 900 mark, och av 220 mark, om grundlönen är 1,100 mark.

§ 3.

Vid tillämpningen av dessa bestämmelser iakttages, att den högre grundlönen beräknas från månaden näst efter den, under vilken ansökning därom, åtföljd av intyg om sökandens berättigande till sagda förmån, ingivits, samt att det eller de lönetillskott, som sökanden därförinnan kan hava erhållit, samtidigt höjas enligt § 2.

I fråga om verkställigheten av denna lag stadgade Kejsrerliga Senaten den 10 följande mars:

»att åt alla i början av innevarande år i tjänst varande lärare och lärarinnor grundlönen bör, räknat från den 1 januari 1908, utanordnas till ett belopp av 900 mark årligen, vilken lön likväl höjes till 1,100 mark för lärare och lärarinna, som ingått äktenskap och som är sin familjs huvudsakliga försörjare samt har ett eller flere barn;

att om under årets lopp förhållanden inträtt, vilka berättiga vederbörande att överföras till den högre lönekategorin, löneförändringens trädande i kraft bestämmes enligt § 3 i samma lag; samt

att lärare och lärarinna efter fem, tio, femton och tjugo års oförvitlig tjänst för varje gång tillägges en löneförhöjning av 180 mark, om grundlönen är 900 mark, samt 220 mark, om grundlönen är 1,100 mark.»

På samma gång Överstyrelsen i cirkulär av den 17 mars 1908 delgav vederbörande detta till kännedom, meddelade Överstyrelsen:

»att rättighet till erhållande av högre lönebelopp bör styrkas genom vederbörligt prästbevis, varjämte i de fall, då gift lärarinna anhåller att bliva överförd till den högre lönekategorin, fordras, att vederbörande prästerskap eller kommunalnämndsordförande bekräftar de förhållanden, på vilka en dylik anhållan grundat sig, och bära dessa intyg i varje särskilt fall vara så avfattade, att av dem med full klarhet framgår, huruvida de omständigheter, som berättiga till erhållande av det högre lönebeloppet, hava uppkommit före innevarande års början, eller, om så ej är fallet, när sådant inträffat.»

b) Utbetalningsättet.

Angående sättet att utbetala statslönerna ingick Överstyrelsen den 4 maj 1907 med följande framställning:

»Ofta har från folkskolläraryhåll uttalats missnöje med det sätt, varpå lönerna f. n. utbetalas; t. o. m. ha enskilda lärare hänvänt sig till Eders Kejslerliga Majestät med underdånig begäran, att lönerna måtte betalas månatligen. Å andra sidan har man inom Överstyrelsen allt tydligare märkt, att det nuvarande sättet att utbetala lönerna, med den utveckling folkskolinrättningen redan nått, ej längre är praktiskt. Av dessa skäl har inom Överstyrelsen uppstått tanken att få ifrågavarande, med varandra sammanhängande saker ändamålsenligt ordnade.

Vad beträffar utbetalningen av statsbidragen, föreligga inga allmänna anvisningar, utan förordnar Ecklesiastikexpeditionen varje gång statsbidrag beviljas, att det utbetalas kvartaliter på direktionens rekvisition, eller i fråga om handarbetslärarna och -lärariinnorna halvårsvis. Detta utbetalningsätt har föranlett en synnerligen tung arbetsbörda för Överstyrelsens kamrerarkontor, där på senare tider 2,000 utbetalningsorder varje kvartal måst utskrivras och avsändas endast i fråga om folkskolornas statsbidrag.

För underlättande av detta arbete inom Överstyrelsen och med beaktande särskilt av löntagarnas fördel och önskningsmål har Överstyrelsen ansett sig bära hos Eders Kejslerliga Majestät underdånigast föreslå:

att emedan statsbidraget alltid beviljas skolans underhållare, antingen kommunen eller enskild, kommunalförvaltningen borde vara pliktig att rekvirera och till vederbörande lärare utbetala alla statsbidrag för folkskolor, som inrättats på grundvalen av kommunens distriktsindelning, och den enskilda underhållaren det åt hans skola beviljade statsbidraget, varvid direktionerna befrias från åliggandet.

att alla statens lönebidrag, sålunda även för de slöjd- och handarbetsundervisningen, skulle utbetalas kvartaliter, varje fjärdedel i början av den första månaden; och

att lärarnas löner och åtminstone statslönen borde utbetalas månatligen ur kommunens kassa.»

Kejslerliga Senatens Finansepeditions Kamrerarkontor, vars yttrande angående Överstyrelsens förslag inforrats, understödde

det överhuvud, men uttalade sig för tilläggsbestämningar, huru rekvisitionen och utbetalningen genom kommunalnämnderna närmare skulle ordnas.

I med anledning härav infordrat uttalande anförde Överstyrelsen den 26 jan. 1909:

»Vad först beträffar rekvisitionen närmare ordnande, föreslår kamrerarkontoret, att varje skolas direktion fortfarande skulle uppgöra löne-rekvisitionen och befordra den till kommunalnämnden under den näst-föregående månaden före kvartalet i så god tid, att kommunalnämnden efter att ha mottagit dessa rekvisitioner från alla kommunens folkskolors direktioner, skulle hinna ännu inom samma månad på en gång avsända alla rekvisitioner eventuellt jämte ett sammandrag av dem till Överstyrelsen. Om detta förslag är Överstyrelsen för sin del färdig att förena sig. Lönernas utbetalning föreslår däremot kamrerarkontoret så ordnad, att kommunalnämnden månatligen skulle utbetala varje skolas del av de rekvirerade medlen åt vederbörande direktion, av vilken sedermera lärarpersonalen likaledes månatligen finge lyfta sin lön. Enligt Överstyrelsens tanke borde det likväl lämnas beroende av förhållandena och kommunernas härav betingade beslut, huruvida kommunalnämnderna böra utbetala lönerna direkt åt lärarna eller genom förmedling av direktionerna, emedan väglängderna jämte tilläventyrs också andra omständigheter kunde nödvändiggöra andra betalningssätt t. o. m. beträffande olika skolor i samma kommun.

På grund av det sagda får Överstyrelsen således till Eders Kejsersliga Majestäts beprövande överlämna, huruvida ej bland de av Finans-expeditionens Kamrerarkontor föreslagna tilläggen endast de, som beröra löne-rekvisitionerna, kunde beaktas».

Vid ärendets slutliga behandling förordnade Kejsersliga Senaten den 23 följande april:

»att folkskolornas statsbidrag skola ur statsmedel utbetalas kvartalsvis i början av första månaden i varje kvartal;

att varje skolas direktion även framdeles äger verkställa rekvisitionen av dessa medel och densamma i så god tid i början av den månad, som närmast föregår varje kvartal, till vederbörande kommunalnämnd insända, att kommunalnämnden, efter att av samtliga folkskoldirektioner i kommunen hava mottagit dessa rekvisitioner, ännu i medlet av samma månad på en gång hinner översända dem till Överstyrelsen;

att Överstyrelsen bör, sedan rekvisitionerna granskats och godkänts, utanordna alla samma kommun tillkommande löneutbetalningar genom en gemensam utanordning för att genom Länsstyrelsens försorg i början av första månaden i varje kvartal kommunalnämnden tillställas;

att kommunalnämnden äger efter gottfinnande antingen månatligen eller på en gång betala varje skolas andel i medlen till skolans direktion, vilken det åter åligger att utbetala åt lärarpersonalen lönerna månatligen; att enskilda underhållare av skolor böra på ovensagd tid rekvirera deras skolor tillkommande medel direkt från Överstyrelsen, vilken det åligger att utanordna åt dem de respektive skolornas statsbidrag.»

Alt detta delgav Överstyrelsen vederbörande till kännedom i cirkulär av den 4 maj 1909 och meddelade tillika, att ovan angivna betalningssätt, så vitt möjligt, skulle tillämpas från den 1 följande juli.

Motbok.

Emedan Överstyrelsen i några fall, varvid folkskollärarna genom skoldirektionernas misstag eller vårdslöshet kommit att bli utan den tillkommande lön och saken ej mera stod att rätta, för dessa lärare föreslagit ersättning ur allmänna medel, hade Ecklesiastikexpeditionen, förmodande att i dessa och liknande fall nödig utredning möjligen stått till buds, om vederbörande lärare, som lidit förlusten, själv närmare kunnat bevisa, huru mycket av sina löneförmåner han uppburit genom direktionen, i skrivelse av den 23 april 1908 uppmanat Överstyrelsen att taga under prövning, huruvida ej alla lärare och lärarinnor vid lantfolkskolorna kunde förpliktas att med direktionen eller skolekonomen föra enligt formulär av Överstyrelsen uppgjord motbok, i vars kolumner ovillkorligen borde antecknas de penningbelopp och andra löneförmåner, som läraren av skolans upprätthållare bör få och fått.

I anledning härav infordrade Överstyrelsen yttrande av sitt Kamrerarkontor och uppmanade den 24 nov. 1908 alla lantfolkskolornas distriktsinspektorer att på lämpligt sätt, t. ex. vid distriktsmöten, utröna lärarkårens åsikt beträffande önskligheten av sagda motbok och att till Överstyrelsen inberätta härom samt att inkomma med eget yttrande och eventuellt med närmare förslag av lärarna.

Såväl Överstyrelsens Kamrerarkontor som distriktsinspektorer och folkskollärarna förordade tämligen enhälligt införande av nämnda motböcker, emedan dessa enligt deras mening vore ägnade att främja noggrannhet vid lönernas utbetalande och förhindra uppkomsten av strider i fråga om löneutbetalningen. Även enligt Överstyrelsens mening förtjänade nämnda synpunkt beaktande, men då motböckerna likväl endast kunde komma i fråga, såsom i några yttranden uttryckligen framhålles, jämte särskilda kvitton, som behövdes vid granskningen av kommunernas räkenskaper, och ett sådant dubbelt kvittosystem självt kunde bli en anledning till tvister i de fall, då motboks-

kvittot och de särskilda kvittona råkat bli olika lydande, varom även i ett av inspektörernas yttranden uttryckligen erinrades, och då vidare användningen av motbok under folkskolornas ferietid, då lärarna ofta äro bortresta, skulle ställa sig högst besvärlig, t. o. m. till den grad, att man med skäl kunde ställa i fråga, huruvida motbokssystemet i praktiken alls är möjligt, beslöt Överstyrelsen den 10 febr. 1911, att förslaget om att påbjuda användning av motböcker för den gången skulle förfalla.

Uppkomna tvister om skolans underhållares skyldighet att låta hugga den till lärarens avlöning hörande brännveden har Senaten den 20 nov. 1908 och den 11 maj 1910 avgjort till förmån för skolans underhållare, stödande upphävandet av Guvernörens för vederbörande förpliktande beslut i förenämnda fall uteslutande därpå, att »§ 117 i folkskolförfattningen ej uttryckligen stadgar, att kommunerna böra anskaffa huggen ved». I anledning av besvären hade Överstyrelsen den 15 okt. 1909 yttrat,

Vedhugg-
ningen.

»att då kommunen hittills lämnat lärarna veden färdighuggen och då lärarnas tjänster kungjorts lediga, såsom lärarna själva förklara, sålunda att bland utfästa löneförmåner även upptagits »värme», varför de skulle lida minskning i löneförmåner, om man nu började leverera veden ohuggen, alltså och då från kommunens sida nu nämnda invändningar ej bestritts, anser Överstyrelsen den besvärande ej ha anfört giltiga skäl för upphävande av Guvernörens under besvär varande beslut. Med hänsyn härtill och med beaktande ytterligare därav, att stadgandet i mom. 3 av § 117 uti nådiga folkskolförordningen av den 11 maj 1866 angående läraren tillkommande ved allmänt tolkats sålunda, att veden bör huggas så, att den utan vidare kan användas som bränsle, får Överstyrelsen till Eders Kejslerliga Majestäts beprövande överlämna, huruvida ej saken kunde få bero vid Guvernörens ifrågavarande beslut.»

På grund av gjord förfrågan från Överstyrelsen ansåg Kejslerliga Senaten den 24 juni 1908, att den stämpelavgift, som folkskollärare och -lärarinnor böra erlägga för stadfästelsebrev, enligt nådiga förordningen av den 5 juli 1906, jämförd med lagen av den 28 dec. 1907 angående stämpelbevillning, skall utgå med 2 % av den lantfolkskolornas lärarpersonal i lagen av den 24 jan. 1908 tillförsäkrade grundlönen, 900 mark, varemot stämpelavgift ej beräknas för förhöjningen på grund av familjeförhållanden, samt förordnade, att den till krigsmanshuskassan utgående avgiften för stadfästelsebrev för folkskollärare och -lärarinnor såväl på landet som i städerna bör er-

Avgiften för
stadfästelse-
brev.

läggas likaledes med 2 % av ovan nämnda allmänna grundlöns belopp, 900 mark.

På grund av Överstyrelsens förfrågan,

huru § 3 i gällande förordning om stämpelbeviljning bör fattas i det fall, att lärare eller lärarinna, som förut har stadfästelsebrev på sin tjänst, söker och får ny tjänst, varigenom det gäller att utge ett nytt stadfästelsebrev, och

huru i fråga om folkskollärare eller -lärarinna bör förfaras beträffande utgående avgift till krigsmanshuskassan i sådana fall, då lärare eller lärarinna, som redan erhållit stadfästelsebrev, överflyttar till annan tjänst och får stadfästelsebrev å denna,

förklarade Kejsrerliga Senaten den 9 mars 1909,

att § 3 av stämpelförordningen bör tolkas så, att högre stämpelavgift utöver i samma lagrum stadgade lägsta belopp ej bör upp-
bäras, och

att ej heller krigsmanshusavgift i sådant fall bör betalas.

Nämnda bestämmelser och förklaringar delgav Överstyrelsen medels cirkulär av den 13 augusti 1908 och den 16 mars 1909 till vederbörandes kännedom.

Resebidrag.
a) Auskulteringsstipendier.

På grund av Ständernas vid 1904—05 års lantdag fattade beslut höjde Överstyrelsen den 9 maj 1906 stipendierna för sex veckors auskultering till högst 200 mark och för fyra veckors till högst 150 mark. På samma gång beslöt Överstyrelsen åt de lärare, som vilja inskränka auskulteringen enbart till för folkskollärare avsedda föreläsningskurser på två veckor, vilka, såsom man hoppas, komma att årligen föranstaltas vid seminarierna, samt till samtidigt anordnad auskultering vid seminarierna, utdela såsom stipendier 50—100 mark, beroende på väglängden för vederbörande till seminariestaden (jfr. s. 68).

De för detta ändamål disponibla anslagen ha utgjort: år 1906 17,600 mark (därav besparing från föregående år 7,100 mark), år 1907 11,000 mark, år 1908 14,300 mark, år 1909 16,500 mark och år 1910 20,000 mark. Vid förslaget om förhöjning av det senaste anslaget yttrade Överstyrelsen bl. a.: »varförutom det enligt Överstyrelsens åsikt vore för uppfostringsarbetet förmånligt, att för medellösa lärare vid lantfolksskolorna möjlighet borde beredas att besöka sådana sommarkurser, vilkas enda ändamål är riktandet och kompletterandet av skolarbetet, såsom trädgårdskurser, teckningskurser, lek- och gymnastikkurser». Jämte meddelandet om beviljningsbudgetens fastställande den 17 sept. 1910 förordnade Kejsrerliga Senaten

jämlikt Lantdagens beslut, att ifrågavarande anslag borde användas »till auskultering och deltagande i särskilda kurser».

För folkskolläraernas utländska studieresor beviljade Ständerna första gången för år 1905 ett anslag om 2,500 mark, som dock på grund av försenad stadfästelse av utgiftsstaten ej kunde användas i tid, men finga stipendierna, liksom en del av sjukhjälps- och auskulteringsunderstöden, med Kejsrerliga Senatens medgivande anses som resterande anslag från år 1906; ytterligare användes för utrikes studieresor under år 1906 3,100 mark ur det allmänna auskulteringsanslaget. År 1907 användes för ändamålet 4,000 mark, och under de bägge följande åren var anslaget 4,500 mark samt under 1910 5,000 mark.

b) Utrikes stipendier.

Sådana utrikesstipendier ha tilldelats:

år 1906: folkskollärarna Hjalmar Hultin 800 mark, K. V. Syväne 800 mark, H. V. Ronimus 800 mark, Vilho Kaipainen 700 mark, Br. Nordling 500 mark, Pekka Kapari 500 mark, och K. F. Kettunen 500 mark samt lärarinnorna Hulda Petterson 500 mark och Anna Grönroos 500 mark;

år 1907: lärarna Hj. Ihander 600 mark, Tarmo Hirsjärvi 600 mark, Oskar Jansson 450 mark, Arndt Hövi 400 mark, O. V. Sirkka 300 mark, samt lärarinnorna Olga Hakovaara 600 mark, Emilia Forsblom 600 mark och Aliina Nurmikivi 450 mark;

år 1908: lärarna Sampa Luoma 800 mark, Paul Selin 700 mark, Heikki Puro 600 mark, Jaakko Laurila 500 mark och Juho Jussila 500 mark ävensom lärarinnorna Hilma Turunen 500 mark, Hanna Gardberg 500 mark och Maria Karanko 400 mark;

år 1909: lärarna E. E. Laine 600 mark, Johannes Näs 600 mark och Valter Päivinen 500 mark samt lärarinnorna Hilma Silfvenius 700 mark; Edith Rosenbladh 500 mark, Ellen Makkonen 400 mark, Liina Ahmavaara 400 mark, Agda Zuleima Lang 400 mark och Ida Valanne 400 mark; och

år 1910: lärarna Frans Turpeinen 600 mark, Karl Alfred Andersson 500 mark, Juho Kivikoski 450 mark, J. P. Korhonen 450 mark, Väinö Mäntyvaara 400 mark, J. Suvanto 400 mark och Anders Bäck 400 mark samt lärarinnorna Lovisa Kunnas 600 mark, Hilma Leino 400 mark, Mimmi Liljavirta 400 mark och Iida Savolainen 400 mark.

Enligt Överstyrelsens förslag beviljade Kejsrerliga Senaten den 28 maj 1909 1,500 mark att utdelas i stipendier om 150 mark för deltagande i Stockholms allmänna konst-, slöjd- och konstindustriutställning åt framstående folkskollärare och åt stadsfolkskolornas slöjdlärare.

c) För möten.

Dessa stipendier fördelades den 22 juni 1909 åt följande lärare: Fridolf A. Salola, K. J. Sysimetsä, Vihtori Kallio, J. B. Airaksinen, Olga Hakovaara, Jalmari Valpio, Samuli Kaukola, Aleksandra Holopainen, Mandi Korhonen och Maria Josefina Mattila, envar 150 mark.

Den 4 febr. 1910 anhöll Överstyrelsen, att till dess förfogande skulle ställas ett anslag om 2,000 mark, därav Överstyrelsen skulle utdela stipendier om 100 mark åt framstående folkskollärare och lärarinnor för deltagande i Stockholms allmänna skolmöte följande sommar, men enligt Ecklesiastikexpeditionens brev av den 17 sept. 1910 för- anledde Överstyrelsens förslag ej någon åtgärd från Senatens sida.

d) Jord-
brukskurser.

På förslag av Finska jordbrukstjänstemannaföreningens bestyrelse begärde Överstyrelsen den 28 maj 1909 ett anslag om 1,050 mark att fördelas i understöd om 30—40 mark bland folkskollärare, som ärnade delta i Mustiala lantbrukskurser i därpå följande augusti; den 30 juni 1909 förkastade Kejserliga Senaten ansökan.

Genom Lantbruksstyrelsen inkom Mustiala lantmannaskolas direktor med enahanda begäran, som av Överstyrelsen förordades den 29 juni 1910; den 23 följande juli beviljade Kejserliga Senaten 700 mark att utdelas i 35 marks resestipendier åt i Mustiala lantbrukskurser den 8—13 följande aug. deltagande folkskollärare.

Sjukunder-
stöd.

Anslagen till understöd åt sjuka folkskollärare och -lärarinnor ha betydligt höjts av Lantdagen, och vid 1905—1906 lantdag anhöllo Ständerna, att folkskollärarna i särskilt ömmande fall måtte få understöd för sjukdomsfall även inom sina familjer. Härom underrättade Kejserliga Senaten den 3 nov. 1906 Överstyrelsen till beaktande.

Förutom ur detta anslag ha även fortfarande ur den fond för utgivande av tillfälliga anslag åt folkskollärarinnor (Standertskjöldska fonden Litt. B), vartill Hans Kejserliga Majestät medels nådigt brev av den 18 jan. 1877 anslagit en summa av 30,000 mark, de årliga räntorna fördelats åt sådana lärarinnor, som genom sjukdom blivit urstånd- satta att försörja sig.

Egentliga sjukunderstöd ha beviljats: år 1906 åt 226 personer, inalles 67,225 mark (därav resterande anslag från år 1905 12,450 mark), år 1907 åt 226 personer 54,947: 95, år 1908 åt 287 personer 70,000, år 1909 åt 292 personer 79,075 och år 1910 åt 288 inalles 80,000 mark.

Av de Standertskjöldska räntemedlen ha utdelats: år 1906 åt 6 lärarinnor inalles 1,350 mark, år 1907 åt 8 1,875 mark, år 1908 åt 12 2,916: 95 mark, år 1909 åt 3 1,100 mark och 1910 åt 9 lärarinnor inalles 2,528: 15 mark.

Fria badplatser ha fortfarande beretts folkskollärare och -lärarinnor vid några badanstalter, och Kejserliga Senaten har genom särskilda beslut förnyat stadgandena angående dessa friplatser.

Friplatser
vid badan-
stalter.

Den 12 maj 1908 bestämde Kejserliga Senaten, att kostnadsfri badkur och läkarvård bör fortfarande årligen beredas vid Lovisa för åtta och vid Mariehamns badanstalt för tio medellösa personer, som tillhöra folkskollärarkåren eller äro lägre tjänstemän och betjante och av vilka fyra i Lovisa och fem i Mariehamn böra åtnjuta fri, anspråkslös bostad under badtiden. Samtidigt uppmanade Ecklesiastikexpeditionen Överstyrelsen, att, sedan dess underlydande lägre tjänstemän varit i tillfälle att hos Överstyrelsen eller denna underlydande vederbörande inspektorer skriftligt eller muntligt ansöka sagda friplatser, över dessa ansökningar uppgöra förteckning, som jämte Överstyrelsens förslag till fördelning av friplatserna före den 1 maj varje år insändes till Ecklesiastikexpeditionen.

Sedan Heinola, Kexholms och Nyslotts badanstalters aktiebolag den 28 okt. 1910 tillerkänts statsbidrag, räknat från 1 jan. 1910 till 1 jan. 1919, bl. a. på villkor, att varje bolag lämnar åt Senatens Civilexpedition rätt att bevilja fria bad och fri läkarvård vid anstalterna för tio medellösa patienter, underrättade Civilexpeditionen den 28 febr. 1911 Överstyrelsen, att sagda friplatser komme att förbehållas bl. a. folkskollärare och -lärarinnor i samma ordning som i fråga om friplatserna vid Lovisa och Mariehamns badanstalter stadgats.

Friplatser ha under dessa år beviljats följande antal folkskollärare och lärarinnor vid olika badanstalter:

	1906	1907	1908	1909	1910
Lovisa	3	6	4	3	4
Mariehamn	5	7	5	3	5
Nådendal	15	14	14	11	—
Nyslott	6	8	7	3	—
Heinola	10	10	8	8	—
Kexholm	—	—	—	6	—

Ur Elis Holms understödsfond ha bidrag utgivits:

år 1906: tre understöd om 120 mark åt pensionerade folkskollärare och tjugotre understöd om 24 mark åt avlidna folkskollärares änkor och barn;

år 1907: endast tvänne nya understöd om 24 mark;

Understöds-
fonder.
a) Elis
Holms fond.

- år 1909 ett understöd om 120 mark och fjorton om 24 mark.
- b) Knut Otto Vikbergs fond. Ur Knut Otto Vikbergs fond utdelas vartannat år 200—400 marks understöd för tvänne år åt genom sjukdom eller ålder till arbete oförmögna folkskollärare eller -lärarinnor.
- Sådana understöd ha åtnjutit:
- år 1905—1906: fem lärare och åtta lärarinnor, inalles 2,700 mark årligen;
- år 1907—1908: sex lärare och fem lärarinnor 2,550 mark;
- år 1909—1910: åtta lärare och tre lärarinnor likaledes 2,550 mark.
- c) Standerterskjöldska fonden. Litt. A. Av Standerterskjöldska fondens Litt. A räntor ha till folkskollärarinnornas pensionskassa utöver av vederbörande lärarinnor själva erlagda pensionsavgifter betalats: år 1906 för 66 i tjänst varande folkskollärarinnor inalles 3,133 mark; år 1907 för 72 3,180 mark; år 1908 för 67 3,185 mark, år 1909 för 73 3,069 mark och år 1910 för 65 i tjänst varande lärarinnor inalles 3,146 mark.
- d) Ruths fond. Av Ruths donationsfond ha tillsvidare några bidrag ej kunnat utbetalas.

5. Fortsättningskurserna.

Läseåret
1905—06

Under läseåret 1905—1906 gällde ännu bestämmelserna av den 16 maj 1900 angående fortsättningskursernas anordning. Antalet, elevfrekvensen, arvodena och läroämnena i de olika distrikten under sagda läseår framgå ur följande tabeller:

Fortsättningskursernas antal, elevantal och arvoden läsåret 1905—1906.

Inspektionsdistrikt	Kurser			Elever			Arvoden		
	inalles	därav		medeltal per kurs	folkskol- gångna		inalles	i medeltal	
		75-tim- mar	100- timmar		150- timmar	antal		%	per kurs
1. Helsingfors distrikt	9	1	3	5	124	76	1,859:75	185:98	11:34
2. Borgå »	4	—	—	4	119	95	1,080:50	270:13	8:64
3. Åbo »	19	1	11	7	377	61	3,636:35	191:39	9:65
4. Raumo »	5	—	1	4	89	82	1,319:80	263:96	14:83
5. Björneborgs »	6	1	3	2	98	88	1,115:10	185:85	11:38
6. Tavastehus »	10	—	4	6	177	66	2,188:72	218:87	12:37
7. Tammerfors »	8	—	2	6	116	56	1,863:56	232:95	16:07
8. Kaskö »	9	1	2	6	236	77	2,097:40	233:04	8:89
9. Nykarleby »	19	3	6	9	461	272	3,541:86	196:77	7:69
10. Jyväskylä »	4	—	3	1	149	68	810:60	202:65	5:44
11. Brahestads »	6	—	2	4	149	79	1,384:—	230:67	9:22
12. Uleåborgs »	2	—	1	1	34	82	450:—	225:—	13:24
13. Kajana »	1	—	1	—	7	71	178:—	178:—	25:43
14. Kuopio »	2	—	—	2	75	80	561:40	280:70	7:49
15. St Michels »	5	—	3	2	124	36	1,042:—	208:40	8:40
16. Heinola »	11	3	3	5	228	67	2,049:50	186:32	8:99
17. Villmanstrands »	8	3	—	5	245	47	1,600:—	200:—	6:53
18. Viborgs »	12	1	3	8	280	59	2,598:—	216:50	9:28
19. Sordavala »	14	1	6	7	257	61	2,753:50	196:68	10:71
20. Joensuu »	6	—	—	6	128	58	1,664:90	277:48	13:01
21. Gr. katol. »	7	1	1	5	92	63	1,542:84	220:41	16:77
Summa	166	16	55	95	3,611	22	35,337:78	212:83	9:79

Läroämnen vid fortsättnings-

Inspektionsdistrikt	Kurser, vid						
	Modersmålet: it- teratur, skriftliga övningar m. m.	Religion och kyrkohistoria	Räkning och geometri	Geografi	Finlands historia	Allmän historia	Samhällslära
1. Helsingfors distrikt	9	9	9	4	3	—	—
2. Borgå »	4	4	4	1	3	1	—
3. Åbo »	19	19	19	3	9	2	—
4. Raumo »	5	5	5	3	5	—	—
5. Björneborgs »	6	6	6	2	1	—	—
6. Tavastehus »	10	10	10	3	1	—	—
7. Tammerfors »	8	8	8	2	4	2	—
8. Kaskö »	9	9	9	2	6	—	—
9. Nykarleby »	18	18	18	5	11	2	—
10. Jyväskylä »	4	4	4	—	2	—	1
11. Brahestads »	6	6	6	3	4	—	—
12. Uleåborgs »	2	2	2	1	1	—	—
13. Kajana »	1	1	1	—	1	—	—
14. Kuopio »	2	2	2	1	2	—	—
15. St Michels »	5	5	5	1	2	1	—
16. Heinola »	11	11	11	—	5	1	—
17. Villmanstrands »	8	8	8	4	3	—	—
18. Viborgs »	12	12	12	4	7	—	—
19. Sordavala »	14	14	14	4	8	1	—
20. Joensuu »	6	6	6	1	6	—	—
21. Gr. katolska »	7	7	7	1	5	—	—
Summa	166	166	166	45	89	10	1
%	100%	100%	100%	27%	54%	6%	1/2%

kurserna läsåret 1905—1906.

vilka undervisades i:

Särskilda timmar i sång	Gymnastik och lek	Slöjd och hand- arbete	Teckning	Bokföring	Affärsbrev	Andelsverksamhet	Hushållslära	Trädgårdsskötsel	Jordbruk	Kreaturs- och mejerilära	Naturkunighet	Hälsa- och nykterhetslära
3	2	—	3	1	1	—	1	1	—	—	1	6
2	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	3	3
12	1	3	1	—	—	—	—	1	—	—	2	10
2	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	3	2
3	—	1	—	—	1	—	—	1	—	—	1	1
7	—	3	—	—	—	—	—	1	1	—	3	6
5	—	2	—	1	—	—	—	—	—	—	2	6
4	—	2	—	—	—	1	—	3	—	—	2	3
8	1	3	—	2	—	—	—	4	—	—	4	5
3	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	2
5	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	2	4
1	—	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1
2	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	2	1
3	1	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	3
6	—	2	1	2	—	—	—	1	—	—	—	4
5	—	2	1	—	—	—	—	—	—	—	2	5
7	1	3	2	1	—	—	—	3	—	—	4	8
6	2	6	1	1	—	—	—	—	—	—	3	11
5	—	3	1	1	—	—	—	1	—	—	2	3
5	—	3	2	1	—	—	—	—	—	—	1	3
—	—	—	—	—	1	—	—	3	—	—	1	4
96	8	36	14	13	5	1	1	21	3	1	37	88
58%	5%	22%	8%	8%	3%	1/2%	1/2%	13%	2%	1/2%	22%	53%

Nya bestämmelser.
a) 1906.

I underdånig hemställan av den 13 mars 1906 föreslog Överstyrelsen särskilda förändringar beträffande fortsättningskurserna. Denna hemställan var av följande lydelse:

»Den första organisationstypen gavs åt vår folkskolas fortsättningskurser genom Ecklesiastikexpeditionens skrivelse av den 15 dec. 1893. Enligt den borde varje fortsättningskurs omfatta minst 150 timmar och åtminstone tio föreskrivna läroämnen. Kursanordnarnas organisationsfrihet inskränkte sig sålunda till väl litet; förslag angående timantalet för de särskilda läroämnena och kurstiderna. Av denna begränsade handlingsfrihet torde det åtminstone delvis berott, att, fastän de av Ständerna beviljade medlen nog skulle räckt till, jämförelsevis få kurser dock under de följande åren fingos till stånd; deras antal varierade mellan 26 och 43. Ett undantag utgjorde läseåret 1899—1900, då under trycket av starkt intresse för saken fortsättningskurser höllos vid 256 skolor.

Ett märkbart framsteg i fråga om fortsättningskurser åstadkom det förslag till friare organisation, som framställdes av Överstyrelsen och sedermera den 16 maj 1900 godkändes av Kejsrerliga Senaten. I Ecklesiastikexpeditionens skrivelse av samma dag förordnades:

»att ifrågavarande kurser skola anordnas i olika omfattning, vad läroämnenas antal och undervisningstidens längd beträffar, sålunda att dessa kurser bliva indelade i tre grupper, omfattande gruppen I minst 75 undervisningstimmar med obligatoriska undervisningsämnen: modersmålet, religion och räkning; gruppen II minst 100 undervisningstimmar och, utom nyssnämnda obligatoriska undervisningsämnen, högst två valbara ämnen; samt gruppen III minst 150 undervisningstimmar och, likaså förutom de obligatoriska undervisningsämnena, högst fem valbara ämnen.

att ersättningen för de skilda kurserna skall ur de av landets Ständer för detta ändamål anvisade medel i överensstämmelse härmed bestämmas till högst etthundra mark för gruppen I, högst etthundrafemtio mark för gruppen II och högst tvåhundrafemtio mark för gruppen III; samt

att programmen över dessa kurser skola underställas Överstyrelsens godkännande, innan desamma få vidtaga.»

Efterföljande tablå utvisar antalet fortsättningskurser under läse-åren 1900—1905 ävensom för dem utbetalade arvoden:

Läseåret	Antal fortsättningskurser				För dem utbetalad ersättning
	I gruppen	II gruppen	III gruppen	S:ma	
1900—1901.....	19	49	118	186	Fmk 40,074: 06
1901—1902.....	11	63	113	187	» 39,916: 10
1902—1903.....	15	54	99	168	» 35,282: 36
1903—1904.....	8	39	129	176	» 40,077: 53
1904—1905.....	14	45	124	183	» 41,555: 07

Otvivelaktigt har under dessa år den omständigheten verkat i någon mån hindrande på uppkomsten av fortsättningskurser, att det årliga anslaget under åren 1901—1904 för fortsättningskurser varit endast Fmk 40,000, och Överstyrelsen har därför i flere beslut om tillstånd att anordna fortsättningskurser nödgats erinra, att med hänsyn till antalet av tidigare godkända kurser ersättning kan utlovas först ur följande års anslag. I verkligheten ha emellertid högst få kursledare (utom läsåret 1899—1900) fått vänta till följande kalenderår på sitt arvode, och har detta berott på att årligen av ett eller annat skäl några kurser, för vilka tillstånd ansökts, blivit inahäradade. Sålunda gavs senaste år tillstånd att hålla c. 225 fortsättningskurser, men varken redogörelse eller anhållan om ersättning har ingått från mer än 183.

Även om det bör medges, att den fortsatta undervisningen i våra lantfolkskolor erhöill ny fart, sedan det nya systemet började, och att osäkerheten beträffande ersättningen i sin mån kan ha verkat hindrande, bör man å andra sidan ej h. o. h. sluta ögat till för det faktum, att fortsättningskursansökningarnas antal under dessa år förblivit tämligen konstant. Numera har från Ständernas och Regeringens sida stor sympati visats gentemot fortsättningskurserna: år 1905 års anslag höjdes till 50,000 mark, och i den nådiga propositionen har anslaget för detta år höjts till 60,000 och för nästa år till 70,000 mark. För detta läsåret har dock tillstånd sökts blott till hållande av 189 fortsättningskurser. Visserligen bör här ihågkommas, att, då kurserna senaste höst skulle planeras, erhållandet av ersättning var osäkrare än någonsin. Men vissheten om ersättning torde likväl ej ensamt kunna bidra till att göra kurserna så allmänna, som önskligt vore.

Tager man vidare i betraktande, att värdet och betydelsen av fortsatt undervisning genom de senaste månadernas händelser begynt skattas mycket högre än förr, har Överstyrelsen ansett skäl föreligga att skrida till verksamma åtgärder för att få fortsättningskurserna i våra lantskolor såväl vida allmännare som även utvecklade enligt tidens fordringar.

För denna gång vill Överstyrelsen emellertid endast länka uppmärksamhet vid de ovan återgivna bestämmelserna angående fortsättningskurserna, vilka Kejsarliga Senatens den 16 maj 1900 stadfäst och vilka ej utan Senatens samtycke få ändras.

I redogörelsen för fortsättningskursernas antal faller genast i ögonen, att flertalet av kurserna hört till den tredje och största gruppen. Vid deras anordning har säkert den större friheten att få välja läroämnen utgjort en lockelse lika väl som den för dessa kurser betalade jämförelsevis högre ersättningen. Där krafterna ej räckt till för större kurser, har man ej heller brytt sig om att hålla mindre.

I vårt land, där flertalet skolor skötes av en lärare och där de flesta fortsättningskurserna hållas av en enda lärare, äro likväl de kortare kurserna om 100 och 75 timmar ändamålsenligare, emedan den tredje gruppens kurser bli alltför ansträngande för en lärare och säkert ofta tvinga honom att i någon mån försumma den egentliga folkskolans arbete. Därför

borde bestämmelserna ändras i sådan riktning, att även de mindre kurserna i nyssnämnda avseenden skulle ställas åtminstone i lika förmånligt läge. En sådan åtgärd vore säkert ägnad att i mycket kännbar grad öka fortsättningskursernas antal.

Andra omständigheter tala för större frihet i fråga om val av läroämnen.

Även hos oss förtyngas läroplanerna av en överflödig börda: i elevernas minne söker man tränga avlägsna och främmande kunskapselement, vilka ingalunda på elevernas utvecklingsstadium äro ägnade att väcka intresse och främja sunda framsteg eller höja skolans värde i deras och omgivningens ögon. Åtminstone den frivilliga fortsatta undervisningen borde föras i närmare beröring med folkets liv och dess mångfaldiga behov. Endast en sådan undervisning kan av folket fullt uppskattas, och endast på detta sätt planlagda kurser kunna bli allmänt omtyckta bland folket.

För det andra må ihågkommas, att lärarna ofta ha några favoritämnen, i vilka de undervisa med särskilt intresse och därför även med större framgång. Varje lärare borde få ge sitt bästa; endast då kan man vänta, att hans arbete bland den växande ungdomen skall bära önskad frukt och leda eleverna att med intresse följa fortsättningskursarbetet. Överstyrelsen vill ingalunda underskatta värdet av de ämnen, som enligt det nuvarande systemet äro stadgade som obligatoriska vid fortsättningskurserna. De äro nog samt ämnen, som tjäna även vardagslivets behov och som man därför gärna ser upptagna också framdeles på fortsättningskursernas program. Men en lärare har ej anlag och lust att undervisa ett, en annan ej ett annat ämne. Varför ställa lärandet av detta eller dessa ämnen som villkor för att få taga del i det frivilliga folkbildningsarbetet!

Då härtill kommer, att Allmänna petitionsutskottet i sitt betänkande vid senaste Lantdag uttalade sig för att möjligast största frihet i fråga om såväl undervisningens art som omfattning utan tvivel vore kurserna till nytta och då liknande önskningsmål framställes även vid lärarmöten — både hemma och utomlands — vågar Överstyrelsen föreslå, att för framtiden inga läroämnen skulle anses obligatoriska vid kurserna. Dock borde enligt Överstyrelsens mening fortfarande i bestämmelserna angående fortsättningskurserna fastställas ett högsta antal läroämnen, om ock vid de mindre kurserna med något tillskott, i syfte att hindra alltför stor splittning vid fortsättningskursundervisningen. Åt Överstyrelsen skulle fortfarande ombetras godkännandet av kursprogrammen, och kunde Överstyrelsen även få ge allmänna regler och anvisningar beträffande dessa.

Ovan erinrades, att den tredje gruppens kurser varit jämförelsevis bättre betalade. Beräknas nämligen ersättningen per timme, har den varit: i grupp I endast 1: 33 $\frac{1}{3}$, II: 1: 50 och III: 1: 66 $\frac{2}{3}$ mark. Timavlöningen bör ställas lika. Ihågkommer man, att folkskolläraernas löner fortfarande måste anses högst knappa och att man nu söker få lärarna att allt allmännare anordna fortsättningskurser, kan här i fråga om ersättning ej bli tal om någon minskning av timlönen; tvärtom synes det Överstyrelsen

fullkomligt av behovet påkallat, att den hittillsvarande högsta timlönen något höjes, förslagvis till 2 mark, och att i enlighet härmed den högsta ersättningen regleras för alla kurser. Angående ersättning för resekostnader borde stadgandet av den 1 maj 1895 fortfarande bibehållas.

Med stöd av allt det, som ovan anförts, vågar Överstyrelsen underdånigast hos Eders Kejslerliga Majestät föreslå, att de av Kejslerliga Senaten den 16 maj 1900 givna bestämmelserna för fortsättningskurserna skulle ändras till ungefär så lydande:

att gruppen I bör omfatta minst 75 undervisningstimmar med högst fyra undervisningsämnen, gruppen II minst 100 undervisningstimmar med högst sex undervisningsämnen och gruppen III minst 150 undervisningstimmar med högst åtta undervisningsämnen;

att ersättningen för dessa kurser får ur av landets Ständer för detta ändamål anvisade medel i överensstämmelse härmed bestämmas till högst 150 mark för gruppen I, högst 200 mark för gruppen II och högst 300 mark för gruppen III; samt

att programmen för dessa kurser skola underställas Överstyrelsens godkännande, innan desamma få vidtaga.»

De föreslagna förändringarna godkände Kejslerliga Senaten som sådana den 10 april 1906. Då dessa ändrade bestämmelser i cirkulär av den 26 följande maj delgavos distriktsinspektorerne, direktionerna och lärarkåren till kännedom och efterrättelse, fann Överstyrelsen därjämte nödigt att föreskriva:

»1) att kurserna helst böra hållas under fortgången av läsåret;

2) att tjänstförrättande lärare och lärarinnor, som sakna stadgad kompetens för lärarkallet, i allmänhet icke må godkännas som lärare vid fortsättningskurser, ej heller i läsämnen sådana unga lärare och lärarinnor, som ej varit anställda minst tvänne år vid folkskola på landet, emedan en grundlig beredning till det egentliga folkskolarbetet enligt Överstyrelsens mening kräver av en ung lärare så pass mycken tid och omsorg under de första åren, att han rätteligen icke bör föranledas att då deltaga i det mycken förberedelse fordrande arbetet vid fortsättningskursen;

3) att med beaktande av det egentliga folkskolarbetet samt även för undvikande av överansträngning det överhuvudtaget icke borde komma i fråga, att någon lärare ensam håller den längsta eller tredje gruppens kurs;

4) att veckodagar och timmar, under vilka kursen hålles, böra vid uppgörandet av programmet noggrant bestämmas och få därefter icke utan inspektors begivande ändras;

5) att programmet för kursen bör i god tid, innan densamma vidtagas, insändas till Överstyrelsen genom inspektor, som då tillika avgiver sitt utlåtande angående detsamma samt om lärarens lämplighet;

6) att distriktsinspektorn bör se till, att kurserna bliva, så vitt möjligt, inspekterade;

7) att inspektor vid insändandet av berättelse över kursen jämte förslag till ersättning för densamma bör ange nummer och datum för den skrivelse, varigenom Överstyrelsen godkänt programmet och givit tillstånd till kursens hållande; samt

8) att både programmet och berättelsen böra tillsändas distriktsinspektorn i två exemplar, av vilka det ena skall förvaras i inspektors arkiv.»

Samtidigt gav Överstyrelsen några allmänna anvisningar beträffande fortsättningskursernas anordning, läroplan och undervisningsförfarande:

»1) Emedan erfarenheten visat, att fortsättningskurserna tillvunnit sig det största intresset och även annars lyckats bäst, då flere lärare och bland dem även sådana, som stått utom den egentliga lärarpersonalen, hava medverkat vid desamma, vore det önskligt, att präster, läkare, agronomer, forstmästare o. a. fackmän uppmanades att vid fortsättningskurserna meddela undervisning i sina respektive specialämnen.

2) Vid uppgörandet av programmet bör man ej hava i sikte en flyktig repetition av folkskolkursen. Med ett sådant program väckes och intresseras icke ungdomen. Bättre resultat vinnas, om ett trängre område av ett läroämne göres till föremål för en mera omfattande och detaljerad behandling. Önskligt vore även för uppnående av enhetlighet vid undervisningen att till behandling upptagas sådana moment av respektive läroämnen, som beröra och komplettera varandra. Begränsandet av antalet läroämnen avser jämväl att motverka splittring i undervisningsarbetet: varje å programmet upptaget ämne bör tilldelas ett så pass stort antal timmar, att man därunder hinner meddela eleverna någonting helt.

3) Modersmålet kommer självfallet att även framdeles utgöra ett läroämne vid de flesta fortsättningskurser och få sig tilldelat ett rundligt timantal. Ungdomen bör leda till att läsa och uppfatta litteratur, i synnerhet den inhemska, samt stifta bekantskap med författare och deras tankar. Man bör därför kursoriskt genomgå flere arbeten och icke föreställa sig, att lästimmarna vore avsedda för övning i mekanisk innanläsning. — Eleverna böra även vänjas att både muntligen och skriftligen redogöra för sina tankar och kunskaper. — Grammatikundervisningen bör inskränkas till det, som är nödigt för klargörandet av de skriftliga övningarna.

4) I programmet borde inrymmas även sådant lärostoff, som antingen i praktiskt hänseende eller genom sin lokala natur nära ansluter sig till folklivet och därigenom är ägnat att väcka intresse och uppmärksamhet hos ortsbefolkningen. Även ämnen, sådana som hälso- och nykterhetslära, bokföring m. m., äro synnerligen lämpliga vid fortsättningsundervisningen.

5) Att enbart hålla föredrag bör undvikas. Genom framkastade frågor bör man sörja för att åhörarna hava förutsättningar att kunna tillägna sig det nya, som meddelas.

6) Där sången ej ingår i programmet såsom särskilt läroämne, bör den dock, så vitt möjligt, övas vid undervisningen till rekreation.»

Slutligen uttalade Överstyrelsen i nämnda cirkulär den förhoppningen,

»att då Ständerna numera beviljat rikligt anslag för anordnande av fortsättningskurser, då arvodena för dessa blivit i någon mån förhöjda och större frihet vid val av undervisningsämnen medgivits samt då fortsättningsundervisningen även annars blivit mera uppmärksammas, dessa kurser bleve allt allmännare, så att man inom kort kunde tänka på deras omgestaltning till en stående länk i folkbildningsarbetet.»

Senare har beträffande dessa bestämmelser för fortsättningskurserna ytterligare gjorts en mindre ändring. På grund av vid det sjätte distriktsinspektorsmötet uttalade önskningsmål ingick Överstyrelsen den 23 febr. 1909 med en underdånig framställning, vari bl. a. yttrades följande:

b) 1909.

»De nya bestämmelserna, den högre ersättningen och den större valfriheten i fråga om läroämnen samt delvis även de för ändamålet beviljade högre anslagen ha vållat ett kännbart uppsving av fortsättningskurserna; antalet fortsättningskurser har varit drygt dubbelt större under de följande åren än tidigare, och ha även kurserna i fråga om program och arbetssätt utvecklats så, att de allt bättre motsvara sitt ändamål.

Då fortsättningskursernas program måste godkännas av Överstyrelsen, har härigenom brevväxlingen mellan distriktsinspektörerna och Överstyrelsen på grund av kursernas ökade antal blivit mycket stor. Med hänsyn yttermera därtill, att fordringarna beträffande kursernas program m. m. genom givna anvisningar och en långvarig praxis blivit kända, har denna skriftväxling begynt förefalla onödig, och har inom Överstyrelsen redan en tid rått den uppfattningen, att, med den utveckling fortsättningskurserna redan ha erhållit, granskningen av kursernas program utan olägenhet redan kunde anförtros åt distriktsinspektörerna.

Vid senaste distriktsinspektorsmöte behandlades även ett liknande förslag, såsom ur bilagda mötesprotokollsutdrag framgår, och gick mötets majoritet i sina ändringsförslag så långt, att ej endast godkännandet av fortsättningskursprogrammen, utan också beviljandet och utbetalningen av ersättningarna för fortsättningskurserna jämte åtskilliga andra uppgifter i syfte att främja decentralisationen vid inspektionen borde bli inspektörernas sak.

Överstyrelsen, som anser, att ett förverkligande av mötesmajoritetens förslag redan för statens redovisningssystem skulle vålla stora svårighe-

ter, är för egen del böjd att i huvudsak förena sig om de synpunkter frågans referent framhåttat och ber därför att underdånigst få överlämna till Eders Kejsrerliga Majestäts beprövande,

huruvida ej den sista av de den 10 april 1906 givna bestämmingarna rörande folkskolornas på landet fortsättningskurser kunde förändras i sådan riktning, att fortsättningskursernas program, innan kurserna begynna, böra av vederbörande distriktsinspektor godkännas; och

huruvida ej utfärdandet av genom denna förändring möjligen föranledda närmare anvisningar beträffande fortsättningskursernas anordnande och organisering kunde överlämnas åt Överstyrelsen.»

Den 24 följande mars godkände Kejsrerliga Senaten Överstyrelsens framställning oförändrad, och på samma gång Överstyrelsen i cirkulär av den 14 april 1909 till vederbörandes kännedom och efterrättelse meddelade detta jämte erinran, att övriga i cirkuläret av den 26 maj 1906 meddelade tilläggsbestämmelser förbliva i gällande kraft, föreskrev Överstyrelsen i och för ändring av cirkulärets mom. 5 och 7:

»5) att programmen för kurserna böra i god tid, innan desamma vidtaga, underställas distriktsinspektors godkännande;

7) att inspektor vid insändandet till Överstyrelsen av berättelse över fortsättningskurserna jämte eget utlåtande och förslag till ersättning för kursen bör bl. a. uppgiva, när programmet blivit av honom godkänt samt huruvida berättelsen överensstämmer med detsamma.»

Läseåren
1906—1910.

I vad mån den nya anordningen gett nytt liv åt fortsättningskursintresset och huru den inverkat på kursernas läroplaner de följande åren, framgår ur följande tabeller:

Fortsättningskursernas antal, elevantal och arvoden läsåret 1906—1907.

Inspektionsdistrikt	Kurser				Elever			Arvoden			
	inalles	därav			inalles	medeltal per kurs	folkskol-gångna		inalles	i medeltal	
		75-tmr	100-tmr	150-tmr			antal	%		per kurs	per elev
1. Ålands distrikt	17	3	10	4	378	22	283	62	3,645:—	214:41	9:77
2. Åbo »	20	2	7	11	452	23	341	75	5,191:70	259:58	11:49
3. Helsingfors »	14	2	4	8	279	20	169	61	3,643:70	260:26	13:06
4. Lojo »	13	4	5	4	278	18	187	79	2,855:—	219:62	12:—
5. Borgå »	10	3	3	4	203	20	189	93	2,453:75	245:37	12:09
6. Raumo »	22	6	9	7	415	19	259	62	5,041:80	229:17	12:15
7. Björneborgs »	17	—	9	8	307	18	221	72	4,511:35	264:79	14:66
8. Tavastehus »	19	2	15	2	389	18	240	71	4,052:94	213:31	11:96
9. Tammerfors »	12	4	4	4	232	21	179	71	2,907:17	242:26	11:53
10. Lehtis »	12	2	7	3	227	19	148	65	2,708:20	225:02	11:93
11. Kotka »	16	3	8	5	412	26	305	74	3,739:60	233:72	9:08
12. Villmanstrands »	17	6	4	7	341	21	179	52	3,909:10	229:95	12:64
13. Viborgs »	14	2	2	10	322	23	197	61	3,530:—	252:14	10:96
14. Sordavala »	15	1	10	4	323	22	160	50	3,424:—	228:27	10:60
15. S:t Michels »	11	2	5	4	204	19	150	74	2,627:20	238:84	12:88
16. Nyslotts »	13	1	5	7	254	20	131	52	3,347:50	257:50	13:18
17. Joensuu »	13	1	6	6	271	21	195	72	3,392:60	260:97	12:52
18. Kuopio »	9	1	3	5	203	23	128	63	2,162:04	240:23	10:65
19. Jyväskylä »	8	1	5	2	133	17	103	77	1,930:—	241:25	14:51
20. Alavo »	9	1	3	5	142	16	78	55	2,459:20	273:24	17:32
21. Kaskö »	8	2	4	2	195	24	102	53	1,796:10	224:51	9:21
22. Vasa »	23	8	14	6	642	23	419	65	5,953:80	212:64	9:27
23. Kannus »	11	3	8	—	277	25	160	58	2,170:50	197:32	7:83
24. Kajana »	10	2	4	4	187	19	143	76	2,330:40	233:04	12:46
25. Uleåborgs »	16	3	10	3	276	21	212	77	3,350:—	209:37	12:14
26. Lapplands »	3	—	1	2	72	24	42	58	800:—	266:67	11:11
27. Gr. kat. »	3	2	1	—	31	10	11	35	500:—	166:67	16:13
Summa	360	67	166	127	7,370	20	4,681	66	84,422:65	234:56	11:46

Läroämnen vid fortsättnings-

Inspektionsdistrikt	Kurser, vid hvilka									
	Modersmålet; lit- teratur, uppsat- ser m. m.	Religion och kyrkohistoria	Räkning och geometri	Geografi	Finlands historia	Allmän historia	Samhällslära	Nationalekonomi	Välagen	Kommunalförf.
1. Ålands distrikt	17	10	17	1	8	—	—	—	3	1
2. Åbo »	20	17	19	2	14	1	1	1	1	2
3. Helsingfors »	14	12	14	4	8	1	2	—	2	—
4. Lojo »	13	10	13	1	5	2	—	—	—	—
5. Borgå »	10	7	8	1	6	—	2	—	—	—
6. Raumo »	22	17	22	3	14	2	5	—	—	—
7. Björneborgs »	16	13	14	3	9	2	—	—	1	1
8. Tavastehus »	19	13	19	8	6	3	5	—	—	—
9. Tammerfors »	12	10	12	1	3	1	5	—	—	—
10. Lahtis »	12	7	12	—	5	—	1	—	1	—
11. Kotka »	16	9	15	4	6	—	4	1	—	—
12. Villmanstrands »	17	17	17	4	10	—	2	—	—	—
13. Viborgs »	14	12	13	3	9	—	3	—	—	—
14. Sordavala »	14	13	14	2	8	1	1	—	1	—
15. St Michels »	11	10	11	—	4	1	2	—	—	—
16. Nyslotts »	13	12	13	1	10	—	—	—	—	—
17. Joensuu »	13	12	13	—	7	—	—	—	2	—
18. Kuopio »	9	9	9	—	5	1	—	—	—	—
19. Jyväskylä »	8	6	8	1	3	—	1	1	3	2
20. Alavo »	9	2	9	3	7	1	1	—	—	—
21. Kaskö »	8	6	8	1	6	—	—	—	—	—
22. Vasa »	28	20	28	1	15	—	3	—	3	—
23. Kannus »	11	9	11	2	5	1	—	—	—	—
24. Kajana »	10	10	10	2	6	1	1	1	—	—
25. Uleåborgs »	16	14	16	3	8	—	1	—	6	—
26. Lapplands »	2	1	2	—	1	1	2	—	—	—
27. Gr. kat.	3	3	3	—	2	—	—	—	—	—
Summa	357	281	350	51	190	19	42	4	23	6
%	99%	78%	97%	14%	53%	5%	12%	1%	6%	2%

kurserna läsåret 1906—1907.

undervisades i													
Särsk. tmr i sång	Gymnastik och lek	Handarbeten	Teckning	Bokföring	Aftarsbrev	Andelsverksamhet	Huslig ekonomi	Trädgårdskötsel	Jordbruk	Kreaturs- och mejerilära	Naturkunnet	Hälsa- och nykterhetslära	Diskussion och förhandlingar
10	—	2	1	6	—	1	—	—	—	—	6	12	—
10	1	5	3	3	4	—	—	5	1	1	5	13	—
10	2	1	2	3	—	—	—	5	1	2	2	10	—
6	1	1	3	2	2	—	2	1	—	—	6	7	—
6	—	2	1	3	1	—	—	—	2	1	1	6	—
10	—	—	—	1	—	—	—	4	1	—	3	10	—
11	1	2	1	2	1	—	—	2	—	1	3	10	—
8	—	4	4	2	1	—	1	1	—	1	2	13	—
7	—	2	—	2	—	1	—	1	1	—	1	7	—
7	1	2	—	4	—	—	—	1	1	1	1	8	—
9	—	—	3	1	—	1	—	—	1	—	5	15	—
12	—	4	—	2	1	—	—	—	1	1	1	8	—
11	—	1	1	2	1	1	—	1	—	—	2	11	—
7	2	3	1	1	1	—	—	2	2	1	2	12	—
8	1	1	1	3	—	—	—	2	1	1	3	6	—
11	—	3	—	—	5	—	—	1	—	—	—	10	—
11	—	3	—	4	—	—	—	1	—	—	—	11	—
6	—	2	2	—	1	—	—	1	—	—	1	6	—
3	—	—	—	1	—	—	—	2	—	1	—	5	—
7	—	2	1	—	2	—	—	2	—	—	3	5	—
3	—	2	2	—	—	—	—	—	—	—	1	5	—
17	—	4	—	9	—	—	—	1	1	1	3	20	—
4	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	7	—
5	—	2	1	1	—	—	—	2	—	—	—	7	2
6	—	3	2	1	—	—	—	—	—	—	—	6	—
2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	231	59	12	14	36	3	4	20	56	33	50	9	208
1%	64%	16%	3%	4%	10%	1%	1%	6%	16%	9%	14%	2%	58%

Fortsättningskursernas antal, elev-

Inspektionsdistrikt:	Kursér			
	inalles	därav		
		75-tmr	100-tmr	150-tmr
1. Ålands distrikt.....	21	9	8	4
2. Åbo »	27	4	14	9
3. Helsingfors »	12	2	3	7
4. Lojo »	17	4	5	8
5. Borgå »	12	4	3	5
6. Raumo »	12	4	5	3
7. Björneborgs »	13	—	10	3
8. Tavastehus »	10	3	7	—
9. Tammerfors »	13	1	8	4
10. Lahtis »	13	1	5	7
11. Kotka »	14	3	4	7
12. Villmanstrands »	19	4	9	6
13. Viborgs »	19	3	14	2
14. Sordåvala »	18	3	11	4
15. St Michels »	17	3	6	8
16. Nyslotts »	13	1	6	6
17. Joensuu »	15	4	3	8
18. Kuopio »	8	1	3	4
19. Jyväskylä »	5	—	3	2
20. Alavo »	19	2	12	5
21. Kaskö »	17	2	14	1
22. Vasa »	31	6	15	10
23. Kannus »	10	—	8	2
24. Kajana »	15	5	4	6
25. Uleåborgs »	12	3	6	3
26. Lapplands »	4	2	—	2
27. Gr. kat. »	6	2	1	3
Summa	392	76	187	129

antal och arvoden läseåret 1907—1908.

Elever				Arvoden		
inalles	medeltal per kurs	folkskolgångna		inalles	i medeltal	
		antal	%		per kurs	per elev
422	20	258	61	4,209:—	200:43	9:97
551	20	366	66	6,538:90	242:18	11:87
295	24	216	73	3,051:—	254:25	10:34
321	19	215	67	4,193:—	246:65	10:06
272	23	188	69	2,857:—	233:08	10:50
259	22	134	52	2,650:—	220:83	10:23
201	15	140	70	3,127:20	240:55	15:56
147	15	90	61	1,934:—	193:34	13:16
281	22	187	67	3,203:20	246:40	11:40
247	19	158	64	3,328:—	256:—	13:47
321	23	245	76	3,437:—	249:07	10:86
405	21	235	58	4,482:50	235:91	11:07
395	21	184	47	3,926:—	206:63	9:94
349	19	208	60	3,932:20	218:46	11:27
233	13	163	70	4,381:20	257:72	18:80
262	20	113	43	3,350:20	257:71	12:79
308	21	185	60	3,791:—	252:73	12:31
140	18	108	77	2,046:24	255:78	14:62
69	14	46	67	1,322:81	264:56	19:17
448	24	258	58	4,484:36	236:02	10:01
260	15	150	58	3,556:50	209:21	13:68
611	20	442	72	7,185:—	231:77	11:76
252	25	146	58	2,275:—	227:50	9:02
276	18	173	63	3,621:76	241:45	13:12
186	16	141	76	2,550:—	212:50	13:71
61	15	40	66	971:—	242:75	15:92
74	12	57	77	1,400:—	233:33	18:92
7,646	20	4,846	63	91,854:07	234:32	12:01

Läroämnen vid fortsättnings-

Inspektionsdistrikt	Kurser, vid hvilka									
	Modermålet; litteratur, uppsatser m. m.	Religion och kyrkohistoria	Räkning och geometri	Geografi	Finlands historia	Allmän historia	Samhällslära	Nationalekonomi	Vallagen	Kommunalförf.
1. Ålands distrikt	21	11	21	4	9	1	—	—	—	2
2. Åbo »	26	17	27	5	11	4	2	1	—	1
3. Helsingfors »	12	9	12	4	4	1	—	—	—	—
4. Lojo »	17	12	17	4	8	2	3	—	—	—
5. Borgå »	12	5	10	4	6	3	1	—	—	1
6. Raumo »	12	8	10	4	4	3	1	—	—	—
7. Björneborgs »	13	10	13	1	6	—	—	—	—	—
8. Tavastehus »	10	2	10	2	5	2	1	1	—	—
9. Lahtis »	12	9	13	4	5	1	2	—	—	—
10. Tammerfors »	13	9	12	1	3	2	1	—	—	—
11. Kotka »	14	8	12	1	5	1	2	2	—	—
12. Villmanstrands »	19	15	19	7	12	2	2	—	—	—
13. Viborgs »	19	9	16	1	10	1	1	2	1	—
14. Sordavala »	18	12	17	5	10	1	—	—	—	—
15. St Michels »	17	16	17	1	9	2	3	—	—	—
16. Nyslotts »	12	11	13	2	7	—	—	—	—	—
17. Joensuu »	15	12	15	2	9	1	1	—	—	—
18. Kuopio »	8	8	8	—	2	4	—	—	—	—
19. Jyväskylä »	5	4	5	—	1	—	1	—	—	—
20. Alavo »	19	12	18	3	8	3	1	—	1	—
21. Kaskö »	17	12	17	1	6	—	—	—	—	—
22. Vasa »	31	21	31	5	12	1	1	—	1	—
23. Kannus »	9	4	10	1	5	1	—	1	—	—
24. Kajana »	15	13	15	1	7	1	2	1	—	—
25. Uleåborgs »	12	10	12	1	5	1	—	—	—	—
26. Lapplands »	4	3	3	1	3	—	1	—	—	—
27. Gr. kat. »	6	6	6	2	2	—	—	—	—	—
Summa	388	268	379	67	174	38	26	8	3	4
%	99%	68%	97%	17%	44%	10%	7%	2%	1%	1%

Ytterligare har vid några kurser tillkommit stenografi, psykologi, pedagogik, pedago-

kurserna läsåret 1907—1908.

undervisades i

Särsk. tmr i sång	Gymnastik och lek	Handarbete	Teckning	Bokföring	Affärsbrev	Andelsverksamhet	Huslig ekonomi	Trädgårdsskötsel	Jordbruk	Kreaturs- och mejerilära	Naturkunnskap	Hälsa- och nyktershetslära	Diskussion och förhandlingar
8	—	4	1	3	—	—	—	1	1	—	2	8	—
14	3	8	2	—	1	—	1	1	1	2	14	1	—
7	—	3	1	3	—	—	—	2	—	1	7	—	—
10	—	1	2	—	—	—	—	—	—	—	8	—	—
8	1	1	—	—	2	—	—	—	—	1	9	—	—
7	—	—	1	1	1	—	—	1	1	—	7	—	—
7	—	—	2	2	3	—	—	1	2	—	11	—	—
7	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	6	—	—
8	—	4	1	1	2	—	—	2	1	—	9	—	—
9	3	5	—	—	—	—	—	3	—	—	8	—	—
9	—	3	5	3	1	2	—	1	—	—	10	—	—
11	—	2	3	—	—	—	—	2	1	1	11	—	—
9	1	—	1	1	1	—	—	1	—	—	11	—	—
13	1	5	—	2	—	—	—	4	4	2	10	1	—
5	1	—	4	2	—	—	—	4	2	—	11	—	—
9	—	5	—	4	1	—	—	1	—	—	9	—	—
11	—	2	2	6	—	—	—	3	—	—	7	—	—
4	1	—	1	—	2	—	—	—	—	—	7	—	—
3	—	2	1	1	2	—	—	—	—	1	4	—	—
14	1	9	—	5	4	—	—	3	2	—	11	—	—
9	—	5	4	4	—	—	—	2	—	—	10	—	—
14	1	6	1	8	—	—	—	1	3	2	1	1	—
9	—	3	—	—	1	—	—	1	—	—	8	—	—
7	1	3	1	3	—	1	—	2	1	—	5	—	—
3	—	2	2	1	3	—	—	2	—	—	5	—	—
2	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—
4	—	2	—	1	—	—	—	2	—	—	4	—	—
221	14	82	36	52	24	3	2	41	20	10	53	232	4
56%	4%	21%	9%	13%	6%	1%	1/2%	10%	5%	3%	14%	59%	1%

gikens historia och fjäderfäskötsel.

Fortsättningskursernas antal, elev-

Inspektionsdistrikt	Kurser			
	inalles	därav		
		75-tmr	100-tmr	150-tmr
1. Ålands distrikt	14	2	9	3
2. Åbo »	18	3	7	8
3. Helsingfors »	13	3	3	7
4. Lojo »	13	3	4	6
5. Borgå »	9	1	4	4
6. Raumo »	16	1	4	11
7. Björneborgs »	14	3	5	6
8. Tavastehus »	12	3	6	3
9. Tammerfors »	10	1	6	3
10. Lahtis »	11	2	6	3
11. Kotka »	12	1	5	6
12. Villmanstrands »	15	3	5	7
13. Viborgs »	22	3	12	7
14. Sordavala »	25	6	11	8
15. St Michels »	23	6	7	10
16. Nyslotts »	8	—	2	6
17. Joensuu »	21	1	12	8
18. Kuopio »	11	1	2	8
19. Jyväskylä »	12	—	9	3
20. Alavo »	13	—	9	4
21. Kaskö »	18	3	13	2
22. Vasa »	16	5	7	4
23. Kannus »	17	3	9	5
24. Kajana »	5	1	2	2
25. Uleåborgs »	11	1	6	4
26. Lapplands »	6	2	3	1
27. Gr. kat. »	4	1	3	—
Summa	369	59	171	139

antal och arvoden läsåret 1908—1909.

Elever				Arvoden		
inalles	medeltal per kurs	folkskolgångna		inalles	i medeltal	
		antal	%		per kurs	per elev
311	22	155	50	3,177: 75	226: 98	10: 22
444	25	342	79	4,459: 82	247: 77	10: 04
269	21	180	67	3,230: 59	248: 51	12: 01
234	18	165	70	3,337: 20	256: 71	14: 26
189	21	143	76	2,291: 33	254: 59	12: 12
300	19	204	68	4,462: —	278: 87	14: 87
204	15	140	69	3,599: 38	257: 10	17: 64
229	19	113	49	2,656: —	221: 33	11: 60
160	16	105	66	2,520: 93	252: 09	15: 76
219	20	145	66	2,463: 55	223: 96	11: 25
231	19	188	81	2,931: —	244: 25	12: 69
380	25	173	46	3,748: 20	249: 88	9: 86
464	21	256	55	5,095: 55	231: 62	10: 98
494	20	313	63	5,730: 58	229: 22	11: 60
362	16	234	65	5,623: 48	244: 50	15: 54
210	26	67	32	2,159: 16	269: 90	10: 28
386	18	253	66	5,273: 79	251: 13	13: 66
306	28	193	63	3,068: 10	278: 92	10: 03
386	32	188	49	3,197: 77	266: 48	8: 28
378	29	148	39	3,119: 64	239: 97	8: 25
361	20	193	53	3,853: 28	215: 74	10: 76
299	19	179	60	3,408: —	213: —	11: 40
477	28	318	67	4,031: 88	237: 17	8: 45
104	21	31	30	1,301: —	260: 20	12: 51
211	19	168	80	2,437: 40	221: 58	11: 55
115	19	49	43	1,200: —	200: —	10: 43
32	8	27	84	784: 44	196: 11	24: 51
7,755	21	4,670	60	89,191: 82	241: 71	11: 50

Läroämnen vid fortsättnings-

Inspektionsdistrikt	Kurser, vid hvilka									
	Modermsålet: lit- teratur, uppsät- ser m. m.	Religion och kyrkohistoria	Räkning och geometri	Geografi	Finlands historia	Allmän historia	Samhällslära	Nationalekonomi	Vällegen	Kommunalförf.
1. Ålands distrikt	14	7	13	—	6	—	1	—	—	—
2. Åbo »	16	7	18	1	6	—	1	—	—	—
3. Helsingfors »	13	12	13	1	5	1	1	1	—	—
4. Lojo »	13	11	13	4	4	1	3	1	—	—
5. Borgå »	9	5	7	1	2	1	2	—	—	—
6. Raumo »	15	10	16	—	10	2	3	1	—	—
7. Björneborgs »	14	11	13	1	8	1	2	—	—	—
8. Tavastehus »	12	8	12	4	7	2	—	—	—	—
9. Tammerfors »	10	7	10	2	5	—	4	—	—	—
10. Lahtis »	10	4	11	1	—	—	1	1	—	—
11. Kotka »	12	9	11	—	7	2	2	2	—	—
12. Villmanstrands »	15	13	15	6	8	2	—	1	—	—
13. Viborgs »	22	13	22	4	7	3	5	—	—	—
14. Sordavala »	25	14	24	4	10	1	4	—	—	1
15. St Michels »	23	21	21	4	10	2	4	1	—	—
16. Nyslotts »	8	6	7	1	4	—	2	—	—	1
17. Joensuu »	21	16	21	4	11	—	4	—	—	—
18. Kuopio »	11	11	11	2	6	3	1	—	—	—
19. Jyväskylä »	12	10	11	3	5	1	3	1	—	—
20. Alavo »	11	7	13	3	5	—	2	1	—	—
21. Kaskö »	18	10	17	2	8	—	—	—	—	—
22. Vasa »	16	8	14	6	8	1	1	—	—	—
23. Kannus »	17	8	17	4	11	2	1	1	—	—
24. Kajana »	5	5	5	2	3	1	—	—	—	—
25. Uleåborgs »	11	8	11	—	8	—	—	—	—	—
26. Lapplands »	6	4	6	—	1	—	2	—	—	—
27. Gr. kat. »	4	3	4	—	1	—	—	—	—	—
Summa	363	248	356	60	166	26	49	11	—	2
%	98%	67%	96%	16%	45%	7%	13%	3%	—	1/2%

Ytterligare ha förekommit nya ämnen: pedagogik (vid 11 kurser, av dem 8 i Jyväskylä och hembygdslära (1 k.).

kurserna läsåret 1908—1909.

undervisades i

Särsk. tur i sång	Gymnastik och lek	Handarbete	Teckning	Bokföring	Affärsbrev	Andelsverksamhet	Huslig ekonomi	Trädgårdsskötsel	Jordbruk	Kreaturs- och mejerilära	Naturkunnskap	Hälsa- och nykterhetslära	Diskussion och förhandlingar
9	—	5	—	6	1	—	—	—	1	—	—	7	—
9	4	6	1	3	—	—	—	3	—	1	3	9	—
8	1	3	2	2	1	—	—	1	—	—	5	6	—
10	1	3	1	1	—	—	—	—	1	—	5	7	—
3	3	4	1	2	—	—	—	1	1	1	2	8	—
15	3	6	3	1	1	—	—	2	—	—	2	12	—
7	—	3	2	4	—	—	—	2	2	—	1	8	—
8	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	2	8	—
6	2	2	1	2	—	—	—	1	1	—	2	7	—
6	2	5	1	2	—	—	—	—	—	1	1	5	—
7	1	4	3	1	—	1	—	—	1	1	—	8	—
9	—	3	2	3	—	—	—	1	—	—	1	9	—
13	—	8	1	—	—	—	—	2	2	—	2	10	—
15	—	6	2	5	2	—	—	4	2	3	2	15	—
14	—	4	3	1	—	—	—	3	2	1	1	17	—
5	—	3	—	3	2	—	—	1	—	1	—	3	—
14	4	8	2	1	1	—	—	2	1	1	3	15	—
8	—	—	1	3	3	—	—	—	—	—	1	8	—
7	—	—	—	1	—	1	1	2	3	1	2	8	—
9	1	7	—	1	2	—	—	2	2	—	2	6	—
10	—	2	2	4	1	—	—	3	—	—	—	8	—
10	—	2	1	2	—	—	—	1	1	1	1	7	—
9	—	5	4	3	1	—	—	3	1	—	2	9	—
3	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	5	—
6	—	1	1	—	1	—	—	1	—	—	—	7	—
4	1	—	—	2	—	—	—	2	—	—	1	2	—
1	—	3	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
—	214	42	13	20	39	2	2	17	53	36	94	23	227
—	58%	11%	4%	5%	11%	1/2%	1/2%	5%	14%	10%	25%	6%	62%

kylä distrikt), biskötsel (4 k.), husdjurens skötsel (2 k.), djurskydd (2 k.), hönsskötsel (2 k.)

Fortsättningskursernas antal, elev-

Inspektionsdistrikt	Kurser			
	Inalles	därav		
		75-tmr	100-tmr	150-tmr
1. Ålands distrikt	8	1	5	2
2. Åbo »	5	1	2	2
3. Helsingfors »	6	1	2	3
4. Lojo »	11	1	7	3
5. Borgå »	10	4	5	1
6. Raumo »	12	4	5	3
7. Björneborgs »	11	—	6	5
8. Tavastehus »	14	7	6	1
9. Tammerfors »	7	1	1	5
10. Lahtis »	13	3	6	4
11. Kotka »	3	—	3	—
12. Villmanstrands »	20	3	9	8
13. Viborgs »	22	—	11	11
14. Sordavala »	17	3	8	6
15. S:t Michels »	7	1	5	1
16. Nyslotts »	15	3	6	6
17. Joensuu »	14	3	6	5
18. Kuopio »	9	2	1	6
19. Jyväskylä »	7	2	1	4
20. Alavo »	10	3	2	5
21. Kaskö »	17	5	10	2
22. Vasa »	16	1	10	5
23. Kannus »	6	1	5	—
24. Kajana »	2	—	2	—
25. Uleåborgs »	5	2	2	1
26. Lapplands »	2	—	1	1
27. Gr: kat. »	5	2	2	1
Summa	274	54	129	91

antal och arvoden läsåret 1909—1910.

Elever				Arvoden		
inalles	medeltal per kurs	folkskolgångna		inalles	i medeltal	
		antal	%		per kurs	per elev
194	24	112	58	1,760:—	220:—	9:07
118	24	104	88	1,243:—	248:60	10:53
99	16	81	82	1,477:50	246:25	14:92
243	22	175	72	2,666:30	242:39	10:97
173	17	154	89	2,078:10	207:81	12:01
259	22	166	64	2,405:15	200:46	9:29
207	19	132	64	2,784:85	253:17	13:45
266	19	221	83	2,559:—	182:79	9:62
157	22	140	89	1,915:90	273:70	12:20
299	23	217	73	2,919:50	224:58	9:77
55	18	40	73	615:—	205:—	11:18
411	21	229	56	5,005:25	250:21	12:18
490	22	259	53	5,672:60	257:85	11:58
384	23	180	47	3,919:30	230:55	10:21
117	17	93	79	1,526:60	218:09	13:05
332	22	185	56	3,662:05	244:14	11:03
295	21	142	48	3,269:50	233:54	11:08
273	30	168	62	2,299:—	255:56	8:42
153	22	97	63	1,900:—	271:43	12:42
252	25	124	49	2,513:30	251:33	9:97
337	20	151	45	3,457:20	203:36	10:26
321	20	225	70	3,826:10	239:13	11:92
148	25	138	93	1,281:—	213:50	8:66
40	20	13	33	450:—	225:—	11:25
60	12	45	75	1,069:05	213:81	17:82
50	25	11	22	550:—	275:—	11:—
71	14	57	80	1,070:—	214:—	15:09
5,804	21	3,459	60	63,895:25	233:19	11:01

Läroämnen vid fortsättnings-

Inspektionsdistrikt	Kurser, vid vilka									
	Modermålet: It- teratur, uppsat- ser m. m.	Religion och kyrkohistoria	Räkning och geometri	Geografi	Finlands historia	Allmän historia	Samhällslära	Nationalekonomi	Välagen	Kommunalförf.
1. Ålands distrikt	8	3	8	2	3	1	1	—	—	—
2. Åbo »	3	3	4	—	1	1	1	—	—	—
3. Helsingfors »	5	5	6	1	1	1	1	—	—	—
4. Lojo »	11	5	11	5	2	2	5	—	—	—
5. Borgå »	10	2	9	1	5	—	1	—	—	—
6. Raumo »	12	2	12	—	4	3	3	—	—	—
7. Björneborgs »	11	9	11	3	6	—	3	—	—	1
8. Tavastehus »	14	2	14	3	7	—	6	1	—	—
9. Tammerfors »	7	5	7	3	3	—	4	—	—	—
10. Lahtis »	13	8	11	3	1	—	3	—	—	—
11. Kotka »	3	2	3	1	1	—	1	—	—	—
12. Villmanstrands »	20	18	19	5	11	—	2	—	—	—
13. Viborgs »	22	13	22	4	12	3	6	—	—	—
14. Sordavala »	17	12	14	2	5	—	7	—	—	—
15. St Michels »	7	5	5	1	2	—	1	—	—	—
16. Nyslotts »	15	12	15	2	4	—	2	—	—	—
17. Joensuu »	14	9	14	2	6	—	4	—	—	—
18. Kuopio »	9	9	9	1	6	1	—	—	—	—
19. Jyväskylä »	7	7	7	3	1	1	—	—	—	—
20. Alavo »	10	9	10	2	3	—	3	—	—	—
21. Kaskö »	17	8	17	4	5	—	4	—	—	—
22. Vasa »	16	9	16	2	9	2	3	—	—	—
23. Kannus »	6	4	6	—	2	—	2	—	—	—
24. Kajana »	2	2	2	1	—	—	1	—	—	—
25. Uleåborgs »	5	3	5	—	3	—	1	—	—	—
26. Lapplands »	2	1	2	—	—	—	—	—	—	—
27. Gr. kat. »	5	4	3	—	1	—	2	—	—	—
Summa	271	171	262	51	104	15	67	1	—	1
%	99%	62%	96%	19%	38%	5%	24%	1/2%	—	1/2%

Ytterligare: pedagogik (vid 5 kurser) samt psykologi, stenografi, hönsskötsel, hem-

kurserna läsåret 1909—1910.

undervisades i

Särsk. tmr i sång	Gymnastik och lek	Handarbete	Teckning	Bokföring	Affärsbrev	Andelsverksamhet	Huslig ekonomi	Trädgårdsskötsel	Jordbruk	Kreaturs- och mejerilära	Naturkunighet	Hälsa- och nykterhetslära	Diskussion och förhandlingar
2	—	1	1	1	1	—	1	—	—	1	—	5	—
3	—	3	—	1	—	—	1	1	1	—	—	2	—
2	—	3	—	2	—	—	—	1	1	—	2	2	—
5	1	5	3	1	—	—	—	1	1	—	2	7	—
5	—	5	2	1	—	—	1	—	—	1	2	6	—
9	1	2	1	—	—	—	—	2	—	—	2	4	—
9	—	1	2	3	—	—	—	1	1	—	3	4	—
4	1	2	1	—	—	—	—	1	—	—	4	7	—
5	2	—	1	3	1	—	—	—	—	—	—	3	—
9	2	3	2	2	2	—	—	—	—	—	2	7	—
2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—
16	2	5	2	1	1	—	—	1	1	—	1	13	—
17	3	7	1	2	1	1	—	4	1	1	2	16	—
6	—	8	3	2	—	—	1	2	—	—	1	9	—
3	—	2	—	2	1	—	—	1	1	—	2	5	—
8	3	3	1	3	2	1	—	4	—	1	—	11	—
11	3	5	2	—	—	1	—	2	—	—	4	5	—
5	—	1	1	3	1	—	—	2	1	—	1	4	—
4	—	—	—	1	1	1	—	3	1	1	2	7	—
6	1	2	—	—	1	—	—	2	1	—	—	8	—
12	—	2	2	4	1	—	—	2	—	—	3	8	—
9	1	5	1	6	1	—	—	1	—	—	1	10	—
2	—	—	1	3	—	—	—	—	—	—	1	1	—
2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
1	—	3	1	—	—	—	—	2	—	—	—	2	—
2	—	1	—	2	—	—	—	1	—	—	—	2	—
1	—	3	1	—	1	—	—	2	2	1	—	2	—
—	154	36	6	12	36	4	4	15	42	30	69	20	160
—	56%	13%	2%	4%	13%	1%	1%	5%	15%	11%	25%	7%	58%

bygglära, djurskydd, bakning och tvättning; varje ämne vid en kurs.

Fortsättningskurser höllos under läseåret 1905—1906 i så ringa antal, att av 1906 års fortsättningskursanslag, 70,000 mark, nära hälften förblev oanvänd. 1907 års anslag, 80,000 mark, tycktes däremot ej komma att förslå för ändamålet, varför Överstyrelsen redan den 13 nov. 1906 anhöll, att det resterande anslaget från 1906 för fortsättningskurser måtte få överföras till år 1907, men avslög Kejsrerliga Senaten denna framställning den 24 jan. 1907. Då senare verkliga lärarna vid mer än 20 fortsättningskurser, sedan anslaget förbrukats, blivit utan ersättning och då en lång osäkerhet om ersättningens utgivande var ägnad att ansenligt försvaga intresset för fortsättningskurserna, ingick Överstyrelsen den 20 sept. 1907 med ny framställning om beviljande av ett 4,000 marks extra anslag för erläggande av fortsättningskurslärarna tillkommande ersättning, och denna summa beviljade Senaten av sina dispositionsmedel den 16 påföljande oktober. Likväl kunde några fortsättningskursersättningar betalas först ur följande års anslag.

Även 1908 års anslag för fortsättningskurserna under läseåret 1907—1908, 90,000 mark, visade sig otillräckligt; 12 lärare fingo vänta på arvode för kurser till slutet av år 1909, då det årets anslag ur beviljningsmedel fastställdes.

De nya bestämmelserna ha sålunda kännbart ökat fortsättningskursernas antal, nästan fördubblat det. Största delen av kurserna ha under dessa år varat 100 timmar, medan däremot under de föregående åren de längsta, 150 timmars kurserna utgjorde det avgjorda flertalet. En sådan utveckling var även att vänta, då tidigare de längsta kurserna både ekonomiskt och med hänsyn till ämnesval voro de fördelaktigaste, men nu genom de nya bestämmelserna alla kurser likställdes i dessa avseenden. Tager man vidare i betraktande, att i de flesta folkskolor finnes blott en lärare, vilken i brist på lämpliga medhjälpare ensam har att sörja även för den fortsatta undervisningen och att 150 timmars kurser vålla överhövan mycket extra arbete för en lärare, måste kurserna om 100 timmar i de flesta folkskolor anses ändamålsenligast. Av den kännbara ökningen av dessa och 75 timmars kurserna beror, att kursarvodet i medeltal icke nämnvärt stigit, om ock arvodet per timme varit förmånligare.

Som en glädjande företeelse bör även det anses, att, ehuru elevantalet i fortsättningskurserna stigit mer än dubbelt, antalet folkskolgångna stigit i tämligen samma proportion. Visserligen får man hoppas, att man småningom skall kunna komma därhän, att eleverna i fortsättningskurserna skulle ha genomgått folkskolan. Undervis-

ningen skulle därigenom vinna mycket. I sin årsberättelse 1907 yttrar folkskolinspektorn i Sordavala distrikt även bl. a.: »Ledarna av fortsättningskurser klaga, att de elever, som ej besökt folkskola, vålla svårigheter vid framstegen», och framkastar frågan, huruvida man borde undvika att mottaga sådana elever. Men i betraktande därav, att antalet folkskolgångna på landet tillsvidare äro jämförelsevis få och att genom fortsättningskurserna även den ungdoms utveckling, som ej varit i tillfälle att besöka hela folkskolan, märkbart främjas genom fortsättningsundervisningen, torde tiden ej ännu vara inne att inskränka fortsättningskurserna blott till de folkskolgångna. I vår folkskola har man ju ock vant sig att på en gång handleda elever av olika utveckling; genom samma system måste man tillsvidare söka övervinna de svårigheter, som de icke folkskolgångna vålla fortsättningsundervisningen.

Beträffande fortsättningskursprogrammen ha de nya bestämmelserna ej ännu utträttat mycket. De förra obligatoriska ämnena förekomma vid flertalet kurser. Visserligen träffas även sådana nya läroämnen, vilka antingen genom sin praktiska nytta eller genom sin lokala karaktär nära ansluta sig till folkets liv, men deras procenttal är försvinnande litet, och dock pekar fortsättningsundervisningens utveckling utomlands därhän, att ett upplysningsarbete av denna art måste för att fullt lyckas anknytas till elevernas dagliga sysselsättningar. Detsamma antyda vederbörandes yttranden även hos oss. Folkskolinspektorn i Kotka distrikt säger i sin årsberättelse 1907: »Jag har märkt, att de kurser, vid vilka mängden läroämnen möjligast inskränkts och vid vilka företräde givits åt praktiska ämnen, både i elevernas och lärarnas ögon utfallit bäst. Man har nämligen sagt mig, att sådana ämnen, som beröra livets praktiska sida, varit ägnade att tillvinna sig åhörarnas intresse, medan däremot långa föredrag från historiens, geografins, naturkunnighetens, ja även från litteraturens område snart trötta.» Inspektorn i Jyväskylä distrikt yttrar i samma års berättelse: »Ju oftare ämnen från det praktiska livets område upptagas vid dessa kurser och ju flere fackmän vid dem verka som lärare, desto mera förtroende tillvinna sig kurserna.» Inspektorn i Åbo distrikt bedömer ävenledes saken i årsberättelsen 1908: »Min allmänna erfarenhet är den, att de praktiska ämnena, som böra ansluta sig till folkets näringar, visat sig locka eleverna mera än de teoretiska ämnena.»

6. Lärarbiblioteken.

Biblioteks-
skåpen.

Redan år 1904 hade Överstyrelsen föreslagit, att ett särskilt anslag för anskaffande av bokskåp måtte utverkas för lärarbiblioteken. Denna framställning förnyade Överstyrelsen i sitt underdåniga förslag till utgiftsstat av bevillningsmedel år 1908 till folkskolväsendet.

Meddelande den 10 mars 1908, vilka anslag fastställts för folkskolväsendet för år 1908, förordnade Kejsrerliga Senaten, att det för anskaffande av biblioteksskåp en gång för alla beviljade anslaget av 30,420 mark skulle fördelas enligt Överstyrelsens prövning.

Sedan distriktsinspektörernas förslag angående bokskåpen inkommit och sedan på grund av dem ritningar till bokskåp beställts av arkitekten Yrjö Sadeniemi, förordnade Överstyrelsen i skrivelse till alla distriktsinspektörer av den 23 febr. 1909:

»1) att beställningen av ifrågavarande skåp av distriktsinspektörerna får göras antingen på ett eller flere håll, dock så, att för underlättande av arbetets överbvakande beställningarna, så vitt möjligt, samlas och lämnas åt pålitliga snickerier;

2) att skåpen i allmänhet göras enligt bilagda eller av inspektorn godkända andra ritningar, därvid den mindre, c. 6 meter hyllor omfattande skåpritningen avser mindre kommuner med högst fyra lärare och den andra större bibliotek, med iakttagande i huvudsak av de 2 medföljande ritningar angivna måtten;

3) att, där i Edert distrikt för inlösen till lärarbiblioteken erbjudas i gott stånd varande, starka och eljes ändamålsenliga skåp, köpet får ske genom Eder förmedling enligt överenskommet pris om högst 60 mark;

4) att å varje lärarbiblioteksskåp på lämpligt ställe säkert anbringas en genom Överstyrelsens försorg beställd namnplåt av metall, angivande, att skåpet är statens egendom; och

5) att sedan till namnplåten använts en mark per skåp (för de svenska biblioteken 1: 50) jämté avdrag av småutgifter från det förut angivna medelpriset, 60 mark, för förfärdigandet av Edert distrikts biblioteksskåp finnas disponibla c. 59 mk per skåp eller inalles (olika summor för olika distrikt), till vilket belopp uppgående räkningar torde insändas för likvid åt Överstyrelsen, så snart skåpen befordrats till biblioteksplatserna och bibliotekarierna insänt intyg, jämte eventuella anmärkningar, att skåpen mottagits, vilka intyg över mottagandet även samtidigt hit inföväntas.»

Under loppet av åren 1909 och 1910 ha lärarbiblioteken därpå erhållit bokskåp.

Enligt Lantdagens beslut förordnade Kejsarliga Senaten den 17 sept. 1910, att de för landsbygdens folkskollärare grundade biblioteken böra få begagnas även av lärarkåren vid småskolorna och de ambulatoriska skolorna.

Utlåningen
utsträcker.

I anledning härav har Överstyrelsen den 13 april 1911 fastställt särskilda ändringar i de den 3 april 1903 givna stadgarna för lärarbiblioteken och lämnat särskilda bestämmelser beträffande lärarbibliotekens vård och övervakning.

Då de årliga statistiska uppgifterna angående lärarbiblioteken utvisade, att biblioteken mycket litet begagnas, upptogs på programmet för det sjätte distriktsinspektorsmötet år 1908 frågan: »Vad kunde tillgöras för att få lärarbiblioteken mera anlitade?»

Förslag att
få utlåning-
gen ökad.

Referentens, inspektor A. Haapanens klämmar lydde:

1) Där ett flertal lärare eller lärarinnor höra till samma biblioteksdistrikt, må dessa under en viss utsatt dag sammankomma å biblioteksorten tvänne gånger i året, första gången i januari och andra gången i augusti månad, för att enligt ömsesidig överenskommelse uttaga de boklån, som envar för den kommande läseterminens behov åstundar; dessa boklån får läraren (lärarinnan) behålla till nästföljande sammanträdesdag, då de böra till biblioteket återställas.

2) Där kommunens bibehållande som ett biblioteksdistrikt till följd av geografiska förhållanden medför kännbar olägenhet i avseende å lärarbibliotekets anlitande, må vederbörande inspektor efter å orten anställd undersökning inkomma med framställning om delning av biblioteksdistriktet.

3) Inspektorerna må yttermera verka i bibliotekssakens intresse sålunda, att de:

a) noggrant övervaka, att föreskriven katalog över lärarbibliotekets böcker vid varje folkskola behörigen föres; och

b) vid inspektionstillfällena och särskilt å distriktsmötena göra sig underrättade och med lärarpersonalen rådplåga om inspektionsdistriktets biblioteksförhållanden samt bibringa lärarpersonalen en rätt uppfattning om bibliotekens betydelse och ökat intresse för ett flitigt begagnande av desamma.»

Mötet godkände klämmarna med tillägg av följande önskningsmål:

»1) att kopiorna av bokräkningarna borde sändas direkt till vederbörande folkskolor antingen genom bokhandlarens förmedling eller av inspektor; och

2) att frågan måtte upptagas på sommarens folkskolmötes program.»

Vid det fjortonde allmänna folkskolmötet i Helsingfors år 1908 ledde diskussionen av frågan i huvudsak till samma resultat vid den finska sektionen; den svenska ställde sig i fråga om klämmarna på en mera kritisk ståndpunkt, men godkändes desamma slutligen, om än betydligt förmildrade.

Anslagens
fördelning.

Bibliotekens antal och anslagens fördelning mellan inspektions-
distrikten inhämtas ur följande tablå:

Inspektionsdistrikt	1906		1907		1908		1909		1910	
	Bibliotek	Anslag Fmg.	Bibliotek	Anslag Fmg.	Bibliotek	Anslag Fmg.	Bibliotek	Anslag Fmg.	Bibliotek	Anslag Fmg.
1. Ålands distrikt	—	—	27	1,005	27	1,241	27	1,201	27	1,220
2. Åbo »	49	1,838	37	1,465	37	1,833	38	1,835	39	1,805
3. Helsingfors »	24	1,090	21	1,030	20	1,204	20	1,194	20	1,175
4. Lojo »	—	—	17	880	18	1,151	18	1,128	18	1,095
5. Borgå »	19	889	17	850	17	990	17	1,033	18	1,050
6. Raumo »	14	1,425	30	1,180	30	1,453	30	1,434	30	1,445
7. Björneborgs »	32	1,359	21	1,025	21	1,209	21	1,231	21	1,220
8. Tavastehus »	19	962	18	950	18	1,142	18	1,169	18	1,175
9. Tammerfors »	26	1,174	20	1,050	20	1,248	20	1,247	20	1,250
10. Lahtis »	15	845	12	800	12	985	12	977	12	940
11. Kotka »	—	—	18	1,010	18	1,203	18	1,183	17	1,135
12. Villmanstrands »	21	1,040	15	860	15	1,087	15	1,163	15	1,140
13. Viborgs »	17	934	11	805	11	921	11	915	11	1,030
14. Sordavala »	15	861	16	930	17	1,127	17	1,118	17	1,125
15. S:t Michels »	21	989	16	870	16	1,077	16	1,055	16	1,020
16. Nyslotts »	—	—	13	740	13	862	13	860	13	850
17. Joensuu »	17	853	14	820	14	1,041	14	1,077	14	1,085
18. Kuopio »	12	798	10	725	10	840	10	856	11	850
19. Jyväskylä »	21	1,109	13	785	13	949	13	918	13	905
20. Alavo »	—	—	24	1,055	24	1,327	24	1,357	24	1,365
21. Kaskö »	29	1,162	21	980	21	1,196	21	1,169	21	1,185
22. Vasa »	28	1,104	22	1,015	22	1,162	22	1,162	23	1,160
23. Kannus »	45	1,540	28	1,090	28	1,306	28	1,289	28	1,280
24. Kajana »	16	764	15	820	15	887	16	908	16	920
25. Uleåborgs »	29	1,041	28	1,035	28	1,267	28	1,244	28	1,245
26. Lapplands »	—	—	17	610	17	781	17	761	17	770
27. Gr. katolska »	6	274	6	280	6	338	6	375	6	385
Summa	505	22,051	507	24,665	508	29,827	510	29,859	513	30,825

Före fördelningen av anslagen år 1906 beslöts använda 6 mark av anslaget för varje finskt bibliotek och 5 mark för varje svenskt för sändandet av 1905 års »Kansakoulun lehti» till de finska och G. Lönnbecks »Folkskoleidéns utveckling i Finland» till de svenska biblioteken.

Vid fördelningen av 1907 års anslag samtyckte Överstyrelsen första gången till att bibliotekens intressenter finge rekvirera »Kansakoulun lehti», »Opettajain lehti» och »Tidskrift för folkskolan» för det löpande året i häften, som vid årets slut böra inbindas. Samma förfarande har tillåtits de följande åren.

Den 13 januari 1909 meddelade Överstyrelsen i skrivelse till samtliga distriktsinspektorer för folkskolorna, att »Vienan läänin runot, Kalevalanaineiset kertovaiset runot (toisinnot 1—1,027)», vars bokhandelspris för inbundet exemplar var 32 mark, genom Överstyrelsens förmedling stode att få för 23 mark 50 penni och skulle arbetet, om det önskades, upp- tagas bland de till inköp föreslagna böcker, som skulle anskaffas med 1909 års anslag.

Samtidigt delgavs, att skogsvårdsföreningen »Tapio» hembjudit till prenumeration för lärarbiblioteken sin skogsekonomiska tidskrift »Tapio» för 3 mark årligen och att tidskriften kunde rekvireras till biblioteken på samma sätt som folkskoltidskrifter.

Lärarbibliotekens storlek och lånerörelse åskådliggöras av följande underrättelser för läsåret 1909—1910.

Bibliotekens storlek och lånerörelse.

Inspektionsdistrikt	Band		Boklån		Antal lärare		Av lärarna begagnade biblioteket		Lån per lärare	
	finska bibliotek	svenska bibliotek	finska bibliotek	svenska bibliotek	finska	svenska	finska	svenska	finska bibliotek	svenska bibliotek
1. Ålands distrikt	223	2,467	63	627	7	95	7	84	9,0	6,6
2. Åbo »	2,982	79	723	25	139	1	108	1	5,2	25,0
3. Helsingfors »	529	1,574	254	420	35	96	19	68	7,2	4,4
4. Lojo »	2,348	129	439	35	122	12	82	9	3,6	2,9
5. Borgå »	1,208	1,034	199	199	53	72	30	49	3,8	2,8
6. Raumo »	3,666	—	499	—	135	—	111	—	3,7	—
7. Björneborgs »	2,551	34	529	6	135	1	103	1	3,9	6,0
8. Tavastehus »	2,387	41	482	6	135	1	98	1	3,1	6,0
9. Tammerfors »	2,872	—	810	—	166	—	110	—	4,9	—
Transport	18,766	5,358	3,998	1,318	927	278	668	213	4,8	4,7

Inspektionsdistrikt	Band		Boklån		Antal lärare		Av lärarna begagnade biblioteket		Lån per lärare	
	finska bibliotek	svenska bibliotek	finska bibliotek	svenska bibliotek	finska	svenska	finska	svenska	finska bibliotek	svenska bibliotek
Transport	18,766	5,358	3,998	1,318	927	278	668	213	4,3	4,7
10. Lahtis distrikt	1,913	—	284	—	142	—	69	—	2,0	—
11. Kotka »	2,282	194	440	25	155	9	86	9	2,8	2,6
12. Villmanstrands »	2,181	—	396	—	169	—	84	—	2,3	—
13. Viborgs »	1,781	—	414	—	199	—	87	—	2,1	—
14. Sordavala »	2,326	53	393	7	143	1	76	1	2,7	7,0
15. St Michels »	2,552	—	623	—	129	—	101	—	4,8	—
16. Nyslotts »	2,006	—	421	—	106	—	72	—	4,0	—
17. Joensuu »	1,944	—	403	—	150	—	90	—	2,7	—
18. Kuopio »	1,641	—	306	—	128	—	73	—	2,4	—
19. Jyväskylä »	2,086	—	453	—	126	—	78	—	3,6	—
20. Alavo »	3,249	—	741	—	157	—	116	—	4,7	—
21. Kaskö »	1,640	750	200	140	74	52	47	36	2,7	2,7
22. Vasa »	441	3,403	91	561	13	106	11	94	7,0	5,3
23. Kannus »	3,255	191	503	48	101	10	84	10	5,0	4,8
24. Kajana »	1,888	—	249	—	117	—	52	—	2,1	—
25. Uleåborgs »	3,848	—	529	—	106	—	76	—	4,9	—
26. Lapplands »	2,065	—	339	—	66	—	42	—	5,0	—
27. Gr. katolska »	588	—	86	—	46	—	29	—	1,9	—
Summa	56,452	9,949	10,869	2,099	3,054	456	1,941	363	3,6	4,6

7. Lantfolkskolornas inspektion.

Ny delning
av inspek-
tionsdistrik-
ten.

Om inrättande av sex nya distriktsinspektorstjänster ingick Överstyrelsen den 24 okt. 1905 till Kejsrerliga Senaten med hemställan, motiverande åtgärden med följande ord:

»I medeltal har antalet skolor per inspektor stigit till 115. Då genom det ökade antalet skolor liksom genom de på grund av folkskolans utveckling framkallade större fordringarna i fråga om inspektion av skolorna följden, såsom erfarenheten visat, varit, att distriktsinspektorerna svårigen kunnat, såsom sig bör, övervaka sina skolor, har inom Överstyrelsen väckts fråga om vidtagande av åtgärder i syfte att åter öka antalet folk-

skolinspektorstjänster. Vid sakens behandling har Överstyrelsen av förenämnda skäl ansett ifrågavarande åtgärd ovillkorligen nödvändig, för att folkskolinspektionen skall kunna förbli tillräckligt verksam. Överstyrelsen har förmenat, att inspektionsdistriktens antal borde ökas med sex, varigenom till varje distrikt till en början komme att höra i medeltal 80 skolor.»

Jämlikt Kejslerliga Senatens den 23 jan. 1906 gjorda underdåniga framställning bestämdes den 22 följande mars medels nådig förordning, att för lantfolkskolornas inspektion skola tillsättas sex nya distriktsinspektorer med enahanda arvoden och övriga förmåner, som enligt gällande stadganden tillkomma distriktsinspektorer och att åt Kejslerliga Senaten överlämnas att på framställning av Överstyrelsen för skolväsendet bestämma de inspektionsområden, i vilka landet i sådant avseende skall indelas.

I anledning härav fastställde Kejslerliga Senaten den 5 april 1906 de av Överstyrelsen tidigare föreslagna inspektionsområdena, vilka kallades: Ålands, Åbo, Helsingfors, Lojo, Borgå, Raumo, Björneborgs, Tavastehus, Tammerfors, Lahtis, Kotka, Villmanstrands, Viborgs, Sordavala, S:t Michels, Nyslotts, Joensuu, Kuopio, Jyväskylä, Alavo, Kaskö, Vasa, Kannus, Kajana, Uleåborgs och Lapplands distrikt.

På samma gång förordnade jämväl Senaten:

»att nämnda nya distriktsindelning träder i gällande kraft den 1 instundande augusti;

att envar av de dåvarande inspektorererna får med Överstyrelsens begivande välja det av dessa distrikt, som till en betydande del motsvarar hans förra område;

att de sålunda ledigblivna distriktsinspektorstjänsterna böra i laglig ordning ofördröjligen besättas, så att de utnämnda inspektorererna kunna tillträda sina tjänster nämnda 1 augusti.

att om omständigheterna enligt Överstyrelsens åsikt erfordra mindre förändringar i avseende å denna nya distriktsindelning, Överstyrelsen äger därom framställa förslag till Kejslerliga Senaten; och

att distriktsinspektorerna böra envar bo inom sitt eget distrikts gränser.»

De nya distriktsinspektorerna utnämndes slutligt till sina befattningar den 19 juli 1906.

Den 29 följande augusti biföll Senaten inspektorns i Ålands distrikt A. K. Ottelins anhållan att få bo i Åbo utom distriktet.

Samma dag utnämnde och transporterade Kejserliga Senaten folkskolinspektorn i Raumo distrikt F. Heiskanen till folkskolinspektör i Lojo distrikt och nyutnämnde inspektorn i nyssnämnda distrikt M. A. Knaapinen till folkskolinspektör i Raumo distrikt.

Det grekisk-katolska distriktet. På grund av Överstyrelsens anmälan den 30 aug. 1905 förordnade Kejserliga Senaten efter kommunikation med landets Generalguvernör den 21 dec. 1905, att Tolvajärvi i Korpiselkä, Alattu i Suistamo och Sotkuma i Polvijärvi nya folkskolor böra underställas den distriktsinspektör, som förordnats att inspektera de skolor, i vilka flertalet elever tillhör den grekisk-katolska trosbekännelsen.

Då inspektorn i ifrågavarande distrikt, kollegierådet M. Lebedeff erhållit avsked från sin tjänst den 22 mars 1906 och tjänsten hade bort återbesättas, väcktes inom Kejserliga Senaten den 29 juni 1906 fråga, huruvida ej dessa skolor i betraktande därav, att de ha samma allmänna uppgift som andra folkskolor, lämpligast åter borde underställas samma slags inspektion som övriga lantfolkskolor i landet och huruvida ej därför med upphävande av nådiga kungörelsen av den 10 dec. 1901 sagda inspektorstjänst kunde med nådigt bifall indragas samt inspektionen av den grekisk-katolska religionsundervisningen i alla de skolor, där till nämnda trosbekännelse hörande elever finnas, ombetros åt en av grekisk-katolska Stiftsstyrelsen förordnad, med finska statsmedel avlönad särskild inspektor, vilken jämväl ägde inspektera de grekisk-katolska barnskolorna.

Detta förslag understöddes i yttrande av den 5 dec. 1906 av Överstyrelsen, som för sin del föreslog inrättande av en ny distriktsinspektorstjänst på grundvalen av en områdesdelning, till vilket nya inspektorsämbete skulle utnämnas en till distriktsinspektorstjänst fullt kompetent person, oberoende av religion. Frågan förföll sedermera, och Kejserliga Senaten utnämnde den 20 nov. 1907 kyrkoherden vid Peter-Pauls kyrka i Sordavala, Alexander Sadovnikow, till distriktsinspektor för de folkskolor, i vilka elevernas flertal hör till grekisk-katolska trosbekännelsen, på villkor att han underkastar sig de förändringar, som eventuellt framdeles kunde inträffa i fråga om denna tjänst.

Distriktsinspektorer-
nas ställ-
ning, kom-
petens och
förmåner.
a) Tjänster-
na på ordi-
narie stat.

I underdånigt yttrande av den 20 dec. 1906 har Överstyrelsen, förenande sig om distriktsinspektorernas anhållan, att distriktsinspektorstjänsterna skulle ställas på ordinarie stat och att deras innehavare skulle bli delaktiga i civilstatens änke- och pupillkassa samt att de tjänsterna åtföljande pensionsförmånerna skulle förbättras, ansett

nödvändigt, att de i nådiga kungörelsen av den 30 maj 1884 stadgade kompetensvillkoren, som voro högst allmänna och tänjbara, förändrades till mera bindande och ägnade att bjuda bättre garanti för duglighet. Då nya kompetensvillkor uppställdes, borde det enligt Överstyrelsens mening å ena sidan tillses, att för framstående folkskollärare, som förskaffat sig högre allmän- och lärarbildning, öppnades tillfälle att kunna söka dessa tjänster, och å andra sidan att av personer, kompetenta till andra statens lärartjänster, fordrades tillräckliga garantier, att de lämpa sig för en sådan tjänst. Som kompetensvillkor för distriktsinspektorstjänster föreslog Överstyrelsen:

»i teoretiskt avseende, att sökanden avlagt de för erhållande av lektorstjänst vid seminarium föreskrivna kunskapsprov eller, om han är folkskollärare, inför universitetsprofessor undergått i fyra ämnen sådant förhör, som i sin helhet anses motsvara filosofie-kandidatexamen, samt i vardera fallet, att sökanden vid universitetet avlagt pedagogieexamen med minst näst högsta vitsordet; och

i praktiskt avseende, att sökanden antingen utövat lärarverksamhet vid högre, företrädesvis för folkundervisning avsedd läroanstalt samt därigenom eller annorledes, såsom genom utgivna skrifter, visat sig äga noggranna och mångsidiga insikter i folkskolförhållanden, eller, om han är folkskollärare, att han i minst fyra års tid förestått högre folkskola, företrädesvis i landskommun, samt därvid ådagalagt framstående lärarförmåga.»

Sedermera, den 14 maj 1909, utgavs även en Nådlig förordning angående de för folkskolorna på landet inrättade distriktsinspektorstjänsternas uppförande på ordinarie stat, och erhöles i den stadgandena rörande distriktsinspektorernas kompetensvillkor i huvudsak sådana lydelse Överstyrelsen föreslagit.

Med stöd av § 7 i nämnda författning utfärdade Kejslerliga Senatens den 4 juni 1909 fullmakter för de dåvarande distriktsinspektorerna på deras tjänster.

Den 1 nov. 1909 meddelade Civilstatens änke- och pupillkassas direktion, att distriktsinspektorerna uppförts i kl. IV av i kassans reglemente omnämnda klasser.

Den 6 nov. 1906 ingick Överstyrelsen med framställning om att ett 500 marks årligt anslag måtte mot redovisningsskyldighet beviljas envar av lantfolkskolornas distriktsinspektorer för kansliförnödenheter samt trycknings- och renskrivningskostnader i tjänsteärenden. Sedan Ecklesiastikexpeditionen den 27 mars 1908 infordrat utredning

b) Kansli-
medel.

angående ifrågavarande utgifters belopp i de olika inspektionsdistrikten och Överstyrelsen den 15 följande maj förnyat sitt tidigare förslag, förkastade Kejslerliga Senaten i betraktande därav, att tjänstemännen, själva böra bekosta genom tjänstgöringen föranledda utgifter, den 29 maj 1908 framställningen i den form den gjorts.

Enligt Överstyrelsens den 30 okt. 1906 gjorda framställning beviljade Kejslerliga Senaten den 1 följande december 2,500 mark för inköp av arkivskåp jämte tillbehör åt de sex nya distriktsinspektörerna samt för anskaffande av enkla bokhyllor åt samtliga distriktsinspektörer för förvaring av författningssamlingen, årsberättelser m. m. För det senare ändamålet utdelade Överstyrelsen den 22 maj 1908 av förenämnda summa åt varje av de nya distrikten 65 mark och åt de 21 äldre distrikten 47: 10 mark per distrikt:

I avfordrat utlåtande förordade Överstyrelsen den 25 febr. 1910 folkskolinspektorns i Alavo distrikt anhållan om ett anslag om 400 mark ur allmänna medel som ersättning för en av nämnda distriktsinspektor anskaffad skrivmaskin, men avtog Kejslerliga Senaten anhållan.

c) Deltagande i folkskolmöten.

Tidigare hade Kejslerliga Senaten berättigat Överstyrelsen, på grund av särskild framställning i varje fall, att kalla distriktsinspektörerna att å tjänstens vägnar närvara vid de allmänna folkskolmötena, men biföll Kejslerliga Senaten den 29 maj 1908 Överstyrelsens framställning i sådan form, att denna rätt lämnades Överstyrelsen såsom bestående.

d) Resestipendier.

Av det 4,000 marks anslag, som Överstyrelsen årligen äger utdela åt Överstyrelsens inspektörer och särskilt åt lantfolkskolornas distriktsinspektörer för studium av folkskolväsendet utomlands, ha resestipendier utdelats åt följande inspektörer:

år 1906: K. K. Mäkinen 1,400 mark, A. L. Biskop 1,400 mark och A. J. Tarjanne 1,200 mark;

år 1907: K. E. Ruohonen 1,500 mark, A. K. Ottelin 1,500 mark och J. Puupponen 1,000 mark;

år 1908: O. Rauhamaa 1,500 mark, K. V. Vaulo 1,500 mark och F. Heiskanen 1,000 mark;

år 1909: Albin Järvinen 1,800 mark och folkskolinspektorn i Överstyrelsen Hj. Basilier 2,200 mark;

år 1910: Kaarlo Levón 1,600 mark, O. Vuorisalmi 1,400 mark och K. Kerkkonen 1,000 mark.

I fråga om årsberättelserna har Överstyrelsen i cirkulär av den 30 jan. 1906 lämnat samtliga distriktsinspektorer särskilda ytterligare förklaringar beträffande de nya bestämmelserna av den 31 maj 1905.

För de terminsanmälningar, som distriktsinspektorerna äga insända, fastställde Överstyrelsen den 5 okt. 1906 nya formulär, och, emedan distriktsinspektorerna ofta haft svårt att i tid kunna sända anmälningarna till Överstyrelsen, i ty att man sölat med insändande av uppgifter eller lämnat dessa bristfälliga, påminte Överstyrelsen, förnyande de i cirkulären av den 1 juni 1885 och den 19 maj 1886 givna bestämmelserna, i cirkulär av den 18 sept. 1906 folkskolornas föreståndare och föreståndarinnor om nödvändigheten att oförtövat efter den egentliga folkskolans öppnande eller senast den 5 okt. till distriktsinspektor sända anmälan, innefattande följande uppgifter:

- »1. Dagen, då skolan öppnats, särskilt den förberedande skolan och särskilt den egentliga folkskolan;
2. Antalet elever i den egentliga skolan och huru många bland dem tillhöra den grekisk-katolska trosbekännelsen;
3. Varje lärares eller lärarinnans fullständiga namn samt, för envar särskilt, om läraren eller lärarinnan är i tjänst stadfästad, på prov anställd eller tjänstförrättande, och i sistnämnda fall, om han (hon) är kompetent eller inkompetent; om läraren (lärarinnan) är ny, bör därjämte nämnas, från vilken skola han (hon) har kommit eller från vilket seminarium han (hon) utdimitterats;
4. Slöjdlärares eller handarbetslärarinnans fullständiga namn samt om han eller hon är kompetent eller inkompetent.»

Återkallande den tidigare bestämmelsen att penningar överhuvud ej få betalas åt vederbörande, innan kvitto erhållits, uppmanade Överstyrelsen den 1 dec. 1906 distriktsinspektorerna att sända sina penningremissor till vederbörande enligt särskild blankett och på i den angivet sätt och hörde till blanketterna jämväl formulär till kvitto.

Den 1 febr. 1907 fastställde Överstyrelsen nya formulär till månadsrapporter för distriktsinspektorerna, lämnande anvisningar om deras begagnande.

För att påskynda avsändandet av understöden åt folkskolorna och deras lärare beslöt Överstyrelsen den 16 febr. 1909, att under-

Några bestämmelser ang. inspektorernas arbeten.

a) Årsberättelser.

b) Terminsanmälan.

c) Penningremissor.

stöden, vilka därförinnan tillställts vederbörande genom distriktsinspektorns förmedling, från den 1 mars direkt skulle sändas till utbetalning åt mottagarna, förutom beträffande Furuhjelmska medlen, vilka sändes såsom förut. Härigenom befriades även distriktsinspektörerna från månatliga redovisningsskyldigheter.

Vidare erinrade Överstyrelsen den 18 följande maj distriktsinspektörerna, att de vid avgivande av yttrande över ansökningar om penningunderstöd för särskilda ändamål eller vid förslag angående sådana kort borde anteckna under vilken postadress understöden skulle frambefordras.

Ordinarie
distriktsin-
spektorer,
deras tjänst-
ledighet och
vikarier.

Som ordinarie distriktsinspektörer under ifrågavarande tid ha tjänstgjort:

Hovilainen, A. G., folkskollärare, i Kuopio distrikt; tjänstledig 15/6—15/8 1905 för sjuklighet; vikarie fil. kand. Tuure Saarnio; partiellt tjänstledig 1/10 1905—1/8 1906, biträde fil. kand. Saarnio.

Forsman, K. W., filosofie magister, i Kaskö distrikt.

Reini, J., pastor, i Björneborgs distrikt; tjänstledig 18/5—18/7 1906 för studieresa till utlandet, vikarie folkskolläraren G. Kaukoranta.

Kunelius, K., övningsskolföreståndare, i Jyväskylä distrikt; tjänstledig 1/6—1/8 1910, vikarie folkskolläraren Isak Hirvonen.

Lähteenkorva (Borenus), A. A., filosofie magister, i Heinola distrikt 1/8 1905—1/8 1906 och i Lahtis distrikt 1/8 1906—; tjänstledig: under augusti 1905 för studieresa till utlandet och under september 1905 partiellt, vikarie folkskolläraren Jaakko Laurila, 5/3—28/4 1906 partiellt, vikarie övningsskolläraren Frans Junntila; 14/6—31/7 1906 för sjuklighet, vikarie läraren Junntila; 18/3—30/6 1907 partiellt för enskilda angelägenheter, biträde folkskolläraren P. Kapari; 1/10—1/12 1907 partiellt, 1/12—20/12 1907 fullständigt, biträde och vikarie fil. kand. Albert Sivén; 10/1—10/7 1908 partiellt, vikarie läraren Kapari, och 10/7—25/8 1908 fullständig tjänstledighet för sjuklighet, vikarie fil. kand. Sivén; partiellt 1/10—31/12 1908 biträde fil. kand. Sivén, och 5/3—30/6 1909, biträde folkskolläraren Alfred Väre; partiellt 1/1—30/4 och fullständigt under maj 1910, biträde och vikarie fil. kand. Sivén.

Rauhamaa (Nykopp), Onni, filosofi magister, i Uleåborgs distrikt; tjänstledig: 1/2—1/7 1908 för tjänstgöring som biträdande inspektör vid Överstyrelsen, vikarie folkskolläraren E. A. W. Kivekäs, och 1/3—31/5 1909 för studieresa till utlandet, vikarie läraren Kivekäs.

Järvinen, Albin, filosofie magister i Åbo distrikt; tjänstledig: 17/8—30/9 1905 och 15/7—30/9 1907 för tjänstgöring som t. f. folkskolinspektör vid Överstyrelsen, 1/9—1/12 1906 för kommittéarbeten, 1/2—1/7 1909 för tjänstgöring som adjungerad ledamot i Överstyrelsen och 15/2—15/5 1910 för studieresa till utlandet, vikarie varje gång folkskolläraren E. Lehtola.

Levón, Kaarlo, filosofie doktor, i Tammerfors distrikt; tjänstledig: 1/8—1/11 1905 för studieresa till utlandet, vikarie folkhögskolföreståndaren Rufus Saikku; 20/7—20/8 1907 för enskilda angelägenheter, vikarie fil. lic. Evert Laine; 11/3—15/4 1908 partiellt för sjuklighet, biträde folkskolläraren Paavo Halme; 20/6—31/7 1908 för att kunna fungera som ordförande i Tavastehus läns norra valkrets centralnämnd, vikarie folkskolläraren Paavo Halme; 1/9 1909—1/2 1910 för att tjänstgöra som biträdande ledamot i Överstyrelsen, vikarie fil. kand. Risto Kuosmanen och 1/2—1/6 1910 för enskilda angelägenheter, vikarie folkskolläraren Nestori Saarni.

Tarjanne (Törnqvist), A. J., filosofie magister, i Tavastehus distrikt 1/8 1905—31/12 1907; tjänstledig: 15/7—31/8 1905 för skötande av vikariatet som överinspektör för folkskolorna; 1/9 1905—31/5 1906 för tjänstgöring som biträdande inspektör och 1/6—15/7 1906 och 1/8 1906—31/12 1907 som t. f. folkskolinspektör vid Överstyrelsen, vikarie: fil. mag. K. V. Vaulo till 1 aug. 1906, folkhögskolföreståndaren Rufus Saikku 1/8—31/12 1906 och folkskolläraren Juhō Kivikoski 1/1—31/12 1907.

Mäkinen, Kaarlo K., filosofiekandidat, i S:t Michels distrikt 1/8 1905—1/5 1908 och i Tavastehus distrikt 1/5 1908—; tjänstledig: för lantdagsarbeten 17/12 1905— under lantdagstiden, för studieresa till utlandet 17/9—31/12 1906 och 2/2—15/3 1908 för sjuklighet, vikarier folkskolläraren A. K. Palomäki (Branthill) samt 1/2—1/7 1909 för tjänstgöring som biträdande ledamot i Överstyrelsen, vikarie folkskolläraren Kaarlo Ahde.

Appelberg, Henrik, folkskollärare, i Nykarleby distrikt 1/8 1905—1/8 1906 och i Vasa distrikt 1/8 1906—; partiellt tjänstledig 18/4—9/6 1906, biträde folkskolläraren Jaakko Laurila.

Puupponen, Jaakko, filosofie kandidat, i Sordavala distrikt 1/8 1905—1/8 1906 och i Villmanstrands distrikt 1/8 1906 till sin död 7/3 1910; tjänstledig 1/6—1/10 1907 och 21/6—1/8 1908 för studieresa till utlandet, vikarie folkskolläraren E. E. Laine.

Jacobson, V. I., pastor, i Joensuu distrikt.

- Biskop, A. L., filosofie magister, i Villmanstrands distrikt 1/8 1905—1/8 1906, i Kotka distrikt 1/8 1906—1/6 1908 och i Borgå distrikt 1/6 1908—; tjänstledig: 10/3—10/6 1907 för studieresa till utlandet, vikarie folkhögskolföreståndaren K. O. Wikman 10/3—10/5 och folkskolläraren Hj. Hultin 10/5—10/6 1907; 1/6—1/10 1908 från Borgå distrikts inspektorstjänst för att fortsättningsvis sköta Kotka distrikt, vikarie fil. mag. Henrik Ståhl, och 10/5—10/7 1909 för tjänstgöring i Överstyrelsen, vikarie mag. Ståhl.
- Lebedeff, Michael, kollegieråd, vid de grekisk-katolska skolorna 1/8 1905—22/3 1906; tjänstledig 28/12 1905—28/2 1906 för sjuklighet, vikarie kyrkoherden A. Sadovnikow.
- Aminoff, K. G., filosofie magister, i Borgå distrikt 1/8 1905—30/12 1907 och i Helsingfors distrikt 1/1 1908—; tjänstledig: 7/1—7/3 1907 för tjänstgöring såsom t. f. folkskolinspektor vid Överstyrelsen och 1/1—1/6 1908 från inspektorstjänsten i Helsingfors distrikt för att fortfarande sköta Borgå distrikt, vikarie folkskolläraren E. W. Malmberg; 15/8 1908—31/12 1909 för tjänstgöring såsom biträdande ledamot i Överstyrelsen, vikarie läraren E. W. Malmberg 23/9 1908—27/8 1909 och 15/10—31/12 1909 ävensom fil. mag. Karl Himberg 27/8—15/10 1909; under januari och 1/3—1/9 1910 för tjänstgöring som t. f. folkskolinspektor i Överstyrelsen ävensom under februari 1910 för enskilda angelägenheter, vikarie läraren Malmberg 1/1—1/6 och fil. kand. Himberg 1/6—1/9 1910.
- Äijälä, Juho, filosofie magister, i Brahestads distrikt 1/8 1905—1/8 1906 och i Kannus distrikt 1/8 1906—1/2 1909; tjänstledig: 10/6—30/11 1905 för studieresa till utlandet, vikarie fil. mag. Kaarlo Kerkkonen; 1/5—15/6 1906 för sjuklighet, vikarie mag. J. A. Soveri (Silander); 1/7—15/9 1907 för sjuklighet, vikarie folkskolläraren Jaakko Laurila; 18/6—31/10 1908 för sjuklighet, vikarie folkhögskolföreståndaren Juho Torvelainen; 1/11 1908—1/2 1909 för tjänstgöring vid Raumo seminarium, vikarie fil. mag. J. V. Lähde.
- Heiskanen, Fredrik, filosofie magister, i Raumo distrikt 1/8 1905—29/8 1906 och i Lojo distrikt 29/8 1906—; tjänstledig: 1/7—31/12 1905 för tjänstgöring som extra föredragande vid Ecklesiastikexpeditionen och 1/1—1/7 1906 för enskilda angelägenheter, vikarie fil. kand. M. A. Knaapinen; 5/6—5/8 1909 för studieresa till utlandet, vikarie fil. kand. K. V. Rauhala, och 10/6—13/8 1910 likaledes för utländsk studieresa, vikarie fil. kand. Rauhala.

Vuorisalmi (Lindström), Oskar, filosofie magister, i Kajana distrikt; tjänstledig: 1/7—31/12 1905 för studieresa till utlandet, 8/12 1906—8/6 1907 för kommittéarbeten och partiellt under maj samt fullständigt under juni och juli 1908, vikarie folkskolläraren O. J. Braxén; 1/9 1908—1/2 1909 för tjänstgöring som adjungerad ledamot i Överstyrelsen, vikarie överläraren J. A. Tuomola, och 10/6—1/8 1910, vikarie folkskolläraren O. J. Braxén.

Ruohonen, K. E., filosofie magister, i Viborgs distrikt; tjänstledig: 1/9—31/10 1905 för sjuklighet och 1/2—1/8 1906 för enskilda angelägenheter, vikarie folkskolläraren Fabian Sihvonen; 1/7—1/12 1907 för studieresa till utlandet, vikarie folkskolläraren K. V. Syvänne; 1/1—1/7 1908 för sjuklighet, vikarie folkskolläraren Vihtori Jaakkola 1/1—1/5 och folkskolläraren K. Paavola 1/5—1/7 1908; 1/1—1/12 1909, vikarie fil. kand. Albert Sivén; och partiellt 1/2—1/7 1910, biträde folkskolläraren K. V. Syvänne.

Relander, K. A. O., filosofie doktor, i Helsingfors distrikt 1/8 1905—1/10 1907, skötande tjänsten fortfarande vikariter 1/10—31/12 1907.

Ottelin, Ahti Konrad, filosofie doktor, i Ålands distrikt 1/8 1906—; tjänstledig: 10/5—1/9 1907 för studieresa till utlandet ävensom 1/1—1/3 1908 och 1/1—1/4 1909 partiellt, vikarie och biträde folkhögskolföreståndaren Alfons Takolander.

Knaapinen, Mauno Kustaa Adolf, filosofie kandidat, 19/7 1906 utnämnd till Lojo distrikt och 29/8 1906 transporterad till Raumo distrikt; tjänstledig: 1/6—1/8 1908 för sjuklighet, vikarie övnings-skolläraren A. Huttunen.

Vaulo, Kaarle Vihtori, filosofie magister, i Alavo distrikt 1/8 1906—; tjänstledig: 1/1—1/6 1908, för att sköta vikariatet för inspektors-tjänsten i H:fors distrikt, vikarie folkskolläraren Jaakko Laurila; partiellt 8/5—8/6 1909, biträde folkskolläraren Gabriel Katila.

Karvonen, Aukusti, filosofie kandidat, i Nyslotts distrikt 1/8 1906—; tjänstledig: 1/5—7/6, 20/6—1/8 1908, 24/12 1908—4/6 1909, 26/6—15/12 1909 och 27/12 1909—25/5 1910 för studier, vikarie folkskolläraren K. Jalkanen.

Saarnio, Tuure Gotthell, filosofie kandidat, i Sordavala distrikt 1/8 1906—.

Kerkkonen, Kaarlo, filosofie magister och pastor, i Lapplands distrikt 1/8 1906—; tjänstledig: 1/7—10/8 1907 för enskilda angelägenheter och 15/11—31/12 1907 för uppdrag av Föreningen för hem-

uppfostran, vikarie folkskolläraren Santeri Seppälä; och under juli 1910, vikarie folkhögskolföreståndaren J. E. Tuompo.

Kilpeläinen, Adolf Seth, filosofie licentiat, i S:t Michels distrikt 1/8 1908—; tjänstledig under aug. 1909, vikarie folkskolläraren A. K. Palomäki.

Sadovnikow, Alexander, kyrkoherde, grekisk-katolska distriktet 20/11 1907—.

Junttila, Juho Frans, övningsskollärare, i Kotka distrikt 1/10 1908 till sin död 20/4 1910; partiellt tjänstledig 21/4—1/6 1909, vikarie folkskolläraren Kaarlo Merikoski, och fullständigt 1/6—1/8 1909, vikarie läraren Merikoski.

Vikarier för
distriktsin-
spektors-
tjänsterna.

Förutom ovannämnda vikariat hava lediga inspektorstjänster vikariter skötts av:

i Grekisk-katolska distriktet kyrkoherden A. Sadovnikow 28/2 1906—20/11 1907;

i Tavastehus distrikt folkskolläraren Juho Kivikoski 1/1—1/5 1908;

i S:t Michels distrikt folkskolläraren A. K. Palomäki 1/5—1/8 1908;

i Kotka distrikt under oktober 1908 fil. mag. J. V. Lähde;

i Kannus distrikt magister J. V. Lähde 1/2 1909—;

i Villmanstrands distrikt folkskolläraren E. E. Laine 11/3—30/4 1910 och fil. kand. Emanuel Suhonen 1/5 1910—; samt

i Kotka distrikt folkskolläraren Kaarlo Merikoski 22/4—31/5 1910 och fil. mag. Reinhold Roine 1/6 1910—.

Distrikts-
möten:
a) Läseåret
1905—1906.

De i § 12 av folkskolförordningen och § 11 i reglementet för folkskolinspektorerna föreskrivna distriktsmötena ha under läseåret 1905—1906 hållits:

i Åbo distrikt svenskspråkigt distriktsmöte i Kimito, Wreta skola 26 och 27 augusti;

i Raumo och Björneborgs distrikt gemensamt lärarmöte i Vittis 18 och 19 juni;

i Tammerfors distrikt i Tammerfors den 30 juli;

i Kaskö distrikt: svenskt i Närpes, Pielax den 24 och finskt i Peräseinäjoki, Viitala skola den 28 augusti;

i Brahestads distrikt i Limingo folkhögskola 27 och 28 oktober;

i Uleåborgs distrikt i Ijo, Olhava skola den 28 november;

i Kajana distrikt å Kajana seminarium den 17 och 18 april;

- i Heinola distrikt i Heinola den 29 och 30 september;
- i Villmanstrands distrikt i Villmanstrand den 12 och 13 januari;
- i Viborgs distrikt i Viborg den 8 och 9 januari;
- i Sordavala distrikt den 25 november, 26 februari, 24 mars och 30 juli;
- i Joensuu distrikt å Värtsilä skola den 14 juni; och
- i grekisk-katolska distriktet uti Sordavala den 14 juni.

Sedan den nya distriktsindelningen genomförts, ha följande möten blivit hållna: b) Läseåren
1906—1910.

i Ålands distrikt å Ålands folkhögskola den 1 och 2 april 1907, i Pargas, Storgårds skola den 17 och 18 september 1907 och i Nagu, Finby skola den 23 och 24 september 1908;

i Åbo distrikt den 14 och 15 februari 1908 och den 29 och 30 januari 1909 uti Åbo;

i Lojo distrikt å Vichtis folkhögskola den 1 och 2 juni 1909 och i Tusby folkhögskola den 30 och 31 maj 1910;

i Borgå distrikt svenskt i Borgå den 1 och 2 oktober 1909 och finskt i Finby skola invid Borgå den 25 och 26 maj 1910;

i Raumo och Björneborgs distrikt lärarmöte i Kumo, Peipohja folkskola den 18 och 19 juni 1907, i Tyrvis, Muistola folkskola den 15 och 16 juni 1909 och i Raumo den 10 och 11 juni 1910;

i Tavastehus distrikt i Tavastehus den 1 juni 1909 och i Akkas, Toijala skola den 4 juni 1910;

i Tammerfors distrikt i Tammerfors den 17 augusti 1907 och å Kotiniemi uppfostringsanstalt i Filppula den 3 och 4 september 1908;

i Lahtis distrikt den 13 och 14 aug. 1907;

i Kotka distrikt i Fredrikshamn den 27 och 28 september 1907 och den 21 och 22 maj 1909 samt i Kouvola samskola den 3 och 4 juni 1910;

i Villmanstrands distrikt i Enso träsliperis folkskola den 6 oktober 1906, i S:t Andreae den 1 och 2 november 1907 och i Viborg den 25 och 26 oktober 1909 tillsammans med Viborgs distrikts lärarkår;

i Viborgs distrikt i Viborg den 25 och 26 okt. 1909 tillsammans med lärarkåren i Villmanstrands distrikt;

i Sordavala distrikt i Hiitola den 15 och 16 augusti 1908 tillsammans med det grekisk-katolska distriktets lärarkår och i Sordavala den 26—28 september 1909 likaledes tillsammans med det grekisk-katolska distriktets lärarkår;

i S:t Michels distrikt i S:t Michel den 28 maj 1907 och i Mäntyharju, Kyrkoby skola den 2 augusti 1909;

i Nyslotts distrikt i Kerimäki, Kulennoinen skola den 4 juni 1907, i Rantasalmi, Kyrkoby skola den 4 juni 1908 och i Leppävirta, Kyrkoby skola den 18 september 1910;

i Joensuu distrikt i Eno, Kyrkoby skola den 28 september 1907, i Pielisjärvi, Kyrkoby skola den 28 september 1908 och i Nurmes den 10 juli 1909;

i Kuopio distrikt i Kuopio den 7 och 8 augusti 1906, i Suonenjoki den 5 och 6 aug. 1907 och i Iisalmi den 13 och 14 aug. 1909 tillsammans med Kajana distrikts lärarkår;

i Jyväskylä distrikt i Jyväskylä den 12 och 13 juni 1907;

i Alavo distrikt i Alavo, Kyrkoby skola den 26 och 27 juli 1907, i Kuortane, Kyrkoby skola den 31 juli och 1 aug. 1908 och i Domarnäs skogvaktarskola i Ätsäri den 31 maj och 1 juni 1910;

i Kaskö distrikt: finskt i Karijoki, Ylikylä den 8 och svenskt i Korsnäs, Taklax skola den 26 september 1906, finskt i Ilmola, Yläpää skola den 14 och svenskt i Lappfjärds norra skola den 17 september 1907, finskt i Jalasjärvi, Koskue skola den 14 och svenskt i Närpes, Näsby den 7 september 1908 samt finskt i Östermark, Kyrkoby den 6 och svenskt i Portom, Kyrkoby skola den 4 september 1909;

i Vasa distrikt i Vörå, Koskeby skola den 14 och 15 juni 1907 och i Kronoby, Kyrkoby skola den 28—29 september 1908;

i Kannus distrikt i Kannus, Kyrkoby skola den 17 och 18 december 1906 och den 13—15 april 1909 samt i Haapavesi, Kyrkoby skola den 20 och 21 december 1909;

i Kajana distrikt i Iisalmi den 20 och 21 december 1907 samt den 13 och 14 augusti 1909 tillsammans med Kuopio distrikts lärarkår;

i Uleåborgs distrikt i Limingo folkhögskola den 6 och 7 maj 1907 och den 17 och 18 december 1908 samt den 20 och 21 december 1910;

i Lapplands distrikt i Perä-Pohjola folkhögskola den 7 och 8 januari 1907, i Rovaniemi, Kyrkoby skola den 8 januari 1908, i Neder-Torneå, Kaakama skola den 4 jan. 1909 och i Rovaniemi, Kyrkoby skola den 7 och 8 januari 1910; och

i grekisk-katolska distriktet uti Sordavala den 13 augusti 1907, i Hiitola den 15 och 16 aug. 1908 tillsammans med Sordavala distrikts lärarkår och i Sordavala den 26—28 sept. 1909 likaledes tillsammans med Sordavala distrikts lärarkår.

Vid sidan av provtimmar ha vid dessa distriktsmöten de senaste årens mest brännande skolfrågor diskuterats: den första undervisningens ordnande, lärarbildningens höjande, läropliktens genomförande, bottenskolfrågan, folkskolförfattningens revision, gratis läroböcker och

skolmaterial åt eleverna samt tecknings- och nykterhetsundervisningen. Flere läroämnens metodik har diskuterats, ytterligare nya läroböcker, läroplanerna, ändring av folkskolans kurser (hembygdslära och jordbruksundervisning), förberedandet av den nya läxan och repetitioner, fortsättningsskolan, elevträdgårdar, främjande av hemuppföstran och skolgång, skolresor o. s. v. Uppmärksamhet ha även strävandena för barnens fysiska vård och välbefinnande begynt väcka: inrättandet av skolkök, anställandet av skolläkare, ändamålsenlig användning av fristunderna, skollokalerens städning och ventilering m. m. Ytterligare må nämnas frågor om lärarens ställning till partilivet, ungdomsrörelsen och de mot upplysningsarbetet fientliga religiösa rörelserna samt frågor om begravningsringar och om lärarnas fortsatta studier.

Förutom i distriktsmöten ha inspektörerna ofta flitigt tagit del i lärarföreningarnas möten, och några inspektörer ha dessutom anordnat föräldramöten.

Den 15 okt. 1907 ingick Överstyrelsen med framställning, att Överstyrelsen måtte berättigas att sammankalla distriktsinspektörerna till gemensamt möte i Helsingfors den 15—18 jan. 1908, att Överstyrelsen måtte få i uppdrag att utse mötets ordförande och att distriktsinspektörerna liksom tidigare måtte berättigas att erhålla ersättning för färden fram och åter till Helsingfors enligt resereglementet samt för vistelsen därstädes 12 mark i dagtraktamente. Framställningen bifölls av Kejserliga Senaten den 28 nov. 1907. Senare förlängdes på mötets anhållan den för sammankomsten bestämda tiden till den 21 jan.

Sjätte distriktsinspektörs-mötet.

Som ordförande vid det sjätte distriktsinspektörs-mötet fungerade överdirektörsadjointen, statsrådet W. Tawaststjerna och som sekreterare folkskolinspektörerna vid Överstyrelsen för skolväsendet A. Haapanen och A. J. Tarjanne, vilka sedermera utgivit mötets protokoll, omfattande 203 trycksidor. De behandlade frågorna rörde inspektörernas verksamhet och tjänst, folkskolförfattningen, folkskolans arbete, fortsättnings- m. fl. kurser, folkskolans yttre utrustning, lärarbiblioteken, läroplikten, folkskolans elever ävensom framtida distriktsinspektörs-möten. Några av mötet uttalade önskningsmål ha lett till gynnsam lösning: distriktsinspektörstjänsterna ha ställts på ordinarie stat, godkännandet av fortsättningskursprogrammen har överlämnats åt distriktsinspektörerna, inspektionsprotokollblanketterna ha ändrats, och Kejserliga Senaten har utfärdat särskilda stadganden beträffande övervakningen av folkskolornas byggnadsarbeten jämlikt Överstyrel-

sens framställning. Vidare har Överstyrelsen ingått med underdånig framställning i huvudsak i den riktning mötet förordat i fråga om nya bestämmelser för anskaffande och subventionering av slöjdkollektioner och beträffande besättandet av slöjdläro- och handarbetslärarinnetjänster, men dessa hemställningar ha tillsvidare ej föranlett någon åtgärd.

Inspektioner från Överstyrelsens sida.

Ledamöterna i Överstyrelsens folkskolavdelning ha under ifrågasvarande period gjort talrika tjänsteresor till landsorten, oftast emedan Överstyrelsen haft att avge underdånigt yttrande om distriktsindelningen och skolplatsen i besvärärenden eller att avgöra tvister mellan direktorer och inspektor om utfärdande av stadfästelsebrev eller ock att undersöka klagomål över lärarnas verksamhet och uppförande. Instruerandet av nyutnämnda distriktsinspektorer i inspektions- och kansligöromål har ävenledes föranlett några resor.

Utöver sådana kortare tjänsteresor ha folkskolavdelningens medlemmar verkställt längre inspektionsresor till olika inspektionsdistrikt för att vinna förtrogenhet med folkskolförhållandena i olika delar av landet och med inspektorernas verksamhet. Angående dessa inspektioner och över under dem gjorda erfarenheter ha Överstyrelsens medlemmar avgivit detaljerade berättelser, vilka vanligen även innehållit förslag till särskilda åtgärder. Angående andra till äventyrs föranledda åtgärder ha ytterligare av berättelsen lämnats avskrift åt vederbörande distriktsinspektor till kännedom och beaktande.

Inspektioner av sistnämnda slag ha verkställts av:

1. I Kuopio distrikt den 12—18 febr. och den 6—8 mars 1906 överdirektörsadjointen, statsrådet W. Tawaststjerna.

2. I Uleåborgs distrikt den 17 mars—12 april 1906 adjungerade ledamoten i Överstyrelsen, folkskolinspektorn A. J. Törnqvist (Tarjanne).

3. I Lahtis distrikt i slutet av nov. och början av dec. 1907 statsrådet W. Tawaststjerna.

4. I Raumo distrikt den 6—18 maj 1907 folkskolinspektorn i Överstyrelsen Hj. Basilier.

5. I det grekisk-katolska distriktet den 27 nov.—20 dec. 1907 folkskolinspektorn Hj. Basilier.

6. I Sordavala distrikt den 25 april—15 maj 1908 folkskolinspektorn i Överstyrelsen A. J. Tarjanne.

7. I Alavo distrikt den 23 okt.—4 nov. 1908 och den 3—16 mars 1909 folkskolinspektorn A. J. Tarjanne.

8. I Viborgs distrikt den 13—28 jan. och den 24 okt.—2 nov. 1909 folkskolinspektorn Hj. Basilier.

9. I Kajana distrikt den 27 mars—14 april 1910 folkskolinspektorn A. J. Tarjanne.

10. I Lojo distrikt den 27 april—14 maj och den 22—27 okt. 1910 folkskolinspektorn i Överstyrelsen A. Haapanen.

8. Statistiska uppgifter om lantfolkskolorna.

a) Antal skolor i kommunerna.

Läseåret	Kommun- herrens antal ¹⁾	Kommuner, i vilka skolor funnos																															
		0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	
1905—1906.....	472	1 ^{a)}	82	71	58	62	35	30	30	20	16	13	17	9	9	4	7	2	—	1	1	1	—	1	2	—	1	—	—	—	—	—	—
1906—1907.....	473 ²⁾	1 ^{a)}	77	64	63	59	35	34	29	24	12	17	11	14	10	6	6	2	1	3	1	1	—	—	1	1	—	—	2	—	—	—	—
1907—1908.....	474 ³⁾	1 ^{a)}	71	59	62	58	42	27	31	29	13	16	11	13	10	9	4	6	4	1	3	—	—	1	1	1	—	—	—	1	1	—	—
1908—1909.....	478 ⁴⁾	—	68	57	58	60	41	33	28	26	20	14	13	13	11	8	9	3	3	5	3	1	—	—	—	—	—	2	—	—	2	—	—
1909—1910.....	479 ⁵⁾	—	61	58	57	63	52	29	29	22	22	15	15	9	10	13	5	5	5	2	2	—	1	—	—	—	—	1	1	1	—	—	1

b) Skoldistriktens antal länsvis.

L ä n	1904—1905		1906—1907		1909—1910		Femårs- perioden	
	skoldistrikt		skoldistrikt		skoldistrikt		nya skoldistrikt	distrikt utan skola avtog
	inalles	utan skola	inalles	utan skola	inalles	utan skola		
Nylands.....	277	47	312	36	325	18	48	29
Åbo och Björneborgs	511	206	556	174	562	116	51	90
Tavastehus	330	83	353	66	354	37	24	46
Viborgs	479	188	544	170	567	111	88	77
S:t Michels	148	71	205	62	214	45	66	26
Kuopio	393	152	402	114	422	82	29	70
Vasa	399	162	509	144	523	105	124	57
Uleåborgs.....	360	186	366	173	365	145	5	41
Hela landet	2,897	1,095	3,247	939	3,332	659	435	436

¹⁾ Nya kommuner: ²⁾ Svartå, ³⁾ Metsäpirtti, ⁴⁾ Valtimo, Muuruvesi, Kälviä och Ulava. ⁵⁾ Kovero. — ⁶⁾ Velkua.

c) Folkskolornas antal och art.

Läseåret	Hela antalet	Ökning sedan senaste år	Skolor					
			efter kön			efter språk		
			gosskolor	flickskolor	samskolor	finska	svenska	dubbel- språk- kiga
1905—1906.....	2,400	103	153	154	2,093	2,040	348	12
1906—1907.....	2,518	118	150	152	2,216	2,143	364	11
1907—1908.....	2,663	145	147	147	2,369	2,279	374	10
1908—1909.....	2,788	125	145	145	2,498	2,394	383	11
1909—1910 ¹⁾	2,796	(8) 127	—	—	—	2,400	386	10

d) Folkskolor i egna lokaler och hyrda rum länsvis.

Län	1904—1905		1906—1907		1909—1910		Under femårs- perioden till- kommit (+), minskats (-)	
	lokaler							
	egna	hyrda	egna	hyrda	egna	hyrda	egna	hyrda
Nylands.....	252	26	269	40	294	38	+ 42	+ 12
Åbo och Björneborgs.....	334	41	377	34	409	47	+ 75	+ 6
Tavastehus.....	252	40	279	40	303	42	+ 51	+ 2
Viborgs.....	328	53	372	42	399	78	+ 71	+ 25
St Michels.....	128	21	140	20	153	16	+ 25	- 5
Kuopio.....	207	64	248	62	292	56	+ 85	- 8
Vasa.....	327	34	347	45	389	53	+ 62	+ 19
Uleåborgs.....	161	29	171	32	195	32	+ 34	+ 3
I hela landet	1,989	308	2,203	315	2,434	362	+ 445	+ 54

¹⁾ För läseåret 1909—1910 har i statistiken som *en* skola betecknats alla i samma skolbyggnad arbetande klasser; sålunda har antalet av som särskilda goss- och flickskolor utmärkta skolor minskats med 119 och skolornas hela antal är 2,796 eller endast 8 flere än under föregående år, ehuru 136 nya skolor inrättats och 9 indragits, varigenom skolornas tillväxt egentligen vore 127.

e) Antal lärare vid skolorna.

Läseår	Skolor, i vilka undervisade										Summa skolor
	endast en föreståndare eller föreståndarinnans	en föreståndare (inna) jämte 2 biträdande lärare (inna)	en föreståndare (inna) jämte 2 biträdande lärare (inno)	en föreståndare (inna) jämte 3 biträdande lärare (inno)	en föreståndare (inna) jämte 4 biträdande lärare (inno)	en föreståndare (inna) jämte 5 biträdande lärare (inno)	en föreståndare (inna) jämte 6 biträdande lärare (inno)	en föreståndare (inna) jämte 7 biträdande lärare (inno)	en föreståndare (inna) jämte 8 biträdande lärare (inno)	en föreståndare (inna) jämte 9 biträdande lärare (inno)	
1905—1906	2,009	369	12	7	—	2	—	1	—	—	2,400
1906—1907	2,096	395	16	8	—	—	1	2	—	—	2,518
1907—1908	2,193	436	19	10	2	—	1	1	—	1	2,663
1908—1909	2,275	468	28	12	1	1	1	1	—	1	2,788
1909—1910 ¹⁾	2,164	552	54	18	4	2	—	1	—	—	2,796

f) Egentliga lärare.

Läseår	Lärare	Lärarinnor	Summa	Ökning	Kompetenta	Inkompetenta	I tjänst stad-fästade	På prov förordnade	Vikarier
1904—1905	1,892	1,311	2,703	—	2,521	182	1,551	655	497
1905—1906	1,485	1,346	2,831	128	2,733	98	1,697	719	415
1906—1907	1,576	1,413	2,989	158	2,951	38	1,850	723	416
1907—1908	1,681	1,516	3,197	208	3,164	33	2,083	699	415
1908—1909	1,767	1,612	3,379	182	3,340	39	2,251	758	370
1909—1910	1,854	1,698	3,552	173	3,522	30	2,401	771	380
Ökning (och minskning —) på 5 år	462	387	849	849	1,001	— 152	850	116	— 117

¹⁾ Anm. om antalet skolor på föregående sida gör, att ej heller i denna tabell upptagna siffror för 1909—1910 kunna jämföras med siffrorna från föregående år.

g) Slöjd- och handarbetslärare och -lärarinnor.

L ä s e å r e t	Lärare i slöjd ¹⁾			Lärarinnor i handarbete		
	kompetenta	inkompetenta	summa	kompetenta	inkompetenta	summa
1905—1906.....	490	268	758	754	226	980
1906—1907.....	477	242	719	842	211	1,053
1907—1908.....	539	248	787	934	171	1,105
1908—1909.....	532	305	837	987	188	1,175
1909—1910.....	619	298	912	1,057	174	1,231

h) Elevantalet.

L ä s e å r e t	Elever				Efter undervisningsspråk				De från skolan dimitterades	
	gossar	flickor	summa	ökning	finska talande		svenska talande		antal	%
					antal	%	antal	%		
1904—1905	51,457	48,967	95,424	—	82,191	86,13	13,233	13,87	15,126	15,85
1905—1906.....	53,934	46,472	100,406	4,982	86,811	86,46	13,595	13,54	15,118	15,06
1906—1907.....	56,793	50,837	107,630	7,224	93,256	86,64	14,374	13,36	16,328	15,17
1907—1908.....	58,989	53,373	112,362	4,732	97,674	86,93	14,688	13,07	17,053	15,18
1908—1909.....	63,148	58,205	121,353	8,991	105,791	87,18	15,562	12,82	18,429	15,19
1909—1910.....	64,687	59,842	124,529	3,176	108,993	87,52	15,536	12,48	19,923	16,00
Ökning (o. minskning—) på 5 år	13,230	15,875	29,105	29,105	26,802	1,39	2,303	-1,39	4,797	0,15

¹⁾ Uppgifterna om slöjdlärarnas antal överensstämja ej med siffrorna i »Statistik över folkundervisningen i Finland». Olikheten beror av att statistikens siffror avse antalet skolor, där skild slöjdlärare fanns; här avses antalet personer, och av dessa slöjdlärare ha flere kunnat arbeta i par skolor.

i) Elevernas skolvägar länsvis.

L ä n	Elever, vilkas skolväg var:													
	1904 — 1905							1909 — 1910						
	mindre än 3 km.		3—5 km.		mer än 5 km.		summa elever	mindre än 3 km.		3—5 km.		mer än 5 km.		summa elever
	antal	%	antal	%	antal	%		antal	%	antal	%	antal	%	
Nylands	8,838	76,3	1,979	17,1	762	6,6	11,579	10,343	72,4	3,120	21,9	817	5,7	14,280
Åbo o. Björneborgs..	11,071	73,9	2,670	17,8	1,243	8,3	14,984	13,764	71,4	4,391	22,8	1,117	5,8	19,272
Tavastehus.....	9,154	72,8	2,320	18,5	1,096	8,7	12,570	11,545	70,1	3,757	22,8	1,175	7,1	16,477
Viborgs	14,093	75,6	3,015	16,2	1,519	8,2	18,627	19,253	74,2	5,147	19,8	1,552	6,0	25,952
St Michels.....	3,075	53,4	1,341	23,3	1,340	23,3	5,756	3,553	50,1	2,123	30,0	1,412	19,9	7,088
Kuopio.....	6,783	61,0	2,605	23,5	1,726	15,5	11,114	8,465	57,9	4,468	30,5	1,694	11,6	14,627
Vasa	10,968	77,7	2,092	14,8	1,064	7,5	14,124	13,800	73,8	3,778	20,2	1,123	6,0	18,701
Uleåborgs	5,001	75,0	948	14,2	721	10,8	6,670	5,911	72,7	1,436	18,3	735	9,0	8,132
Summa	68,983	72,3	16,970	17,8	9,471	9,9	95,424	86,634	69,6	28,270	22,7	9,625	7,7	124,529

V. Folkhögskolorna.

Tidigare hade Överstyrelsen för skolväsendet väl litet att skaffa med folkhögskolorna och de med dem förenade lantmanna- och husmodersskolorna. Fördenskull ha de ej berörts i Överstyrelsens föregående berättelse. Men sedan numera dessa läroinrättningar i början av ifrågavarande period kommit under Överstyrelsens särskilda uppsikt och sålunda höra inom ramen av denna berättelse, är det för nående av enhetlighet i framställningen nödigt att här intaga en del underrättelser från dessa läroinrättningars första tider.

1. Allmänna underrättelser.

Landets Ständer petitionerade den 28 maj 1891 om vidtagande av åtgärder bl. a. därhän, Lantmanna- och husmodersskolorna.

att uppkomsten av sådana kurser, som avse att bereda landsbygdens ungdom tillfälle att utöver folkskolkursen kunna förvärva nyttiga kunskaper främst med praktisk tillämpning måtte främjas; och a) Statsbidrag.

att understöd efter prövning måtte lämnas åt folkhögskolan eller annan liknande läroinrättning, som grundats på enskilt initiativ, varjämte Ständerna för följande finansperiod anvisade nödigt anslag för ändamålet.

Petitionen blev ej godkänd på högsta ort, ehuru Senaten den 19 maj 1892 jämlikt petitionen bemyndigades att understöda särskilda praktiska kurser för allmogen på landsbygden.

På grund härav erhöles från början av samma år några husmodersskolor statsbidrag såväl till organisationskostnader som till årligt underhåll.

Då sedan i det nådiga förslaget till utgiftsstat för åren 1895—1897 ett gemensamt anslag för lantmanna- och husmodersskolorna samt för folkskolornas fortsättningskurser upptagits, avskilde Ständerna lantmanna- och husmodersskolorna från folkskolbudgeten och anvisade det gemensamma anslaget blott som understöd åt folkskolans fortsättningskurser samt beviljade till lantmanna- och husmodersskolornas samt folkhögskolornas underhåll 105,000 mark för

ifrågavarande finansperiod och föreslog, att av detta anslag understöd om högst 3,000 mark efter ansökan skulle lämnas varje folkskola, som varit en bestämd tid i verksamhet.

Trots Senatens förord förkastades denna petition på högsta ort; likväl berättigades Kejserliga Senaten att åt lantmanna- och husmodersskolorna bevilja nödigt understöd under nämnda finansperiod ur allmänna medel.

I samband med propositionen om folkskolväsendets underhåll föreslog Kejserliga Senaten den 2 dec. 1896, att ett årligt anslag om 60,000 mark skulle till en början för 10 års tid, räknat från början av år 1898, få upptagas i årsbudgeten som understöd åt lantmanna- och husmodersskolorna och att Senaten måtte berättigas att ur detta anslag understöda de skolor, som ansågos förtjänta av sådan uppmuntran. Denna framställning erhöll nådig fastställelse den 12 febr. 1897.

Ifrågavarande anslag höjdes sedermera den 11 sept. 1902 till 75,000 mark för åren 1903 och 1904 samt den 25 jan. 1905 till 80,000 mark för åren 1905—1907. Kejserliga Senatens den 23 maj 1907 gjorda förslag att för samma ändamål måtte beviljas ett årligt anslag om 100,000 mark för fem år framåt erhöi nådig fastställelse den 12 okt. 1907. Då detta anslag redan år 1909 var nästan h. o. h. förbrukat och för att nya lantmanna- och husmodersskolor skulle kunna liksom de äldre understödas med högst 3,000 mark årligen, föreslog Kejserliga Senaten den 5 maj 1909, att ifrågavarande anslag skulle för år 1910 höjas till 175,000 mark, varigenom åt nya skolor skulle kunna ges understöd för två års verksamhet, och för år 1911 till 160,000 mark samt för år 1912 åter till 175,000 mark. Vid fastställandet av 1910 års budget godkände Hans Kejserliga Majestät i princip framställningen, och i 1910 års utgiftsstat upptogs anslaget till 175,000 mark.

Redan tidigare, den 13 okt. 1906, hade Kejserliga Senaten inom sig nedsatt ett utskott för att uppgöra »förslag till norm, varefter statsbidrag för lantmanna- och husmodersskolor ävensom andra enahanda skolor framdeles borde beviljas». Vid slutlig handläggning av ärendet den 19 maj 1897 förordnade Kejserliga Senaten i huvudsak följande:

»att skolorna framdeles skulle underläggas resp. Guvernörers överinseende, till vilka skolornas föreståndare eller direktioner borde årligen innan mars månads utgång avgiva ej mindre berättelse över skolans verksamhet under nästföregående år än ock gränskad redovisning över användandet av statsanslaget för samma tid;

att vid framdeles skeende ansökningar om statsbidrag utredning bör förebringas såväl därom, att understöd blivit ifrågavarande skola för den tid, för vilken statsbidraget åstundas, tillförsäkrat av kommun, förening eller enskilda namngivna personer, vilket understöd i regeln borde utgöras av lokal med värme samt därutöver ett efter förhållandena avpassat penningbidrag, som ock därom, att skolan underlyder en direktion, vars medlemmar borde namngivas;

att program för skolan ovillkorligen borde biläggas ansökningshandlingarna och att åtminstone följande teoretiska ämnen borde ingå i undervisningen: 1) läsning av god inhemsk litteratur och eget lands historia; 2) hälsolära och 3) rättskrivning;

att understöden årligen från och med år 1898 för en tid av tre år i sänder utgivas till ett belopp av minst 1,000 och högst 3,000 mark, beroende av skolans organisation och omfånget av dess program ävensom förmögens- och bildningsförhållanden i den landsort, där skolan är förlagd; samt

att vid fördelningen av nämnda årsbidrag hänsyn bör tagas jämväl till de skilda länens utsträckning och folkmängd, på det att dylika anstalter icke må alltför tätt uppstå med understöd från statens sida.»

Senare (Jfr. s. 272) angående folkhögskolornas statsbidrag givna bestämmelser och villkor beröra även lantmanna- och husmodersskolornas statsbidrag.

Företnämnda 19 maj 1897 beslöt Kejslerliga Senaten jämväl utsända någon därtill lämplig person att årligen inspektera i landet arbetande lantmanna- och husmodersskolor, och den 5 april 1900 anbefalldes Senaten Överstyrelsen för skolväsendet att skrida till åtgärder, i syfte att alla landets lantmanna- och husmodersskolor bleve inspekterade år 1900 för att få utrönt, huruvida dessa skolor arbeta enligt för dem fastställda program och visat sig nyttiga och förtjänta av statsunderstöd.

b) Inspektion.

Enligt Överstyrelsens förordnande inspekterade överinspektorn för folkskolorna G. Lönnbeck under loppet av år 1900 flertalet lantmanna- och husmodersskolor samt ytterligare även några andra hus- hålls- och handarbetsskolor samt avgav däröver en vidlyftig, med statistiska tabeller försedd berättelse, vilken Överstyrelsen i skrivelse av den 12 febr. 1901 sände till Kejslerliga Senaten.

I nämnda berättelse sammanfattar överinspektorn Lönnbeck resultaten av sina erfarenheter och omdömen i följande önskningsmål:

»att de med folkhögskolorna kombinerade lantmanna- och husmodersskolorna, jämte det dem lämnas tillfälle att fritt få utveckla sig vidare i den sunda och livskraftiga riktning, som de inslagit, måtte allt framgent få åtnjuta ett tillräckligt, efter förhållandena avpassat årligt statsunderstöd;

att dem därjämte måtte för behöfliga lokalers uppförande beviljas fördelaktiga lån efter samma grunder, som i detta avseende äro fastställda för folkskolorna, samt tillfälliga mindre statsbidrag för inredning och undervisningsmateriel; samt

att likaså de enkla husmodersskolorna eller hushålls- och handarbetskolorna, måtte liksom hittills understödvas av staten, men hänföras till en från de föregående skild grupp såsom skolor av ekonomisk art.»

De senare verkställda inspektionerna av folkhögskolorna ha gällt även lantmanna- och husmodersskolorna, och likaledes ha för inspektionen av lantmanna- och husmodersskolorna samt folkhögskolorna utfärdats gemensamma bestämmelser (Jfr. s. 276).

De egentliga
folkhögsko-
lorna.
a) Fast-
ställda
program.

Sedan Folkupplysningssällskapet anhållit om fastställelse av program för folkhögskolorna i landet, enligt vilket sällskapet önskade grunda och understöda sådana anstalter, vilkas syfte vore att lämna sina elever kunskaper, som befordra allmänt moralisk bildning, och att hos dem främja gudsfruktan jämte levande fosterlandskärlek, byggd på kunskap om landets natur, historia och bildningsförhållanden, och vid vilka de obligatoriska ämnena vore: religion, modersmålet och dess litteratur, Finlands historia och samhällslära, geografi och räkning samt efter omständigheterna jämväl allmän historia, naturkunnighet, sång, handarbeten m. m., godkände Kejsrerliga Senaten den 31 jan. 1893 det föreslagna programmet med strykning av Finlands samhällslära från antalet läroämnen samt med särskilda tillägg och villkor, enligt vilka grundandet av sådana läroanstalter gjordes beroende av särskilt tillstånd av Senaten i varje fall och dessa anstalter ställdes under Överstyrelsens för skolväsendet uppsikt.

I enlighet härmed har sedermera Kejsrerliga Senaten på grund av underdånig ansökan beviljat tillstånd att grunda folkhögskolor samt lantmanna- och hushållsskolor och fastställt deras program ävensom bifallit till ansökningar att få grunda föreningar till deras understödande samt fastställt dessas stadgar. Tidpunkterna för Senatens beslut angående de olika anstalterna lämnas senare (sid. 277—290).

b) Statsbi-
dragen.

Ovan nämndes Ständernas petitioner vid 1891 och 1894 års lantdagar om understöd åt folkhögskolorna.

År 1897 petitionerade Ständerna ånyo, att av bevillningsmedel 3,000 mark årligen skulle utges åt de folkhögskolor, som under tvänne års tid genom sin verksamhet visat sig främja praktiskt medborgerlig

bildning, och anvisade för ändamålet ett anslag av 24,000 mark årligen för följande finansperiod. I avfordrat utlåtande angående denna petition framställde Kejserliga Senaten den 15 febr. 1898:

»1) huruvida icke Senaten kunde tillåtas att ur ovan berörda årliga anslag av 60,000 mark, som i nåder beviljats lantmanna- och husmodersskolor, tilldela understöd jämväl åt sådana folkhögskolor, som icke direkt upptagit lantmanna- och husmodersskolans program, sedan av Senaten full utredning vunnits därom, att sådan folkhögskola verkade i en för sann allmoge-bildning gägnelig riktning;

2) huruvida icke, utöver nämnda 60,000 mark, ett ytterligare anslag av 20,000 mark finge under samma tidrymd för ändamålet ur allmänna statsmedel användas; samt

3) huruvida icke det av Ständerna för ändamålet anvisade årliga beloppet av 24,000 mark för åren 1898—1900 kunde ur den av Ständerna för sistnämnda bevilningsperiod anslagna bevilningssumman bortlämnas.»

Vid sakens behandling på högsta ort den 4 april 1898 lämnades petitionen utan avseende, varjämte ej heller Senatens yttrande i mom. 1 och 2 erhöll godkännande.

Vid lantdagen 1905—1906 beviljade Ständerna i samband med folkskolbudgeten som understöd åt folkhögskolorna 150,000 mark för vartdera av åren 1906 och 1907 och under förutsättning, att folkhögskolorna fortfarande av allmänna statsmedel få åtnjuta de för lantmanna- och husmodersskolorna beviljade understöden, beslöto Ständerna:

»att åt varje folkhögskola, som varit i verksamhet två år och har minst 20 elever, beviljas ett till två tredjedelar av skolans utgifter uppgående statsunderstöd, likväl icke till högre belopp än 6,000 mark om året;

att åt ny folkhögskola såsom bidrag till betäckande av organisationskostnaderna under dess första verksamhetsår beviljas ett till en tredjedel av skolans utgifter uppgående statsunderstöd, likväl icke till högre belopp än 3,000 mark om året.»

I samband med folkskolbudgeten fastställde Hans Kejserliga Majestät den 6 sept. 1906 även Ständernas beslut om beviljande av anslag ur bevilningsmedel som understöd åt folkhögskolorna, och funnos anslagen som sådana upptagna å den den 13 följande nov. utgivna nådiga kungörelsen.

Ifrågavarande nådiga anslag för folkhögskolorna höjdes för år 1908 till 180,000 mark, och då understöd därur första gången utgavos

den 9 april 1908; beslöt Kejslerliga Senaten, utöver vad som stadgas i nådiga förordningen av den 13 nov. 1906, att angående åtnjutande av de statsunderstöd, som framdeles ur allmänna medel tilldelas folkhögskolor samt lantmanna- och husmodersskolor, meddela följande närmare föreskrifter:

»att skolan vid erhållandet av statsunderstöd är i verksamhet i överensstämmelse med det för densamma fastställda programmet;

att undervisningsmaterielen i varje skola är till mängd och art så beskaffad, att undervisningen kan göras tillräckligt åskådlig;

att hygienens fordringar beaktas även genom beredande av tillfälle för eleverna att erhålla tillräcklig gymnastik samt kroppsövningar i fria luften; och

att i de folkhögskolor, för vilkas lantmanna- och husmodersskolor beviljats bidrag ur statsverkets medel, bör meddelas tillräcklig undervisning i handslöjd och kvinnliga handarbeten ävensom genom föredrag av kompetenta personer avhandlas lantmannaämnen, i synnerhet sådana, som för orten eller tiden hava särskilt intresse, under så många timmar, att de motsvara två veckotimmar i året.»

Dessa bestämmelser delgav Överstyrelsen i cirkulär av den 23 april 1908 vederbörande till kännedom och efterrättelse.

Vid den nämnda fördelningen den 9 april 1908 beviljades anslag om 6,000 mark årligen och tillsvidare, så länge för ifrågavarande ändamål fortfarande beviljas tillräckliga belopp, samt på villkor, att anstalterna upprätthålles på ett tillfredsställande sätt enligt de bestämmelser, som stadgats eller framdeles komma att stadgas för understödets åtnjutande och anstalternas inspektion.

I underdånig petition av den 30 okt. 1908 meddelade Lantdagen, att den höjt 1908 års anslag för folkhögskolorna till 275,000 mark, och föreslog, att statsbidraget för större folkhögskolor skulle höjas till 7,000 mark, då elevantalet utgjorde minst 40, och till 8,000 mark, då det uppgick till minst 70, och att enligt regeringens prövning stipendier åt skolornas obemedlade elever skulle beviljas om 1,500—2,000 mark per skola, beroende av elevantalet och traktens tillgångar.

Denna petition, som av Kejslerliga Senaten förordades i underdånigt yttrande av den 21 jan. 1909, förkastade Hans Kejslerliga Majestät den 29 följande september, och i den samma dag fastställda folkskolbudgeten upptogs ett anslag om 200,000 mark för folkhögskolornas understödande enligt tidigare principer.

Enligt de år 1908 framställda principerna för subventionering beräknade Lantdagen enligt Överstyrelsens förslag anslagen för folkhögskolornas underhåll och för stipendier åt obemedlade elever år 1910 till 320,000 mark, men anslagen fastställdes på högsta ort den 25 aug. 1910 till 250,000 mark, och skulle därur enligt Kejserliga Senatens förordnande av den 17 sept. 1910 fortfarande utges understöd enligt de principer, som stadgas i Ecklesiastikexpeditionens brev av den 13 nov. 1906.

I underdånig svarsskrivelse av den 21 okt. 1907 på den nådiga propositionen angående anvisande av medel för folkskolväsendet för år 1908 föreslog Lantdagen, att anslaget för anskaffande av åskådningsmateriel till lantfolkskolorna skulle utsträckas även till folkhögskolornas behov, och höjdes i sådant syfte anslaget med 10,000 mark. Detta Lantdagens beslut fastställdes på högsta ort den 24 jan. 1908, och sedan Överstyrelsen erhållit underrättelse härom, medels Kejserliga Senatens skrivelse av den 10 följande mars, meddelades i cirkulär av den 24 mars 1908 åt folkhögskolornas direktorer och föreståndare samt åt lantfolkskolornas distriktsinspektorer, att för anskaffande av åskådningsmateriel statsbidrag utges huvudsakligen enligt samma principer som för folkskolorna och betalas, sedan den originala kvitterade räkningen, som dock ej får omfatta före år 1907 gjorda uppköp, tillställts Överstyrelsen. Även under åren 1909 och 1910 har anslaget utgjort 10,000 mark. Efterfrågan har likväl varit jämförelsevis liten under dessa år: år 1908 har av anslaget använts 2,525: 55, år 1909 2,853: 75, och 1910 5,488: — mark, varigenom av detta anslag, som är ett obegränsat reservationsanslag, för år 1911 inbesparats 19,132: 70 mark.

c) Anslag för åskådningsmateriel.

Vid 1907 års lantdag väcktes jämväl fråga om folkhögskolornas understödande med byggnadsanslag, och beviljade Lantdagen för ändamålet för år 1908 50,000 mark att enligt regeringens prövning utges såväl för nybyggnader som för avkortande av byggnadslån. Detta Lantdagens beslut fastställdes den 24 jan. 1908, och i förenämnda cirkulär av den 24 mars 1908 erinrade Överstyrelsen vederbörande, att byggnadsbidragen liksom övriga understöd kunde ansökas hos Kejserliga Senaten. För år 1909 fastställdes detta belopp till 100,000 mark, men Lantdagens för detta ändamål år 1910 anvisade anslag om 200,000 mark erhöi ej nådig fastställelse.

d) Byggnadsbidrag.

Ytterligare ansåg 1907 års lantdag önskligt, att även folkhögskolornas lärare och lärarinnor skulle bli delaktiga av det anslag, ur vilket därförinnan auskulterings- och resestipendier utdelats endast

e) Lärarnas auskulterings- och resestipendier.

åt lantfolkskolornas lärare och lärarinnor, och beviljade i sådant syfte 1,200 mark, därav ett stipendium om 800 mark skulle avse en studieresa till utlandet och tvänne om 200 mark auskultering i hemlandet. Sedan detta Lantdagens beslut erhållit nådig fastställelse, förordnade Kejserliga Senaten den 10 mars 1908, att anslaget skulle användas enligt Lantdagens uttalade önskan, och meddelade Överstyrelsen detta till vederbörandes kännedom i förenämnda cirkulär av den 24 mars 1908. Under åren 1909 och 1910 har detta belopp utgjort 2,000 mark. Stipendier ur dessa anslag ha tilldelats:

år 1908: för utländsk studieresa föreståndaren vid Tavastlands folkhögskola Rufus Saikku 800 mark och för auskultering i hemlandet slöjdläraren vid Haapavesi folkhögskola Herman Marjomaa och föreståndaren vid Mellersta Nylands folkhögskola G. Biaudet, bägge 200 mark;

år 1909: för utländsk studieresa föreståndaren vid Norra Savolax folkhögskola Hj. Mikander 800 mark och för auskultering i hemlandet läraren vid Ålands folkhögskola John Lönnbeck, föreståndarinnan vid Lahtis folkhögskola Edla Kojonen och gymnastikläraren K. E. Levälahti, lärarinnan vid Västra Nylands finska folkhögskola Liina Karra-koski, läraren vid Mellersta Finlands folkhögskola M. J. Leinonen och föreståndaren vid Perä-Pohjola folkhögskola Eberhard Tuompo, alla 200 mark; och

år 1910: för utländsk studieresa föreståndaren vid Lahtis folkhögskola Rope Kojonen 800 mark och för auskultering i hemlandet föreståndaren vid Räisälä folkhögskola A. A. Niskala, handarbetslärarinnan vid Kymmenedalens folkhögskola Hulda Pakarinen, lärarinnan vid husmodersskolan av Västra Finlands folkhögskola Lyyli Niitty-nen, föreståndarinnan vid Nykyrka folkhögskola Hellä Pelkonen, lära-ren vid Lahtis folkhögskola M. I. Niemelä, lärarinnan vid Impilax folkhögskola Aino Airamo, föreståndaren vid Ålands folkhögskola Alfons Takolander och föreståndaren vid Pargas folkhögskola Aron Stenvall envar 150 mark.

f) Inspek-tion.

Då förhandlingarna vid 1905—1906 års lantdagars syntes visa, att för folkhögskolorna vore att motse direkt och rundligt statsunder-stöd, begynte överinspektör G. Lönnbeck enligt förordnande av Överstyrelsen den 6 mars 1906 inspektera särskilda folkhögskolor och ut-arbeta för dem allmänna utgiftsbudgeter, på basen av vilka sedermera förslag kunde göras om beviljande av tillräckliga statsbidrag åt folkhögskolorna.

Den 13 nov. 1906 meddelade Kejslerliga Senaten åt Överstyrelsen, att jämlikt Lantdagens beslut på högsta ort av bevilningsmedel anslag fastställt för folkhögskolornas underhåll, och underrättade, att avsikten var att även framgent ingå med underdånig hemställan om beviljande av understöd såväl för omnämnda skolor som för lantmanna- och husmodersskolorna, varför Överstyrelsen anbefalldes att skrifa till åtgärder för möjligast snar inspektion av alla dessa skolor och att före utgången av följande februari inkomma med berättelse över sagda inspektion jämte förslag till behövlige bestämmelser rörande framtida subventionering av alla dessa skolor och rörande inspektionen framdeles av desamma.

Under loppet av de följande månaderna fortsatte överinspektor Lönnbeck enligt Överstyrelsens förordnande sin tidigare begynte inspektion av folkhögskolorna, så att alla de dåvarande 26 folkhögskolorna med undantag av Impilax eller Östra Karelens nyssgrundade folkhögskola blevo inspekterade.

Överinspektor G. Lönnbecks »Berättelse över Finlands folkhögskolors tillstånd 1906—1907», som utkommit från trycket, överstyre des till Kejslerliga Senaten den 26 mars 1907, därvid Överstyrelsen i huvudsak enligt doktor Lönnbecks förslag framställde:

»att de i nådiga förordningen av den 13 nov. 1906 mom. 1 och 2 stadgade statsbidragen för folkskolorna allt fortfarande måtte utges åtminstone till däri upptagna belopp på villkor, utöver vad den nådiga förordningen stadgar: att skolan arbetar enligt för den fastställt program; att undervisningsmaterielen i varje skola både till mängd och art är så beskaffad, att undervisningen kan göras tillräckligt åskådlig; samt att hygienens fordringar beaktas även genom beredande av tillfälle för eleverna att erhålla tillräcklig gymnastik samt kroppsövningar i fria luften;

att folkhögskolorna för anskaffandet av tillräcklig och duglig undervisnings- och åskådningsmateriel i fråga om erhållande av statsbidrag skulle bli delaktiga av samma förmåner, som folkskolorna f. n. åtnjuta, varför Överstyrelsens förut uppgjorda förslag om anslag för folkskolornas underhåll borde ökas med ett anslag om c. 10,000 mark för nu nämnda ändamål;

att såsom i senaste momentet av ovannämnda nådiga förordning antydes, även det statsbidrag, som lantmanna- och husmodersskolorna hittills åtnjutit, finge efter särskild ansökan och prövning tilldelas varje sådan folkhögskola, där undervisning meddelas även i handslöjd och hushållsgöromål och där genom föredrag av kompetenta personer avhandlas lantmannaämnen, i synnerhet sådana, som för orten eller tiden hava särskilt intresse; och borde vid utgivandet av detta statsbidrag stadgas, att handslöjden och de kvinnliga handarbetena ha tillräckligt antal

timmar och att föredragen i lantmannämen hållas så ofta, att de motsvara två veckotimmar om året; och

att staten även genom byggnadslån på möjligast lindriga villkor eller, då så ske kan, genom att lämna virke gratis måtte underlätta byggandet av behöfliga tidsenliga egna lokaler för folkhögskolorna.

Härjämte ber Överstyrelsen även, hänvisande till sagda berättelse, i underdånighet att få erinra, att det otvivelaktigt vore till allmän nytta, om årligen ett antal stipendier kunde fördelas åt de obemedlade folkklassernas barn för besökande av folkhögskolorna.»

De här ovan i första punkten uppräknade villkoren utgjorde sedermera basen för de av Kejsrerliga Senaten den 9 april 1908 givna bestämmelserna, och även de övriga förslagen ha givit anledning till åtgärder från Lantdagens och Regeringens sida.

I fråga om inspektionen av folkhögskolorna och därmed sammanhängande omständigheter föreslog Överstyrelsen i sin hemställan av den 26 mars 1908:

»att tills folkhögskolornas antal så tillvuxit, att tillsättandet av en särskild inspektor för dessa skolor blir en nödvändighet, folkhögskolornas inspektion ordnas så, att Överstyrelsen årligen inspekterar ungefär en tredjedel av skolorna och att varje skola till Överstyrelsen å blankett, som av Överstyrelsen tillhandahålles, insänder en kort redogörelse för sin verksamhet jämte något exemplar av sin tryckta årsberättelse, om sådan utgivits; men

att en alla dessa skolor omfattande inspektion under samma läseår må anställas ävensom fullständigare statistiska uppgifter av dem införas endast undantagsvis, då av någon särskild anledning en sådan åtgärd finnes påkallad.»

I enlighet härmed förordnade Kejsrerliga Senaten i fråga om inspektion av folkhögskolorna samt lantman- och husmodersskolorna den 9 april 1908:

»att denna inspektion, som ankommer å Överstyrelsen för skolväsendet, bör tillsvidare så anordnas, att Överstyrelsen årligen inspekterar omkring en tredjedel av dessa läroanstalter;

att varje skola till Överstyrelsen å blankett, som av Överstyrelsen den årligen tillhandahålles, insänder en kortfattad redogörelse för sin verksamhet jämte något exemplar av sin tryckta årsberättelse, om sådan utgivits, varemot dessa skolors skyldighet att till Guvernörerna lämna årsberättelse härefter upphör; samt

att en alla ifrågavarande läroanstalter omfattande inspektion under samma läseår må anställas ävensom fullständigare statistiska uppgifter

av dem inforas endast undantagsvis, då av någon särskild anledning en sådan åtgärd befinnes påkallad.»

Dessa bestämmelser delgav Överstyrelsen vederbörande till kännedom i nämnda cirkulär av den 23 april 1908.

Folkhögskolornas inspektion har även under de följande åren hört till överinspektor Lönnbecks tjänsteåligganden.

2. De olika skolorna.

I det följande uppräknas folkhögskolorna och de med dem förenade lantmänna- och husmodersskolorna i ordning efter grundläggningsår och anges samtidigt, när skolorna och deras garantiföreningar erhållit överhettligt tillstånd, när skolornas program fastställts, när och vilka statsbidrag Kejsrerliga Senaten ur tidigare uppräknade anslag beviljat skolorna. De ekonomiska skolorna, husmoders-, handarbets- o. s. v. skolorna äro ställda i en särskild grupp i slutet av förteckningen.

A. Folkhögskolor och med dem förenade lantmänna- och husmodersskolor.

Kangasala folkhögskola, grundad av lärarinnan Sofia Hagman år 1889 i syfte att åt fullvuxna kvinnor lämna undervisning i handarbeten och till allmänt medborgerlig bildning hörande ämnen; 11/7 1901 fastställdes stadgar för Kangasala folkhögskolas garantiförening och 3/12 1901 för Kangasala husmodersskola och dess garantiförening; skolan kunde emellertid ej trots dessa föreningars understöd fortsätta sin verksamhet.

Begynte sin verksamhet: 1889.

Statsbidrag: 22/11 1892 1,000 mark att utbetalas under tre år utöver det belopp skolan förut åtnjöt ur folkskolslöjdfonden; 19/3 1895 till bekostande av undervisningen i teoretiska ämnen och hushållsgöromål 1,500 mark att utbetalas från år 1895 under tre års tid, varförutom det den 22/11 1892 beviljade understödet indrogs; 1/2 1898 1,000 mark för år 1898 och 6/12 1898 1,500 mark för åren 1899 och 1900.

Borgå folkhögskola; 14/6 1894 erhöles tillstånd att grunda skolan, godkändes dess program och stadgarna för »Östra Nylands folk-

högskolförening»; 12/9 1900 gavs tillstånd att grunda lantmanna- och husmodersskolan och fastställdes dess program.

Statsbidrag: 12/9 1900 till bekostande av lantmanna- och husmodersskolans organisationskostnader 1,000 mark och för dess underhåll 208: 33 från dess öppnande månatligen till slutet av år 1900; 12/3 1901 2,500 mark i årligt understöd för 1901—03; 22/3 1905 5,000 mark för år 1905 och 2,500 mark för åren 1906 och 1907; 9/4 08 2,500 mark för åren 1908—12; 2/11 10 ett tillskott om 500 mark för åren 1909—12; 13/3 07 åt folkhögskolan för åren 1906 och 1907 inalles 12,000 mark och 9/4 08 6,000 mark.

1891. Mellersta Nylands folkhögskola i Esbo; 21/3 1894 stadfästes garanti-föreningens stadgar och anstaltens program; 29/5 1897 gavs tillstånd att grunda en lantmanna- och husmodersskola och fastställdes dess program.

Statsbidrag: 29/5 1897 för lantmanna- och husmodersskolans grundande 1,000 mark och för dess underhåll år 1907 2,000 mark; 1/2 1898 2,500 mark för åren 1898—1900; 9/4 08 3,000 mark för åren 1908—12; 9/4 08 åt folkhögskolan 6,000 mark; 23/12 08 för byggande av föreståndarbostad 10,000 mark.

Kronoby folkhögskola; 31/1 1893 gavs tillstånd att inrätta skolan och fastställdes dess program; 8/2 1898 godkändes stadgarna för »Folkhögskolsällskapet i Vasa» med uppgift att underhålla Kronoby folkhögskola; 20/2 1900 gavs tillstånd att grunda lantmanna- och husmodersskolan och godkändes dess program.

Statsbidrag: 20/2 1900 för lantmanna- och husmodersskolans organisationskostnader 1,000 mark och för dess underhåll 3,500 mark årligen 1/1 1899—31/12 1900; 12/3 1901 3,000 mark för åren 1901—04; 22/3 04 3,000 mark för åren 1904—07; 9/4 08 3,000 mark för åren 1908—12; 13/3 07 åt folkhögskolan 1906—07 inalles 12,000 mark och 9/4 08 6,000 mark.

1892. Västra Finlands eller Vittis folkhögskola (Huittisten kansanopisto); 15/12 1893 gavs tillstånd att grunda skolan och fastställdes dess program; 27/11 1895 gavs tillstånd att grunda husmodersskolan och 14/12 1904 lantmannaskolan och godkändes deras stadgar.

Statsbidrag: 27/11 1895 1,000 mark för öppnande av husmodersskolan och 2,000 mark årligen för skolans upprätthållande till slutet av år 1897; 1/2 1898 2,500 mark för åren 1898—1900; 12/3 1901 2,500 mark för åren 1901—03; 22/3 05 för husmodersskolans och för den i samband därmed grundade lantmannaskolans organisationskostnader och underhåll år 1905 inalles 5,000

mark och 1906 och 1907 3,000 mark; 9/4 08 3,000 mark för åren 1908—12; 24/4 07 åt folkhögskolan för åren 1906—07 inalles 12,000 mark och 9/4 08 6,000 mark.

Mellersta Savolax folkhögskola (Keski-Savon kansanopisto); 6/11 1894 stadfästes garantiföreningens stadgar och anstaltens program; 4/11 1896 gavs tillstånd att grunda en lantmanna- och husmodersskola och fastställdes dess program.

1892.

Statsbidrag: 19/5 1897 åt Mellersta Savolax lantmanna- och husmodersskola i Jorois 1,000 mark för anskaffande av inventarier och 2,000 mark för skolans upprätthållande år 1897; 1/2 1898 3,000 mark för åren 1898—1900; 12/3 01 3,000 mark för åren 1901—03; 22/3 04 3,000 mark för åren 1904—07; 9/4 08 3,000 mark för åren 1908—12; 13/3 07 åt folkhögskolan för åren 1906 och 1907 inalles 12,000 mark och 9/4 08 6,000 mark; 23/12 08 för byggande av gymnastiklokal 7,000 mark.

Södra Österbottens finska folkhögskola (Etelä-Pohjanmaan kansanopisto) i Ilmola; 31/1 1893 gavs tillstånd att grunda »Södra Österbottens folkhögskolas garantiförening» och stadfästes dess stadgar.

Statsbidrag: 8/11 1892 1,000 mark som bidrag till husmodersskolans organisationskostnader samt 2,000 mark i årligt understöd för tre år framåt; 23/10 1895 2,000 mark för fortsatt upprätthållande av husmodersskolan under tre års tid 1/11 1895—; 7/2 1900 2,000 mark årligen 1/11 1898—31/12 1900; 12/3 01 2,000 mark 1901—03; 22/3 04 2,000 mark 1904—07; 9/4 08 2,000 mark 1908—12 och 2/11 10 tillskott 1,000 mark 1909—12; 24/4 07 åt folkhögskolan åren 1906 och 1907 inalles 12,000 mark och 9/4 08 6,000 mark; 15/10 09 för byggande av slöjdlokal 10,000 mark.

Norra Österbottens första folkhögskola (Pohjois-Pohjanmaan ensimmäinen kansanopisto) i Limingo; 31/1 1893 gavs tillstånd att grunda »Uleåborgs läns folkhögskolas garantiförening» och fastställdes dess stadgar; 26/10 1893 fastställdes programmet för »Norra Österbottens folkhögskola»; 27/6 1896 fastställdes ändrade stadgar för »Norra Österbottens första folkhögskolas garantiförening» och nytt program för skolan; 4/10 1898 gavs tillstånd att grunda en lantmanna- och husmodersskola och fastställdes dess program.

Statsbidrag: 4/10 1898 för lantmanna- och husmodersskolans första utrustande 1,000 mark och för dess upprätthållande 1899—1900 3,000 mark; 12/3 01 3,000 mark 1901—03; 22/3 04 3,000 mark 1904—07; 9/4 08 3,000 mark 1908—12; 13/3 07 åt folkhögskolan

1906—07 inalles 12,000 mark och 9/4 08 6,000 mark; 15/10 09 byggnadshjälp 9,500 mark.

1893. Sydvästra Finlands svenska folkhögskola i Pargas; 8/8 1895 gavs tillstånd att grunda skolan och fastställdes dess program; 24/5 05 gavs tillstånd att inrätta lantmanna- och husmodersskolan och fastställdes dess program.

Statsbidrag: 9/4 08 för lantmanna- och husmodersskolan 3,000 mark 1908—12; 23/12 08 för anskaffande av inventarier till lantmanna- och husmodersskolan 1,500 mark; 24/4 07 åt folkhögskolan för åren 1906 och 1907 inalles 12,000 mark och 9/4 08 6,000 mark.

Lahtis folkhögskola (Lahden kansanopisto); 31/1 1893 godkändes anstaltens stadgar; 23/7 1896 gavs tillstånd att grunda lantmanna- och husmodersskolan och godkändes dess stadgar; 16/12 02 godkändes ändringar i folkhögskolans stadgar.

Statsbidrag: 23/7 1896 2,000 mark årligen för lantmanna- och husmodersskolan till utgången av 1897; 15/3 1898 3,000 mark för åren 1898—1900; 26/11 01 3,000 mark 1901—03; 22/3 04 3,000 mark 1904—07; 9/4 08 3,000 mark 1908—12; 15/12 10 för anskaffande av inventarier till internatet 2,400 mark; 13/3 07 åt folkhögskolan 1906—07 inalles 12,000 mark och 13/5 08 6,000 mark; 15/10 09 för reparationer m. m. 3,500 mark.

1894. Tavastlands folkhögskola (Hämeen kansanopisto) i Sääksmäki; 16/11 1894 fastställdes garantiföreningens stadgar och skolans program; 12/5 1896 gavs tillstånd att grunda lantmanna- och husmodersskolan och fastställdes dess program; 21/12 05 fastställdes nya stadgar för garantiföreningen.

Statsbidrag: 12/5 1896 2,000 mark i årligt anslag för upprätthållande av lantmanna- och husmodersskolan 1/11 1895—31/12 1897; 12/10 1898 3,000 mark 1898—1900; 12/3 01 för anskaffande av undervisningsmateriel 500 mark och för underhållet fortfarande 3,000 mark 1901—03; 22/3 04 3,000 mark 1904—07; 9/4 08 3,000 mark 1908—12; 13/3 07 åt folkhögskolan för åren 1906 och 1907 inalles 12,000 mark och 9/4 08 6,000 mark; 15/10 09 för betalning av räntor å byggnadslån och för reparationer 4,000 mark.

Nykyrka folkhögskola (V. l.) (Uudenkirkon kansanopisto); 21/6 1894 fastställdes garantiföreningens stadgar och skolans program; 29/5 1897 gavs tillstånd att grunda en utvidgad husmodersskola och fastställdes dess program.

Statsbidrag: 29/5 1897 för undervisningsmateriel vid lantmanna- och husmodersskolan 1,500 mark och för skolans underhåll år 1897 2,000; 1/2 1898 2,500 mark 1898—1900; 12/3 01 2,500 mark 1901—03; 22/3 04 2,500 mark 1904—07; 22/3 05 för husmodersskolans underhåll 2,500 mark 1905—07; 9/4 08 2,500 mark 1908—12 och 2/11 10 ett årligt tillskott om 500 mark 1909—12; 13/3 07 för folkhögskolan för åren 1906 och 1907 inalles 12,000 mark och 9/4 08 6,000 mark.

Mellersta Finlands folkhögskola (Keski-Suomen kansanopisto) i Äänekoski; 20/12 1894 godkändes garantiföreningens stadgar; 8/7 1895 fastställdes Äänekoski husmoders- och lantmannaskolas stadgar; 11/5 1897 fastställdes en förändring i folkhögskolans program; 26/10 1897 gavs tillstånd att grunda »Mellersta Finlands folkhögskolas elevförbund» och fastställdes dess stadgar.

Statsbidrag: 23/10 1895 1,000 mark för läromateriel och behöfliga inventarier och 2,000 mark årligen för Äänekoski husmoders- och lantmannaskolas upprätthållande under tre års tid; 1/2 1898 3,000 mark 1898—1900; 12/3 01 2,500 1901—03; 22/3 04 2,500 mark 1904—07; 9/4 08 3,000 mark 1908—12; 24/4 07 åt folkhögskolan för åren 1906 och 1907 inalles 12,000 mark och 9/4 08 6,000 mark; 15/10 09 för skolans byggande 10,000 mark.

Norra Savolax folkhögskola (Pohjois-Savon kansanopisto); 17/12 1895 fastställdes garantiföreningens stadgar och skolans program; 18/1 1899 gavs tillstånd att inrätta en husmoders- och lantmannaskola och fastställdes dess stadgar.

1895.

Statsbidrag: 18/1 1899 för det första grundandet av lantmanna- och husmodersskolan 1,000 mark och för dess upprätthållande åren 1899 och 1900 3,000 mark; 12/3 1901 3,000 mark 1901—03; 22/3 04 3,000 mark 1904—07; 9/4 08 3,000 1908—12; 24/4 07 åt folkhögskolan åren 1906 och 1907 inalles 12,000 mark och 9/4 08 6,000 mark; 15/10 09 för tillbyggnader 10,000 mark.

Norra Karelens folkhögskola (Pohjois-Karjalan kansanopisto); 16/5 1893 gavs tillstånd att grunda Norra Karelens folkhögskolsällskap och godkändes dess stadgar; 8/8 1895 fastställdes garantiföreningens stadgar och skolans program; 14/11 1896 gavs tillstånd att grunda lantmanna- och husmodersskolan och fastställdes dess program; 19/4 1898 fastställdes förändrade stadgar för garantiföreningen.

Statsbidrag: 19/5 1897 för Norra Karelens lantmanna- och husmodersskolas grundläggningkostnader 1,000 mark och för

skolans upprätthållande år 1897 2,000 mark; 1/2 1898 3,000 mark för åren 1898—1900; 12/3 01 3,000 mark 1901—03; 22/3 04 3,000 mark 1904—07; 9/4 08 3,000 mark 1908—12; 13/3 07 åt folkhögskolan för åren 1906 och 1907 inalles 12,000 mark och 9/4 08 6,000 mark; 15/10 09 för avkortande av byggnadsskuld 5,000 mark.

Ålands folkhögskola i Finström; 6/11 1894 fastställdes garantiföreningens stadgar och skolans program; 18/1 1898 gavs tillstånd att inrätta lantmanna- och husmodersskolan och fastställdes dess program.

Statsbidrag: 1/2 1898 för anskaffande av undervisningsmateriel vid lantmanna- och husmodersskolan 1,000 mark och för dess upprätthållande 2,000 mark för år 1898; 21/3 1899 2,500 mark för åren 1899 och 1900; 12/3 01 2,500 mark 1901—03; 22/3 04 3,000 mark 1904—07; 9/4 08 3,000 mark 1908—12; 13/3 07 åt folkhögskolan för åren 1906 och 1907 inalles 12,000 mark och 9/4 08 6,000 mark; 23/12 08 för byggande av elevinternat 8,000 mark.

Sydvästra Karelen folkhögskola (Lounais-Karjalan kansanopisto) i Vederlax; 21/5 1895 fastställdes garantiföreningens stadgar och skolans program; 27/6 1896 gavs tillstånd att grunda husmodersskolan och godkändes dess program; 9/10 01 likaledes för lantmannaskolan.

Statsbidrag: 23/7 1896 1,000 mark för anskaffande av inventarier till husmodersskolan samt 2,000 mark årligen för dess upprätthållande under tre år, räknat från dess öppnande; 1/2 1898 2,000 mark 1898—1900; 12/3 01 till betäckande av uppkommen brist i skolans kassa 400 mark och fortfarande statsbidrag 2,000 mark 1901—03; 22/3 04 1,500 mark 1904—07 och 1,500 mark åt Sydvästra Karelen lantmannaskola 1904—07; 26/11 01 för lantmannaskolans upprätthållande 1901—03 1,500 mark; 9/4 08 3,000 mark 1908—12; 13/3 07 åt folkhögskolan för åren 1906 och 1907 inalles 12,000 mark och 9/4 08 6,000 mark.

Västankvarn folkhögskola i Ingå; 5/3 1896 gavs tillstånd att inrätta skolan (rättare lantmanna- och husmodersskolan), och fastställdes dess program; 1/5 1901 fastställdes ändring av programmet för lantmanna- och husmodersskolan.

Statsbidrag: 5/3 1896 ett årligt anslag om 3,000 mark för skolans upprätthållande till slutet av år 1897; 1/2 1898 3,000 mark 1898—1900; 12/3 1901 3,000 mark 1901—03; 22/3 05 3,000 mark 1905—07 samt som tillskott 2,500 mark att utbetalas ur 1904 års anslag; 9/4 08 3,000 mark 1908—12; 24/4 07 åt folk-

högskolan för åren 1906 och 1907 inalles 12,000 mark och 9/4 08 6,000 mark.

Mellersta Österbottens folkhögskola (Keski-Pohjanmaan kansanopisto) i Haapavesi: 27/6 1896 fastställdes garantiföreningens stadgar och skolans program; 9/6 1898 gavs tillstånd att inrätta lantmanna- och husmodersskolan och fastställdes dess stadgar.

1896.

Statsbidrag: 9/6 1898 för lantmanna- och husmodersskolans grundande 1,000 mark och för dess upprätthållande 1898—1900 3,000 mark; 12/3 01 3,000 mark 1901—03; 22/3 04 3,000 mark 1904—07; 9/4 08 3,000 mark 1908—12; 13/3 07 åt folkhögskolan för åren 1906 och 1907 inalles 12,000 mark och 9/4 08 6,000 mark.

Kymmenedalens folkhögskola (Kymminlaakson kansanopisto) i Ingerois; 29/5 1897 fastställdes garantiföreningens stadgar och Tavastila folkhögskolas samt lantmanna- och husmodersskolas program; 14/6 1899 fastställdes skolans ändrade namn; 26/6 1900 fastställdes ändrade stadgar för lantmanna- och husmodersskolan.

Statsbidrag: 29/5 1897 för lantmanna- och husmodersskolans grundande 1,000 mark och för dess underhåll år 1897 2,000 mark; 1/2 1898 2,000 mark 1898—1900; 12/3 01 för grundande av en andra avdelning 1,000 mark och för skolans upprätthållande 1901—03 3,000 mark; 22/3 04 3,000 mark 1904—07; 9/4 08 3,000 mark 1908—12; 13/3 07 åt folkhögskolan för åren 1906 och 1907 inalles 12,000 mark och 9/4 08 6,000 mark.

Västra Nylands folkhögskola (Länsi-Uudenmaan kansanopisto) i Vichtis; 7/1 1898 gavs tillstånd att inrätta en husmodersskola och fastställdes såväl skolans som garantiföreningens stadgar; 23/10 1900 gavs tillstånd att grunda en lantmannaskola och fastställdes dess stadgar.

1897.

Statsbidrag: 1/2 1898 för husmodersskolans organisationskostnader 1,000 mark och för dess upprätthållande 2,000 mark 1898—1900; 12/3 1901 för lantmannaskolans grundläggningskostnader 1,000 mark och för anstaltens upprätthållande 1901—03 3,000 mark; 22/3 04 3,000 mark 1904—07; 9/4 08 3,000 mark 1908—12 och 2/11 som tillskott årligen 500 mark 1909—12; 13/3 07 åt folkhögskolan för åren 1906 och 1907 inalles 12,000 mark och 9/4 08 6,000 mark; 15/10 09 för remonter och nybyggnader vid skolan 4,000 mark.

Egentliga Finlands folkhögskola (Varsinais-Suomen kansanopisto) i Pemar; 9/10 01 gavs tillstånd att förändra handarbetsskolan till lantmanna- och husmodersskola och fastställdes dess program.

1898.

Statsbidrag: 26/11 01 för lantmanna- och husmodersskolans grundläggningkostnader 3,000 mark och för dess underhåll 3,000 mark 1904—07; 9/4 08 3,000 mark 1908—12; 23/12 08 för inventarier till elevbostäderna 1,500 mark; 24/4 07 åt folkhögskolan för åren 1906 och 1907 inalles 12,000 mark och 9/4 08 6,000 mark; 23/12 08 i byggnadshjälp 10,000 mark.

1901. Närpes lantmanna- och husmodersskola; 5/3 01 gavs tillstånd att inrätta skolan och fastställdes dess program.

Statsbidrag: 22/3 04 500 mark för år 1903 och 3,000 mark 1904—07; 9/4 08 3,000 mark 1908—12 och av bevillningsmedel 6,000 mark.

- Norra Österbottens folkhögskola (Perä-Pohjolan kansanopisto) i Torneå; 12/8 1897 fastställdes garantiföreningens stadgar och folkhögskolans program:

Statsbidrag: 26/11 01 åt folkhögskolan jämte lantmanna- och husmodersskolan 2,050 mark för år 1901 och 1,200 mark för åren 1902 och 1903; 22/3 04 3,000 mark i ett för allt för föregående år samt 3,000 mark 1904—07; 9/4 08 3,000 mark 1908—12; 13/3 07 åt folkhögskolan för åren 1906 och 1907 inalles 12,000 mark och 13/5 08 6,000 mark; 23/12 08 för skolbyggnadens iståndsättande 10,000 mark.

1905. Östra Nylands lantmanna- och husmodersskola i Pernå; 18/1 1905 gavs tillstånd att inrätta skolan och fastställdes garantiföreningens stadgar och skolans program.

Statsbidrag: 9/4 08 för lantmanna- och husmodersskolan 3,000 mark 1908—12; 18/4 07 av bevillningsmedel för åren 1906 och 1907 inalles 9,000 mark och 9/4 08 6,000 mark.

- Västra Nylands folkhögskola i Pojo; 29/11 05 gavs tillstånd att grunda folkhögskolan och fastställdes dess program; 14/2 06 gavs tillstånd att inrätta lantmanna- och husmodersskolan.

Statsbidrag: 9/4 08 åt lantmanna- och husmodersskolan 2,500 mark 1908—12; 10/10 07 åt folkhögskolan för åren 1906 och 1907 inalles 6,350 mark och 9/4 08 6,000 mark.

1906. Östra Karelens folkhögskola (Itä-Karjalan kansanopisto) i Impilax; 8/3 06 gavs tillstånd att grunda skolan.

Statsbidrag: 31/10 06 för lantmanna- och husmodersskolans grundläggningkostnader 5,000 mark; 9/4 08 3,000 mark 1908—12; 24/4 07 åt folkhögskolan för åren 1906 och 1907 inalles 4,500 mark; 9/4 08 3,000 mark årligen från 1/11 190 och därefter framåt 6,000 mark årligen; 15/10 09 för ny skolbyggnad 15,000 mark.

Sörnäs kristliga folkhögskola (Sörnäisten kristillinen kansanopisto); 1907.
20/6 07 gavs tillstånd att grunda skolan.

Statsbidrag: 9/4 08 åt folkhögskolan för organisationskostnader under de tvänne första verksamhetsåren 3,500 mark, räknat från 1 nov. 1907; 15/10 09 3,000 mark 1909—10.

Lappfjärd folkhögskola; 6/11 07 gavs tillstånd att grunda folkhögskolan samt lantmanna- och husmodersskolan.

Statsbidrag: 9/4 08 åt lantmanna- och husmodersskolan 2,000 mark 1908—12 och 2/11 10 som tillskott 1,000 mark 1909—12; 9/4 08 åt folkhögskolan för organisationskostnader 3,000 mark under de tvänne första verksamhetsåren, räknat från 1 nov. 1907, och 15/10 09 3,000 mark 1909—10.

Tusby folkhögskola (Tuusulan kansanopisto); 10/12 1907 gavs tillstånd att grunda folkhögskolan samt lantmanna- och husmodersskolan.

Statsbidrag: 9/4 08 åt lantmanna- och husmodersskolan 1908—12 2,000 mark och 2/11 10 som tillskott 1,000 mark 1909—12; 9/4 08 åt folkhögskolan för organisationskostnader 3,500 mark under anstaltens tvänne första verksamhetsår, räknat från 1 nov. 1907; 15/10 09 3,000 mark 1909—10; 23/12 08 i byggnadshjälp 5,000 mark och 15/10 09 5,000 mark.

Puhos folkhögskola (Puhoksen kansanopisto); 19/9 07 gavs tillstånd att grunda skolan.

Statsbidrag: 9/4 08 åt lantmanna- och husmodersskolan 2,000 mark 1908—12 och 2/11 10 som tillskott årligen 1,000 mark 1909—12; 9/4 08 åt folkhögskolan för organisationskostnader under de tvänne första organisationsåren för år 1907 430 mark och från år 1908 2,900 mark; 15/10 09 3,000 mark 1909—10.

Vörå lantmanna- och husmodersskola; 14/6 07 gavs tillstånd att grunda skolan.

Statsbidrag: 9/4 08 2,000 mark 1908—12 och 2/11 10 som tillskott 1,000 mark 1909—12; 9/4 08 av bevillningsmedel för organisationskostnaderna 3,000 mark under de tvänne första verksamhetsåren räknat från den 1 nov. 1907, och 15/10 09 3,000 mark 1909—10.

Svenska folkakademin; 30/12 07 gavs tillstånd att grunda anstalten och upprätthålla densamma enligt fastställda stadgar. 1908.

Statsbidrag: 2/11 10 för anordnande av en lantmannakurs årligen 1,500 mark 1909—12; 28/5 09 av bevillningsmedel för nov. och dec. 1908 500 mark och 15/10 09 3,000 mark 1909—10; 17/9 10 höjdes statsbidraget till 6,000 mark från den 1 följande nov.

Räisälä folkhögskola; 13/5 08 gavs tillstånd att grunda skolan.

Statsbidrag: 28/5 09 åt lantmanna- och husmodersskolan årligen 1909—12 1,000 mark och 2/11 10 som tillskott 2,000 mark årligen för samma tid; 28/5 09 åt folkhögskolan för nov. och dec. 1908 500 mark och 15/10 09 3,000 mark 1909—10; 10/11 10 höjdes folkhögskolans statsbidrag till 6,000 mark, räknat från nämnda 1 nov.

Östra Tavastlands folkhögskola (Itä-Hämeen kansanopisto) i Gustav Adolfs socken; 30/7 08 gavs tillstånd att grunda skolan.

Statsbidrag: 28/5 09 för lantmanna- och husmodersskolan 2,000 mark årligen 1909—12 och 2/11 som tillskott årligen 1,000 mark för samma tid; 28/5 09 åt folkhögskolan för nov. och dec. 1908 500 mark och 15/10 09 3,000 mark 1909—10.

Breidablicks folkhögskola; 27/10 08 berättigades »Svenska Österbottens ungdomsförbund» att upprätthålla en ambulering folkhögskola vid namn Breidablick och fastställdes dess program.

Statsbidrag: 2/11 10 för lantmanna- och husmodersskolan årligen 3,000 mark 1909—12; 15/10 09 åt folkhögskolan 3,000 mark 1909—10.

Mellersta Österbottens vandrande folkhögskola; 20/1 10 gavs tillstånd att grunda skolan och fastställdes dess program.

Statsbidrag: 10/11 10 1,200 mark i årligt understöd från årets början.

1909. Norra Satakunta folkhögskola (Pohjois-Satakunnan kansanopisto) i Kankaanpää; 29/9 08 gavs tillstånd att grunda folkhögskolan samt lantmanna- och husmodersskolan och godkändes deras program.

Statsbidrag: 2/11 10 för lantmanna- och husmodersskolan till organisationskostnader en gång för alla 2,000 mark och för dess underhåll årligen 3,000 mark 1/11 09—31/12 12; 20/1 10 åt folkhögskolan för organisationskostnader under nov. och dec. 1909 500 mark och 17/9 10 6,000 mark i årligt understöd, räknat från 1 nov. 1910.

Kainu folkhögskola (Kainuun kansanopisto) i Sotkamo; 22/4 09 gavs tillstånd att grunda folkhögskolan samt lantmanna- och husmodersskolan och godkändes deras program.

Statsbidrag: 2/11 10 för lantmanna- och husmodersskolans organisationskostnader en gång för alla 2,000 mark och för dess underhåll årligen 3,000 mark 1/11 09—31/12 12; 20/1 10 åt folkhögskolan för organisationskostnader under nov. och dec. 1909

500 mark och 17/9 10 6,000 mark i årligt bidrag, räknat från den 1 följande nov.; 20/1 10 beviljade Kejserliga Senaten av sina dispositionsmedel ytterligare 2,000 mark i ett för allt.

Östra Österbottens folkhögskola (Itä-Pohjanmaan kansanopisto) i Kuusamo; 28/5 09 gavs tillstånd att inrätta folkhögskolan jämte därmed förenad lantmänna- och husmodersskola och fastställdes deras program.

Statsbidrag: 2/11 10 till organisationskostnaderna för lantmänna- och husmodersskolan 3,000 mark och för dess upprätthållande årligen 3,000 mark 1/11 09—31/12 12; 14/4 10 åt folkhögskolan för organisationskostnader under nov. och dec. 1909 500 mark och 17/9 10 6,000 mark i årligt understöd, räknat från den 1 följande nov.; 14/4 10 beviljade Kejserliga Senaten av sina dispositionsmedel 3,000 mark i ett för allt.

Mellersta Tavastlands folkhögskola (Keski-Hämeen kansanopisto); 28/5 09 gavs tillstånd att grunda folkhögskolan samt lantmänna- och husmodersskolan.

Statsbidrag: 2/11 10 för lantmänna- och husmodersskolans organisationskostnader i ett för allt 2,000 mark och för dess underhåll årligen 3,000 mark 1/11 09—31/12 12; 20/1 10 åt folkhögskolan för organisationskostnader under nov. och dec. 1909 500 mark och 17/9 10 6,000 mark i årligt understöd, räknat från den 1 följande nov.

Jämsä folkhögskola; 15/7 09 gavs tillstånd att inrätta folkhögskolan samt lantmänna- och husmodersskolan och fastställdes bägges program.

Statsbidrag: 2/11 10 för lantmänna- och husmodersskolans underhåll årligen 3,000 mark 1/11 09—31/12 12; 20/1 10 åt folkhögskolan för organisationskostnader under nov. och dec. 1909 500 mark och 17/9 10 6,000 mark i årligt understöd, räknat från den 1 följande nov.

Vilkes folkhögskola. Den av Viborgs finska litteratursällskap förvaltade avlidne A. Vilkes testamentsfond har jämlikt begivande av Kejserliga Senaten den 14 okt. 1891 och den 30 maj 1902 fortfarande fått förräntas. Visserligen gavs åt föreningen den 20 mars 1908 tillstånd att upprätta och underhålla en folkhögskola i Joutseno socken med sagda medel enligt av sällskapet för anstalten uppgjorda stadgar, men skolan har likväl ej ännu begynt sin verksamhet.

B. Ekonomiska husmoders-, hushålls- m. fl. skolor.

- Begynte sin Orimattila husmodersskola, grundad av Orimattila kvinnoförening.
 verksamhet..
 1893. Statsbidrag: 31/1 1893 1,000 mark för organisationskostnader och 2,000 mark i årligt understöd för tre år framåt; 19/5 1897 fortsatt understöd 2,000 mark årligen 1/9 1896—31/12 1897; 1/2 1898 2,000 mark 1898—1900; 12/3 01 1,800 mark 1901—1903; 22/3 04 2,000 mark 1904—07; 9/4 08 2,500 mark 1908—1912; 2/11 10 1,500 mark 1910—1912 samt för nya inventarier i ett för allt 1,000 mark.
1894. Vetil husmodersskola; 14/5 1895 gavs tillstånd att inrätta skolan och fastställdes dess program.
 Statsbidrag: 14/5 1895 500 mark för anskaffande av undervisningsmateriel och inventarier och 1,000 mark i årligt understöd för tre år från 1/10 1894; 19/5 1897 för byggande av skolhus 500 mark och för skolans upprätthållande 1/10—31/12 1897 500 mark; 1/2 1898 1,000 mark för år 1898. — Därefter ha under rättelser om skolan ej ingått till Överstyrelsen.
1896. Laihela husmodersskola; 27/11 1895 gavs tillstånd att grunda husmodersskolan och fastställdes dess program; 21/3 1899 fastställdes ändrade stadgar för skolan.
 Statsbidrag: 27/11 1895 1,000 mark för skolans öppnande och 2,000 mark årligen för dess upprätthållande till slutet av år 1897; 1/2 1898 1,000 mark för år 1898; 21/3 1899 1,500 mark för åren 1899 och 1900; 12/3 01 1,000 mark 1901—03; 22/3 04 1,000 mark 1904—07 samt för nya inventarier 500 mark; 31/10 06 som tillskott 500 mark för år 1907; 9/4 08 2,000 mark 1908—12; 20/12 10 som tillskott 1,000 1910—12.
1897. Elias Lönnrots husmodersskola i Sammatti. Elias Lönnrot förordnade i sitt testamente, att största delen av hans egendom skulle användas till grundande och upprätthållande av en finskspråkig folkskola för flickor i Sammatti kapell, och enligt Kejsrerliga Senatens förordnande av 18/3 1886 skulle medlen förvaltas av Finlands Statskontor som en fond, benämnd »Elias Lönnrots folkskolfond». Då sedermera Överstyrelsen för skolväsendet inkommit med avfordrat yttrande och förslag angående medlens användande enligt i testamentet angivet ändamål och sedan för skolan inlösts nödigt jordområde, beslöt Kejsrerliga Senaten 15/11 1892, att skolan skulle organiseras som »Elias Lönnrots husmodersskola» och fastställde samtidigt skolans läro- och arbetsplan,

enligt vilken anstaltens uppgift var att utgöra i huvudsak en praktisk fortsättningsskola för folkskolan. 31/10 1899 förordnade Kejslerliga Senaten, att alla ifrågavarande husmodersskolas byggnader böra vårdas och underhållas med medel ur förenämnda fond samt gav även andra särskilda bestämmelser angående byggnadernas vård.

Statsbidrag ur de för lantmanna- och husmodersskolorna beviljade anslagen: 27/11 1895 2,000 mark för skolans upprätthållande under åren 1896 och 1897; 1/2 1898 2,000 mark 1898—1900; 12/3 01 2,000 mark 1901—03; 22/3 04 2,000 mark 1904—07; 9/4 08 2,000 mark 1908—12; 15/12 10 som tillskott 2,000 mark 1910—12. Dessutom har Kejslerliga Senaten beviljat: 18/6 1896 för skolans upprätthållande högst 3,733 mark och för skolans istandsättande högst 5,000 mark, 1/2 1898 för slutförande av anläggnings o. a. arbeten vid skolans trädgård 1,644 mark; 12/10 1898 för inrättande av vattenledning vid skolan 4,680 mark; 14/3 1899 för uppförande av ett nytt vedlider 500 mark samt 31/10 1899 för remont- och kompletteringsarbeten 1,060: 40 mark: Ur Elias Lönnrots folkskolfond beviljade Senaten 9/4 08 ett anslag om högst 2,500 mark för antingen inköp eller arrende på längre tid av ett sommarbetesland för sagda skola.

Pemar husmoders-, handarbets- och trädgårdsskola (Paimion emäntä-, käsityö ja kasvitarhakoulu), grundad av Pemar framstegsförening (Paimion Edistysseura); 21/9 1896 har Guvernören fastställt skolans stadgar.

Statsbidrag: 19/5 1897 1,000 mark för betäckande av anläggningskostnaderna och 1,500 mark i understöd för år 1907; 1/2 1898 1,500 mark 1898—1900; 12/3 01 1,500 mark 1901—03; 22/3 04 1,500 mark 1904—07; 31/10 06 utöver förut beviljat understöd ett tillskott om 500 mark för åren 1906 och 1907; 9/4 08 2,000 mark 1908—12; 2/10 10 ett tillskott om 2,000 mark 1910—12 samt för anskaffande av inventarier och undervisningsmateriel 1,000 mark.

Storkyro hushålls- och husmodersskola (Isonkyrön talous- ja emäntäkoulu); 29/5 1897 gavs tillstånd att inrätta skolan och fastställdes dess stadgar; 5/3 01 fastställdes nya stadgar för skolan.

Statsbidrag: 29/5 1897 för skolans istandsättande 500 mark samt för dess underhåll under år 1897 1,000 mark; 1/2 1898 1,500 mark 1898—1900; 12/3 01 1,000 mark 1901—03. — Därefter ha meddelanden ej ingått till Överstyrelsen om skolan.

Lappo husmoders-, händarbets- och trädgårdsskola (Lapuan emäntä-, käsityö- ja puutarhakoulu); 29/5 1897 gavs tillstånd att inrätta skolan och fastställdes dess program.

Statsbidrag; 29/5 1897 för skolans organiserande 500 mark och för dess underhåll 1897 1,000 mark; 1/2 1898 1,500 mark 1898—1900; 12/3 01 1,000 mark 1901—03; 22/3 04 1,000 mark 1904—07; 31/10 06 som tillskott 500 mark 1906—07; 9/4 08 2,000 mark 1908—12; 2/11 10 som årligt tillskott 1,000 mark och 1/12 10 1,000 mark 1910—12 samt 2/11 10 för renovering av skolans inventarier 500 mark.

Sorvali husmodersskola i Viborgs landsförsamling; 9/10 01 gavs tillstånd att inrätta skolan och fastställdes dess program; andra meddelanden om skolan ha ej ingått till Överstyrelsen.

1908. Gamlakarleby husmodersskola (Kokkolan emäntäkoulu).

Statsbidrag: 27/10 08 för organisations kostnaderna 1,500 mark och för skolans upprätthållande under höstterminen 1908 1,500 mark och därefter under fyra års tid årligen 3,000 mark; 15/12 10 som tillskott 1,000 mark 1910—12.

Från de övriga ekonomiska skolorna och angående åt dem beviljade statsbidrag ha några underrättelser ej lämnats till Överstyrelsen.

3. Statistik.

A. Folkhögskolorna jämte med dem förenade lantmänna- och husmodersskolor.

a) Antalet lärare och elever.

L ä s e å r e t	Finskspråkiga skolor						Svenskspråkiga skolor							
	lärare			elever			lärare			elever				
	antal	inalles	mån kvinnor	inalles	mån kvinnor	kvinnor	antal	inalles	mån kvinnor	inalles	mån kvinnor	kvinnor		
1906—1907	17	113	56	57	934	383	551	9	52	34	18	289	110	179
1907—1908	20	142	69	73	1,110	432	678	11	64	43	21	337	146	191
1908—1909	22	165	86	79	1,144	437	707	14	93	62	31	461	214	247
1909—1910	27	183	91	92	1,208	477	731	14	90	59	31	414	173	241
Ökning under 3 år	10	70	35	35	274	94	180	5	38	25	13	125	63	62

b) Utgifter och inkomster.

	Utgifter i jämna mark			Inkomster i jämna mark					
	löner	andra utgifter	summa	statsbi- drag	av kommu- neträ	garantiför- eningarna	elevavgifter	andra in- komster	summa
år 1906	211,594	132,089	343,683	99,950	45,044	33,402	19,625	26,375	224,396
år 1909	324,966	373,544	698,510	340,210	39,829	44,453	26,686	153,630	604,808
år 1910	361,180	445,590	806,770	368,846	46,497	38,391	27,373	286,770	767,877

B. Ekonomiska husmoders-, handarbets- m. fl. skolor.

L ä s e å r e t	Antal	Lärare			Elever	Statsbidrag <i>Sm.</i>
		inalles	mån	kvinnor		
1907—1908	5	13	3	10	104	10,500
1908—1909	5	14	2	12	139	10,500
1909—1910	6	21	3	18	137	13,500

VI. Överstyrelsen för skolväsendet.

1. Nya tjänster.

Folkskolväsendets utveckling under ifrågavarande period har i betydande grad ökat jämväl antalet av de ärenden, som Överstyrelsens folkskolavdelning haft att handlägga. Ökningen åskådliggöres av följande siffror:

	år 1905	år 1906	år 1907	år 1908	år 1909	år 1910	Ökning inom 5-år	
							antal	%
Anlända brevärenden	3,452	3,897	4,127	5,051	4,990	5,130	1,678	48,6
» supplikärenden	516	658	718	945	821	936	420	81,4
Avsända brev ang. slutbehandlade ärenden	4,408	5,432	5,820	6,556	6,761	6,605	2,197	49,8
Utslag	69	99	99	123	110	117	48	69,6
Förordnanden och fullmakter	126	153	152	181	156	167	41	32,5

Det ökade arbetet har i sin tur betingat en ökning av Överstyrelsens arbetskrafter.

Angående grundandet av en tredje folkskolinspektorstjänst vid Överstyrelsen ingick Överstyrelsen den 20 febr. 1906 med underdånig hemställan, däri yttrades:

En tredje folkskolinspektorstjänst.

»Då arbetena på nämnda avdelning enligt sakens natur tillvuxit och då de ytterligare i ansenlig mån komma att ökas därigenom, att, sedan den nya distriktsindelningen på högsta ort blivit godkänd, sex nya distriktsinspektorstjänster utöver de nuvarande komma att inrättas, har inom Överstyrelsen vaknat tanken att förändra förut nämnda biträdande inspektorstjänst till ordinarie. Med Överstyrelsens ordinarie arbetskrafter faller det sig svårt, ja omöjligt att i alla avseenden tillfredsställande gå i

land med det myckna arbete, som folkskolväsendets snabba utveckling medför. De nuvarande ordinarie folkskolinspektörernas tid åtgår h. o. h. till beredning och behandling av löpande ärenden inom Överstyrelsen, varför tid ej blir övrig att från Överstyrelsens sida inspektera folkskolor, vilket visat sig synnerligen behövt, för att Överstyrelsen skall kunna följa med distriktsinspektörernas arbete och åstadkomma enhetlighet vid folkskolväsendets utveckling. Överstyrelsen har även i betraktande av alla dessa sakförhållanden kommit till den övertygelsen, att, sedan ytterligare en ordinarie folkskolinspektör fåtts anställd vid Överstyrelsen, det inom kort blir nödigt att få kalla de yngre bland folkskolornas distriktsinspektörer att i tur under bestämd tid taga del i arbetena vid Överstyrelsens folkskolavdelning.

På grund av förestående skäl vågar Överstyrelsen till Eders Kejsersliga Majestäts prövning i underdånighet överlämna, huruvida ej vid Överstyrelsen kunde inrättas en ny ordinarie folkskolinspektörstjänst med samma löneförmåner som de tidigare.»

Genom nådig förordning av den 15 maj 1906 stadgades även:

»att vid Överstyrelsen för skolväsendet skall inrättas en tredje ordinarie folkskolinspektörstjänst, som åtföljes av de rättigheter och förmåner, varom stadgas i nådiga reglementet för Överstyrelsen för skolväsendet i Finland och därtill hörande stat av den 18 okt. 1898.»

Denna nya tjänst hann likväl ej bli ordinariter besatt förrän den 1 jan. 1908.

En fjärde
folkskolinspektors-
tjänst.

Inrättandet av en fjärde folkskolinspektörstjänst vid Överstyrelsen föreslog Överstyrelsen den 19 nov. 1909 medels följande framställning.

»Överstyrelsen har redan flere gånger varit i tillfälle att i underdåniga hemställningar framhålla, att arbetena vid Överstyrelsens folkskolavdelning på grund av folkskolinrättningens snabba utveckling och tillväxt ökats och att de ordinarie arbetskrafterna vid nämnda avdelning ej förslå för ärendenas beredning och behandling samt för verkställandet av synnerligen behöfliga inspektioner av folkskolorna från Överstyrelsens sida. Redan under ett par års tid har även Överstyrelsen nästan i en fortsättning med Kejsersliga Senatens bifall och med av densamma beviljade medel kallat distriktsinspektörerna i tur att för fastställd tid taga del i Överstyrelsens arbeten; senast har Överstyrelsen i underdånig hemställan av den 12 dennes anhållit om enahanda tillstånd för sex månader, räknat från den 1 nästa januari. Jämväl har Överstyrelsen i sin underdåniga hemställan av den 4 sept. 1908 redan antytt, att det inom kort blir nödvändigt att vid folkskolavdelningen måtte inrättas någon ordinarie tjänst utöver de föregående.

Om också genom det på senare tider använda adjungerade medlemssystemet bristen på arbetskrafter i någon mån kan fyllas och de i tur till biträdande medlemmar inkallade distriktsinspektorer för folkskolorna bli i tillfälle att stifta bekantskap med arbetsättet inom Överstyrelsen och sedermera kunna draga nytta av den sålunda vunna erfarenheten vid sin egen tjänstgöring, får Överstyrelsen emellertid med hänsyn därtill, att Överstyrelsens arbete erfordrar flere sådana ledamöter, som under en längre tid gjort sig hemmastadda i arbetena, underdånigast föreslå, att vid Överstyrelsen måtte inrättas en fjärde ordinarie folkskolinspektorstjänst med samma löne- m. fl. förmåner och samma tjänsteåligganden som de föregående inspektorerne.»

Sedermera har medels nådig förordning av den 18 sept. 1910 anbefallts, att en fjärde folkskolinspektorstjänst bör inrättas vid Överstyrelsen, men tjänsten har ordinariter besatts först den 1 juni 1912.

Redan den 8 nov. 1904 hade Kejsrerliga Senaten första gången berättigat Överstyrelsen att inkalla en distriktsinspektor till adjungerad medlem i Överstyrelsen för en tid av sex månader, räknat från den 15 i samma månad, och ytterligare den 8 juni 1905 för nio månader, räknat från den 1 följande september.

Adjungerade
ledamöter.

Då genom förordningen av den 15 maj 1906 en ny folkskolinspektorstjänst inrättats vid Överstyrelsen, men klart var, att tjänsten ej skulle hinna besättas före den 1 följande augusti, föreslog Överstyrelsen den 18 maj 1906, att Överstyrelsen måtte berättigas att från den 1 nämnda augusti tillsvidare eller tills den förenämnda nya folkskolinspektorstjänsten hunne bli ordinariter besatt, fortfarande inkalla någon av folkskolornas distriktsinspektorer till adjungerad medlem i Överstyrelsen och att för avlönande av sagda adjungerade medlem 500 mark i månaden måtte beviljas, såsom även tidigare skett.

Kejsrerliga Senaten biföll Överstyrelsens framställning den 20 följande juni och räckte denna adjungerade medlems verksamhetstid till slutet av år 1907.

Genast efter det den tredje folkskolinspektorstjänsten blivit ordinariter besatt, begärde Överstyrelsen den 28 maj 1907, hänvisande till förenämnda underdåniga förslag av den 20 febr. 1906 och på grund av andra anförda skäl, att Överstyrelsen måtte berättigas att från den 1 följande febr. för en tid av fem månader till adjungerad medlem få inkalla någon yngre folkskolinspektor och att för avlönande av sagda biträdande ledamot måtte beviljas 500 mark per månad.

Den 29 jan. 1908 fann Kejslerliga Senaten för gott att bifalla Överstyrelsens framställning.

På grund av förnyade framställningar av Överstyrelsen har Kejslerliga Senaten för samma ändamål beviljat det behövlige anslaget den 30 juli 1908 för fyra månader från början av följande september, den 23 dec. 1908 för sex månader från den 1 följande jan., den 16 juni 1909 för fyra månader från den följande 1 september, den 7 dec. 1909 för sex månader från den 1 följande januari ävensom och den 6 aug. 1910 från den 1 följande september, tills den fjärde folkskolinspektors-tjänsten hunne bli besatt.

Sedan överdirektörsadjointen W. Tawaststjerna den 31 aug. 1908 förordnats att tillsvidare sköta överdirektörsbefattningen vid Överstyrelsen, biföll Kejslerliga Senaten den 17 sept. 1908 Överstyrelsens den 4 i samma september gjorda framställning, att Överstyrelsen måtte berättigas att tillsvidare som adjungerad ledamot inkalla någon med Överstyrelsens arbete redan förtrogen folkskolinspektör och att för avlöande av sagda medlem måtte beviljas ett anslag om 500 mark per månad, räknat från den 15 i nämnda september tillsvidare.

Denna adjungerade medlems verksamhet varade till den 1 jan. 1910.

Kamrerar-
kontorets
tjänster.

I till Överstyrelsen ställda skrivelse anhöllo år 1906 Överstyrelsens biträdande kamrerare Veli Kustaa Simelius, kammarförvanten Frans Soini och bokföraren Matti Ahola,

biträdande kamreraren Simelius, att biträdande kamrerartjänsten måtte ombildas till en kamrerartjänst för folkskolorna och abnormskolorna med alla de löneförmåner och sådan delaktighet i Civilstatens änke- och pupillkassa, som då medföljde kamrerartjänsten vid Överstyrelsen, och att han, utan att tjänsten anslogs ledig, skulle erhålla fullmakt på den sålunda bildade ordinarie kamrerartjänsten, och

kammarförvanten Soini och bokföraren Ahola, att deras innehavande arvodestjänster måtte ställas på ordinarie stat, att de måtte utnämnas till de nya tjänsterna, utan att dessa anslogos lediga, och att löneförmånerna för sagda tjänster måtte förbättras.

Då dessa skrivelser remitterades till Kejslerliga Senaten, yttrade Överstyrelsen den 30 okt. 1906:

»I anledning härav får Överstyrelsen framhålla, att då det nya räkenskapssystemet på grund av nådiga kungörelsen av den 3 maj 1899 från början av år 1901 genomfördes vid de centrala ämbetsverken, åstad-

kom detta en sådan ökning av arbetet vid Överstyrelsens kamrerarkontor, att det var nödvändigt att anställa en biträdande kamrerare, en kammarförvant och en bokförare. Då man i början ej noggrant kunde bestämma mängden av det arbete, som kom på kamrerarkontorets del och då den närmare anordningen av de inrättade tjänsterna även kom att bero av huru sagda arbeten blevo ordnade, ställdes ifrågavarande befattningar som arvodestjänster och besattes i början tillsvide, men blevo slutligen stående.

Vad beträffar arbetena vid kamrerarkontoret, höra därtill bl. a. utbetalningen av statens löner åt folkskolans lärarpersonal fyra gånger årligen. I detta avseende måste årligen mer än 8,000 löneräkvisitioner granskas, varvid för envar ges skilda utbetalningsorder. Ytterligare böra seminariernas och abnormskolornas lönelistor och rapporter månatligen granskas. Redovisningen vid dessa skolor sker i små poster, så att antalet verifikat blir högst betydande. En ökning av arbetet vållas delvis även genom inrättandet av nya folkskolinspektorstjänster och genom uppkomsten av nya folkskolor. Ett vittnesbörd om det växande arbetet utgör ock den omständigheten, att statens utgifter år för år ökats. Sålunda voro Överstyrelsens utgifter år 1901 Fmk 7,537,241: 44 och vid slutet av senaste år Fmk 9,682,829: 58, medan årets stat uppgår till Fmk 10,213,486: 98.

Ovan anförda omständigheter ge tydligt vid handen, att ifrågavarande tjänstemän vid kamrerarkontoret ha ett drygt arbete, som dessutom alltjämt växer. Vid sådant förhållande nödgas Överstyrelsen anse det billigt, att jämlikt ansökan tjänsterna med hänsyn till löneförmåner och fast anställning anordnas så, att innehavarna, oberoende av biinkomster, kunna offra all sin tid för sin egentliga uppgift, och vågar Överstyrelsen därför i underdånighet lämna till Eders Kejslerliga Majestäts prövning, huruvida ej sökandenas begäran till alla delar kunde tillmötesgå.»

Medels nådig förordning av den 12 okt. 1907 gavs i ärendet följande föreskrifter:

»1. Biträdande kamrerarbefattningen vid Överstyrelsen för skolväsendet bör ombildas till en kamrerartjänst för folk- och abnormskolorna, vars innehavare med avseende å avlöning och övriga förmåner ävensom kompetens likställes med nuvarande kamreraren vid samma Överstyrelse, på sätt nådiga reglementet för Överstyrelsen av den 18 okt. 1898 härom innehåller.

2. Kammarförvantsbefattningen vid Överstyrelsen för skolväsendet ombildas till ordinarie tjänst med 3,000 mark i lön och 600 mark i arvode, varjämte innehavaren tillkommer arvodesförhöjning för fem och tio års oförvitlig tjänst i samma befattning med 500 mark vardera gången. Kammarförvant bör ha undergått lägre förvaltningsexamen, äger rätt till delaktighet i Finska civilstatens änke- och pupillkassa, har lagenligt gällande rangordning i elfte klassen samt äger beräkna sig ersättning för resor i tjänsteärenden enligt åttonde klassen i resereglementet.

3. Bokföraren vid Överstyrelsen för skolväsendet tillkommer arvodesförhöjning efter fem och tio års oförvitlig tjänst med 500 mark vardera gången.

4. Denna förordning träder i gällande kraft den 1 jan. 1898.»

Samtidigt biföll Hans Kejsersliga Majestät den underdåniga framställningen, att åt biträdande kamreraren Simelius finge ges fullmakt å denna nya kamrerartjänst, och utfärdades densamma av Kejsersliga Senaten den 29 okt. 1907, varvid jämväl bestämdes, att den nya kammarförvantstjänsten skulle besättas i vederbörlig ordning.

På grund av Överstyrelsens den 13 okt. 1908 gjorda framställning fann Kejsersliga Senaten den 12 jan. 1909 för gott tillåta, att vid folkskolavdelningen av Överstyrelsens kamrerarkontor finge för året avlönas ett manligt eller kvinnligt biträde med uppgift att hjälpa kamreraren och kammarförvanten vid deras arbete, främst revisionsgöromålen, samt att därför skulle utbetalas ersättning med 250 mark i månaden. Då sedermera Kejsersliga Senaten den 13 följande maj anbefalldes Överstyrelsen att i god tid före årets slut inkomma med framställning, huru folkskolavdelningens kamrerarkontors eventuellt ökade arbete skulle skötas under år 1910 och Överstyrelsen den 8 okt. 1909 föreslagit, att fortfarande sagda biträde skulle anställas mot 300 mark månadslön under år 1910, biföll Kejsersliga Senaten härtill den 15 i samma oktober.

Sekreterarsbiträde.

Jämlikt Överstyrelsens den 20 nov. 1908 gjorda hemställan biföll Kejsersliga Senaten den 12 jan. 1909 även därtill, att vid Överstyrelsens folkskolavdelning för året finge avlönas ett manligt eller kvinnligt biträde för sekreteraren och biträdande sekreteraren vid lättare uppsättningar m. fl. kansliarbeten och beviljade för ändamålet ett anslag om 2,000 mark. Den 30 dec. 1909 berättigade Kejsersliga Senaten jämlikt förslag av Överstyrelsen av den 7 i samma december Överstyrelsen att från början av år 1910 använda 200 mark i månaden till avlönande av denna kanslist, och i nådig kungörelse av den 2 okt. 1910 förordnades, att sagda kanslist, som borde ha avlagt åtminstone lägre förvaltningsexamen, skulle anställas tillsvidare.

Biträde åt notarien.

Medels nådig befallning av den 12 okt. 1907 förordnades, att å Överstyrelsens budgetförslag från början av år 1908 skulle upptagas ett årligt anslag om 1,200 mark för avlönande av biträde åt notarien vid Överstyrelsens folkskolavdelning.

Aktuarien.

Den 28 maj 1909 fastställdes nådig förordning angående utnämmandet av aktuarie vid Överstyrelsen och rörande hans kompetens

och löneförmåner, och biföll Hans Kejslerliga Majestät samtidigt därtill, att till innehavare av den på detta sätt förändrade aktuarietjänsten utan särskild ansökan skulle få utnännas Överstyrelsens dåvarande aktuarie, fil. mag. Carl Oscar Roos. I anledning härav utfärdade Kejslerliga Senaten den 16 följande juni fullmakt å den nya tjänsten för aktuarien Roos.

2. Personaluppgifter.

Överstyrelsens överdirektör och ledamöter under ifrågavarande period voro:

- Yrjö-Koskinen, Y. K., friherre, överdirektör; för lantdagsgöromål förhindrad att sköta sin tjänst: 17/5—1/6 och 1/9—31/10 1907 samt under lantdagstiden våren 1908 och 1910; som medlem av Kejslerliga Senaten och chef för Ecklesiastikexpeditionen 1/8 1908—1/12 1909; tjänstledig för enskilda angelägenheter 1/12 1909—15/1 1910; enligt Kejslerliga Senatens förordnande fungerade under dessa tider överdirektörsadjointen, statsrådet W. Tawaststjerna som t. f. överdirektör. Överdirek-
tör.
- Tawaststjerna, W., statsråd, överdirektörsadjoint; t. f. överdirektör nyss uppräknade tider. Överdirek-
törsadjoint.
- Lönbeck, G. F., fil. doktor, överinspektor för folkskolorna; skött överdirektörsadjointtjänsten 1/1—1/12 1909; tjänstledig: 15/7—1/9 1905, vikarie distriktsinspektor A. J. Törnqvist; 1/6—15/7 1906 och 15/7—1/9 1907, vikarie folkskolinspektor A. Haapanen; under september 1908, vikarie folkskolinspektor A. J. Tarjanne; 6/9—23/9 1909 och 15/7—1/9 1910, vikarie folkskolinspektor A. J. Tarjanne. Överinspek-
tor för folk-
skolorna.
- Jefremow, Alexander, statsråd, äldre inspektor för ryska språket. Elementar-
skolavdel-
ningens
- Nevanlinna, L., fil. doktor, överinspektor i matematik och naturvetenskap. överinspek-
torer, vilka
- Virkkunen, Artturi H., fil. doktor, överinspektor för de historiska vetenskaperna; tjänstledig för lantdagsgöromål: 1/6—15/7 och 1/9—31/10 1907, vikarie överläraren, fil. doktor K. R. Melander, och under lantdagstiden våren 1908, 1909 och 1910, vikarie lektorn, fil. doktor Jaakko Forsman. taga del i
plena ang.
folkskol-
ärenden.

Folkskolin-
spektorerna.

Haapanen, A., fil. mag., folkskolinspektor; skött överinspektorstjänsten för folkskolorna 1/1—1/12 1909; tjänstledig från egen befattning för skötande av vikariatet för överinspektorstjänsten för folkskolorna 1/6—15/7 1906, vikarie distriktsinspektorn A. J. Tarjanne, och 15/7—1/9 1907, vikarie distriktsinspektorn A. Järvinen, samt för sjuklighet under september 1907, vikarie inspektor A. Järvinen.

Basilier, Hj., fil. mag., folkskolinspektor; tjänstledig för enskilda ärenden 17/8—31/8 1905, vikarie distriktsinspektorn A. Järvinen, likaledes under januari 1910 och för utländsk studieresa 1/3—15/7 1910, vikarie distriktsinspektorn K. G. Aminoff.

Tarjanne, A. J., fil. mag., folkskolinspektor från 1 jan. 1908; skött överinspektorsvikariatet under sin sommarssemester i september 1908 och som tjänstledig från egen befattning 15/7—1/9 1910, vikarie distriktsinspektorn K. G. Aminoff; tjänstledig för utländsk studieresa 10/5—10/7 1909, vikarie distriktsinspektorn A. L. Biskop.

Adjunge-
rade leda-
möter.

Tarjanne, A. J., distriktsinspektor, 1/9 1905—31/5 1906 samt 1/8 1906—31/12 1907, likväl ledig från ledamotskap 7/1—7/3 1907, vikarie distriktsinspektorn K. G. Aminoff.

Aminoff, K. G., distriktsinspektor, 7/1—7/3 1907 och 15/9 1908—31/12 1909.

Rauhamaa, O., distriktsinspektor, 6/2—1/7 1909.

Vuorisalmi, O., distriktsinspektor, 1/9 1908—1/2 1909.

Järvinen, Albin, distriktsinspektor, 1/2—1/7 1909.

Levón, Kaarlo, distriktsinspektor, 1/9 1909—1/2 1910.

Mäkinen, Kaarlo K., distriktsinspektor, 1/2—1/7 1910.

Sekreterare.

Castrén, Edvin, jur. kand., sekreterare vid folkskolavdelningen; tjänstledig från den 22 dec. 1905 först för lantdagsmannagöromål, sedan för sjuklighet till sin död 5/5 1907, vikarie jur. kand. K. A. Castrén, vilken vikariter skötte tjänsten till den 1 juni 1908.

Koski, Samuli, jur. kand., sekreterare vid folkskolavdelningen från den 1 juni 1908; tjänstledig från den 16 juni 1910 för skötande av vikariatet för landssekreterartjänsten i S:t Michels län, tills han den 6 okt. 1910 utnämndes till samma tjänst; vikarie biträdande sekreteraren, jur. kand. K. A. Castrén.